

การพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง

อภิญญา อ่อนไว

GRAD VRU

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

พ.ศ. 2563

DEVELOPMENT OF EXECUTIVE FUNCTIONS ON YOUNG CHILDREN
LEARNING THROUGH EXPERIENCE OF SUFFICIENCY ECONOMY
APPROACH COOKING ACTIVITIES

APINYA ONWO

GRAD VRU

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
IN CURRICULUM AND INSTRUCTION
GRADUATE SCHOOL
VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY
UNDER THE ROYAL PATRONAGE PATHUM THANI

2020

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ชื่อนักศึกษา	อภิญญา อ่อนโว
รหัสประจำตัว	60B54680101
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติพร พิษณุกุล
กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์ฤทัย คลังพหล

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 2) เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างทดลองกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนอนุบาลเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 30 คน เพื่อการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ที่มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวนทางเดียว แบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น ในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 8 ครั้ง โดยครั้งที่ 1-4 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 38.74 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.33 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน อยู่ในระดับปานกลาง ครั้งที่ 5-8 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 54.35 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.02 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน อยู่ในระดับดี

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีพัฒนาการทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตที่สำเร็จสูงขึ้นเป็นลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตที่สำเร็จเรียงตามลำดับดังนี้ 31.73 (2.50), 36.93 (1.89), 41.40 (1.84), 44.90 (1.64), 49.50 (2.11), 52.40 (1.69), 56.70 (1.82), 58.70 (1.46) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทักษะการคิด เพื่อจัดการชีวิตที่สำเร็จ

Thesis Title	Development of Executive Functions on Young Children Learning Through Experience of Sufficiency Economy Approach Cooking Activities
Student	Apinya Onwo
Student ID	60B54680101
Degree	Master of Education
Field of Study	Curriculum and Instruction
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr.Thitiporn Pichayakul
Thesis Co-Advisor	Assistant Professor Dr.Kanreutai Klangphahol

ABSTRACT

The purpose of this research was to: 1) study the development of young children's executive functions after the experience of sufficiency economy approach cooking activities, and 2) study the development of young children's executive functions during the experience of sufficiency economy approach cooking activities. The subjects consisted of 30 students kindergarten 3 from Anubankhaochakun School under Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office 1. They were studying in the 2nd semester of academic year 2019 and were aged 5 – 6 years old. They were selected using the multi stage cluster random sampling method. The experience of sufficiency economy approach cooking activities was administered for 8 weeks, 3 days per week, and 30 minutes per day. The research instrument included lesson plans of the experience of sufficiency economy approach cooking activities and an executive functions evaluation form with a reliability of 0.86. The statistics used to analyze the data were mean, percentage, standard deviation and repeated measure one way ANOVA.

The findings were as follows:

1. The executive functions after participating in the experience of sufficiency economy approach cooking activities had a higher average in organizing the 8 cooking experiences according to the philosophy of sufficiency economy. The first 4 times had an average value of 38.74 and a standard deviation equal to 5.33 from a full score of 60 points, which is at a medium level. The last 4 sessions produced an average of 54.35 and a standard deviation of 4.02 from 60 points, which is good.

2. The young children that participated in the experience of sufficiency economy approach cooking activities had a higher development of executive functions with means and standard deviations of thinking skills for successful life management in the following order: 31.73 (2.50), 36.93 (1.89), 41.40 (1.84), 44.90 (1.64), 49.50 (2.11), 52.40 (1.69), 56.70 (1.82), 58.70 (1.46) at the statistical significance level of 0.05.

Keywords: Cooking Activities, Sufficiency Economy Approach, Executive Functions

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติพร พิชญกุล ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนต์ฤทัย คลังพหล กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนและตรวจสอบความถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการเอื้ออาทรให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนถึงแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่แก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.พิทักษ์ นิลนพคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จุ้ยทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติพร พิชญกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนต์ฤทัย คลังพหล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทรา คงเรือง ที่ได้กรุณาสละเวลาตรวจ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านในการตรวจเครื่องมือวิจัย อาจารย์นันทยา รัตประจิต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาศ แหนจอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร จันทมฤก อาจารย์อารีย์ คำสังฆะ และอาจารย์บุษยมาศ ผึ้งหลวง ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้คำแนะนำที่ดียิ่งในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครองและขอขอบคุณนักเรียน โรงเรียนอนุบาลเขาดงกกรรจ์ ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ สาขาหลักสูตรและการสอนที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่น้อง และเพื่อน ๆ ที่คอยให้ความรัก ความห่วงใย รอคอยความสำเร็จด้วยความอดทน และเป็นกำลังใจจนทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

คุณค่าอันประโชยชน์ใด ๆ อันบังเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอน้อมระลึกถึงพระคุณคุณพ่อคุณแม่ และครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาการศึกษา ความรู้และทักษะชีวิต และปลูกฝังคุณธรรมให้กับผู้วิจัยตลอดมา

อภิญญา อ่อนโว

GRAD VRU

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
1.4 สมมติฐานของการวิจัย	4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย	6
1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560.....	10
2.2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	24
2.3 การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย.....	36
2.4 ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย.....	66
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	91
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	97
3.1 การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	97
3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	98
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	98
3.4 การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ	98
3.5 วิธีการทดลอง	102
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	105
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	105

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	108
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	108
4.2 ตัวแปรที่ศึกษา	108
4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	108
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	122
5.1 จุดประสงค์ของการวิจัย	122
5.2 สมมติฐานในการวิจัย	122
5.3 ขอบเขตการวิจัย	122
5.4 วิธีการดำเนินการทดลอง	123
5.5 สรุปผลการวิจัย	123
5.6 อภิปรายผล	124
5.7 ข้อเสนอแนะ	128
บรรณานุกรม.....	130
ภาคผนวก	138
ภาคผนวก ก คู่มือการใช้และแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	141
ภาคผนวก ข คู่มือการใช้และแบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ของเด็กปฐมวัย	163
ภาคผนวก ค รูปภาพประกอบการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	172
ภาคผนวก ง ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญ.....	176
ภาคผนวก จ หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ.....	179
ประวัติผู้วิจัย.....	185

GRAD VRU

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี.....	12
2.2	มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และ ประสานสัมพันธ์กัน.....	12
2.3	มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข.....	13
2.4	มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว.....	13
2.5	มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม.....	13
2.6	มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	14
2.7	มาตรฐานที่ 7 รักษาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย.....	14
2.8	มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของ สังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข.....	15
2.9	มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย.....	15
2.10	มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้.....	15
2.11	มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์.....	16
2.12	มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ ได้เหมาะสมกับวัย.....	16
2.13	ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย.....	17
2.14	ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ.....	18
2.15	ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม.....	19
2.16	ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา.....	20
2.17	สังเคราะห์องค์ประกอบเศรษฐกิจพอเพียง	31
2.18	ขั้นตอนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารของนักวิชาการและผู้วิจัย	59
2.19	การสังเคราะห์การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง.....	65
2.20	สังเคราะห์องค์ประกอบของแนวคิดการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ.....	76
2.21	วิเคราะห์การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของ เด็กปฐมวัย.....	78
3.1	เกณฑ์การแปลความหมาย ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ.....	101
3.2	แบบแผนการทดลอง Time Samples Design.....	102
3.3	กำหนดการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง....	103
4.1	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพของทักษะการคิดเพื่อจัดการ ชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรายสัปดาห์ จำนวน 8 สัปดาห์.....	109

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
4.2	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ของเด็กปฐมวัยแยกตามรายด้าน ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรายสัปดาห์ จำนวน 8 สัปดาห์.....	110
4.3	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ ที่ได้รับการ จัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	111
4.4	ผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ของเด็กปฐมวัย ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ ในระหว่างได้รับการจัด ประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	112
4.5	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการริเริ่มและลงมือทำ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	113
4.6	ผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ของเด็กปฐมวัย ด้านการริเริ่มและลงมือทำ ในระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์การ ประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	114
4.7	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย ที่ได้รับการจัด ประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	115
4.8	ผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ของเด็กปฐมวัย ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย ในระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์ การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	117
4.9	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	118
4.10	ผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนารายคู่ของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ในระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	119

GRAD VRU

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดการวิจัย	4
2.1	แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	32
2.2	รูปแสดงสมองส่วนหน้าสุด (Prefrontal cortex)	81
2.3	แสดงจำนวน synapses ในสมองส่วนหน้าสุด	82
2.4	ภาพแสดงการบางลงของเปลือกสมองส่วนสีเทา (gray matter)	83
2.5	กราฟแสดงพัฒนาการด้าน EF ในแต่ละช่วงวัย	85
4.1	การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ.....	113
4.2	การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ด้านการริเริ่มและลงมือทำ.....	115
4.3	การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย.....	118
4.4	พัฒนาการของค่าเฉลี่ยทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยระหว่างทดลองโดยใช้การจัดประสบการณ์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 8 ครั้ง.....	120
4.5	การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ.....	120

GRAD VRU

GRAD VRU

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาการศึกษาในระดับปฐมวัย เป็นรากฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรของมนุษย์ การพัฒนาดังกล่าวสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564) มุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมเพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งในเรื่องกระบวนการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี รวมถึงการพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยที่สามารถบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตได้อย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และยกระดับคุณภาพบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่ พร้อมทั้งต้องส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาสังคมที่ดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม คุณภาพคนไทยทุกกลุ่มวัยยังมีปัญหาสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคตทั้งเรื่องพัฒนาการและสติปัญญาตั้งแต่วัยเด็ก การขาดทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลกระทบต่อผลิตภาพแรงงานของประเทศ ในกลุ่มเด็กปฐมวัย 0-5 ปี ยังมีปัญหาพัฒนาการไม่สมวัยจากประชากรที่มีบุตรลดลงส่งผลให้จำนวนเด็กปฐมวัยลดลงอย่างต่อเนื่อง และยังมีปัญหาพัฒนาการล่าช้ากว่าร้อยละ 27.5 โดยพัฒนาการที่ล่าช้าคือพัฒนาทางด้านภาษา สาเหตุส่วนใหญ่มาจากครอบครัวไม่มีความรู้และเวลาในการเลี้ยงดู โดยที่ช่วงวัย 0-3 ปี สมองมีการพัฒนาสูงสุด และส่งผลกระทบต่อระดับสติปัญญา บุคลิกภาพ และความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะเสริมสร้างการพัฒนาของสมองร้อยละ 20-30 แต่มีแม่ที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน เพียงร้อยละ 27.6 ขณะที่เด็กช่วงอายุ 3-5 ปีที่ต้องเริ่มพัฒนาทักษะการอยู่ในสังคม พบว่า กว่าร้อยละ 76.3 จะอยู่ในสถานศึกษาเด็กปฐมวัยที่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพมาตรฐาน โดยปัจจุบันมีมาตรฐานที่หลากหลายทั้งกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและครูที่จะมีผลต่อพัฒนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงของเด็กปฐมวัย ซึ่งการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จึงเป็น 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) สู่การปฏิบัติ โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาในระยะ 20 ปี ได้แก่ 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย 2) ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม (Equity) 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถและเต็มตามศักยภาพ (Quality) 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) 5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงต้องพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพื้นฐานทางทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ เป็นกระบวนการคิดระดับสูง

และการฝึกอย่างมีขั้นตอน การคิดจึงเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาของมนุษย์ จึงควรให้ความสนใจอย่างจริงจังเพื่อพัฒนาและสร้างเสริมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จในเด็กปฐมวัย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560) กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กได้พัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 แก่ปวงชนชาวไทย เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติใช้ในทุกระบบและทุกหน่วยงานให้ดำเนินอยู่บนทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์ และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง (คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน, 2553) ซึ่งเป้าหมายสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงคือการทำทุกคนและทุกองค์กรได้นำไปประยุกต์ปฏิบัติใช้บนพื้นฐานของความเป็นจริงความถูกต้องด้วยความมีเหตุผล และไม่ตั้งอยู่บนความประมาท ทั้งนี้จะต้องดำเนินควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมและความรอบรู้เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนทั้งต่อตนเอง หรือผู้อื่น โดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมก่อนประโยชน์ส่วนตน และต้องประกอบไปด้วยความเพียรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันข้อบกพร่องไม่ให้เกิดขึ้น (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปริยานุช พิบูลสรายุธ, 2553) และคำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้น โดยวางแผนอย่างรอบคอบรัดกุม เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต การพัฒนาให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ตามวิถีชีวิตของชุมชนและรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ที่เป็นจริงในปัจจุบัน สถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความงอกงามขึ้นกับผู้เรียนให้ได้มีความรู้และทักษะในการพัฒนาสามารถของตนเองตลอดจนนำความรู้ที่ได้รับนำมาสร้างเป็นองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นกับตนเอง ด้วยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในสถานศึกษาจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการเรียนการสอนให้เรียนรู้กระบวนการพึ่งพาตนเองโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ จะช่วยให้เข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างแท้จริงการเรียนควรจัดให้เกิดความสมดุลทั้งข้อความรู้และการปฏิบัติตระหนักถึงความผิด ชอบ ชั่ว ดี ที่เกิดขึ้นให้มีความรู้ในทางโลกและทางธรรมด้วยการปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีความรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง การมีความเพียรพยายาม อดทน ขยัน โดยนำมาจัดสาระให้เด็กได้เล่น และเรียนรู้ทุกอย่างที่เขาทำ รวมทั้งการมีแบบอย่างที่ดีจากบุคคลรอบข้างให้ผู้เรียนได้นำไปปฏิบัติเป็นแบบอย่าง (ทศนา แคมมณี, 2549) หลักการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้คนในชุมชนรับมือกับสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ทางเลือกใหม่ในการจัดการศึกษาต้องวางพื้นฐานบนวิถีการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนาคน อย่างสมบูรณ์รอบด้านโดยเริ่มที่วัยเด็กเพื่อสร้างพื้นฐานให้เกิดการเรียนรู้ตลอดไป

ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงพัฒนาความสามารถของมนุษย์ให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยมีสมองเป็นส่วนสำคัญในการสั่งการให้

ร่างกายตอบสนองต่อการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ช่วงวัย 3-6 ปี เป็นช่วงที่มีอัตราการพัฒนาของทักษะสมอง EF ได้ดีที่สุดใน (สุภาวดี หาญเมธี, 2558) ชุดกระบวนการทางความคิด (mental process) ที่ช่วยให้เราคิดเป็น มีเหตุผล ยับยั้งชั่งใจได้ กำกับอารมณ์และพฤติกรรมตนเองได้ วางแผนทำงานเป็น มุ่งใจจดจ่อ ทำอะไรไม่วกแวก จำคำสั่ง และจัดการกับงานหลาย ๆ อย่างให้ลุล่วงเรียบร้อยได้ จัดลำดับงานเป็นขั้นเป็นตอน ยึดเป้าหมายแล้วทำไปเป็นขั้นตอนจนสำเร็จ “Executive Functions ทำหน้าที่กำกับพฤติกรรมที่มุ่งสู่เป้าหมายของบุคคล ซึ่งให้เห็นถึงสิ่งที่บุคคลพึงกระทำให้เหมาะสมกับบริบท โดยคำนึงถึงความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมา คำนึงถึงสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นตามมา คำนึงถึงความคาดหวังในอนาคต รวมทั้งคำนึงถึงคุณค่าและจุดมุ่งหมายในชีวิตของแต่ละบุคคล EF จะช่วยให้บุคคลมีสำนึกของการเตรียมพร้อม สำนึกของภาระหน้าที่ มีการยืดหยุ่น และมีการร่วมมือ” ความสำเร็จด้านการเรียนของเด็กนั้นไม่ได้อาศัยเพียงแค่พัฒนาการด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่ยังต้องอาศัยทักษะด้านอื่น ๆ ร่วมด้วย การคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Functions (EF) เป็นการทำงานระดับสูงของสมองที่ช่วยให้เราทำสิ่งต่าง ๆ ได้จนสำเร็จ (Goal directed behavior) เช่น การตั้งเป้าหมาย การวางแผน การเริ่มลงมือทำ การติดตามดูแลผลงาน การปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น การกำกับควบคุมตนเองให้จดจ่อกับงานจนเสร็จ ไม่วกแวกไปกับสิ่งล่อใจ ไดมอนด์ (Diamond, 2013) ศูนย์กลางของสมองที่ควบคุมการคิดเชิงบริหาร คือ สมองส่วนหน้าสุดที่เรียกว่า Prefrontal cortex (PFC) ทักษะด้าน EF มีการพัฒนาอย่างมากในเด็ก 2-6 ปี จากนั้นพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอัตราที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจนถึงวัยรุ่นและพัฒนาเต็มที่ในวัยผู้ใหญ่ สัมพันธ์กับการพัฒนาของสมองส่วนหน้าสุด ทักษะด้าน EF เป็นตัวบ่งบอกถึงความพร้อมทางการเรียนของเด็กได้มากกว่าระดับสติปัญญา (IQ) นอกจากนั้นยังส่งผลต่อความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์และการอ่านจนเป็นที่ทราบกันดีว่าเด็กที่มีทักษะด้าน EF ดีมักจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีด้วย เด็กแต่ละคนมีระดับทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จมากน้อยต่างกัน ไอส์ควิท (Isquith et al. 2014) เด็กที่มีทักษะด้าน EF ดีกว่าจะมีความพร้อมในการเรียนมากกว่าและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าเมื่อเทียบกับเด็กที่มีทักษะด้าน EF ต่ำกว่า นอกจากนั้นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้าน EF มักจะนำมาซึ่งปัญหาการเรียนและปัญหาพฤติกรรมเมื่อเด็กโตขึ้น เช่น อารมณ์ก้าวร้าวรุนแรง ทะเลาะเบาะแว้งทำร้ายกัน ดิบหยาบคาย การพนัน และยาเสพติด เป็นต้น มิยาเกะ (Miyake et al. 2000) ยิ่งไปกว่านั้นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จยังเกี่ยวข้องกับโรคทางจิตเวชที่เริ่มแสดงอาการในวัยเด็ก จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นการสอนผสมผสานวิธีการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องที่ตนสนใจและได้ลงมือค้นคว้า หากความรู้คำตอบด้วยตนเองกับความคิดริเริ่ม มีความยืดหยุ่นทางความคิด สามารถไตร่ตรองความคิด ลงมือปฏิบัติ วางแผนและดำเนินการ ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ

กิจกรรมประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานสร้างความสนใจในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดีโดยเฉพาะเด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้ดีด้วยการกระทำ อันจะนำไปสู่การเรียนรู้สิ่งที่ดีที่สลับซับซ้อนขึ้น จากการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติโดยการจำเพื่อใช้งาน ยิ่งคิด ไตร่ตรอง ยืดหยุ่นความคิด ควบคุมอารมณ์ จดจ่อใส่ใจ การติดตามประเมินตนเอง การริเริ่มและลงมือทำ การวางแผนและจัดการทำงานให้สำเร็จ ความพากเพียรมุ่งสู่เป้าหมาย ตลอดจนกลายเป็นแปลงของอาหารดิบและสุก รับรู้

รส กลิ่นของอาหาร ซึ่งเรียนรู้ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เด็กต้องใช้สติปัญญาและการคิด การจัดประสบการณ์ดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานในการใช้ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ ส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิดลงมือทำด้วยตนเอง นอกจากนี้เด็กยังได้เรียนรู้กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น เริ่มตั้งแต่ปฏิบัติตามข้อตกลงไปจนถึงการทำความสะอาดอุปกรณ์และสถานที่ ซึ่งประสบการณ์จากการประกอบอาหารจะทำให้เด็กได้รับความรู้ เกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จ และเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหารต่อไป

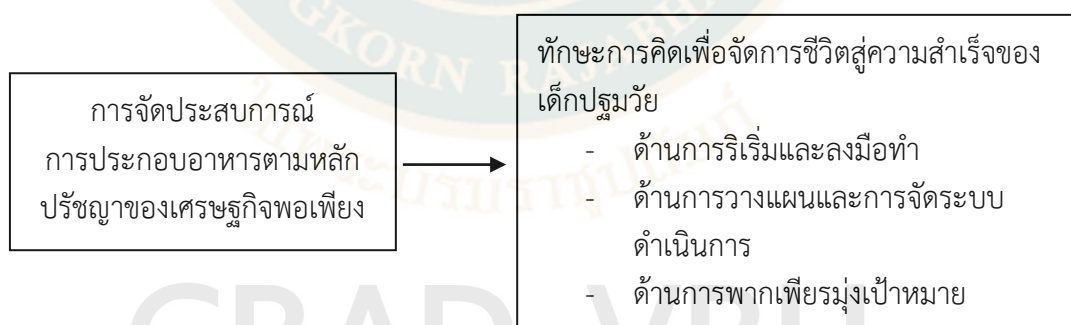
ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีส่วนส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมตามวัย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2.2 เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างกรทดลอง

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย ชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 145 โรงเรียน จำนวน 173 ห้องเรียน รวม 3,089 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย ชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 30 คน ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi stage random sampling) โดยมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

- 1) สุ่มจากอำเภอทั้งหมดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 จาก 5 อำเภอเลือกมา 1 อำเภอ ได้อำเภอเขาฉกรรจ์
- 2) สุ่มจากอำเภอเขาฉกรรจ์ ทั้งหมด 3 กลุ่มโรงเรียน ได้กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสองชุมชน
- 3) สุ่มจากกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสองชุมชน ทั้งหมด 8 โรงเรียน ได้โรงเรียนอนุบาลเขาฉกรรจ์
- 4) สุ่มห้องเรียน โดยวิธีจับสลาก ทั้งหมด 3 ห้องเรียน ได้ห้องเรียนที่ 3 มีนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

1.5.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.5.2.1 ตัวแปรต้น การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.5.2.1 ตัวแปรตาม ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

1.5.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาตามสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ซึ่งตรงกับมาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการจัดการประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการครอบคลุมทุกด้าน ดังนี้

- 1) การปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) การประกอบอาหารไทย

1.5.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โดยใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน (วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์) วันละ 30 นาที รวม 24 ครั้ง

1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัยไว้ 2 ด้าน ดังนี้

1.6.1 ด้านประชากร

1.6.1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ มีบริบทใกล้เคียงกัน ได้ขนาดของโรงเรียน จำนวนนักเรียน และสภาพแวดล้อมทางครอบครัว

1.6.2 ด้านหลักสูตร

1.6.2.1 หลักสูตรที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ เป็นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และหลักสูตรสถานศึกษา

1.6.2.2 การศึกษาในครั้งนี้ยึดหลักการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้เกิดพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1.7.1 เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

1.7.2 ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย หมายถึง กระบวนการทางความคิดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ ที่ช่วยให้วางแผนการทำงาน จัดการกับงานหลาย ๆ ลงมือปฏิบัติให้สำเร็จเรียบร้อยได้ ช่วยให้บริหารจัดการงานจนสำเร็จตามเป้าหมาย (Goal directed behavior) ซึ่งมีองค์ประกอบของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ซึ่งองค์ประกอบกลุ่มทักษะปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1.7.2.1 ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ (Planning and Organizing) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย อธิบายขั้นตอนการวางแผนการทำงานอย่างครบถ้วน บอกลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงาน และปฏิบัติงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด

1.7.2.2 ด้านการริเริ่มและลงมือทำ (Initiating) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการบอกวิธีคิดที่แตกต่างไปจากคนอื่น เลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยตนเอง ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง อธิบายวิธีการลงมือทำงานได้ตามที่วางแผน เพื่อให้งานสำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมาย

1.7.2.3 ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย (Goal-Directed Persistence) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมตามเป้าหมายให้สำเร็จ ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ แก้ปัญหาให้งานสำเร็จไปสู่เป้าหมายแม้จะมีอุปสรรค บอกผลของการปฏิบัติงาน อธิบายเกี่ยวกับผลงานที่ได้จากการลงมือทำด้วยตนเองจนสำเร็จตามเป้าหมาย

การประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ การสังเกตพฤติกรรมวัดโดยแบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมการประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.7.3 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิต ซึ่งประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ 2 เงื่อนไข ได้แก่

ความพอประมาณ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กรู้จักปฏิบัติตนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถนำสิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ ที่ครูเตรียมไว้ให้มาใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

ความมีเหตุผล หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กได้ฝึกฝนการคิด และนำมาอธิบายด้วยเหตุและผลที่ค้นพบจากการลงมือปฏิบัติ การเลือกวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาหารได้อย่างมีเหตุผล การลำดับขั้นตอนการทำอาหารตามแผนที่วางไว้จนสำเร็จ

การสร้างภูมิคุ้มกัน หมายถึง การวางแผนการทำกิจกรรมโดยคำนึงถึงความพร้อมโดยไม่ประมาทจากการทำกิจกรรม และการปฏิบัติตนที่เกี่ยวกับการป้องกันดูแลตนเองและผู้อื่นไม่ให้เกิดความเดือดร้อน

เงื่อนไขความรู้ หมายถึง การถ่ายทอดและเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์เดิมแล้วนำมาประมวลผลเพื่อใช้งานใหม่ได้ รู้จักวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการใช้ที่ถูกต้อง และขั้นตอนการปรุงอาหาร และมีการปรับเปลี่ยนตามความคิดก่อนที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติทุกขั้นตอน

เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง การแสดงออกถึงพฤติกรรมของเด็กในการทำกิจกรรม การรู้จักช่วยเหลือและแบ่งปันให้กับผู้อื่น รู้จักเลือกปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีและไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน มีความอดทนและความเพียรพยายามในการทำงานให้สำเร็จ มีความรับผิดชอบด้วยการรับประทานอาหารของตนเองอย่างไม่เหลือทิ้ง

1.7.4 การจัดประสบการณ์ประกอบอาหาร หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือประกอบอาหารด้วยตนเอง มีทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เริ่มตั้งแต่เลือกวัสดุอุปกรณ์ ปรุงอาหารไปจนถึงทำความสะอาดอุปกรณ์และสถานที่ เด็กได้เรียนรู้กระบวนการในการทำงานร่วมกัน รู้จักคิด ลงมือทำ และนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.7.5 การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารด้วยรูปแบบที่หลากหลายโดยบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 คุณลักษณะ คือ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรม ที่เน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ริเริ่มและลงมือทำ วางแผนและจัดการระบบดำเนินการ และมุ่งเป้าหมายในการประกอบอาหาร มุ่งให้กิจกรรมการเรียนรู้เอื้อต่อการส่งเสริมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ ครูจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก เตรียมเด็กให้พร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรมโดยใช้เพลง คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย นิทานที่เกี่ยวข้องกับอาหารคาวหวาน โดยการใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กได้ฝึกการคิดและเชื่อมโยงความรู้เดิมของตนเอง เพื่อหาคำตอบพร้อมอธิบายเหตุผลของการทำอาหารได้

ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผน ครูแนะนำวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการใช้และอธิบายขั้นตอนวิธีการทำอาหารอย่างละเอียด และสร้างข้อตกลงร่วมกันกับเด็กในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อความระมัดระวัง

และความปลอดภัยก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเข้ากลุ่มตามความสนใจของตนเอง ร่วมกันวางแผนแบ่งหน้าที่ในการทำกิจกรรมประกอบอาหาร โดยเริ่มจากการวางแผนการเลือกวัสดุอุปกรณ์ การลำดับขั้นตอนในการทำอาหารที่ควรทำก่อนและหลังได้ และเด็กร่วมกันออกแบบบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ เพื่อนำมาห่อหรือใส่อาหาร

ขั้นที่ 3 ขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร ครูจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเลือกวัสดุและอุปกรณ์ ที่ใช้ในการประกอบอาหารและการทำบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับตนเอง รู้จักการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนกลุ่มอื่นในกรณีที่วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ เด็ก ๆ ทำบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติเพื่อนำไปห่ออาหารหรือใส่อาหาร

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการ เด็กลงมือปฏิบัติประกอบอาหารร่วมกัน ทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ ตามกระบวนการทำอาหาร เรียนรู้การใช้อุปกรณ์และวิธีการปรุงอาหารด้วยตนเอง การบรรจุอาหารโดยใช้วัสดุธรรมชาติ นำความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาใช้ในการประกอบอาหาร รู้จักการทำความสะอาดและแปรรูปวัตถุดิบด้วยวิธีการต่าง ๆ มีวิธีการดูแลป้องกันตนเองและผู้อื่นไม่ให้เกิดโรคติดต่อ มีความตั้งใจ อดทนและเพียรพยายามในการทำอาหารจนสำเร็จ สามารถช่วยกันคลุกเคล้าปรุงรสชาติของอาหาร ตกแต่งอาหารตามความชอบ โดยมีคุณครูแนะนำและดูแลอย่างใกล้ชิด หลังจากทำอาหารเสร็จแล้ว เด็กช่วยกันเก็บอุปกรณ์และทำความสะอาดให้เรียบร้อย

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและอภิปราย เด็กแต่ละคนสรุปขั้นตอนในการทำอาหาร พร้อมอธิบายเหตุผลของการทำอาหารที่ทำขึ้น ครูใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความจำตั้งแต่เริ่มประกอบอาหารจนจบกระบวนการ เด็กอธิบายหรือเล่าประสบการณ์การประกอบอาหารตามขั้นตอนที่ตนเองได้ลงมือทำได้ โดยครูจดบันทึกคำบอกเล่าของเด็กในขณะนำเสนอ เด็กนำอาหารที่ตนเองได้ลงมือทำนำกลับบ้านไปให้ผู้ปกครองรับประทานพร้อมกันโดยไม่เหลือทิ้ง

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 เด็กปฐมวัยมีทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จหลังจากที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพิ่มมากขึ้น

1.8.2 แนวทางการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

1.8.3 แนวทางสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีความสนใจการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอหัวข้อความ
ลำดับต่อไปนี้

2.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

2.1.1 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

2.1.2 วิสัยทัศน์

2.1.3 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.1.4 จุดหมายของการศึกษาปฐมวัย

2.1.5 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.1.6 สาระการเรียนรู้

2.2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.1 นิยามของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.2 ความเป็นมาของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.3 ความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.4 หลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.5 เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา

2.2.6 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก

ปฐมวัย

2.3 การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย

2.3.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย

2.3.2 จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร

สำหรับเด็กปฐมวัย

2.3.3 แนวคิดพื้นฐานในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.3.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารของเด็กปฐมวัย

2.3.5 กระบวนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

2.3.6 แนวทางการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย

2.3.7 บทบาทครูในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย

2.3.8 ข้อเสนอแนะและข้อควรระวังในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร

สำหรับเด็กปฐมวัย

2.3.9 ประโยชน์ของการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย

2.3.10 การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง

2.4 ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

- 2.4.1 ความหมายและความสำคัญของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ
- 2.4.2 แนวคิดเกี่ยวกับคิดทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ
- 2.4.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ
- 2.4.4 องค์ประกอบของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ
- 2.4.5 พัฒนาการสมองของเด็กปฐมวัย
- 2.4.6 สมองส่วนหน้า (Prefrontal Cortex)
- 2.4.7 พัฒนาการของสมองส่วนหน้า
- 2.4.8 การพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ
- 2.4.9 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ
- 2.4.10 ประโยชน์ของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ
 - 2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

2.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

2.1.1 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

2.1.2 วิสัยทัศน์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดีมีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

2.1.3 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

เด็กทุกคนมีสิทธิที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนาและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน

2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็ก ตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย

3. ยึดพัฒนาการและพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ

4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข

5. สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.1.4 จุดหมายของการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อม ในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัยดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

2.1.5 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน 12 มาตรฐานประกอบด้วย

1. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน
 - มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
 - มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน
2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
 - มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว
 - มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
3. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
 - มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตามเอนสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริ์ทรงเป็นประมุข
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้
 มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
 มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้
 เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐาน
 คุณลักษณะที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์ เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เด็กเกิด บน
 พื้นฐานพัฒนาการตามวัยหรือความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนด
 สาระการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์และประเมินพัฒนาการเด็ก โดยมีรายละเอียดของมาตรฐาน
 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ดังนี้

ตารางที่ 2.1 มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ อายุ 5-6 ปี
1.1 น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์	1.1.1 น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย
1.2 มีสุขภาพอนามัย สุขนิสัยที่ดี	1.2.1 รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ได้หลายชนิดและดื่มน้ำสะอาดได้ด้วยตนเอง
	1.2.2 ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง
	1.2.3 นอนพักผ่อนเป็นเวลา
	1.2.4 ออกกำลังกายเป็นเวลา
1.3 รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	1.3.1 เล่น ทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย

ตารางที่ 2.2 มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ อายุ 5-6 ปี
2.1 เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์และทรงตัวได้	2.1.1 เดินต่อเท้าถอยหลังเป็นเส้นตรงได้ โดยไม่ต้องกางแขน
	2.1.2 กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่เสียการทรงตัว

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ อายุ 5-6 ปี
2.2 ใช้มือ - ตา ประสานสัมพันธ์กัน	2.1.3 วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้อย่างคล่องแคล่ว
	2.1.4 รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้
	2.2.1 ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งได้
	2.2.2 เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน
	2.2.3 ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.25 เซนติเมตร ได้

ตารางที่ 2.3 มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ อายุ 5-6 ปี
3.1 แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	3.1.1 แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
3.2 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	3.2.1 กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์
	3.2.2 แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเองและผู้อื่น

ตารางที่ 2.4 มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ อายุ 5-6 ปี
4.1 สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	4.1.1 สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ
	4.1.2 สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี
	4.1.3 สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านท่าทาง/เคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี

ตารางที่ 2.5 มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ อายุ 5-6 ปี
5.1 ซื่อสัตย์สุจริต	5.1.1 ขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่นด้วยตนเอง

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ อายุ 5-6 ปี
5.2 มีความเมตตากรุณา มีน้ำใจ และช่วยเหลือแบ่งปัน	5.2.1 แสดงความรักเพื่อน และมีเมตตาสัตว์เลี้ยง
	5.2.2 ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้ด้วยตนเอง
5.3 มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	5.3.1 แสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่นอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์
5.4 มีความรับผิดชอบ	5.4.1 ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จได้ด้วยตนเอง

ตารางที่ 2.6 มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ อายุ 5-6 ปี
6.1 ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	6.1.1 แต่งตัวด้วยตนเองได้อย่างคล่องแคล่ว
	6.1.2 รับประทานอาหารด้วยตนเองอย่างถูกวิธี
	6.1.3 ใช้และทำความสะอาดหลังใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง
6.2 มีวินัยในตนเอง	6.2.1 เก็บของเล่นของใช้เข้าที่อย่างเรียบร้อยด้วยตนเอง
	6.2.2 เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้ด้วยตนเอง
6.3 ประหยัดและพอเพียง	6.3.1 ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงด้วยตนเอง

ตารางที่ 2.7 มาตรฐานที่ 7 รักษาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ อายุ 5-6 ปี
7.1 ดูแลรักษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	7.1.1 ดูแลรักษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง
	7.1.2 ทิ้งขยะได้ถูกที่
7.2 มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทย และรักความเป็นไทย	7.2.1 ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ตามกาลเทศะ
	7.2.2 กล่าวคำขอบคุณ และขอโทษด้วยตนเอง
	7.2.3 ยืนตรงและร่วมร้องเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี

ตารางที่ 2.8 มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ อายุ 5-6 ปี
8.1 ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	8.1.1 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน
8.2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	8.2.1 เล่นหรือทำงานร่วมมือกับเพื่อนอย่างมีเป้าหมาย 8.2.2 ยิ้ม ทักทาย และพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้เหมาะสมกับสถานการณ์
8.3 ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	8.3.1 มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงด้วยตนเอง 8.3.2 ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้เหมาะสมกับสถานการณ์ 8.3.3 ประนีประนอม แก้ปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรงด้วยตนเอง

ตารางที่ 2.9 มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ อายุ 5-6 ปี
9.1 สนทนาโต้ตอบ และเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	9.1.1 ฟังผู้อื่นพูดจนจบ และสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง 9.1.2 เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้
9.2 อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้	9.2.1 อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ ด้วยการชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของข้อความ 9.2.2 เขียนชื่อของตนเองตามแบบ เขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง

ตารางที่ 2.10 มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ อายุ 5-6 ปี
10.1 มีความสามารถในการคิดรวบยอด	10.1.1 บอกลักษณะส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง หรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส 10.1.2 จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือนของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบ 2 ลักษณะขึ้นไป

ตารางที่ 2.10 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ อายุ 5-6 ปี
	10.1.3 จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ตั้งแต่ 2 ลักษณะขึ้นไป
10.2 มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล	10.2.1 อธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำด้วยตนเอง
	10.2.2 คาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น และมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล
10.3 มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ	10.3.1 ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น
	10.3.2 ระบุปัญหาสร้างทางเลือกและเลือกวิธีแก้ปัญหา

ตารางที่ 2.11 มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ อายุ 5-6 ปี
11.1 ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	11.1.1 สร้างผลงานศิลปะ เพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงใหม่จากเดิม และมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
11.2 แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์	11.2.1 เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายและแปลกใหม่

ตารางที่ 2.12 มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ที่เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ อายุ 5-6 ปี
12.1 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	12.1.1 สนใจหยิบหนังสือมาอ่านและเขียนสื่อความคิดด้วยตนเองเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
	12.1.2 กะตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ
12.2 มีความสามารถในการแสวงหาความรู้	12.2.1 ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่าง ๆ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายด้วยตนเอง
	12.2.2 ใช้ประโยคคำถามว่า “เมื่อไร” “อย่างไร” ในการค้นหาคำตอบ

2.1.6 สารการเรียนรู้

สารการเรียนรู้ เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน ให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด สารการเรียนรู้ ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรรู้ ดังนี้

1. ประสบการณ์สำคัญ เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนนำไปใช้ในการออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการครอบคลุมทุกด้าน ดังนี้

1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทในการทำกิจกรรมประจำวันหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ และสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสดูแลสุขภาพและสุขอนามัย สุขนิสัย และการรักษาความปลอดภัย

ตารางที่ 2.13 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย

ด้านร่างกาย	ประสบการณ์สำคัญ
1.1.1 การใช้กล้ามเนื้อใหญ่	(1) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ (2) การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ (3) การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ (4) การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ (5) การเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ
1.1.2 การใช้กล้ามเนื้อเล็ก	(1) การเล่นเครื่องเล่นสัมผัสและการสร้างจากแท่งไม้ บล็อก (2) การเขียนภาพและการเล่นกับสี (3) การปั้น (4) การประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วย เศษวัสดุ (5) การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และ การร้อยวัสดุ
1.1.3 การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตัว	(1) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน
1.1.4 การรักษาความปลอดภัย	(1) การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน (2) การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ เกี่ยวกับการป้องกัน และรักษาความปลอดภัย (3) การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย (4) การเล่นบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่าง ๆ
1.1.5 การตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง	(1) การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ (2) การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง

1.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย ตระหนักถึงลักษณะพิเศษเฉพาะที่เป็นอัตลักษณ์ ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ได้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

ตารางที่ 2.14 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

ด้านอารมณ์	ประสบการณ์สำคัญ
1.2.1 สุนทรียภาพ ดนตรี	(1) การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี (2) การเล่นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ (3) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี (4) การเล่นบทบาทสมมติ (5) การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ (6) การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
1.2.2 การเล่น	(1) การเล่นอิสระ (2) การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ (3) การเล่นตามมุมประสบการณ์ (4) การเล่นนอกห้องเรียน
1.2.3 คุณธรรม จริยธรรม	(1) การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ (2) การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม (3) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม
1.2.4 การแสดงออกทางอารมณ์	(1) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น (2) การเล่นบทบาทสมมติ (3) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี (4) การร้องเพลง (5) การทำงานศิลปะ
1.2.5 การมีอัตลักษณ์เฉพาะตนและเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ	(1) การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของตนเอง
1.2.6 การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	(1) การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้า หรือเสียใจและการช่วยเหลือปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ

1.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานกับผู้อื่น ฯลฯ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ

ตารางที่ 2.15 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

ด้านสังคม	ประสบการณ์สำคัญ
1.3.1 การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	(1) การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน (2) การปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
1.3.2 การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	(1) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน (2) การใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า (3) การทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้ว มาใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (4) การเพาะปลูกและดูแลต้นไม้ (5) การเลี้ยงสัตว์ (6) การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน
1.3.3 การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย	(1) การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย (2) การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย (3) การประกอบอาหารไทย (4) การศึกษานอกสถานที่ (5) การละเล่นพื้นบ้านของไทย
1.3.4 การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัยมีส่วนร่วม และบทบาทสมาชิกของสังคม	(1) การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน (2) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน (3) การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ (4) การดูแลห้องเรียนร่วมกัน (5) การร่วมกิจกรรมวันสำคัญ
1.3.5 การเล่นและทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ	(1) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (2) การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น (3) การทำศิลปะแบบร่วมมือ
1.3.6 การแก้ปัญหาความขัดแย้ง	(1) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา (2) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

ตารางที่ 2.15 (ต่อ)

ด้านสังคม	ประสบการณ์สำคัญ
1.3.7 การยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	(1) การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน

1.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้ และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่าง ๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การคิดเชิงเหตุผล การคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ต่อไป

ตารางที่ 2.16 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

การพัฒนาด้าน	ประสบการณ์สำคัญ
1.4.1 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	(1) การฟังเสียงต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อม (2) การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ (3) การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรองหรือเรื่องราวต่าง ๆ (4) การพูดแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการ (5) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง (6) การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ (7) การพูดอย่างสร้างสรรค์ในการเล่น และการกระทำต่าง ๆ (8) การร้อจังหวะที่เหมาะสมในการพูด (9) การพูดเรียงลำดับคำเพื่อใช้ในการสื่อสาร (10) การอ่านหนังสือภาพ นิทาน หลากหลายประเภท/รูปแบบ (11) การอ่านอย่างอิสระตามลำพัง การอ่านร่วมกัน การอ่านโดยมีผู้ชี้แนะ (12) การเห็นแบบอย่างของการอ่านที่ถูกต้อง (13) การสังเกตทิศทางการอ่านตัวอักษร คำ และข้อความ (14) การอ่านและชี้ข้อความ โดยกวาดสายตาตามบรรทัดจากซ้ายไปขวา และจากบนลงล่าง

ตารางที่ 2.16 (ต่อ)

การพัฒนาด้าน	ประสบการณ์สำคัญ
1.4.1 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	(15) การสังเกตตัวอักษรในชื่อของตน หรือคำคุ้นเคย (16) การสังเกตตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำผ่านการอ่านหรือเขียนของผู้ใหญ่ (17) การคาดเดาคำ วลี หรือประโยค ที่มีโครงสร้างซ้ำ ๆ กัน จากนิทาน เพลง คำคล้องจอง (18) การเล่นเกมภาษา (19) การเห็นแบบอย่างของการเขียนที่ถูกต้อง (20) การเขียนร่วมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ (21) การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเอง/คำคุ้นเคย (22) การคิดสะกดคำและเขียนเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเองอย่างอิสระ
1.4.2 การคิดรวบยอดการคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา	(1) การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม (2) การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างกัน (3) การบอกและแสดงตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทางของสิ่งต่าง ๆ ด้วยการกระทำ ภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ (4) การเล่นกับสื่อต่าง ๆ ที่เป็นทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก กรวย (5) การคัดแยก การจัดกลุ่ม และการจำแนกสิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะและรูปร่าง รูปทรง (6) การต่อของชิ้นเล็กเติมในชิ้นใหญ่ให้สมบูรณ์ และการแยกชิ้นส่วน (7) การทำซ้ำ การต่อเติม และการสร้างแบบรูป (8) การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (9) การเปรียบเทียบและเรียงลำดับจำนวนของสิ่งต่าง ๆ (10) การรวมและการแยกสิ่งต่าง ๆ (11) การบอกและแสดงอันดับที่ของสิ่งต่าง ๆ (12) การชั่ง ตวง วัดสิ่งต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือและหน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐาน (13) การจับคู่ การเปรียบเทียบ และการเรียงลำดับ สิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะความยาว/ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร

ตารางที่ 2.16 (ต่อ)

การพัฒนาด้าน	ประสบการณ์สำคัญ
1.4.2 การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา	(14) การบอกและเรียงลำดับกิจกรรมหรือเหตุการณ์ตามช่วงเวลา (15) การใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน (16) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ (17) การคาดเดาหรือการคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล (18) การมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล (19) การตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา
1.4.3 จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	(1) การรับรู้ และแสดงความคิดความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และชิ้นงาน (2) การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทาง การเคลื่อนไหวและศิลปะ (3) การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้รูปร่างรูปทรงจากวัสดุที่หลากหลาย
1.4.4 เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้	(1) การสำรวจสิ่งต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว (2) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ (3) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่าง ๆ (4) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ และแผนภูมิอย่างง่าย

2. สาระที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดแนวคิด หลังจากนำสาระที่ควรเรียนรู้นั้น ๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ทั้งนี้ อาจะยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ดังนี้

2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่าง ๆ วิธีรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และ

ความรู้สึกรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรม จริยธรรม

2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิด และมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ

2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แรงและพลังงานในชีวิตประจำวัน ที่แวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรักษาสาธารณสุขสมบัติ

2.4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน อย่างประหยัด ปลอดภัย และรักษาสิ่งแวดล้อม

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 พบว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำนวน 12 มาตรฐาน ดังนี้ มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตามเอนสมาชิที่ดีของสังคมในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และมาตรฐานที่ 12 มีเจตคติต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แล้วปรากฏว่า มาตรฐานที่ 6 มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยเป็นอย่างมาก การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารโดยบูรณาการสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่า การปฏิบัติตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการประกอบอาหาร อยู่ในประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น

การทำงานกับผู้อื่น ฯลฯ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ การร่วมกันกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน การใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า ได้เป็นอย่างดี และสาระที่ควรเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้หลังจากนำเสนอที่ควรเรียนรู้ นั้น ๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้เด็กบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ โดยมีความยืดหยุ่นทางเนื้อหา โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตของเด็ก ดังนี้ 1) เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การตระหนักถึงเกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การมีคุณธรรม จริยธรรม 2) เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ เช่น การประกอบอาหารไทยคาวและหวาน 3) ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงของพืชที่นำมาประกอบอาหาร การทำสีผสมอาหารจากพืชในท้องถิ่น ได้แก่ ใบเตยให้สีเขียว ดอกอัญชันให้สีน้ำเงิน แครอทให้สีส้ม ฟักทองให้สีเหลือง กระจับปี่ให้สีแดง และ 4) สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน ลักษณะ สี ขนาด น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เวลา ประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ อย่างประหยัด ปลอดภัย และรักษาสิ่งแวดล้อม การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุขได้

2.2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.1 นิยามของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2547) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ตอนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไข เพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในแนวทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ

นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้ความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคล และองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองโดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการ ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกันสร้างสรรค์พลังในทางบวก นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้

2.2.2 ความเป็นมาของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจแบบพอเพียง เริ่มจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินทรงมีพระราชดำรัสแก่ผู้เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาในปี 2517 เกี่ยวกับการพออยู่พอกิน ซึ่งเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง มีข้อความดังนี้ “ คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งทันสมัยใหม่ แต่เราพออยู่พอกินและขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพออยู่พอกิน มีความสงบและทำงานตั้งจิตอธิษฐานที่จะให้เมืองไทยพออยู่พอกิน ไม่ใช่จะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่มีความพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้ ประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้กำลังตก กำลังแย่งกำลังยุ่ง เพราะแสวงหาความยิ่งยวด ทั้งในอำนาจ ทั้งในความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ทางอุตสาหกรรม ทางลัทธิ ฉะนั้นถ้าทุกท่าน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความคิดและมีอิทธิพล มีความกลัวจะทำให้ผู้อื่นซึ่งมีความคิดเหมือนกัน ช่วยกันรักษาส่วนรวมให้อยู่ดีกินดีพอสมควร ขออย่าพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ”

ในวันที่ 4 ธันวาคม 2540 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระราชดำรัสแก่ ผู้เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพร เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง มีข้อความดังต่อไปนี้

“เศรษฐกิจแบบค้าขาย ภาษาฝรั่งเขาเรียกว่า Trade Economy ไม่ใช่แบบพอเพียงซึ่งฝรั่งเรียกว่า Self – Sufficient Economy ถ้าเราทำแบบที่ไทยทำได้ ถือเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงกับตนเอง เราก็อยู่ได้ไม่ต้องเดือดร้อน”

“ถ้าเราสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงให้กลับเป็นเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต้องทั้งหมดแม้จะไม่ถึงครึ่ง อาจจะเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็จะสามารถที่จะอยู่ได้ การแก้ไขจะต้องใช้เวลา ไม่ใช่ง่าย ๆ ส่วนมากคนก็ใจร้อน เพราะเดือดร้อน แต่ถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ก็จะสามารถที่จะแก้ไขได้”

“การจะเป็นเสือนั้นมันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกินและมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพออยู่พอกิน แบบพอมีพอกิน และมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกินแบบพอมีพอกินหมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ให้มีพอเพียงกับตนเอง”

จากพระราชดำริสรุปได้ว่า พระองค์ได้ตรัสเพื่อให้ประชาชนพึ่งตนเอง ยึดเส้นทางสายกลางไม่ยึดวัตถุนิยม อยู่กินตามฐานะ ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ยึดหลักวิถีไทย รู้จักประมาณในการบริโภค ไม่โลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นรู้จักผลิตใช้เอง มีจิตใจที่อดทนและเข้มแข็งพอสมควร

2.2.3 ความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2549) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหนึ่งในแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานเป็นปรัชญาในการดำรงชีวิต ที่ยึดหลัก ความพอเหมาะพอดีมีเหตุผล และความไม่ประมาท ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถือปฏิบัติด้วยพระองค์เองอย่างต่อเนื่องยาวนานทรงเห็นความสำคัญของความ “พออยู่พอกิน” ซึ่งมีผลต่อราษฎรและประเทศชาติ ที่สำคัญคือเป็นแบบอย่างที่ดีให้คนไทยดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง มีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักประมาณตน และดำรงอยู่อย่างรู้จัก “คิด ใช้ กิน อย่างพอเพียง”

อุดมพร อมรธรรม (2549) ได้กล่าวถึงบุคคล 4 ท่านที่เป็นผู้รู้ระดับปราชญ์ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่อุ้มชูตัวเอง (Relative Self-Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน ให้มีความพอมีพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วเพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะที่เพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นตามลำดับ

2. ศาสตราจารย์ ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การรวมเอาอุดมการณ์บางอย่าง โลกทัศน์บางอย่าง ความสัมพันธ์บางอย่าง และค่านิยมบางอย่าง รวมเข้าด้วยกันจึงจะเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริง ซึ่งเป็นส่วนที่เป็นวัฒนธรรมนั่นเอง ถ้าไม่เข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงตามความหมายเช่นนี้ เศรษฐกิจพอเพียงจะมีความเป็นไปได้แก่คนจำนวนน้อยเท่านั้น คือ เกษตรที่มีที่ดินเป็นของตนเองในปริมาณที่เพียงพอ คือ วัฒนธรรม ไม่ใช่เทคนิคการเพาะปลูก หรือศีลธรรมความไม่ละโมภและความประหยัดเท่านั้นที่เป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงอย่างน้อย 7 ประการ คือ

- 1) พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
- 2) จิตใจพอเพียงสำหรับทุกคน ทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่นได้ คนที่ไม่รู้จักพอจะรักคนอื่นไม่เป็นและจะชอบทำลายมาก
- 3) สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น การทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งได้ทั้งอาหารได้ทั้งสิ่งแวดล้อม และได้ทั้งเงิน
- 4) ชุมชนเข้มแข็งเพียงพอ การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม

5) ปัญหาพอเพียง มีการเรียนรู้อยู่ร่วมกันในการปฏิบัติ และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง

6) อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียงของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย มีความสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากฐานทางวัฒนธรรมจึงจะมั่นคง

7) มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่ুবวาบ เตี้ยจนเตี้ย รวยแบบกะทันหัน เตี้ยตกงาน ไม่มีกินไม่มีใช้ มีความผันผวนที่เร็วเกินไปทำให้ส่งผลเสียต่อสุขภาพจิต เกิดความเครียด เพี้ยนรุนแรง ฆ่าตัวตาย ตัดยา เศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงจะทำให้มีสุขภาพจิตดี เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสมดุล คือความเป็นปกติและยั่งยืน ซึ่งเราเรียกว่าเศรษฐกิจพอเพียง

4. พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุต ฺโต, 2539) ประชาญ์แห่งพุทธธรรม ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ 2 ด้านคือ มองวัตถุประสงค์และมองแบบจิตวิสัย

1) มองอย่างวัตถุประสงค์ หมายถึง มองภายนอกคือต้องมีกินมีใช้มีปัจจัย 4 เพียงพอหรือที่เรียกว่า พอสมควรกับอัตภาพ ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่า พึ่งตนเอง ในทางเศรษฐกิจ

2) มองแบบจิตวิสัย หมายถึงการมองด้านจิตใจภายนอกหรือภายใน คือคนจะมีความรู้สึกเพียงพอที่ไม่เท่ากัน บางคนมีเป็นล้านก็ไม่เพียงพอ บางคนมีน้อยก็เพียงพอทางด้านทางจิต

5. สุเมธ ตันติเวชกุล (2541) ได้กล่าวถึงความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

1) เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชน เมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิด เพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ

2) เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน ความเป็นอยู่อย่างประมาทตน ตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสระภาพ ไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด หลักการพึ่งพาตนเอง มีหลักสำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

2.1) ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง จิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติ โดยรวมมีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม เป็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

2.2) ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื้อโยงกันเป็นเครือข่าย ชุมชนที่แข็งแรง เป็นอิสระ

2.3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน

2.4) ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดี จึงต้องแยกแยะพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้าน และเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาวะแวดล้อม และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง

2.5) ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีมุมมองที่การลดรายจ่าย ในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้

เศรษฐกิจพอเพียงถูกนำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต เพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา เป็นแนวปฏิบัติตน ไม่ว่าจะอยู่ในกิจกรรม อาชีพใดก็ต้องยึดวิถีชีวิตไทย อยู่แต่

พอดี อย่าฟุ่มเฟือยอย่างไร้ประโยชน์ อย่ายึดวัตถุเป็นที่ตั้ง ยึดเส้นทางสายกลาง อยู่กินตามฐานะ ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต เจริญเติบโตอย่างค่อยเป็นค่อยไป อย่าใช้หลักการลงทุนเชิงการพนัน ซึ่งตั้งอยู่บนความเสี่ยง กู้เงินมาลงทุนโดยหวังรวยอย่างรวดเร็ว แล้วก็ไปสู่ความล้มละลายในที่สุด ให้ตั้งอยู่บนหลักของ “รู้จัก สามัคคี” ใช้สติปัญญาปกป้องตนเองไม่ให้หลงกระแสโลกาภิวัตน์ โดยไม่รู้ถึงเหตุและผลตามสภาพแวดล้อมของไทย ให้รู้จักแยกแยะสิ่งดี สิ่งเลว สิ่งที่เป็นประโยชน์ ตามสภาพความเป็นจริงของบ้านเมืองของเราเป็นที่ตั้ง

จिरายู อิศรางกูร ณ อยุธยา และปริยานุช พิบูลสงคราม (2553) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงปรัชญาที่ชี้แนวทางในการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินในทางสายกลาง เพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายนอก และภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์ ความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก ได้เป็นอย่างดี

สารวย สุขชัย (2554) เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างยั่งยืน และเกิดความสมดุลในด้านต่าง ๆ โดยมีหลักการพื้นฐานคือการเป็นอยู่อย่างพอเพียงตามสภาวะของตนเองที่เป็นอยู่ มีเหตุผลในการใช้ชีวิตบนความไม่ประมาท และในขณะเดียวกันก็ต้องมีความรู้สำหรับนำไปใช้พัฒนาตนเองและสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ รู้จักการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นตามความสามารถ และนำมาใช้ให้เกิดความก้าวหน้าทั้งด้านอาชีพการงานที่ปฏิบัติให้มีความมั่นคงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่อไป

สิริมาศ กาญจนโอภาส (2557) เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย อุ่มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง รู้จักอดออม ไม่ฟุ่มเฟือย อยู่อย่างประมาณตน ใช้จ่ายไม่เกินรายรับ มีการผลิตเพื่อให้พอมีพอกินในครอบครัว และมีความเอื้อเฟื้อในชุมชน ทะนุบำรุงพื้นฐานตัวเองให้เข้มแข็ง ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางในการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว อยู่แต่พอดี อย่าฟุ่มเฟือยอย่างไร้ประโยชน์ อย่ายึดวัตถุเป็นที่ตั้ง ยึดเส้นทางสายกลาง อยู่กินตามฐานะ ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต เจริญเติบโตอย่างค่อยเป็นค่อยไป ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายนอก และภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน

2.2.4 หลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2543) กล่าวถึง ความสำคัญ ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า “ความพอเพียง” หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการ ดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีสำนึกใน คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม มีความเพียร อดทน “เกษตรทฤษฎี ใหม่” เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการปฏิบัติตามแนว “เศรษฐกิจพอเพียง” แต่อย่างไรก็ตาม เพราะยังส่วนอื่น ๆ อีกมาก

ลีปนพนธ์ เกตุทัต (2543) กล่าวถึง การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็น ปรัชญานำทางในการนำไปสู่สังคมไทยที่พึงประสงค์ คือ เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง มีคุณภาพทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมमानชนันท์และเอื้ออาทร ตามกรอบวิสัยทัศน์ และทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) นั้น มีหลักปฏิบัติคือ ยึดทางสายกลาง การรู้จักพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกันและการรู้เท่าทัน โลก

เกษม วัฒนชัย (2549) ได้กล่าวถึง หลักการของความพอเพียง “sufficiency economy” หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมทั้งความจำเป็นที่ต้องมีระบบการคุ้มกัน ที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกครอบครัว เจื้อนไขพื้นฐาน คือ

1. จะต้องเสริมสร้างจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจ ให้สำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม
2. ดำเนินชีวิตด้วยความอดทนมีความเพียร มีสติและความรอบคอบ
3. จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการ นำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และดำเนินการทุกขั้นตอน

หลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ ในการพัฒนากรอบทฤษฎี ดังนี้ (พงศ์ศักดิ์รัฐ เสมสันต์ และคนอื่น ๆ, 2552)

ความพอเพียง (Sufficiency) จะต้องประกอบไปด้วย 3 คุณลักษณะ ได้แก่ ความ พอประมาณ ความมีเหตุผล และภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี กล่าวคือกิจกรรมใดที่ขาดคุณลักษณะใด คุณลักษณะหนึ่งไปจะต้องไม่สามารถเรียกได้ว่าเป็นความพอเพียงคุณลักษณะทั้ง 3 ประกอบด้วย

1. ความพอประมาณ (Moderation) หมายถึง ความพอดีที่ไม่มากเกินไปและไม่ น้อยเกินไปในมิติต่าง ๆ ของการกระทำ ตัวอย่างเช่น กิจกรรมทางเศรษฐกิจ การผลิตและการบริโภค ที่อยู่ในระดับพอประมาณ เพื่อนำไปสู่ความสมดุลและพร้อมรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงหรือกล่าวอีก นัยหนึ่งว่า คือ ความไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2. ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับความ พอประมาณในมิติต่าง ๆ นั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัย และข้อมูลที่

เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นอย่างรอบคอบ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การใช้เหตุผลไตร่ตรองการกระทำอย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร (Self-immunity) เพื่อเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มองโลกในเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัตดังที่กล่าวข้างต้น การกระทำที่สามารถเรียกได้ว่าพอเพียงจึงไม่ใช่แค่เพียงการคำนึงถึงเหตุการณ์และผลในปัจจุบันเท่านั้น แต่จำเป็นที่ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ภายใต้ข้อจำกัดของความรู้ที่มีอยู่ และสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เพียงพอที่จะสามารถพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงได้

4. เงื่อนไขความรู้ (Set of Knowledge) นำไปสู่การตัดสินใจในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อยู่ในระดับพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย

4.1 ความรอบรู้ คือ ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน โดยครอบคลุมเนื้อหาของเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับนำไปใช้ในโอกาสและเวลาที่ต่างกัน

4.2 ความรอบคอบ คือ ความสามารถที่จะนำความรู้และหลักวิชาการต่าง ๆ เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ประกอบการวางแผน ก่อนที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติทุกขั้นตอน

4.3 ความระมัดระวัง คือ ความมีสติในการนำแผนปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนหลักวิชาการต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ในการปฏิบัติ เพราะในความจริงแล้ว สถานการณ์เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นการนำความรู้และความรอบรู้จึงต้องอาศัยความระมัดระวังให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

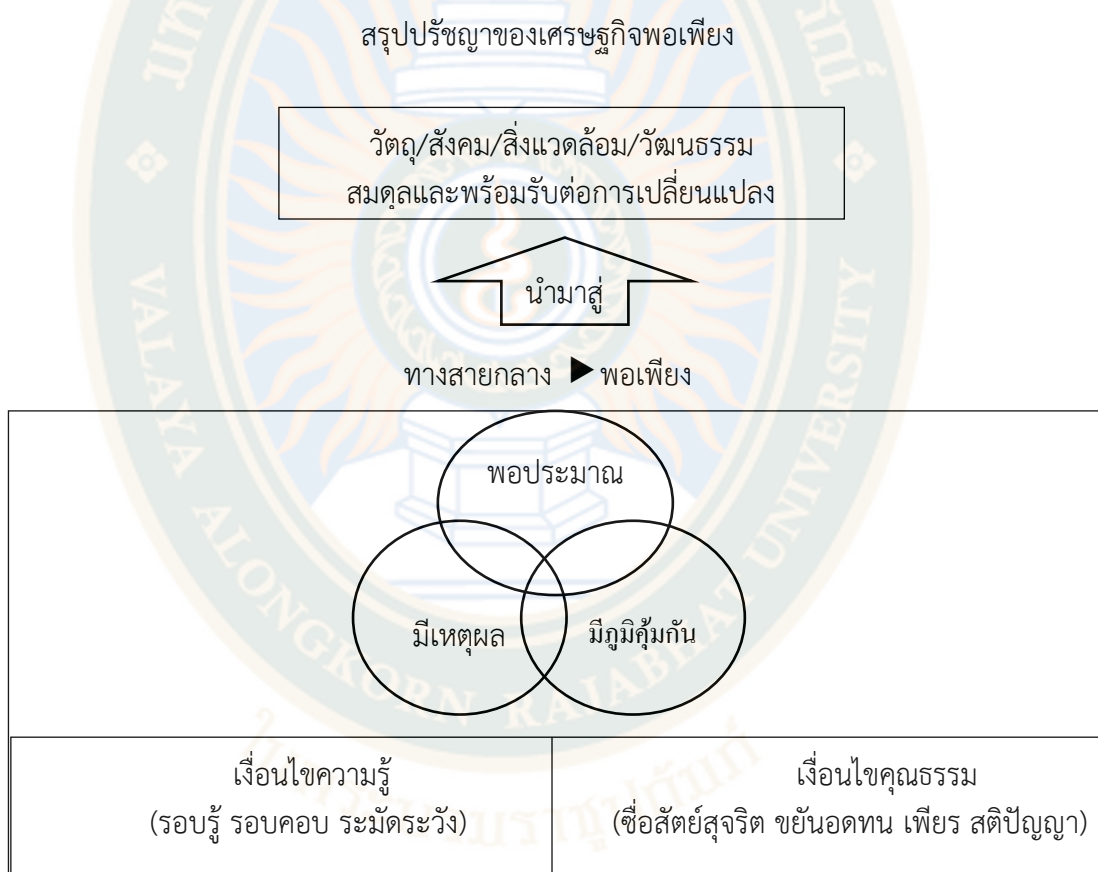
5. เงื่อนไขคุณธรรม (Ethical Qualifications) ประกอบด้วย 2 ด้านคือ

5.1 ด้านจิตใจและปัญญา โดยเน้นความรู้คู่คุณธรรม กล่าวคือ ตระหนักในคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริต และแบ่งปัน

5.2 ด้านการกระทำ หรือแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยเน้นความอดทน ความเพียร สติปัญญา ขยัน อดทน และ پاکเพียร

คณะอนุกรรมการส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรและชนบท (2558) ได้ให้ความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ซึ่งในสังคมไทยจะให้ความสำคัญกับการมีภูมิคุ้มกัน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม และ วัฒนธรรม และความสมดุลในชีวิต ครอบครัว ชุมชน และประเทศ

จากการสังเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย กลุ่มทักษะปฏิบัติทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการริเริ่มและลงมือทำ ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ และด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย เป็นต้น เพื่อให้เด็กได้คิด และได้ลงมือปฏิบัติมีความสุข สนุกกับการสรรหาวิธีทำอาหารที่หลากหลาย ได้ต่อยอดความคิดของตนเอง ภูมิใจกับความสำเร็จที่เกิดจากความคิดและลงมือทำของตนเอง ตั้งแต่ความสำเร็จย่อยที่เกิดขึ้นระหว่างทาง และความภูมิใจกับผลงานที่เกิดขึ้นปลายทาง และรู้สึกดีต่อตนเองที่มีความสามารถเพิ่มขึ้น

ภาพที่ 2.1 แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปริยานุช พิบูลสรารุช (2553)

2.2.5 เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา

ปริยานุช พิบูลสรารุช และคนอื่น ๆ (2553) ได้กล่าวว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในวงการศึกษาคือ เป็นเสมือนหนึ่งการให้เครื่องมือแก่ครูและนักเรียนเพื่อไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้ที่สำคัญ คือการ “รู้จักคิดวิเคราะห์” ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่วงการศึกษาคงสร้างคนให้สามารถคิดวิเคราะห์คิดได้ ด้วยการนำมาออกแบบการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนเข้าใจในหลักคิดและทดลองปฏิบัติ การนำหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงมาสู่กิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ทุกกลุ่มสาระ นำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการการเรียนการสอนตามความเหมาะสมและวิธีการของครูผู้สอนที่ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีวิธีการสอนดังนี้

1. ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง
2. ฝึกนักเรียนให้วิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ
3. ให้นำผลวิเคราะห์ลงสู่การปฏิบัติกระทั่งนักเรียนเกิดความตระหนักเห็นประโยชน์

ของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิิตตนเอง

4. นักเรียนมีวิถีชีวิตบนความพอเพียง

ทั้งนี้การจัดการศึกษาต้องสร้างหลักคิดอย่างถูกต้องให้เกิดกับตัวเด็ก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนอยู่ที่การจัดการศึกษา หัวใจจึงอยู่ที่การไปสู่เป้าหมายในตัวเด็ก เพื่อให้เด็กคิดเป็น คิดได้ และอยู่ดีมีสุขนำไปสู่ชีวิตที่มีความอุดมสมบูรณ์

การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการศึกษาควรนำมาเชื่อมโยงกันหลาย ๆ ส่วน ดังนี้ (คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน, 2553)

1. การพัฒนาหลักสูตร โดยบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยการปรับปรุงหรือเพิ่มเติมวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาให้สอดคล้องตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน การเรียนเน้นกิจกรรมการทดลอง และการปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาทั้งในรูปแบบของการทำโครงการ โครงการงาน และอื่น ๆ ทั้งการศึกษารายบุคคลและเป็นกลุ่ม และนำมาวัดประเมินผลผู้เรียนทั้งด้านความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ที่ปลูกฝังและหล่อหลอม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยจัดอาคารสถานที่ให้ร่มรื่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สะท้อนการอนุรักษ์สืบสาน ทรัพยากร ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย ส่งเสริมความมีระเบียบวินัยการเข้าคิว การรับประทานอาหารให้รู้ถึงคุณค่า และการตระหนักในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ส่งเสริมความดี ให้รู้จักการช่วยเหลือและแบ่งปันซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการแสวงหาเผยแพร่ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของบุคลากร และจัดโครงการส่งเสริมการดำเนินวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. การจัดระบบบริหารจัดการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการปรับโครงสร้างและกระบวนการบริหารให้สอดคล้องกับแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกำหนดนโยบาย แผนงานโครงการ ปรับแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ พัฒนาบุคลากรด้านความรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมการจัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา

5. คุณลักษณะของผู้เรียนอันพึงประสงค์ ด้วยการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ และการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนัก ในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6. การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยพิจารณาจากผลการทดสอบ ผลงาน การปฏิบัติกิจกรรม การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน ติดตามและประเมินผลความเหมาะสมของการดำเนินงานแต่ละด้าน รายงานผลการดำเนินการจัดการศึกษาเป็นระยะ ๆ ทั้งการรายงานภายในสถานศึกษาการรายงานต่อสาธารณชน และการรายงานต่อต้นสังกัด

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่เน้นให้เด็กได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของเด็กตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในการดำเนินในวิถีประจำวันตามวัยของตนเอง

2.2.6 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

สำรวย สุขชัย (2554) กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่เน้นให้เด็กได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของเด็กตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในการดำเนินในวิถีประจำวันตามวัยของตน การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยและธรรมชาติในการเรียนรู้ของเด็ก

2. เน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง โดยการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การสำรวจ สังเกต ทดลอง สาธิต การเรียนรู้กับบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ในชุมชน และการฝึกฝนบันทึกการเรียนรู้

3. การจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของเด็กและให้เกิดความตระหนักในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. เด็กนำความรู้มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันตามความเหมาะสมของตนเอง

สิริมาศ กาญจนโอภาส (2557) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปฐมวัย

1. การจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและเด็ก หมายถึง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สังคม ศาสนา และวัฒนธรรมของ

สถานศึกษาหรือชุมชนตลอดจนความยากง่าย ของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครู เด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผน ลงมือปฏิบัติ และประเมินผลการเรียนรู้ ผู้ปกครองให้คำปรึกษาแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ครูและเด็กมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้ปกครองหรือคนในชุมชนเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เด็ก ชุมชนสนับสนุนหรือเป็นแหล่งเรียนรู้

3. ความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่วางแผนโดยการวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำมากำหนดประสบการณ์สำคัญ วัตถุประสงค์ การออกแบบการจัดการเรียนรู้และสื่อ การกำหนดการจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม (กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง และเกมการศึกษา) ให้สอดคล้องกับสาระ หน่วย และเรื่อง มีวิธีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา) มีร่องรอยหลักฐานการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้พัฒนาเด็ก มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีการเสนอนวัตกรรมที่สะท้อนถึงการพัฒนาเด็กตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. การจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่มีกิจกรรมการปลูกฝังวิถีคิด อุปนิสัยและพฤติกรรมของเด็กตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล มีความพอประมาณทางด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม ศาสนา วัฒนธรรม และภูมิสังคมของสถานศึกษา รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการ ความจำเป็นของสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับความคิด วิถีชีวิตของคนในชุมชน มีความสมเหตุสมผล มีหลักคิด หลักปฏิบัติของกิจกรรมสอดคล้องกับหลักวิชาที่เกี่ยวข้อง มีการแสดงถึงภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีการวางแผนการยืดหยุ่น มีข้อเสนอทางเลือกหากมีการเปลี่ยนแปลง มีการจัดการความรู้อย่างรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง มีการพัฒนาทักษะ ความมีระเบียบวินัย มีสัมมาคารวะ ซื่อสัตย์สุจริต กตัญญูกตเวทีก ส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรม ความขยัน อดทน สนใจ ใฝ่รู้ และแบ่งปัน ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีสติปัญญาสามารถแยกแยะถูกผิด ควรไม่ควร ซึ่งเด็กได้มีโอกาสปฏิบัติและครูผู้นำ หรือสนับสนุนที่สามารถขยายผลการเรียนรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงออกสู่ชุมชนได้

5. ความสามารถในการบูรณาการทักษะทางวิชาการลงในกิจกรรม หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่ผสมผสานทักษะทางวิชาการด้านต่าง ๆ อย่างกลมกลืน คือ ทักษะทางภาษา ทักษะทางสังคม ทักษะทางคณิตศาสตร์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นและสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็ก ในกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมโดยเฉลี่ยน้ำหนักของการผสมผสานทักษะต่าง ๆ ในกิจกรรมหลักทั้ง 6 กิจกรรมเท่า ๆ กัน

6. การใช้วัสดุในท้องถิ่น และการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรมีคุณลักษณะดังนี้ คือ เป็นสื่อที่ปลอดภัย มีขนาด รูปทรง น้ำหนักเหมาะสม

กับเด็ก มีประโยชน์ตรงตามจุดมุ่งหมาย ถูกต้องตามเนื้อหา หรือเรื่องที่สอน เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก ผลิตจากวัสดุเหลือใช้หาง่าย หรือราคาถูก เป็นของจริงที่มีอยู่ใกล้ตัว เป็นสื่อจากธรรมชาติหรือวัสดุท้องถิ่น ผลิตง่าย ประหยัดเวลาและแรงงาน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น นำไปใช้งานได้หลายกิจกรรม คุ่มค่า จัดเก็บสะดวก ผลิตและใช้อย่างสร้างสรรค์ ดึงดูดความสนใจของเด็ก เด็กมีส่วนร่วมในการผลิต และใช้สื่อ สื่อช่วยส่งเสริมให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น และกล้าแสดงออก

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการจัดกิจกรรมที่ผสมผสานหรือบูรณาการในทุกกิจกรรมเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เด็กได้รับประสบการณ์ตรงผ่านการลงมือปฏิบัติ ครูมีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกันทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม บอกเหตุผลหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกัน รับรู้และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสุขสนุกสนาน ทำให้เด็กซึมซับความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และกล้าแสดงออกในด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้เกิดความรู้สึกรักและมีความอนุรักษในการรักษาธรรมชาติ มีความภาคภูมิใจ รักในบ้านเกิดของตน การจัดประสบการณ์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยสามารถพบได้ในชีวิตประจำวันและคุ้นเคยเป็นอย่างดี ประกอบกับการที่ครูได้จัดสภาพแวดล้อม กระตุ้นและชี้แนะเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง เมื่อเด็กปฐมวัยทำกิจกรรมทุกครั้งจึงส่งผลให้เด็กปฐมวัยได้เผชิญกับปัญหาและได้ฝึกประสบการณ์การแก้ปัญหาโดยเด็กมีปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านกิจกรรมในชีวิตประจำวัน การเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้ลงมือกระทำและคิดด้วยตัวเด็กเอง ครูสนับสนุนให้เด็กควบคุมตนเองในการแก้ปัญหาในแต่ละกิจกรรมโดยการทำซ้ำ ๆ ตามความพอใจจะช่วยให้เด็กปฐมวัยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น เด็กได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติทุกครั้ง จนทำได้อย่างคล่องแคล่วและมีแรงจูงใจ มีความสนใจเข้าถึงเป้าหมายและคุณค่าของสิ่งที่ทำ ย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์แห่งการเรียนรู้เพราะการเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือการให้เด็กได้ลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3 การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย

2.3.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารของเด็กปฐมวัย

พร พันธุ์โอสถ (2543) กล่าวว่า การประกอบอาหารจะช่วยให้เด็กเรียนรู้พร้อม ๆ ไปด้วยพัฒนาเจตจำนงของตน สำหรับเด็กแล้วการแปรเปลี่ยนจากเมล็ดข้าวแข็ง ๆ มาเป็นผงแป้งหรือเป็นน้ำ และทำานที่สุกกลับกลายเป็นอาหาร หรือกลายเป็นขนมหวานหลายรูปแบบ กล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการที่น่าอัศจรรย์ ขวนต้นเต็น ด้วยเหตุนี้เด็กจึงใจจดใจจ่อ เรียนรู้ไปกับกระบวนการทำอาหาร จนกลายมาเป็นอาหารให้เด็กรับประทาน และพัฒนาขึ้นมาเป็นพลังเจตจำนงภายในตัวเด็กภายหลัง

มณีทิพย์ ฉัตรอุทัย (2545) กล่าวว่า กิจกรรมการประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่ผสมผสานการทำงานของประสาทสัมผัสทั้งห้า และเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติที่สุดสำหรับเด็กปฐมวัย โดยเด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้ทักษะต่าง ๆ เช่น การแก้ปัญหา การคาดคะเน การเปลี่ยนแปลง และขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงอาหาร นอกจากจะเสริมสร้างให้เด็กมีความรับผิดชอบมากขึ้นและเกิดความสนุกสนาน

ธิดารัตน์ จันทะหิน (2551) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมประกอบอาหารเป็นการจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทดลอง และปฏิบัติด้วยตนเองจากของจริง โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการเรียนรู้ คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ในการได้เห็น ได้ยิน ได้ดมกลิ่น ได้ชิมรส และได้สัมผัส เด็กจะเกิดองค์ความรู้ในตัวเอง และนำไปปฏิบัติเองได้ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้านธรรมชาติรอบ ๆ ตัว จากการปฏิบัติกิจกรรม เด็กจะเกิดองค์ความรู้ในตัวเองและนำไปปฏิบัติเองได้

สุดารัตน์ เปรมชื่น (2551) กล่าวว่า กิจกรรมประกอบอาหาร เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเองจากของจริง ฝึกให้เด็กรู้จักการวางแผนในการทำงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น และเด็กยังเกิดความภูมิใจในผลงานของตนเองด้วย

แจ๊คแมน (Jackman) (Jackman, 1997 อ้างใน ศรีนยา ทรัพย์วารี, 2552) ให้ความหมายของการประกอบอาหารไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากกระบวนการในการทำงาน เริ่มตั้งแต่การวางแผนไปจนถึงการทำความสะดวกอุปกรณ์และสถานที่ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการประกอบอาหารจะทำให้เด็กได้รับความรู้ เกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จ และเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยในการรับประทานอาหารที่ติดตัวไปตลอดชีวิต

สมกมล บุญมี (2551) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือประกอบอาหารด้วยตนเองเป็นกลุ่มย่อย เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่เด็กสามารถสัมผัสจับต้องด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าโดยการมองเห็น การดมกลิ่น การฟังเสียง การชิมรส และการได้สัมผัสอาหาร เด็กได้เรียนรู้จากกระบวนการในการทำงาน ลงมือทำ และนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเอง

วณิชชา เพชรสุวรรณ (2554) กล่าวว่า กิจกรรมประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติ การทดลองประกอบอาหารจากของจริง ในหลายรูปแบบให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ในการเรียนรู้ เรียนรู้กระบวนการทำงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง

วรนาท รักสกุลไทย และคณะครูอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา (2554) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร หมายถึง กิจกรรมที่เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสในการชิมรสชาติ และรับรู้กลิ่นต่าง ๆ ได้เรียนรู้ถึงส่วนผสมและวัตถุดิบในการทำอาหาร ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการคาดคะเนกะปริมาณ รู้จักอุปกรณ์ที่ใช้ในการชั่งสิ่งของ เช่น ตาชั่งกิโล ตาชั่งสองแขน ถ้วยตวง ช้อนตวง และหน่วยมาตรฐานของน้ำหนัก มีหน่วยเป็นกิโลกรัมและปอนด์ การตวงของเหลวมีหน่วยเป็นช้อนชา ช้อนโต๊ะ ถ้วยตวง ลิตร

อรพร ทับทิมศรี (2554) ให้ความหมายของการประกอบอาหารไว้ว่า การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทดลอง และปฏิบัติด้วยตนเองจากของจริง โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการเรียนรู้ เด็กได้เรียนรู้กระบวนการในการทำงานร่วมกัน รู้จักคิด ลงมือทำ และนำไปสู่ผลลัพธ์ด้วยตัวของเด็กเอง

วรรณนิภา พักเขียว (2557) ให้ความหมายของการประกอบอาหารไว้ว่า การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยโดยให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้จากของจริง ทดลองกับสิ่งนั้น โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการมองเห็น การฟัง การดม การชิมรส การได้สัมผัส การสังเกต เปรียบเทียบนับจำนวน การชั่ง ตวง วัดอุปกรณ์ ที่ใช้ในการประกอบอาหาร และให้เห็น

การเปลี่ยนแปลงของอาหารขณะปรุงลักษณะของอาหารก่อนปรุงและหลังปรุง รวมทั้งกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม การให้ความร่วมมือ การช่วยเหลือ แบ่งปัน และความระมัดระวัง ผ่านกระบวนการในการประกอบอาหาร

มณีรัตน์ ทนงอาจ (2558) การจัดกิจกรรมประกอบอาหาร หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือประกอบอาหารด้วยตนเองร่วมกับเพื่อน ฝึกให้เด็กรู้จักวางแผน ได้เรียนรู้จากกระบวนการในการทำงาน นำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการทำงานร่วมกับผู้อื่น อีกทั้งเด็กยังเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองด้วย

สามารถสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร หมายถึง การประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้คิดลงมือปฏิบัติการประกอบอาหารจากของจริง เริ่มตั้งแต่การเลือกวัตถุดิบ ล้างทำความสะอาด การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างหลากหลายที่ถูกต้อง ปรุงอาหารถูกสุขลักษณะ มีความระมัดระวังต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งเด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ในการเรียนรู้ เรียนรู้ในกระบวนการทำงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถปฏิบัติกิจกรรมจนสำเร็จ

2.3.2 จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการประกอบอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย

การประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานและสร้างความสนใจในการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างดี กิจกรรมนี้ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อผลงานและอาหารที่สำเร็จแต่อยู่กระบวนการระหว่างการทำกิจกรรมเป็นสำคัญ

ดาห์ล (Dahl, 1998 อ้างใน อารีรัตน์ ญาณะศร, 2544) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายในการจัดประสบการณ์ประกอบอาหาร ดังนี้

1. การอ่าน เด็กอ่านรายการอาหารซึ่งแสดงด้วยรูปภาพที่มีคำหรือจำนวน
2. คณิตศาสตร์ เด็กเรียนรู้ด้วยการนับ การวัด การเรียงลำดับ การกะประมาณ
3. วิทยาศาสตร์ พัฒนาการใช้ประสาทสัมผัส เด็กทุกคนมีโอกาสที่จะดม สัมผัส ชิม ครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
4. กิจกรรมสร้างสรรค์ เด็กใช้จินตนาการในการประกอบอาหาร ตกแต่งรูปร่าง รูปทรง การเลือกใช้สี
5. เรียนรู้ทักษะทางสังคม เป็นตัวของตัวเอง ปฏิบัติตามข้อตกลง ช่วยเหลือแบ่งปัน และร่วมมือกับผู้อื่นการวาดและการเขียน

6. เด็กบันทึกประสบการณ์การประกอบอาหารที่โรงเรียนหรือที่บ้าน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารไว้ดังนี้

1. สนุกสนาน ปลูกฝังให้เด็กรักการทำงาน
2. สังเกตกระบวนการเปลี่ยนแปลง
3. สร้างทัศนคติที่ดีในการรับประทานอาหาร
4. ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
5. ฝึกการใช้ประสาทสัมผัสที่ 5 ได้แก่ การสังเกต การชิมรส การดมกลิ่น การฟังเสียงที่เกิดขึ้น และการสัมผัส

6. รู้จักขั้นตอนการเตรียม จัดเก็บและทำความสะอาด
7. รู้จักมารยาทในการรับประทานอาหาร
8. เพิ่มพูนพัฒนาการทางภาษา
9. เพิ่มพูนทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์
10. รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม

พร พันธุ์โอสถ (2543) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการประกอบอาหาร คือ การประกอบอาหารจะช่วยให้เด็กเรียนรู้พร้อมไปกับการพัฒนาเจตจำนงของตน สำหรับเด็กแล้วการเปลี่ยนแปลงจากเมล็ดข้าวแข็ง ๆ มาเป็นผลแป้ง หรือทำยที่สุดกลายเป็นขนมหลากหลายรูปแบบ กล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการที่น่าอัศจรรย์ใจ ชวนตื่นเต้น ด้วยเหตุผลนี้เด็กจึงใจจดใจจ่อเรียนรู้ไปกับกระบวนการทำอาหารจนกลายเป็นอาหารให้เด็กรับประทานและแบ่งปันกับเพื่อน ๆ การได้เห็นได้ทำ และภาคภูมิใจกับการทำอาหาร ทำให้เด็กเห็นคุณค่าของการทำงานและพัฒนาขึ้นมาเป็นพลังเจตจำนงในตัวเด็กภายหลัง

เคลฟแอสตด (Klefstad, 1995 อ้างใน หทัย ชีโนทัย, 2553) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมประกอบอาหารมีส่วนช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษา การเขียนและการอ่าน เด็กคุ้นกับเสียงอักษรลำดับเหตุการณ์คิดภาษามาอธิบายเหตุการณ์ใช้ภาษาอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สังเกตการณ์เขียนคำ และการสร้างหนังสือขึ้นมา
2. คณิตศาสตร์ เด็กได้เรียนรู้ทักษะการวัด ทักษะการกะประมาณ ความคิดรวบยอดของคำว่า มากกว่า-น้อยกว่า มาก-น้อย เต็ม-ว่างเปล่า เปรียบเทียบจำนวน การนับ
3. วิทยาศาสตร์ เด็กใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ฝึกทักษะในการสังเกต การทำนาย
4. ทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก เด็กได้ตัดหรือหั่นส่วนผสม จัดตกแต่งอาหาร
5. ศิลปะ โดยการนำเศษวัสดุเหลือจากการประกอบอาหาร เช่น เปลือกกล้วย เปลือกไข่ มาสร้างงานศิลปะ

6. สุขภาพอนามัย ฝึกให้มีสุขนิสัยที่รักสะอาด รู้จักแยกแยะอาหารที่มีประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ รู้จักใช้อุปกรณ์ในการประกอบอาหารอย่างปลอดภัย

9. ดนตรี เด็กร้องเพลงที่เกี่ยวกับการประกอบอาหาร เล่นกับนิ้วมือ หรือเนื้อเพลง
8. การเรียนรู้ทางสังคม พัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือและทักษะทางสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม เรียนรู้จากเพื่อนและให้คำแนะนำแก่เพื่อน

สมกมล บุญมี (2551) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ฝึกการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตาและมือ เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอาหาร รู้จักการทำงานร่วมกัน มีความรับผิดชอบ เรียนรู้เกี่ยวกับโภชนาการและทำให้เด็กมีทัศนคติที่ดีในการรับประทานอาหาร

ชมรมครูปฐมวัยราชบุรี (2555) กล่าวว่า จุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสามารถกล่าวได้ดังนี้

1. สร้างทัศนคติที่ดีในการประกอบอาหาร

2. สนุกสนาน ปลูกฝังการรักการทำงาน
3. ส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา
4. ได้สังเกตกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ขณะประกอบอาหาร
5. ฝึกการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ การสังเกต การชิมรส การดมกลิ่น การฟัง เสียงที่เกิดขึ้น การสัมผัส

6. เพิ่มทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์

7. รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม

สามารถสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์โดยการประกอบอาหารมีประโยชน์ต่อเด็ก ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก รู้จักการทำงานร่วมกัน มีความรับผิดชอบ จดจ่อใส่ใจในงานสำเร็จ รู้จักขั้นตอนการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์การประกอบอาหารและทำความสะอาดจัดเก็บให้เรียบร้อย ทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจที่ดีในการประกอบอาหาร

2.3.3 แนวคิดพื้นฐานในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการจัดสภาพแวดล้อมประสบการณ์ให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยการใช้อวัยวะและประสาทรับรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ความเข้าใจในแนวคิดของนักปรัชญาการศึกษา นักการศึกษาปฐมวัยและนักทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการมีอิทธิพลต่อการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กจะช่วยให้ครูสามารถนำไปใช้ในการพัฒนางานการเรียนการสอนและจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2542)

ผู้นำแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย (พัฒนา ชัชพงศ์, 2540) ดังนี้

จอห์น ล็อก (John Lock, 1970 อ้างใน พัฒนา ชัชพงศ์, 2540) กล่าวว่า เด็กทารกเปรียบเสมือนผ้าขาว ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ จะมีความสำคัญอย่างมากต่อการเจริญเติบโตของเด็ก ทำให้เด็กมีพัฒนาการที่แตกต่างกัน

รูสโซ (Rousseau, 1974 อ้างใน พัฒนา ชัชพงศ์, 2540) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส เชื่อในพื้นฐานความดีของสัญชาตญาณ ในมนุษย์เป็นนักวุฒิภาวะนิยมที่มีความเห็นว่า ถ้าเราให้โอกาสเด็กเจริญเติบโตตามวิถีทางธรรมชาติแล้วเด็กจะพัฒนาได้เต็มศักยภาพ เพราะฉะนั้นพ่อแม่หรือครูควรหลีกเลี่ยงที่จะขัดขวางการเจริญเติบโตตามธรรมชาติของเด็ก ไม่บังคับเด็ก

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud, 1947 อ้างใน พัฒนา ชัชพงศ์, 2540) กล่าวว่า อิทธิพลสำคัญที่สุดของพัฒนานั้นมาจากภายในตัวของเด็ก ทั้งทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา และทางกาย

เกสเซล (Gesell, 1990 อ้างใน พัฒนา ชัชพงศ์, 2540) เชื่อในวุฒิภาวะ ซึ่งหมายถึง การเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงในช่วงต่าง ๆ ของชีวิต โดยเชื่อว่าพัฒนาการของเด็กเป็นไปอย่างมีแบบแผนและเป็นขั้นตอน ควรปล่อยให้เด็กพัฒนาไปตามธรรมชาติ ไม่ควรเร่งหรือบังคับ เพราะไม่เกิดผลดีต่อเด็ก และการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากการเคลื่อนไหว การปรับตัว ภาษา สังคม และบุคคลรอบข้าง

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาซึ่งที่มีแนวคิดเป็นที่ยอมรับและมีการนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ดังนี้

เปสตาลอซซี (Johann Pestalozzi, 1827 อ้างใน ราศี ทองสวัสดิ์, 2542) นักการศึกษาสวิส เป็นผู้ริเริ่มเรื่องการเตรียมความพร้อม มีความเชื่อว่าความรักเป็นพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย และสติปัญญา มีความเชื่อในความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ไม่ว่าจะในด้านความสนใจ ความต้องการหรือระดับความสามารถของการเรียนรู้ เปสตาลอซซีเป็นต้นความคิดในเรื่องของการเตรียมความพร้อม และเห็นว่าเด็กไม่ควรถูกบังคับให้เรียนรู้ด้วยการท่องจำ แต่ต้องใช้เวลาและประสบการณ์แก่เด็กในการทำความเข้าใจ

เอลคายด์ (David Elkind, 1969 อ้างใน ราศี ทองสวัสดิ์, 2542) นักการศึกษาชาวอเมริกัน เน้นให้เห็นอันตรายของการเร่งเด็กให้เรียนรู้แต่เล็กเกินไป เขาเชื่อว่าเด็กควรได้มีโอกาสเล่นและเลือกกิจกรรมการเล่นด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เด็กอยู่ในสังคมที่เต็มไปด้วยความเครียดได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ศึกษาองค์ความรู้ เรื่องการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยของกลุ่มแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ และพบว่ามี 5 แนวคิดทฤษฎีที่มีการนำมาประยุกต์ในบริบทของสังคมไทยในโรงเรียนอนุบาลและประสบความสำเร็จ สามารถเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด แนวคิดทั้ง 5 แนวคิด มีดังนี้

1. แนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย

การจัดการศึกษาตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย เป็นรูปแบบหนึ่งของประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่พัฒนาจากความเชื่อว่าการเรียนการสอนนั้น ไม่ใช่การถ่ายโอนข้อมูลความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเด็กได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจ หรือเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับเด็ก และบทบาทของครูจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจได้อย่างเต็มศักยภาพของเด็ก ครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจว่าเด็กมีวิธีการเรียนรู้ได้อย่างไร และเด็กมีความสามารถในการสื่อสารออกมาถึงความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยวิถีทางใด สำหรับแนวคิดสำคัญที่นำไปสู่การปฏิบัติตนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ดังนี้

1.1 วิธีการมองเด็ก (The Image of The Child) เด็กในสายตาของครูคือเด็ก แต่แต่ละคนมีความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้ตั้งแต่วินาทีแรกที่เกิดมา เด็กมีวิถีของการเรียนรู้เป็นไปตามระยะของพัฒนาการในแต่ละวัย เด็กแต่ละคนจะเต็มไปด้วยพลัง ความปรารถนาที่จะเติบโตและงอกงาม ความอยากรู้อยากเห็น ความสามารถในการแสดงออกถึงความต้องการที่จะสัมพันธ์ และสื่อสารกับผู้อื่น ด้วยการแสดงออกทางแวตตา สีหน้า อากัปกริยา การจับต้องสัมผัส ฯลฯ โดยเฉพาะความต้องการที่จะสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นปรากฏออกมาตั้งแต่แรกเกิด ความสามารถในการสื่อสารนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับเด็กเพื่อการอยู่รอดและคงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับเผ่าพันธุ์ที่ตนเกิดมา

1.2 โรงเรียนเป็นสถานที่บูรณาการสิ่งมีชีวิตที่หลากหลายและใช้ชีวิตและมีสัมพันธ์ภาพร่วมกันระหว่างผู้ใหญ่และเด็ก โรงเรียนเปรียบเสมือนสิ่งก่อสร้างที่ดำเนินชีวิตของเด็กในโรงเรียนนอกจากครอบครัวแล้ว ชุมชนก็จะต้องมีส่วนร่วมและรับรู้ถึงความเป็นไปในโรงเรียนเช่นกัน

เพื่อให้สังคมได้ตระหนักถึงสิทธิที่พึงได้ของเด็กปฐมวัย และการยอมรับเด็กในฐานะของการเป็นผู้รับช่วงหน้าที่ในการจรรโลงสังคมในอนาคต

1.3 ครูและเด็กนักเรียนไปด้วยกัน การสอนและเรียนต้องควบคู่ไปด้วยกัน แนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย จะให้ความสำคัญของการเรียนรู้มากกว่าการสอน วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย คือ การจัดการสิ่งแวดล้อมและให้โอกาสเด็กได้คิดประดิษฐ์และค้นพบด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่มีคุณค่าสำหรับเด็กจึงไม่ใช่การสอนจากครูที่เป็นการบอกเล่าโดยตรง แต่เป็นการจัดสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้ประสานงาน ส่งเสริมและจัดสิ่งแวดล้อมให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ครูต้องมีการนำเสนอทางเลือกที่หลากหลาย การเสนอความคิดเห็นและเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ และธิดา พิทักษ์สินสุข, 2543)

2. แนวคิดโฮสโคป

หลักการที่สำคัญของโฮสโคปในระดับปฐมวัย คือ การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเด็ก การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ หมายถึง การเรียนรู้ ซึ่งเด็กได้จัดกระทำกับวัตถุได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ความคิด และเหตุการณ์ จนกระทั่งสามารถ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ได้แก่

2.1 การเลือกและการตัดสินใจ เด็กจะเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมจากความสนใจ และความตั้งใจของตนเอง เด็กเป็นผู้เลือกวัสดุอุปกรณ์และตัดสินใจว่าจะใช้วัสดุอุปกรณ์นั้นอย่างไร การที่เด็กเลือกและมีโอกาสตัดสินใจทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าได้รับการถ่ายทอดความรู้จากผู้ใหญ่

2.2 สื่อ ในห้องเรียนที่เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำจะมีเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย เพียงพอ และเหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก เด็กต้องมีโอกาสและมีเวลาเพียงพอที่จะเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างอิสระ เมื่อเด็กใช้เครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เด็กจะมีโอกาสเชื่อมโยงการกระทำต่าง ๆ การเรียนรู้ในเรื่องของความสัมพันธ์ และมีโอกาสในการแก้ปัญหามากขึ้นด้วย

2.3 การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 การเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสทั้ง 5 การให้เด็กได้สำรวจและจัดกระทำกับวัตถุโดยตรงทำให้เด็กรู้จักวัตถุหลังจากที่เด็กคุ้นเคยกับวัตถุแล้วเด็กจะนำวัตถุต่าง ๆ มาเกี่ยวข้องกัน และเรียนรู้เรื่องความสัมพันธ์ ผู้ใหญ่มีหน้าที่จัดให้เด็กค้นพบความสัมพันธ์เหล่านั้นด้วยตนเอง

2.4 ภาษาจากเด็ก สิ่งที่เด็กพูดจะสะท้อนประสบการณ์และความเข้าใจของเด็กในห้องเรียนที่เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เด็กมักจะเล่าว่าตนกำลังทำอะไร หรือทำอะไรไปแล้วในแต่ละวัน เมื่อเด็กมีอิสระในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารความคิดและรู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เด็กจะเรียนรู้วิธีการพูดที่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ได้พัฒนาความคิดควบคู่ไปกับการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองด้วย

2.5 การสนับสนุนจากผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ในห้องเรียนการเรียนรู้แบบลงมือกระทำต้องสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก สังเกตและค้นหาความตั้งใจและความสนใจของเด็ก ผู้ใหญ่ควรรับฟังเด็กส่งเสริมให้เด็กคิดและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง (พัชรี ผลโยธิน และคนอื่น ๆ, 2543)

3. แนวคิดวอลดอร์ฟ

หัวใจสำคัญของการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ คือ ความเชื่อมั่นว่าคุณค่าอันล้ำลึกที่สุด และเป็นสากลที่สุดของมนุษย์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อการศึกษานำมาซึ่งความสมดุลระหว่างความสามารถในการคิด รู้สึกและพลังงานเจตจำนง ซึ่งดำรงอยู่ในตัวเด็กแต่ละคน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การศึกษาแบบวอลดอร์ฟมุ่งหวังพัฒนามนุษย์ให้เป็นดังนี้

3.1 ผู้ซึ่งมีความคิดแยกกาย สดใส มีพลัง และสร้างสรรค์

3.2 ผู้ซึ่งมีความรู้สึกในใจเปี่ยมล้นไปด้วยความเมตตา กล้าหาญ ศรัทธาต่อชีวิต และมีจิตใจใฝ่รู้

3.3 ผู้มีพลังเจตจำนงแน่วแน่สามารถบรรลุภารกิจแห่งชีวิตที่ตนเองเป็นผู้เลือกสรร

การศึกษาแบบวอลดอร์ฟมุ่งหมายที่จะดึงศักยภาพ ซึ่งแฝงเร้นอยู่ในตัวเด็กแต่ละคนให้แสดงออกมา ไม่ใช่มุ่งจะนำเสนอข้อมูลความรู้จากภายนอกใส่เข้าไปในเด็กเพื่อการผลิตซ้ำ โดยนัยนี้จึงเอื้ออำนวยให้อุทิศตนทั้งหลายค้นพบพลัง ความกระตือรือร้น และปัญญาที่ตนเองมีอยู่เพื่อนำมาซึ่งคุณภาพสูงสุดของตัวเอง (พร พันธุ์โอสถ, 2543)

4. แนวคิดมอนเตสซอรี

แนวคิดการสอนแบบมอนเตสซอรีเป็นแนวคิดที่คำนึงถึงเด็กเป็นจุดหลักในการเรียนการสอน ความสนใจ ความต้องการ และความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนการสอน ความสนใจ ความต้องการ และความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง แก้ไขข้อผิดพลาดด้วยตนเอง ด้วยความรู้สึกของควมมีอิสระได้ใช้จิตของตนในการสัมผัสสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว เกิดความอยากรู้อยากเห็นและแสวงหาความรู้อยากเห็นและแสวงหาความรู้อย่างมีสมาธิ มีวินัยในตนเอง เกิดการพัฒนาการทุก ๆ ด้านไปในเวลาเดียวกัน

แนวคิดการสอนของมอนเตสซอรีจะเริ่มจากรูปร่างไปสู่นามธรรม เพราะฉะนั้นอุปกรณ์จึงเป็นสิ่งสำคัญ อุปกรณ์ของมอนเตสซอรีได้วางแผนมาให้ใช้ได้หลายรูปแบบ อุปกรณ์ของมอนเตสซอรีมีทั้งส่วนที่ช่วยพัฒนาทางประสบการณ์ชีวิต วิชาการ และประสาทสัมผัส เช่น การแต่งกาย อุปกรณ์สำหรับการทำความสะอาด การขัด และอุปกรณ์ในการทำงานบ้าน สำหรับอุปกรณ์จะมีการออกแบบเฉพาะให้เด็กได้พัฒนาสติปัญญา การคิดอย่างมีระบบ มีเหตุผล เช่น คณิตศาสตร์ อุปกรณ์ทางภาษาและหลักภาษา การมองเห็น การชิมรส การได้ยิน การดมกลิ่น ความรู้สึกและการใช้ประสาทสัมผัสร่วมกัน (จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ และคาแก้ว ไกรสรพงษ์, 2543)

5. แนวคิดของการเรียนรู้ภาษาอย่างธรรมชาติแบบองค์รวม

แนวการสอนภาษาธรรมชาติไม่ใช่วิธีการสอนภาษา แต่เป็นปรัชญาแนวคิดที่จะให้เด็ก ๆ ได้พัฒนาทางด้านความคิดและการใช้ภาษาโดยการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจากสิ่งทีเรียนอย่างมีความหมาย เด็กจะรับและซึมซับข้อมูลทางภาษาจากสภาพแวดล้อมในบริบททางสังคม วัฒนธรรมและการใช้ภาษาร่วมกันกับผู้คนที่อยู่แวดล้อมใกล้ชิด ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภาษาได้ดี โดยเด็กจะไม่เกิดความรู้สึกยากลำบากในการเรียนเหมือนแนวการสอนภาษาในระบบโรงเรียนแบบเดิม

แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติจะนำไปให้เด็กเข้าถึงความจริงโดยการฝึกเชื่อมโยงให้ผู้เรียนมองชีวิตและสรรพสิ่งจากภาพรวมไปสู่ส่วนย่อย ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้อย่างเป็นธรรมชาติ และเปิดนำความสามารถของเขา เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการนำไปสู่ขั้นสูงสุดของศักยภาพที่มนุษย์พึงจะเป็นได้ (มูลนิธิ ชมรมไทย-อิสราเอล ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ, 2543)

จากการศึกษา แนวคิด หลักการและทฤษฎีของนักการศึกษาหลายท่าน สรุปได้ว่าสามารถนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งแต่ละแนวคิดก็จะมีจุดเน้นที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับความเชื่อและความเหมาะสมในการเลือกนำไปปฏิบัติของแต่ละบุคคล

2.3.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารของเด็กปฐมวัย

ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือพัฒนาขึ้นโดยอาศัยแนวคิดต่อไปนี้ นักการศึกษาคนสำคัญที่เผยแพร่แนวคิดของการเรียนแบบร่วมมือ คือ สลาวิน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และรอเจอร์ จอห์นสัน (Roger Johnson) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป เรามักจะไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ส่วนใหญ่เรามักจะมุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเป็นมิติที่มักจะถูกละเลยหรือมองข้ามไปทั้ง ๆ ที่มีผลการวิจัยชี้ชัดว่า ความรู้สึกของผู้เรียนต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้น มีผลต่อการเรียนรู้มาก จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1994 อ้างใน ทิศนา แคมมณี, 2552) กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนมี 3 ลักษณะคือ 1. ลักษณะแข่งขันกัน ในการศึกษาเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนจะพยายามเรียนให้ได้ดีกว่าคนอื่นเพื่อนให้ได้คะแนนดี ได้รับการยกย่อง หรือได้รับการตอบแทนในลักษณะต่าง ๆ 2. ลักษณะต่างคนต่างเรียน คือ แต่ละคนต่างก็รับผิดชอบดูแลตนเองให้เกิดการเรียนรู้ไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น 3. ลักษณะร่วมกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้ คือแต่ละคนต่างก็รับผิดชอบในการเรียนรู้ของตน และในขณะเดียวกันก็ต้องช่วยให้สมาชิกคนอื่นเรียนรู้ด้วยจอห์นสัน และจอห์นสัน ชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาปัจจุบันมักส่งเสริมการเรียนรู้แบบแข่งขัน ซึ่งอาจมีผลทำให้ผู้เรียนเคยชินต่อการแข่งขันเพื่อแย่งชิงผลประโยชน์มากกว่าการร่วมมือกันแก้ปัญหาอย่างไรก็ตาม เขาแสดงความเห็นว่า เราควรให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้ง 3 ลักษณะโดยรู้จักใช้ลักษณะการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ ทั้งนี้เพราะในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจะต้องเผชิญสถานการณ์ที่มีทั้ง 3 ลักษณะ แต่เนื่องจากการศึกษาปัจจุบันมีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบแข่งขันและแบบรายบุคคลอยู่แล้ว เราจึงจำเป็นต้องหันมาส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี รวมทั้งได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต (ทิศนา แคมมณี, 2552)

เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (co-operative learning) ของสลาวิน ได้พัฒนาเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ โดยยึดหลักการที่สำคัญ 3 ประการคือ รางวัลและเป้าหมายของกลุ่ม ความหมายหรือความสำคัญของแต่ละบุคคล และโอกาสในการช่วยเหลือให้กลุ่มประสบผลสำเร็จเท่าเทียมกัน จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า รางวัลของกลุ่มและความหมายของแต่ละบุคคลต่อกลุ่มเป็นลักษณะที่จำเป็นและสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือของกลุ่มของสลาวินที่เป็นที่ยอมรับกันแพร่หลาย ได้อธิบายเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) เป็นรูปแบบการเรียน

แบบร่วมมือแบบผสมผสาน ที่มุ่งพัฒนาขึ้นเพื่อสอนการอ่านและการเขียนสำหรับนักเรียน ประถมศึกษาตอนปลายโดยเฉพาะ (Slavin, 1987 อ้างใน ทิศนา แคมมณี, 2552)

เคแกน (Kagan, 1995) ได้อธิบายรูปแบบของกิจกรรม (Structures) หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมในการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีหลากหลายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหาหรือสถานการณ์ที่จะ ศึกษา Kagan ได้วิจัยและเสนอไว้ หลายรูปแบบ ดังนี้

1) คู่คิด (Think-Pair Share) ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ นักเรียนแต่ละคนจะต้อง คิดคำตอบของตนเอง นำคำตอบมาอภิปรายกับเพื่อนที่นั่งติดกับตน นำคำตอบมาเล่าให้เพื่อนทั้งชั้น ฟัง

2) การเล่าเรื่องรอบวง (Round robin) เป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เปิด โอกาสให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้เล่าประสบการณ์ ความรู้ สิ่งที่น่าสนใจที่ตนกำลังศึกษา สิ่งที่น่าสนใจให้ เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง

3) มุมสนทนา (Corners) เริ่มต้นจากการให้ผู้เรียนกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มเข้าไปนั่งตาม มุมหรือจุดต่าง ๆ ของห้องเรียน และช่วยกันหาคำตอบสำหรับโจทย์ปัญหาต่าง ๆ ที่ครูยกขึ้นมา และ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนอธิบายเรื่องราวที่ตนศึกษาให้เพื่อนกลุ่มอื่นฟัง

4) ร่วมมือแบบทำเป็นกลุ่ม – ทำเป็นคู่ – และทำคนเดียว (Team – Pair – Solo) เป็นเทคนิคที่เมื่อผู้สอนกำหนดปัญหาหรือโจทย์หรืองานให้ทำแล้ว สมาชิกจะทำงานร่วมกันทั้งกลุ่ม จนทำงานได้สำเร็จ แล้วถึงขั้นสุดท้ายให้สมาชิกแต่ละคนทำงานคนเดียวจนสำเร็จ

5) การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกลุ่ม (Co – op Co – op) เป็นรูปแบบที่พัฒนาโดย Shlomo และ Yael Shsrar ที่ใช้ในงานเฉพาะอย่าง ลักษณะสำคัญคือ สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มย่อย จะได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหา หรือทำกิจกรรมที่ต่างกัน ทำเสร็จแล้วนำผลงานมารวมกันเป็น กลุ่มร่วมกันแก้ไขบทวนแล้วนำมาเสนอต่อชั้นเรียน (วิมลรัตน์ สุนทรวิโรจน์, 2551)

6) ร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มทำงาน (Committee Work Method) วิธีการสอนแบบ แบ่งกลุ่มทำงานเป็นวิธีสอนที่ครูมอบหมายให้เด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มร่วมมือกันศึกษาค้นคว้าหา วิธีการแก้ปัญหาหรือปฏิบัติกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด หรือความสนใจ เป็นการฝึกให้เด็ก ทำงานร่วมกันตามวิถีแห่งประชาธิปไตย

จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1994 อ้างในทิศนา แคมมณี, 2560) ได้อธิบายเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้

1) STAD (Student Teams -Achievement Division) เป็นรูปแบบการเรียนรู้มี เป้าหมายเพื่อพัฒนาการสัมฤทธิ์ผลของการเรียนและทักษะทางสังคมเป็นสำคัญ

2) TGT (Team Games Tournament) เป็นรูปแบบที่คล้ายกับ STAD แต่เป็นการ จูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น โดยการใช้การแข่งขันเกมแทนการทดสอบย่อย

3) TAI (Team Assisted Individualization) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผสมผสาน แนวคิดระหว่างการร่วมมือในการเรียนรู้กับการสอนเป็นรายบุคคล (Individualized Instruction) รูปแบบของ TAI เป็นการประยุกต์ใช้กับการสอนคณิตศาสตร์

4) Jigsaw ผู้ที่คิดค้นการเรียนการสอนแบบ Jigsaw เริ่มแรกคือ หลังจากนั้น สลาวิน

ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาปรับขยายเพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมากยิ่งขึ้น เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับวิชาที่เกี่ยวข้องกับการบรรยาย เช่น สังคมศึกษารรณคดี วิทยาศาสตร์ในบางเรื่อง รวมทั้งวิชาอื่น ๆ ที่เน้นการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจมากกว่าพัฒนาทักษะ

5) ร่วมกันคิด (Numbered Heads Together) เริ่มจากครูถามคำถาม เปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบ จากนั้นครูจึงเรียกให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือทุก ๆ กลุ่มตอบคำถาม เป็นวิธีการที่นิยมใช้ในการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจ

6) คู่ตรวจสอบ (Pairs Check) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละ 4 หรือ 6 คน ให้เด็กจับคู่กันทำงาน คนหนึ่งทำหน้าที่เสนอแนะวิธีแก้ปัญห อีกคนทำหน้าที่แก้โจทย์ เสร็จข้อที่ 1 แล้วให้สลับหน้าที่กัน เมื่อเสร็จครบ 2 ข้อ ให้นำคำตอบมาตรวจสอบกับคำตอบของคู่อื่นในกลุ่ม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เน้นการจัดกิจกรรมโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมกันคิด (Numbered Heads Together) เริ่มจากครูใช้คำถามถามเด็กเกี่ยวกับการนิทานก่อนนาเข้าสู่กิจกรรม ถามเกี่ยวกับขั้นตอนการประกอบอาหาร เพื่อกระตุ้นและเปิดโอกาสให้เด็กแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบ จากนั้นครูจึงเรียกให้เด็กคนใดคนหนึ่งจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือทุก ๆ กลุ่มตอบคำถาม เป็นวิธีการที่นิยมใช้ในการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจในการทำกิจกรรม เรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มทำงาน (Committee Work Method) เช่น ก่อนเริ่มทำกิจกรรมประกอบอาหารเด็กจะเลือกเข้ากลุ่มตามความสมัครใจ 5-6 คน ต่อ 1 กลุ่ม วางแผนการทำงานร่วมกันได้ ดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ร่วมกันได้ เคารพผู้อื่นและตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ และการเรียนรู้แบบทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่ และทำคนเดียว (Team – Pair – Solo) ตามขั้นตอนในการทำอาหารจะถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจน บางขั้นตอนที่ต้องทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ นำอาหารมาทำให้สุกก่อนนำกลับไปรับประทานที่บ้าน การช่วยกันเก็บวัสดุอุปกรณ์ และทำความสะอาดร่วมกัน การทำงานกลุ่มย่อย ได้แก่ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การปรุงอาหาร ใส่ส่วนผสมต่าง ๆ การคลุกเคล้า และการทำงานคนเดียว เช่น การปั้น การม้วน การท้ออาหาร เป็นต้น เด็กได้ทำงานร่วมกัน เริ่มตั้งแต่วางแผนการทำงาน การใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกัน จะช่วยสร้างความเข้าใจ และช่วยเหลือซึ่งกันและได้ การปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ ย่อมประสบความสำเร็จมากกว่าการทำงานเพียงคนเดียว การจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนทำให้เด็กเรียนรู้การทำงานอย่างเป็นระบบ

ดิวอี้ (John Dewey) ดิวอี้ได้เป็นผู้ริเริ่มการศึกษาแบบก้าวหน้า โดยเน้นการเรียนรู้ การสอนให้เด็กมีเสรีภาพในการแสดงออก ให้เด็กเป็นศูนย์กลาง หลักสูตรควรจะเป็นสิ่งที่เกิดจากความสนใจโดยธรรมชาติของเด็กมากกว่าหลักสูตร ที่กำหนดให้โดยผู้ใหญ่หรือครู ดิวอี้เน้นเรื่องการเตรียมสภาพแวดล้อมให้เด็กได้สามารถเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์ได้ด้วยตนเอง ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นควรจะเป็นประสบการณ์ตรงเพื่อเป็นรากฐานที่จะสร้างความเข้าใจอย่างแท้จริง ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทดลอง และค้นพบด้วยตนเอง เพราะความรู้ที่เกิดขึ้นจากการค้นพบนั้นจะเป็นความรู้ที่จดจำไปได้นาน ดิวอี้ (John Dewey) คิดว่าช่วงอายุ 4-8 ปี เป็นวัยที่ต้องการการแสดงออก กิจกรรมที่จัดควรให้สอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของเด็ก ซึ่งเด็กจะเป็นผู้จำลองประสบการณ์ นั้นตามจินตนาการของตนเอง ให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมและวางแผนการทำงานด้วย

แนวคิดของดิวอี้มีอิทธิพลต่อการจัดรูปแบบของการจัดกิจกรรมแก่เด็กปฐมวัย ทำให้ให้นักการศึกษาหันมาสนใจทางด้าน การปรับตัวทางสังคมและอารมณ์ของเด็กมากขึ้น มีการจัดกิจกรรมรูปแบบของกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมการแก้ปัญหาและการปฏิบัติการทดลอง ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานในการที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นอกจากนี้ ดิวอี้ได้กล่าวว่า เด็กเรียนรู้ได้โดยการกระทำ ฉะนั้นกิจกรรมที่จัดให้เด็กปฐมวัย ควรจัดให้เด็กได้ลงมือกระทำ ได้ปฏิบัติด้วยตนเอง ซ้ำแล้วซ้ำเล่า มีความหลากหลายตามความสนใจของเด็ก เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ (พัฒนา ชัชพงศ์, 2540)

สามารถสรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ของดิวอี้ เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงเป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการที่เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงจากการเผชิญสถานการณ์จริงและการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำ ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ฝึกคิด ฝึกลงมือทำ ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ ฝึกการแก้ปัญหาด้วยตนเองและฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติตามแนวประชาธิปไตย กระบวนการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนนี้เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็นและแก้ปัญหาได้

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson n.d. อ้างใน เยาวพา เดชะคุปต์, 2542) กล่าวว่า วัยทารกตอนปลายเป็นช่วงที่บุคคลเรียนรู้เจตคติของความมั่นใจหรือไม่มั่นใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งที่พ่อแม่ให้สิ่งที่เด็กต้องการสำหรับอาหาร การเอาใจใส่และความรักอย่างชื่นชม เจตคติเหล่านี้ซึ่งเด็กมีอยู่มากหรือน้อยตลอดชีวิต และสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจของคนทั่วไปและสถานการณ์ของบุคคลได้ อีริกสันแบ่งขั้นพัฒนาการออกเป็น 8 ขั้น โดยจะกล่าวเพียง 3 ขั้นที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ความไว้วางใจ – ความไม่ไว้วางใจ (Trust vs. Mistrust) อยู่ในช่วง 0-1 ปีเด็กในวัยนี้ต้องการได้รับความรัก การดูแลเอาใจใส่ และสนองความต้องการของเด็กอย่างเต็มที่ เช่น การกอดรัดสัมผัส การให้อาหารหรือการเลี้ยงดูต่าง ๆ อีริกสัน ได้กล่าวว่า ความไว้วางใจ เป็นรากฐานที่สำคัญของพัฒนาการของบุคลิกภาพ หากเด็กในวัยนี้ไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่ ขาดความไว้วางใจก็จะกลายเป็นคนก้าวร้าว ตีตัวออกจากสังคมได้

2. ความเป็นตัวของตัวเอง – ความสงสัย / ความละอาย (Autonomy vs. Doubt or Shame) อยู่ในช่วง 2 – 3 ปีเด็กช่วงนี้จะมีพัฒนาของกล้ามเนื้อต่าง ๆ ดียิ่งขึ้น เด็กสามารถเดินได้ พูดได้ เริ่มจะสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเองมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้ดูแลเด็กในวัยนี้จะต้องให้โอกาสเด็กช่วยเหลือตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกต่อตนเองในทางที่ดี และมีความภาคภูมิใจในตนเอง หากเด็กไม่ได้รับโอกาสดังกล่าวก็จะทำให้เด็กเกิดความสงสัยและไม่แน่ใจในตนเอง

3. การริเริ่ม – รู้สึกผิด (Initiative vs. Guilt) อยู่ในช่วงอายุ 3 – 6 ปีเด็กในวัยนี้จะมี ความสนใจต่อทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัว มีความคิดริเริ่มอยากจะทำอะไรด้วยตนเอง การเล่นมีความสำคัญมากสำหรับเด็กวัยนี้ ดังนั้นจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลอง ลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือคนที่อยู่ข้าง ๆ เป็นแบบอย่างและคอยให้กำลังใจ ก็จะทำให้เด็กไม่มีปมด้อยและมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง

สามารถสรุปได้ว่า ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอิริคสัน การเล่นนั้นมีลักษณะ โดยเฉพาะและมีความหมายต่อบุคลิกภาพของเด็กแต่ละคนซึ่งความหมายของการเล่นนั้น สามารถสังเกตได้จากรูปแบบ เนื้อหา คำพูด และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการเล่นด้วยอิริคสันกล่าวว่าเด็กที่ประสบความสำเร็จในการเล่นจนถึงขั้นการเล่นในสังคมที่กว้างขึ้น จะเข้าใจบทบาทของตนเองในสังคมและวัฒนธรรมได้ดียิ่งขึ้นบุคลิกภาพของเด็กเป็นภาพสะท้อนของความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และผู้ปกครอง การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของอิริคสันนั้น ต้องทำให้เด็กเกิดความไว้วางใจ โดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีทางเลือกและบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตนตั้งไว้ตลอดจนการได้รับการยอมรับและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่ตนมีส่วนร่วม

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง คอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) เชื่อว่า การเรียนรู้หรือการสร้างความรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้โดยการนำประสบการณ์หรือสิ่งที่พบเห็นในสิ่งแวดล้อมหรือสารสนเทศใหม่ที่ได้รับมาเชื่อมโยงกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม มาสร้างเป็นความเข้าใจของตนเองหรือเรียกว่า โครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure) หรือที่เรียกว่า สคีมา (Schema) ซึ่งนั่นคือความรู้ที่ตนเองอาจมิใช่เป็นเพียงการจดจำสารสนเทศมาเท่านั้น โดยที่แต่ละบุคคลนำประสบการณ์เดิมหรือความรู้ความเข้าใจเดิมที่ตนเองมีมาก่อนมาสร้างเป็นความรู้ความเข้าใจที่มีความหมายของตนเองเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ซึ่งแต่ละบุคคลอาจสร้างความหมายที่แตกต่างกัน เพราะมีประสบการณ์หรือความรู้ความเข้าใจเดิมที่ต่างกันไป ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เกิดขึ้นมาจากสองทฤษฎีรวมกัน คือ ทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) นักจิตวิทยาพัฒนาการชาวสวิสและไวทสกี (Vygotsky) ชาวรัสเซีย ทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) จะเน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้โดยการกระทำ ส่วนทฤษฎีของไวทสกี (Vygotsky) จะเน้นผู้เรียนสร้างความรู้ทางสังคมโดยการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงปัญญา (Cognitive constructivism) และกลุ่มแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social constructivism) (อนุชา โสมาบุตร, 2556)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget 's Cognitive Theory) เพียเจต์ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2550) กล่าวว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กเกิดขึ้นจากการที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว โดยพื้นฐานติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด 2 ลักษณะคือ

1. การจัดการภายในโดยวิธีรวมกระบวนการต่าง ๆ เข้าเป็นระบบ (Organization)
2. การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม (Adaptation) เกิดจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยพื้นฐานที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

2.1 Schema หมายถึง ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ในตัวเด็ก ในเด็กเล็กจะมี Schema อยู่ไม่น้อยมาก แต่เมื่อเด็กได้ปฏิสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวจะทำให้เด็กเกิด Schema มากขึ้น

2.2 การซึมซับ (Assimilation) หมายถึง การที่เด็กได้มีการปะทะกับสิ่งแวดล้อม แล้วซึมซับสิ่งนั้นเข้ารวมกับ Schema เดิม เช่น เด็กเห็นวัวคิดว่าเป็นหมาเพราะมีลักษณะที่คล้าย ๆ กัน

2.3 การปรับเปลี่ยนความคิด (Accommodation) โดยเป็นการปรับเปลี่ยนความคิดเดิมหรือการสร้าง Schema ใหม่ได้เช่น เด็กเห็นวัวคิดว่าเป็นหมา แต่เมื่อมองดูชัด ๆ แล้วเห็นถึงความแตกต่าง จึงชี้มือและถามแม่ว่า ตัวอะไร แม่บอกว่า วัว เด็กจึงสร้าง Schema ใหม่เป็นวัว ขึ้นมาจากการปรับเปลี่ยนความคิดภายใน

2.4 ความสมดุลย์ (Equilibration) เป็นกระบวนการสมดุลระหว่างการซึมซับ (Assimilation) จากการที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวมากเท่าไรเด็กก็จะได้เรียนรู้มากเท่านั้นและก็เป็นผลให้เกิดประสบการณ์และทักษะที่เพิ่มพูนยิ่งขึ้นไปชั้นพัฒนาการทางสติปัญญาเพียเจต์ ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาออกเป็น 4 ชั้น แต่ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะชั้นที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยดังต่อไปนี้

1. ชั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensori – motor Stage) ช่วงอายุ 0-2 ปีเด็กในวัยนี้แสดงออกด้วยการเคลื่อนไหว พัฒนาการทางการคิดและสติปัญญาเกิดขึ้นจากการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น ปาก หู ตา ต่อสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว

2. ชั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (Preparation Thought) อยู่ในช่วงอายุ 2 – 7 ปีเด็กในวัยนี้ยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาพูดและเข้าใจเครื่องหมายท่าทางที่สื่อความหมายชอบเลียนแบบ เล่นบทบาทสมมติ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและครูได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ผู้สอนควรคำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กที่มีอายุเท่ากันอาจมีพัฒนาการทางสติปัญญาที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงไม่ควรเปรียบเทียบเด็ก ควรให้เด็กมีอิสระที่จะเรียนรู้และพัฒนาความสามารถไปตามระดับพัฒนาการ เด็กแต่ละคนจะได้รับประสบการณ์เมื่อแต่ละคนได้ปฏิสัมพันธ์กับวัตถุต่าง ในสภาพแวดล้อมโดยตรง เด็กได้พัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาให้ความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรม เน้นพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนโดยต้องเน้นให้เด็กใช้ศักยภาพของตนเองให้มากที่สุด

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของไวท์ฮอลล์ (Berk & Winsler, 1995 อ้างใน นภัสวรรณ ชื่นฤดี, 2550) เด็กจะเกิดการเรียนรู้ พัฒนาการทางสติปัญญาและทัศนคติที่ดีขึ้น เมื่อมีการปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ เช่น ผู้ใหญ่ ครู เพื่อน บุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูลสนับสนุนให้เด็กเกิดขึ้นใน Zone of Proximal Development หมายถึงสถานะที่เด็กเผชิญกับปัญหาที่ท้าทายแต่ไม่สามารถคิดแก้ปัญหาได้โดยลำพัง เมื่อได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากผู้ใหญ่ หรือจากการทำงานร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่า เด็กสามารถแก้ปัญหาได้และเกิดการเรียนรู้ขึ้นการให้การช่วยเหลือแนะนำในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ของเด็ก (Assisted Learning) เป็นการให้ความช่วยเหลือกับเด็ก เมื่อเด็กแก้ปัญหาโดยลำพังไม่ได้ เป็นการช่วยอย่างพอเหมาะ เพื่อให้เด็กแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง วิธีการที่ครูเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กเพื่อการช่วยเหลือเด็ก เรียกว่า Scaffolding เป็นการแนะนำช่วยเหลือให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยการให้คำแนะนำ (Clue) การช่วยเตือนความจำ (Reminders) การกระตุ้นให้คิด (Encouragement) การแบ่งปัญหาที่สลับซับซ้อนให้ย่อยลง (Breaking the problem down into step) การให้ตัวอย่าง (Providing and Example) หรือสิ่งอื่น ๆ ที่จะช่วยเด็กแก้ปัญหา และเรียนรู้ด้วยตนเอง การให้การช่วยเหลือ (Scaffolding) มีลักษณะ 5 ประการดังนี้

1. เป็นกิจกรรมการร่วมกันแก้ปัญหา
2. เข้าปัญหาและวัตถุประสงค์ที่ตรงกัน
3. บรรยากาศที่อบอุ่นและการตอบสนองที่ตรงกับความต้องการ
4. รักษาสภาวะแห่งการเรียนรู้ของเด็ก (ZPD : Zone of proximal Development)

5. สนับสนุนให้เด็กควบคุมตนเองในการแก้ปัญหา
 ครูมีหน้าที่ในการเตรียมสภาพแวดล้อมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและให้คำแนะนำด้วยการอธิบาย สาธิต และให้เด็กมีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น การวาด การเขียน การทำงานศิลปะหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อเป็นการจัดระบบความคิดของเด็กเอง แล้วให้โอกาสเด็กแสดงออกตามวิธีการต่าง ๆ ของเด็กเอง เพื่อครูจะได้รู้ว่าเด็กต้องการจะทำอะไร

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูจะต้องสร้างบรรยากาศให้เกิดขึ้นจริง เด็กมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ โดยเด็กจะนำตนเองและควบคุมตนเองในการเรียนรู้สร้างความรู้ ครูมีบทบาทแตกต่างไปจากเดิม จากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และควบคุมการเรียนรู้ เปลี่ยนไปเป็นการให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวก และช่วยเหลือเด็กในการเรียนรู้ คือการเรียนการสอนจะต้องเปลี่ยนจาก “การให้ความรู้” ไปเป็น “การให้ผู้เรียนสร้างความรู้” เปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้มีบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ แก้ปัญหาได้ เด็กจะต้องเป็นผู้กระทำหรือประสบการณ์ต่าง ๆ และจะต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเอง

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ลักขณา สิริวัฒน์ (2557) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงานไว้ ดังนี้ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ทฤษฎีนี้พัฒนาโดยศาสตราจารย์ซีมัวร์ เพเพิร์ต (Papert, 1980) แห่งสถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts Institute of Technology: M.I.T.) ที่ได้มีโอกาสร่วมงานกับเพียเจต์และได้พัฒนาทฤษฎีนี้มาใช้ในวงการศึกษามีแนวคิดว่าการเรียนรู้ที่ดีและทรงประสิทธิภาพเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องมีกระบวนการสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งที่สนใจนั้นด้วยตนเองและอยู่ในบริบทที่แท้จริงของผู้เรียนเอง จากนั้นผู้เรียนได้มีโอกาสนำความรู้ที่สร้างสรรค์ชิ้นงานนั้นไปสร้างสรรค์ชิ้นงานขึ้นมา เป็นการทำให้เห็นความคิดเห็นที่เป็นรูปธรรม เพราะเมื่อผู้เรียนสร้างสิ่งใดขึ้นมาในโลกก็หมายถึงการสร้างความรู้ในตนเองขึ้นมานั่นเอง หากสังเกตให้ดีจะเห็นว่าทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) จะเป็นการคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ด้วยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Work Piece Construction) ที่เป็นผลผลิตจากองค์ความรู้ ดังนั้นผู้สอนจึงควรพิจารณาในการใช้สื่อ เทคโนโลยี วัสดุและอุปกรณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์การเรียนรู้และผลงานของผู้เรียนเองจนเกิดประจักษ์พยานขององค์ความรู้ ทั้งนี้เพเพิร์ตได้ให้แนวคิดที่สื่อธรรมชาติและวัสดุทางศิลปะส่วนมากสามารถนำมาใช้เป็นวัสดุในการสร้างสรรค์ความรู้ได้ดีเช่นกัน เช่น กระดาษ หนังสือพิมพ์ เศษไม้ ขวดน้ำพลาสติก หรือของเหลือใช้ต่าง ๆ เป็นต้น เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน หลักการในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน และการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน จำแนกได้ ดังนี้

1) สามารถสร้างการเรียนรู้ที่ทรงประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี คือ สามารถสร้างกลไกการเรียนรู้จนผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ (Body of Knowledge) พร้อมทั้งเกิดประจักษ์พยานขององค์ความรู้

2) แนวคิดทฤษฎีนี้มีความคล้ายคลึงกับการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) คือ ทั้งสองทฤษฎีส่งผลต่อการจัดการศึกษาและเป็นพื้นฐานในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในวงกว้าง จึงควรมีการศึกษาเพื่อความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวในส่วนที่เป็นพื้นฐานความคิดและการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ที่เป็นผลผลิตจากองค์ความรู้ ผู้สอนควรพิจารณาในการใช้สื่อ เทคโนโลยี วัสดุและอุปกรณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการให้เด็กได้สร้างสรรค์การเรียนรู้ และผลงานของตนเองจนเกิดประจักษ์พยานขององค์ความรู้ สื่อธรรมชาติและวัสดุสิ่งของเหลือใช้ส่วนมากสามารถนำมาใช้เป็นวัสดุในการสร้างสรรค์ความรู้ได้ดีเช่นกัน เช่น ใบตอง ใบเตย ใบจาก เศษไม้ ขวดน้ำพลาสติก หรือของเหลือใช้ต่าง ๆ เป็นต้น เด็กสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน มีกระบวนการสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย กิจกรรมนี้สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา การฝึกฝน การเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติผ่านการทำกิจกรรมประกอบอาหารตามกระบวนการที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น โดยมีการประกอบอาหาร 5 ชั้น คือ ชั้นเร้าความสนใจ ชั้นวางแผน ชั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร ชั้นปฏิบัติ ชั้นสรุปและอภิปราย ซึ่งในแต่ละขั้นตอนเด็กจะเป็นผู้ลงมือและปฏิบัติด้วยตนเอง และทำให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จเพิ่มขึ้น การจัดประสบการณ์เน้นการเรียนรู้แบบร่วมกันคิด (Numbered Heads Together) การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มทำงาน (Committee Work Method) และการเรียนรู้แบบทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่ และทำคนเดียว (Team – Pair – Solo) การทำงานร่วมกันก่อให้เกิดความไว้วางใจกับสมาชิกในกลุ่มของตนเอง มีการยอมรับและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่ตนมีส่วนร่วม เช่น การผสมวัตถุดิบ การปรุงรส การทำความสะอาด เป็นต้น เด็กมีความรับผิดชอบต่อการทำงานร่วมกัน ปรับเปลี่ยนตนเองให้เข้ากับทุกสถานการณ์ การแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเกิดขึ้นได้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม การเรียนรู้แบบร่วมมือมีประโยชน์ต่อผู้สอน และผู้เรียนเป็นอย่างมาก การปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อมประสบความสำเร็จ ในการจัดกิจกรรมครุมีหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือและแนะนำวิธีการเมื่อเด็กร้องขอ เด็กสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผ่านประสบการณ์ที่หลากหลายจากการลงมือทำกิจกรรม เช่น การปั้นแป้งเป็นรูปตามใจชอบ การห่อขนมด้วยใบตามความคิดของตนเอง การทำสีผสมอาหารจากธรรมชาติ เป็นต้น การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นให้เด็กวางแผนการทำงานเป็น มุ่งเป้าหมายใน

การทำงาน ลงมือปฏิบัติจนประสบความสำเร็จได้ การทำงานต้องอาศัยความร่วมมือแบบกลุ่มและแบบเดี่ยว การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์เดิมต่อยอดเป็นประสบการณ์ใหม่ สร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ที่เป็นผลผลิตจากองค์ความรู้ของตนเองจนเกิดประกายปัญญาขององค์ความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น ดังนั้น การฝึกปฏิบัติ การทำซ้ำ การให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ เป็นต้นแบบที่ดี จะช่วยส่งเสริมให้เด็กสนใจ และเกิดแรงจูงใจในการแก้ปัญหา นำมาซึ่งความสำเร็จในการเรียนรู้ต่อไป

2.3.5 กระบวนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

กาเย่ (Gagne, 1985) ได้จัดลำดับกระบวนการเรียนรู้ออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การจูงใจ หมายถึง การสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจ อยากเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยกาเย่เห็นว่า การที่ผู้เรียนตั้งเป้าหมายหรือมีความคาดหวังนั้นจะเป็นแรงจูงใจสำคัญยิ่งในการเรียนรู้ของบุคคล

2. ความสัมพันธ์ของการรับรู้กับความคาดหวัง หมายถึง การรับรู้เรื่องต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับความคาดหวังของผู้เรียน เช่น ความตั้งใจ ซึ่งผู้เรียนจะเลือกการรับรู้ในสิ่งที่สอดคล้องกับความตั้งใจของตน ซึ่งความตั้งใจเป็นรากฐานสำคัญ ๆ ในการเลือกการรับรู้

3. การปรับขยายการรับรู้ หมายถึง การพยายามจัดสรรปรุงแต่งขยายการรับรู้ไว้เป็นความจำ ซึ่งมีทั้งความจำระยะสั้นที่อาจลืมได้ง่าย และความจำระยะยาวซึ่งได้แม่นยำและนาน

4. การสะสมสิ่งที่เรียนรู้ ความสามารถในการเก็บรักษาหรือสะสมสิ่งที่ได้เรียนรู้ให้คงอยู่และกลายเป็นความจำระยะยาว ซึ่งสิ่งที่ได้เรียนรู้ อาจเป็นความจำถาวรหรือบางอย่างอาจเลือนหายไปตามกาลเวลา หรือความรู้บางอย่างอาจสับสนเพราะได้รับสิ่งรบกวน เป็นต้น

5. การระลึกได้ หมายถึง ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว เช่น กฎของการขยายตัวของวัตถุเมื่อได้รับความร้อน เป็นต้น

6. การประยุกต์ใช้ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้หรือกฎเกณฑ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การเรียนเรื่องสี เส้น ก็สามารถนำไปใช้ในการแต่งภาพให้เหมาะสมได้

7. การแสดงพฤติกรรมตอบสนองการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรู้ความสามารถที่ได้เรียนรู้มา เช่น ผู้เรียนภาษาอังกฤษได้ดี

8. การแสดงผลย้อนกลับหมายถึง การแจ้งผลการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ทราบ ทั้งนี้เพื่อผู้เรียนจะได้เกิดกำลังใจหรือปรับตนเองให้ดีขึ้น การแจ้งผลย้อนกลับแก่ผู้เรียน พบว่า หากผู้เรียนได้ทราบผลการเรียนรู้เร็วเท่าใด ก็จะทำให้การเรียนรู้มีผลดีมากขึ้นเท่านั้น (เยาเวพา เตชะคุปต์, 2542)

นอกจากกระบวนการเรียนรู้ที่มีผลต่อการรับรู้ของเด็กปฐมวัยแล้ว ธรรมชาติของการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึง มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ความต้องการของผู้เรียน (Want) คือ ผู้เรียนอยากทราบอะไร เมื่อผู้เรียนมีความต้องการอยากรู้อยากเห็นในสิ่งใดก็ตามจะเป็นสิ่งยั่วเย้าให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

2. สิ่งเร้าที่น่าสนใจ (Stimulus) ก่อนที่จะเรียนรู้ได้จะต้องมีสิ่งเร้าที่น่าสนใจและน่าสนใจ

3. การตอบสนอง (Response) เมื่อมีสิ่งเร้าที่น่าสนใจและน่าสัมผัส มนุษย์จะทำการสัมผัสโดยใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น ตา หู ลิ้น ชิม จมูกดม ผิวหนังสัมผัส และสัมผัสด้วยใจ เป็นต้น ทำให้มีการแปลความหมายจากการสัมผัสสิ่งเร้าเป็นการรับรู้จำได้ ประสานความรู้เข้าด้วยกัน มีการเปรียบเทียบและคิดอย่างมีเหตุผล

4. การได้รับรางวัล (Reward) ภายหลังจากการตอบสนอง มนุษย์อาจเกิดความรู้สึกพอใจ ซึ่งเป็นกาไรชีวิตอย่างหนึ่งจะได้นำไปพัฒนาคุณภาพชีวิต (มาลี จุฑา, 2542)

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ (2542) กล่าวว่า การจัดสภาพการเรียนรู้ คือการเรียนรู้ จากการปฏิบัติจริงหรือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยตัวผู้เรียนเอง การเรียนรู้ในลักษณะนี้ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ คน ความคิด เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดโครงสร้างทางสติปัญญาที่จะเป็นพื้นฐานของการก้าวสู่พัฒนาการในขั้นต่อไปเด็กจะเรียนรู้แนวความคิดรูปแบบของความคิดตลอดจนการสร้างสัญลักษณ์ในตัวเด็กเอง อันนำไปสู่ความเข้าใจถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมรอบตัว

แลนเดร็ธ (Landreth, 1972 อ้างใน เยาวพา เดชะคุปต์, 2542) ได้กล่าวถึง เด็กปฐมวัยว่าเด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ได้ดีจากสิ่งต่อไปนี้

1. เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากการต้องการบางสิ่งบางอย่าง (Learning through Wanting Something) ในเรื่องสิ่งที่เด็กปฐมวัยต้องการได้แก่

1.1 ต้องการประสบความสำเร็จ เด็กปฐมวัยจะต้องการทราบระดับความสามารถของตน และต้องการทราบว่าเขาทำอะไรได้บ้าง

1.2 ต้องการการยอมรับและทำในสิ่งที่ตนสนใจ เด็กปฐมวัยเป็นเด็กที่ชอบสังคมและชอบอยู่ท่ามกลางผู้คนที่เขารู้จัก เขาจะเรียนรู้และทำในสิ่งที่พ่อแม่พอใจ

1.3 ต้องการเป็นเหมือนคนที่เขารักเด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากการเลียนแบบบุคคลที่เขารัก เช่น เด็กผู้ชายจะทำในสิ่งที่เหมือนพ่อ เด็กผู้หญิงจะทำในสิ่งที่เหมือนแม่

2. เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากสิ่งสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Learning through Paying Attention to Something) ในการเรียนรู้ผู้เรียนจะต้องสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งเสียก่อน ในข้อนี้มีสิ่งที่ควรคำนึงถึงคือ

2.1 การเรียนรู้ที่เกิดจากความตั้งใจจะมีผลดีกว่าการเรียนรู้ที่เกิดจากความไม่ตั้งใจ

2.2 ครูควรกำหนดสิ่งที่ควรให้ความสนใจและเกิดการเรียนรู้ให้กับเด็ก

2.3 ประสบการณ์หลาย ๆ ประสบการณ์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจะมีส่วนขยายความสนใจให้กว้างขึ้น

2.4 คำถามที่เหมาะสมกับเวลาและสถานการณ์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจะมีส่วนขยายความสนใจให้กว้างขึ้น

2.5 สิ่งที่กระตุ้นความสนใจของเด็กได้แก่ สิ่งที่ตรงกันข้ามสิ่งที่เหลือเชื่อ สิ่งที่แปลกประหลาด และสิ่งที่เคลื่อนไหวไม่อยู่นิ่ง

2.6 การขจัดสิ่งกีดขวางสมาธิของเด็กออกไปจะช่วยเสริมให้เด็กเกิดสมาธิในการทำงานมากขึ้น

2.7 เกมที่เน้นความตั้งใจ และมีการแพ้ชนะจะกระตุ้นความสนใจของเด็กได้ดี

3. เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากการกระทำและการเล่น (Learning through Doing and Playing) ดังนี้

3.1 เด็กปฐมวัยมักจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดซ้ำ ๆ ชอบเลียนแบบ และมักจะหาแนวทางให้การกระทำของตนเอง เด็กเล็ก ๆ มักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซ้ำแล้วซ้ำอีก และหาทางพัฒนาสิ่งที่เขาทำหรือไม่ก็จะเลียนแบบจากผู้ที่เห็นว่าเก่ง และบางทีก็จะพูดสอนตัวเขาเองอีกด้วย

3.2 เด็กปฐมวัยจะชอบค้นหา ปฏิบัติ ทดลอง เปรียบเทียบ และหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ

3.3 เด็กปฐมวัยจะชอบแยกแยะหาวิธีการและหาข้อสรุปต่าง ๆ (Accommodation) เมื่อเด็กเผชิญปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ เขาจะทดสอบ ทดลอง และชอบหาประสบการณ์

3.4 เด็กปฐมวัยจะปรับปรุงความคิดของตัวเองโดยอาศัยผลจากประสบการณ์

3.5 เด็กปฐมวัยจะรับประสบการณ์เข้าไปเป็นภาพในสมองของเขาหรือแสดงออกโดยอาศัยการกระทำ เช่นที่ เพียเจต์ เชื่อว่าเด็กจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีความพร้อม (Readiness) หรือเกิดวุฒิภาวะ (Maturity) ที่เกิดมาจากการทำหน้าที่ของสมองหรืออวัยวะต่าง ๆ ที่เกิดจากการควบคุมของสมอง

4. เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากการที่เด็กพร้อมที่จะเรียน (Learning through Being Ready to Learn) เพียเจต์ซึ่งเชื่อว่าเด็กจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีความพร้อม หรือเกิดวุฒิภาวะที่เกิดมาจากการทำหน้าที่ของสมองหรืออวัยวะต่าง ๆ ที่เกิดจากการควบคุมของตนเอง

4.1 ครูควรจัดประสบการณ์เพื่อช่วยเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ซึ่งนอกจากเวลาจะทำให้เด็กเกิดความพร้อม และวุฒิภาวะแล้ว ประสบการณ์ก็ยังมีส่วนทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เพื่อบรรลุวุฒิภาวะดังกล่าวได้

4.2 เด็กปฐมวัยพร้อมที่จะเรียนในสิ่งที่อยากขึ้น และในสิ่งที่แตกต่างจากสิ่งที่เขากระทำได้แล้ว

4.3 เด็กปฐมวัยควรได้รับการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ที่เขาได้เรียนรู้แล้ว โดยครูควรจัดประสบการณ์ที่แตกต่างออกไปจากทักษะเดิมบ้างเล็กน้อย

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งธรรมชาติการเรียนรู้ เด็กสามารถสังเกต และสะสมประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ถ้ามีวิธีการสอนที่ถูกต้องสอดคล้องกับวัย และวุฒิภาวะของเด็กด้วยแล้ว เด็กจะเรียนรู้และพัฒนาสติปัญญาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้จากการสัมผัส การเห็นตัวแบบ การซึมซับประสบการณ์โดยเฉพาะจากการทำงานคือการเล่นของเด็ก ซึ่งการสอนและฝึกที่ถูกต้องจะเป็นตัวเสริมพัฒนาการของเด็กได้เต็มศักยภาพ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเกิดได้ดังนี้

1. การสัมผัสในช่วงขวบปีแรกของการชีวิตการสัมผัสมีความหมายต่อการเรียนรู้มาก เด็กจะรับและส่งถ่ายความรู้จากสิ่งที่ได้สัมผัสไปสู่การคิดและการเรียนรู้ การสัมผัสไม่ว่าทางกายหรือความรู้สึกจะทำให้เด็ก ซึมซับสู่การเรียนรู้ เพียเจต์ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กจากการสัมผัสมาก ตามขั้นพัฒนาการของ เพียเจต์กำหนดว่าในช่วง 2 ขวบแรกเป็นช่วงของการพัฒนาทางพุทธิปัญญาจากการสัมผัสเรียกว่า เซนซอริมอร์เตอร์ (Sensorimotor Stage) การเรียนรู้ในช่วงปฐมวัยนี้

เป็นการเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมซึ่งจะพัฒนาไปสู่การเรียนรู้แบบนามธรรมมากขึ้น เมื่ออายุ 7 ปี แล้ว

มอนเตสซอรี (Montessori) เป็นผู้ทางการศึกษาปฐมวัยที่ได้พัฒนาแนวทางการสอนเด็กโดยผ่านการสัมผัสการรับรู้ และการเรียนรู้ด้วยการสร้างอุปกรณ์การเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ถึงปัจจุบัน การรับรู้ด้วยการสัมผัสเป็นกิจกรรมทางปัญญาอันดับแรกที่เด็กใช้เพื่อทำความเข้าใจ และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และโลกรอบตัว (Gilly & Gilly, 2007) นอกจากนี้เด็กปฐมวัยยังสามารถเรียนรู้จากการได้ฟังได้เห็นบ่อย ๆ ด้วย เช่น ร้องเพลงได้ อ่านคำโฆษณาได้ทั้งที่ยังสะกดตัวหนังสือไม่เป็น

2. การเลียนแบบ แบนดูรา (Albert Bandura, 1925 อ้างใน กุลยา ตันติผลลาชีวะ, 2545) เชื่อว่าพฤติกรรมของคน และการแสดงออกเกิดมาจากการได้เลียนแบบตัวอย่างที่ผู้ขึ้นเห็น ได้สังเกต ลองปฏิบัติตาม และจำสิ่งที่ผู้ใหญ่กระทำแล้วนำมาทดลองหากได้รับการยอมรับเด็กจะแสดงพฤติกรรมหรือกระทำนั้นต่อไปการเลียนแบบของเด็กนี้มิได้เลียนแบบทุก ๆ อย่างที่เห็น เด็กจะเลือกเลียนแบบเฉพาะสิ่งที่เด็กสนใจเท่านั้น สิ่งที่เด็กเลียนแบบมีทั้งจากการได้เห็น ได้ฟัง และได้ยิน แต่การได้เห็นต้นแบบมีอิทธิพลสูงกว่า เทคนิคการสร้างให้เด็กได้เรียนรู้จากการได้เลียนแบบ การเรียนรู้จากการเลียนแบบของเด็กเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นมาทบทวน การลองกระทำ และการประเมินด้วยตัวเด็กเอง การให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ถูกต้องมีความหมายกับเด็กมากตามแนวคิดของแบนดูรา (Bandura) เขาเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ หรือแนวคิดของคนเกิดจากการเห็นตัวแบบที่ได้รับมาขณะที่สนใจ และพอใจ แล้วรับและถ่ายแบบนั้นมาเป็นบุคลิกตนหรือการกระทำของตน เด็กปฐมวัยเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบจากการสังเกตเห็นการกระทำของผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด เช่น พ่อ แม่ หรือครู จากพฤติกรรมที่แสดงออกให้เด็กเห็น การเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบนี้เกิดขึ้นได้กับคนทุกวัย แต่พบมากในช่วงอายุ 2-7 ปี

3. การเล่น เป็นประสบการณ์สำคัญสำหรับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยทั้งทางตรงและทางอ้อม ขณะเล่นเด็กได้คิด ได้กระทำ ได้สัมผัสและสนุกสนานกับการเล่น เพียเจต์ ให้ความหมายการเล่นว่าเป็นงานของเด็กเป็นงานแห่งการเรียนรู้ เข้าใจ และพัฒนาปัญญา เด็กจะซึมซับความรู้และพฤติกรรมต่าง ๆ จากการเล่น การคิดของเด็กเกิดจากการค้นคว้า การค้นคว้าของเด็กปฐมวัยไม่เหมือนกับการค้นคว้าของผู้ใหญ่ เด็กคนหรือเพื่อค้นหาสิ่งที่เป็นการเรียนรู้ของตนทั้งที่ยังไม่มีเป้าหมาย

4. การสอน และการฝึกเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสร้างการเรียนรู้ แม้ว่าคนจะสามารถเรียนรู้ได้เองโดยธรรมชาติก็ตาม แต่การพัฒนาคนให้มีความรู้ความเข้าใจเพื่อการสร้างสรรค์และพัฒนาที่รวดเร็ว ต้องอาศัยการได้รับความรู้เบื้องต้นที่มีการคัดกรอง การคิดค้นมาแล้ว เช่น การใช้ทฤษฎีต่าง ๆ ขยายการเรียนรู้ทำให้เรียนรู้เร็วขึ้น เป็นต้น การสอนจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ และเปลี่ยนพฤติกรรมได้เร็ว แต่การสอนนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานความพร้อมทางวุฒิภาวะของเด็ก จึงจะเรียนรู้ได้ดี และหากการสอนนั้นตรงกับความต้องการ และมีความสนใจของเด็กด้วยแล้ว การสอนจะให้ผลเต็มที่ การสอนต้องเป็นประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เด็กคิด เด็กสนุกกับการเรียนตามวิถีธรรมชาติของเด็ก เด็กจึงจะเรียนรู้มาก การสัมผัส ต้นแบบ และการเล่นจึงเป็นสื่อหัวใจของการสอนเด็กปฐมวัย

ดังนั้น การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จะเรียนรู้จากการได้ลงมือกระทำทั้งทางตรงและทางอ้อม เด็กได้คิด ได้กระทำ ได้สัมผัสและสนุกสนานกับการเล่น เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การเห็นตัวแบบ การซึมซับประสบการณ์จากการเล่น การมีปฏิสัมพันธ์กับคนสัตว์ สิ่งของ การสอน และการฝึกที่ถูกต้อง เด็กปฐมวัยพร้อมที่จะเรียนในสิ่งที่ยากขึ้น และในสิ่งที่แตกต่างจากสิ่งที่ทำ ได้รับการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้เต็มศักยภาพ

2.3.6 แนวทางการจัดประสบการณ์ประกอบอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย

นักการศึกษากล่าวถึง ขั้นตอนในการจัดประสบการณ์ประกอบอาหาร ไว้ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร ดังนี้

1. ขั้นเตรียมงาน

- 1.1 ครูลำดับขั้นตอนการประกอบอาหารที่จะนำมาให้เด็กทำ
- 1.2 ทำแผนภูมิรายการอาหาร (อาจมีภาพแผนภูมิ)
- 1.3 ปรึกษาหารือกันระหว่างครูกับนักเรียน
- 1.4 ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดเตรียมสิ่งที่จะนำมาประกอบอาหาร เตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการประกอบอาหาร
- 1.5 ให้เด็กล้างมือให้สะอาดก่อนเริ่มประกอบอาหาร

2. ขั้นปฏิบัติ

- 2.1 ก่อนลงมือประกอบอาหาร ควรปฏิบัติ ดังนี้
 - 2.1.1 ครูคิดแผนภูมิภาพ และขั้นตอนในการประกอบอาหารให้เด็กเห็นชัดเจน
 - 2.1.2 ครูวางแผนและจัดแบ่งงานให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก
 - 2.1.3 ครูจัดวางอุปกรณ์ทุกอย่างให้เห็นตามขั้นตอนการทำ
 - 2.1.4 แนะนำขั้นตอนในการทำ พร้อมกับแนะนำวิธีการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ข้อควรระวังในการใช้และความปลอดภัยในการทำกิจกรรม

2.2 ขณะประกอบอาหาร ควรปฏิบัติดังนี้

- 2.2.1 ครูลงมือสาธิตการประกอบอาหารตามขั้นตอน อย่างช้า ๆ ในขั้นนี้ครูอาจให้เด็กลงมือปฏิบัติด้วย
- 2.2.2 กระตุ้นให้เด็กสังเกตถึงความเปลี่ยนแปลงของอาหารในขณะสาธิต เช่น สี กลิ่น รส ความชื้น-ใส รูปร่าง ลักษณะที่เปลี่ยนไป
- 2.2.3 ฝึกให้เด็กรู้จักการรอคอย รู้จักมารยาทในการทำงานร่วมกัน
- 2.2.4 ให้เด็กรู้จักแบ่งหน้าที่ในการทำงาน เช่น จัดเก็บสิ่งของที่ใช้แล้วเข้าที่ เก็บโต๊ะ ทำความสะอาดโต๊ะ เก็บถ้วยชาม แก้วน้ำ และทำความสะอาดภาชนะ

3. ขั้นสรุปกิจกรรม

- 3.1 ให้เด็กเล่าประสบการณ์ ขั้นตอนการทำงาน
- 3.2 สนทนา พูดคุยกับเด็กในข้อที่เกิดความสงสัย หรือเกิดปัญหา
- 3.3 ช่วยแนะนำสิ่งที่ควรเรียนรู้จากกิจกรรม

3.4 กระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นจากการร่วมกิจกรรม

สนอง สุทธาอามาตย์ (2545) กล่าวว่า ขั้นตอนการจัดประสบการณ์โดยการประกอบอาหารเริ่มตั้งแต่

1. เตรียมงาน ปรัชษาหรือระหว่างครูกับเด็กกว่า จะทำอาหารอะไร วันไหน เพื่อจะได้จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการประกอบอาหารให้พร้อม

2. ขั้นปฏิบัติ ให้เด็กวางแผนงานกันทำ ครูแนะนำให้ได้กระมัดระวังการใช้ อุปกรณ์ ดูแลความปลอดภัยในขณะที่เด็กทำกิจกรรม ให้เด็กลงมือประกอบอาหารด้วยตนเอง โดยครูคอยให้ความช่วยเหลือในโอกาสที่เหมาะสม หลังจากทำอาหารเสร็จแล้ว เด็กเก็บอุปกรณ์ไปล้างและทำความสะอาดสถานที่

3. ให้เด็กเล่าประสบการณ์การทำงาน ครูกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นจากการทำงานร่วมกัน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547) กล่าวว่า ขั้นตอนการดำเนินการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารจะมี 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมและกระตุ้นเด็กให้เข้าร่วมกิจกรรม

2. ขั้นดำเนินการ เป็นการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

3. ขั้นสรุปบทเรียน เป็นการประมวลสิ่งที่ได้เรียนรู้มาจากกิจกรรม เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น

สมกมล บุญมี (2551) กล่าวว่า ในการจัดประสบการณ์ประกอบอาหารควรดำเนินการอย่างมีขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ขั้นเตรียมงาน ครูและเด็กร่วมกันปรึกษาหารือ วางแผนว่าจะทำอาหารอะไร วันไหน ใช้อุปกรณ์อะไรบ้างและขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเตรียมอุปกรณ์ในขั้นปฏิบัติ เริ่มจากครูตีตมแผนภูมิภาพ แนะนำขั้นตอนการประกอบอาหาร แนะนำอุปกรณ์ และวางแผน แบ่งงาน จากนั้นเด็กลงมือประกอบอาหาร ครูคอยให้ความช่วยเหลือและแนะนำ หลังจากประกอบอาหารเสร็จแล้วให้เด็กเก็บอุปกรณ์ ทำความสะอาดและจัดเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย และขั้นสรุปกิจกรรมให้เด็กเล่าประสบการณ์ ขั้นตอนการทำงาน ครูกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นจากการร่วมกิจกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2552) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร โดยการแนะนำให้เด็กรู้จักส่วนประกอบของอาหาร แนะนำอุปกรณ์ในการทำอาหาร จากนั้นครูสาธิตขั้นตอนการทำอาหาร และให้เด็กลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนโดยมีพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยดูแลอย่างใกล้ชิด หลังจากทำอาหารเสร็จแล้ว ให้เด็กช่วยกันจัดเก็บอุปกรณ์และทำความสะอาด และขั้นตอนท้ายสุดคือการสนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสรุปร่วมกัน

กัญญารัตน์ แก้วละเอียด (2554) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการประกอบอาหาร มี 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับส่วนผสมและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาหาร โดยครูจัดแสดงและเด็กร่วมสนทนา ตอบคำถาม และอภิปราย เกี่ยวกับส่วนผสม

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิต คือ การจัดประสบการณ์ที่让孩子ได้เรียนรู้กระบวนการประกอบอาหารอย่างเป็นขั้นตอน โดยครูจัดแสดงขั้นตอนการประกอบอาหารและวิธีการวัด ให้เด็กสังเกตจากการปฏิบัติจริงเพื่อบอกการเปลี่ยนแปลงของส่วนผสม และสามารถบอกขั้นตอนวิธีการสาธิตการประกอบอาหารได้

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติการและสรุป คือ การให้เด็กลงมือปฏิบัติในการประกอบอาหารตามกลุ่มที่แบ่งไว้ และตามส่วนผสมที่วางไว้ โดยครูสังเกตการปฏิบัติของเด็กแต่ละกลุ่มอย่างทั่วถึง และให้เด็กสังเกตโดยครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของอาหารในขั้นตอนการประกอบอาหาร

อรพร ทับทิมศรี (2554) กล่าวว่าขั้นตอนการประกอบอาหาร มี 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ เป็นการนำเข้าสู่กิจกรรมอาหารโดยการเล่านิทาน ร้องเพลง ท่องคำคล้องจองหรือสื่ออย่างใดอย่างหนึ่งตามความเหมาะสม สนทนาพูดคุยถึงอาหารที่มีทั้งคาว หวาน เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ สาธิตขั้นตอนการทำและสร้างข้อตกลงเบื้องต้น

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ เด็กแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจ เด็กแบ่งหน้าที่กันภายในกลุ่ม ลงมือปฏิบัติประกอบอาหารร่วมกัน แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ ช่วยกันคลุกเคล้า ปรงรสชาติของอาหาร โดยมีคุณครูแนะนำและดูแลอย่างใกล้ชิด และเมื่อทำกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว เด็กช่วยกันเก็บอุปกรณ์และทำความสะอาด

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันสรุปกิจกรรมประกอบอาหาร ทบทวนขั้นตอนการทำที่ได้ร่วมกันปฏิบัติเป็นกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการประกอบอาหารที่สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ตารางที่ 2.18 ขั้นตอนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารของนักวิชาการและผู้วิจัย

นักวิชาการ/นักวิจัย กระบวนการทำอาหาร	กาญจนา เกียรติประวัติ (2524)	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน (2535)	อาริรัตน์ ญาณะศรี (2544)	สมอง สุทธาอมารัตย์ (2545)	กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547)	สมกมล บุญมี (2551)	กัญญารัตน์ แก้วละเอียด (2554)	อรพร ทับทิมศรี (2554)	กุหลาบ งามาก (2556)	ผู้วิจัย (2562)
1. ชั้นปฐมนิเทศและเร้าความสนใจ	✓							✓		✓
2. ชั้นนำเข้าสู่ทเรียน			✓		✓					
3. ชั้นวางแผน			✓	✓		✓				✓
4. ชั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร		✓			✓		✓		✓	✓
5. ชั้นเตรียมงาน				✓		✓				
6. ชั้นสาธิต				✓			✓			
7. ชั้นดำเนินการ					✓					
8. ชั้นปฏิบัติการ	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
9. ชั้นสรุปและอภิปรายผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

2.3.7 บทบาทครูในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร

แจ๊คแมน (Jackman, 1997) บทบาทครูในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร ดังนี้

1. วางแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร
2. หาข้อมูลว่าเด็กแพ้อาหารประเภทใด
3. หาข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อของแต่ละครอบครัวเกี่ยวกับอาหาร เช่น อาหารประเภทใดรับประทานได้ อาหารประเภทใดรับประทานไม่ได้
4. บูรณาการการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารให้เข้ากับเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้
5. อธิบายข้อจำกัดและบทบาทของเด็ก เช่น ล้างมือด้วยสบู่และน้ำก่อนและหลังการเตรียมอาหาร และให้เด็กช่วยกันตั้งเกณฑ์ในขณะรับประทาน
6. ในเด็กเล็กให้เด็กปฏิบัติง่าย ๆ เช่น ล้างผัก-ผลไม้ หั่นผัก-ผลไม้ และผสมส่วนประกอบของอาหารเข้าด้วยกันและชิม เพื่อให้เด็กรู้ว่าตนเองประสบความสำเร็จ โดยไม่ต้องลงมือประกอบอาหาร
7. ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กในข้อสรุปที่ถูกต้องที่เกี่ยวกับอาหาร การกะปริมาณ อุปกรณ์ และกระบวนการต่าง ๆ ของกิจกรรมประกอบอาหาร พุดซ้า ๆ เพื่ออธิบายให้เด็กฟัง เด็กจะเกิดการเรียนรู้ ทักษะทางภาษา
8. อภิปรายเกี่ยวกับอาหารร่วมกับเด็ก เช่น กลิ่นของอาหาร ส่วนผสม รสชาติ รูปร่าง เป็นต้น
9. มีเวลาเพียงพอในการประกอบอาหารเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งจากกระบวนการในการทำงานและผลของงาน
10. ในเด็กโต ครูอธิบายขั้นการเจริญเติบโตของอาหาร การเก็บเกี่ยว การบรรจุ การขนส่ง ร้านค้าหรือตลาด การขาย การขนส่งไปยังบ้าน การประกอบอาหารและการเสิร์ฟ ครูมีเวลาเพียงพอที่จะตอบคำถามของเด็ก ให้เด็กได้ทบทวนสิ่งที่เรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น เล่นเกมลอตโต เกมจับคู่ อ่านหนังสือ ทักษะศึกษา

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550) กล่าวไว้ว่า สิ่งผู้ใหญ่ต้องปฏิบัติเพื่อให้เด็กเรียนรู้จากกิจกรรมทำครัว มีดังนี้

1. พิจารณาเมนูอาหารที่ให้เด็กทำต้องปรุงง่ายและให้คุณค่า และให้คุณค่าทางโภชนาการอาหาร ทั้งนี้เพราะเมื่อทำเสร็จแล้วเด็กต้องได้กินอาหารที่ทำขึ้นมาด้วย ชนิดอาหารที่เลือกให้เด็กควรประกอบด้วย ส่วนประกอบของอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ส่วนอาหารหวานหรือเครื่องดื่มควรเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ
2. คอยกับเด็กและสังเกตการทำของเด็กเพื่อให้เด็กเรียนรู้ถึงการทำให้ดีและถูกต้องตามระเบียบการครัวจริง ๆ สิ่งสำคัญที่ต้องดูคือ เด็กล้างมือก่อนทำอาหารหรือไม่ เด็กใส่เกลือ ใส่น้ำตาล หรือน้ำปลาอย่างไร จัดอาหารลงจานได้เรียบร้อยหรือไม่

3. กระตุ้นให้เด็กสังเกตไม่ว่าจะเป็นการดู การจับ การชิมหรือการดม เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ความแตกต่างของอาหารและเห็นการเปลี่ยนแปลงจากการปรุงแต่งอาหาร

4. บอกชื่ออาหารและส่วนประกอบต่าง ๆ ให้เด็กได้รับรู้และมีการทบทวนความรู้บ้างด้วยการย้ำถามว่านี่อะไร แต่ต้องเป็นไปด้วยบรรยากาศที่ผ่อนคลาย

5. ให้เด็กเรียนรู้กระบวนการงานครัวทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมการปรุง การจัดโต๊ะอาหาร รวมถึงการล้าง จัดเก็บภาชนะหลังการทำครัว ดังนี้

5.1 ให้เด็กร่วมลงมือทำด้วยตนเองให้มากที่สุด ผู้ใหญ่ควรทำเฉพาะสิ่งที่ต้องใช้ความระมัดระวังพิเศษ เช่น เมื่อต้องใช้ความร้อนในการทอด ผัด ต้ม ปอกเปลือก ซอย หรือสับ แต่เด็กสามารถหั่น ตี โขลก ตัด ม้วน ตวง วัด สิ่งสำคัญถ้าจะให้เด็กทำอะไรต้องดูตามความสามารถของเด็กหรือไม่มีอันตรายกับเด็กแต่ต้องให้เด็กมีประสบการณ์มากที่สุด อย่าให้เพียงแต่ทำเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ถ้าจะให้เด็กหั่น ควรให้เด็กใช้มีดพลาสติกหั่นซึ่งจะปลอดภัยสำหรับเด็ก ระหว่างการทำอาหารให้คอยสังเกตเด็กเพื่อให้คำแนะนำได้แก่ เด็กเข้าใจวิธีการหั่นหรือไม่ เด็กถือมีด ถือขวาน ถือแก้วเป็นไหม เด็กจัดวางสิ่งที่หั่นหรือจัดเตรียมไว้ถูกไหม เช่น ผัก ผลไม้

5.2 อุปกรณ์เครื่องครัวต้องจัดวางในตำแหน่งที่เด็กนั่งหรือยืนแล้วสามารถหยิบจับได้สะดวกจะเห็นได้ว่า บทบาทครูในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร มีในทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การวางแผนการจัดกิจกรรม ในขั้นเตรียมการ ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับเด็กว่าเด็กแพ้อาหารประเภทใด เลือกประเภทอาหารที่เหมาะสมกับความสามารถของเด็กและให้เด็กเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง เลือกรวบรวมวัสดุที่สอดคล้องเหมาะสมกับอาหารที่จะลงมือปฏิบัติ ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ในการจัดเตรียมวัตถุดิบ อุปกรณ์ หรือการขอความร่วมมือในการเป็นพี่เลี้ยงดูแลเด็กขณะทำกิจกรรม ครูต้องคอยสังเกตและให้คำแนะนำ อธิบายขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างช้า ๆ ใจเย็น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กให้แรงเสริมทางบวกเพื่อให้เด็กมีกำลังใจและมีความมั่นใจในการแสดงออก ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสังเกต ให้เวลาเพียงพอในการทำอาหาร ครูจะต้องดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อคอยระมัดระวังความปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์ ตลอดจนการร่วมสนทนาสรุป การพูดคุยกับเด็กในข้อที่เกิดความสงสัย หรือเกิดปัญหา ช่วยแนะนำส่วนที่ควรเรียนรู้จากกิจกรรม และกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดจากการร่วมกิจกรรม

สรุปได้ว่า บทบาทครูในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร ครูต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ รู้ประวัติเกี่ยวกับเด็กแต่ละคนว่าแพ้อาหารหรือไม่ ให้โอกาสเด็กในการลงมือทำด้วยตนเอง แนะนำวิธีการใช้อุปกรณ์ให้ถูกต้อง ครูต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้

2.3.8 ข้อเสนอแนะและข้อควรระวังในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร

พร พันธุ์โอสถ (2543) กล่าวถึงข้อที่พึงตระหนักในการดำเนินกิจกรรมการประกอบอาหาร ดังนี้

1. เด็กควรจะมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนจบ เพราะเป็นการพัฒนาความคิด การมองเห็นต่าง ๆ อย่างสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน

2. เด็กควรจะเป็นผู้มีส่วนในการทำอาหารร่วมกันกับครู ไม่ใช่เป็นเพียงผู้ดู

3. ถ้าสามารถทำได้ ไม่ควรใช้ส่วนผสมของอาหารซึ่งสำเร็จรูป เช่น ไม่ควรใช้กะทิสำเร็จรูปหรือผลไม้กระป๋อง ฯลฯ

4. ส่วนประกอบของอาหารบางอย่างซึ่งต้องใช้เวลาในการเตรียม สามารถนำมาทำล่วงหน้าในระหว่างกิจกรรมเล่นสร้างสรรค์

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550) ได้กล่าวถึงข้อเสนอแนะในการทำครัวต้องพิจารณาให้สอดคล้องกันกับอายุและความสามารถของเด็ก เด็กโตอาจปอกผลไม้ได้ หั่นผลไม้ทั้งลูกได้ แต่เด็กเล็ก ผู้ใหญ่ต้องหั่นเป็นชิ้นขนาดเล็กแล้วให้เด็กหั่นต่อ มีดที่เจ้าตัวเล็กใช้หั่นต้องเป็นมีดที่ไม่คม มีดพลาสติกแบบฟันเลื่อยจะเหมาะกับเด็กมาก เพราะหั่นได้แต่ไม่คม ปลอดภัยสำหรับเด็ก เด็กบางคนอาจคันสัมผัสได้ เด็กบางคนอ่านรายการส่วนประกอบอาหารได้ ก็ให้ทำอย่างที่เด็กทำได้ ไม่บังคับกัน ขอให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำและปรุงอาหาร ก็มีความสุขในการทำอาหารเป็นหลัก

สมกมล บุญมี (2551) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารมีข้อเสนอแนะและข้อควรระวังในการเลือกประเภทของอาหาร จะต้องเลือกสูตรง่าย ๆ เหมาะกับความสามารถของเด็กเพื่อให้เด็กสามารถลงมือทำได้ด้วยตนเอง ไม่ใช้ส่วนผสมของอาหารสำเร็จรูป เช่น ผลไม้กระป๋อง กะทิสำเร็จรูป คำนึงถึงความสะอาดให้เด็กล้างมือก่อนทำกิจกรรม และคำนึงถึงอันตรายและความปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์ มีดที่ใช้หั่นควรเป็นมีดที่ไม่คม มีดพลาสติกแบบฟันเลื่อยจะเหมาะกับเด็กมากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2552) กล่าวว่า การทำอาหารสำหรับเด็กสามารถทำได้กับเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัย ทั้งนี้จำเป็นต้องเลือกชนิดอาหาร เครื่องมือหรืออุปกรณ์งานครัวที่เหมาะสมสำหรับเด็กโดยคำนึงถึงความปลอดภัยมากที่สุดโดยสมมติบทบาทของเด็กเป็น พ่อครัวแม่ครัวตัวน้อย ซึ่งจะมีส่วนช่วยทำให้อาหารจานนั้นสมบูรณ์ พ่อแม่ หรือครูมีบทบาทในการออกแบบและจัดเตรียมอาหารในบางขั้นตอนที่เด็กไม่สามารถทำได้ และอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็กได้ เช่นการหั่นวัตถุดิบที่แข็ง การทอดอาหาร การปิ้งย่าง ที่มีความร้อนสูง การทำอาหารควรจะทำให้เด็กมีอิสระ การกำหนดกรอบไว้ทุกอย่างอาจจะทำให้ความสนุกของการทำอาหารหมดไป เกิดความเบื่อหน่าย แนนอนการหกเลอะเทอะเป็นเรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้ พ่อแม่ ครู อาจเบื่อหน่ายที่ต้องคอยเก็บล้าง แต่ถ้าเราสอนให้เด็กรู้จักการเก็บ รู้จักการเช็ด การล้างตามวัยของเขา และสร้างความสนุกสนานโดยใช้กิจกรรมด้านดนตรี

ดังนั้น การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย มีข้อเสนอแนะและข้อควรระวังในเรื่องของความสะอาด ความปลอดภัย เลือกประกอบอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ มีวิธีการปรุงง่าย ๆ เหมาะกับวัย และความสามารถของเด็ก ส่วนประกอบของอาหารหาได้ง่าย มีในท้องถิ่น ให้เด็กลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

2.3.9 ประโยชน์ของการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร

นิตยา ประพฤติกิจ (2541) กล่าวว่า iva การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารมีส่วนร่วมช่วยให้เด็กเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ภาษา เด็กได้อภิปรายเกี่ยวกับการวางแผนร่วมกัน ได้ฟังและปฏิบัติตามวิธีทำ ได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ ได้อ่านสูตรและวิธีทำ

2. สังคมศึกษา เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมที่บ้าน ได้ทำงานเป็นกลุ่ม ได้เรียนรู้ว่าอาหารมาจากไหนและขนส่งมาได้อย่างไร

3. วิทยาศาสตร์ ได้เรียนรู้ว่าอาหารได้มาจากอะไรบ้างและมีการเปลี่ยนรูปร่างอย่างไร

4. คณิตศาสตร์ ได้ชั่ง ตวง วัดเครื่องปรุง ได้เข้าใจเรื่องปริมาณและการซื้อขาย

5. สุขภาพและความปลอดภัย เด็กได้ฝึกฝนเกี่ยวกับการสร้างสุขนิสัยที่ดี เช่น การล้างมือ การล้างภาชนะ อีกทั้งยังช่วยให้เด็กเกิดภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับตนเอง เพราะได้ทำสิ่งที่มีคุณประโยชน์

วาสิล (นามแฝง) (2543) กล่าวไว้ว่า การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านร่างกาย ได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายขณะทำกิจกรรมได้พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เช่น ในขณะที่หั่นผัก

2. ด้านอารมณ์ เด็ก ๆ มีความสุขขณะที่ได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง รู้จักรอคอย เช่น คอยอาหารสุก

3. ด้านสังคม เมื่อทำอาหารร่วมกับเพื่อนก็ต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ ร่วมมือกัน

4. ด้านสติปัญญา เด็กจะได้ความรู้ครอบคลุมเกือบทุกวิชา ไม่ว่าจะเป็น

4.1 คณิตศาสตร์ ได้จากการนับจำนวน การตวงสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาทำอาหาร เช่น น้ำปลา 2 ช้อนชา ไข่ 5 ฟอง น้ำตาลทราย 3 ช้อนชา ฯลฯ หรือการแบ่งครึ่งแตงกวา หั่นมะเขือเทศเป็น 2 ส่วน แบ่งอีกครั้งเป็น 4 ส่วน ฯลฯ

4.2 วิทยาศาสตร์ ได้ดูการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร เช่น น้ำตาลทรายละลายในน้ำร้อน น้ำเมื่อถูกความร้อนจะมีไอลอยขึ้นมา เนื้อดิบเมื่อมีการถูกความร้อนจะเปลี่ยนสี เช่น กุ้งกลายเป็นสีส้ม เปลี่ยนกลิ่นจากคาวกลายเป็นกลิ่นหอม ชวนทาน ฯลฯ โดยที่ครูต้องคอยตั้งคำถามให้เด็กหัดสังเกตด้วยภาษาไทย นอกจากการได้เรียนรู้คำศัพท์เป็นชื่อของส่วนประกอบอาหารแล้ว เด็กยังได้พูดคุยโต้ตอบกับครู หรือพูดคุยแสดงความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ ตลอดเวลาที่ทำกิจกรรม อีกทั้งเด็กยังได้เห็นและได้อ่านป้ายส่วนผสมที่ครูติดไว้ ซึ่งทำให้เด็ก ๆ เข้าใจและเห็นความสำคัญของการอ่านอีกด้วย

4.3 ภาษาไทย นอกจากจะเรียนรู้คำศัพท์ที่เป็นชื่อของส่วนประกอบของอาหารแล้วเด็กยังได้พูดคุยโต้ตอบกับครู หรือพูดคุยแสดงความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ ตลอดเวลาทำกิจกรรม อีกทั้งยังได้เห็นได้อ่านป้ายส่วนผสมที่ครูติดไว้ ซึ่งทำให้เด็กเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการอ่าน

นอกจากนี้เด็กได้เรียนรู้สีต่าง ๆ เช่น แครอทสีส้ม แตงกวาสีเขียว หอมหัวใหญ่สีขาว น้ำมันสีเหลือง ได้เปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ที่ได้สัมผัส ได้ชิม เช่น จืด-เค็ม, เปรี้ยว-หวาน, เหนียว-เปื่อย, เย็น-ร้อน, นิ่ม-แข็ง ฯลฯ รวมทั้งรู้จักระเบียบวินัย เช่น รู้จักวาด ล้างทำความสะอาด เก็บอุปกรณ์ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่นำออกมาใช้หลังทำอาหารเสร็จด้วย

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารมีส่วนร่วมช่วยให้เด็กเรียนรู้ด้านต่าง ๆ รวมถึงกระบวนการทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ภาษา ศิลปะ และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

2.3.10 การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการจัดกิจกรรมเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมที่สอดคล้องให้เด็กได้รับความรู้ ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ได้รับรู้และการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสุข สนุกสนาน ทำให้เด็กค่อย ๆ ซึมซับความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และกล้าแสดงออกในด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้เกิดความรู้สึกรัก และมีความอนุรักษ์ในการรักษาวัฒนธรรม มีความภาคภูมิใจ รักในบ้านเกิดของตน กิจกรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยสามารถพบได้ในชีวิตประจำวันและคุ้นเคยเป็นอย่างดี ประกอบกับการที่ครูได้จัดสภาพแวดล้อม กระตุ้น และชี้แนะเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง เมื่อเด็กปฐมวัยทำกิจกรรมทุกครั้ง จึงส่งผลให้เด็กปฐมวัยได้เผชิญกับปัญหา และได้ฝึกประสบการณ์การแก้ปัญหา โดยเด็กมีปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ผ่านกิจกรรมในชีวิตประจำวัน การเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้ลงมือกระทำและคิดด้วยตนเอง ครูสนับสนุนให้เด็กควบคุมตนเองในการแก้ปัญหาในแต่ละกิจกรรม โดยการทำซ้ำ ๆ ตามความพอใจ จะช่วยให้เด็กปฐมวัยพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคด์ ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) ว่า การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อย ๆ จนทำได้อย่างคล่องแคล่ว และมีแรงจูงใจ มีความสนใจเข้าถึงเป้าหมายและคุณค่าของสิ่งที่ทำ ทั้งนี้เพราะเด็กปฐมวัยต้องการได้รับการฝึกฝนให้เกิดทักษะซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเรียนรู้และการตอบสนองที่ถูกต้อง ย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์แห่งการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือ การให้เด็กได้ลงมือทำและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังตารางที่ 2.18

GRAD VRU

ตารางที่ 2.19 การสังเคราะห์การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร	หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
1. ชั้นเร้าความสนใจ	3 คุณลักษณะ ได้แก่ 1. ความพอประมาณ 2. ความมีเหตุผล 3. การมีภูมิคุ้มกัน 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1. เงื่อนไขความรู้ 2. เงื่อนไขคุณธรรม	ชั้นเร้าความสนใจ - ความมีเหตุผล - เงื่อนไขความรู้
2. ชั้นวางแผน		ชั้นวางแผน - ความมีเหตุผล - การสร้างภูมิคุ้มกัน - เงื่อนไขความรู้ - เงื่อนไขคุณธรรม
3. ชั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร		ชั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร - ความพอประมาณ - ความมีเหตุผล - เงื่อนไขคุณธรรม
4. ชั้นปฏิบัติการ		ชั้นปฏิบัติ - ความพอประมาณ - ความมีเหตุผล - การมีภูมิคุ้มกัน - เงื่อนไขความรู้ - เงื่อนไขคุณธรรม
5. ชั้นสรุปและอภิปรายผล		ชั้นสรุปและอภิปรายผล - เงื่อนไขความรู้

จากตารางที่ 2.19 ผู้วิจัยได้ขั้นตอนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ชั้นเร้าความสนใจ ครูจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก เตรียมเด็กให้พร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรมโดยใช้เพลง คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย นิทานที่เกี่ยวข้องกับอาหารคาวหวาน โดยการใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กได้ฝึกการคิดและเชื่อมโยงความรู้เดิมของตนเอง เพื่อหาคำตอบพร้อมอธิบายเหตุผลของการทำอาหารได้

ขั้นที่ 2 ชั้นวางแผน ครูแนะนำวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการใช้และอธิบายขั้นตอนวิธีการทำอาหารอย่างละเอียด และสร้างข้อตกลงร่วมกันกับเด็กในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อความระมัดระวังและความปลอดภัยก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเข้ากลุ่มตามความสมัครใจของ

ตนเอง ร่วมกันวางแผนแบ่งหน้าที่ในการทำกิจกรรมประกอบอาหาร โดยเริ่มจากการวางแผนการเลือกวัสดุอุปกรณ์ การลำดับขั้นตอนในการทำอาหารที่ควรทำก่อนและหลังได้ และเด็กร่วมกันออกแบบบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ เพื่อนำมาห่อหรือใส่อาหาร

ขั้นที่ 3 ขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร ครูจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเลือกวัสดุและอุปกรณ์ ที่ใช้ในการประกอบอาหารและการทำบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับตนเอง รู้จักการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนกลุ่มอื่นในกรณีที่วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ เด็ก ๆ ทำบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติเพื่อนำไปห่ออาหารหรือใส่อาหาร

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการ เด็กลงมือปฏิบัติประกอบอาหารร่วมกัน ทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ ตามกระบวนการทำอาหาร เรียนรู้การใช้อุปกรณ์และวิธีการปรุงอาหารด้วยตนเอง การบรรจุอาหารโดยใช้วัสดุธรรมชาติ นำความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาใช้ในการประกอบอาหาร รู้จักการทำความสะอาดและแปรรูปวัตถุดิบด้วยวิธีการต่าง ๆ มีวิธีการดูแลป้องกันตนเองและผู้อื่นไม่ให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บ มีความตั้งใจ อดทนและเพียรพยายามในการทำอาหารจนสำเร็จ สามารถช่วยกันคลุกเคล้าปรุงรสชาติของอาหาร ตกแต่งอาหารตามความชอบ โดยมีคุณครูแนะนำและดูแลอย่างใกล้ชิด หลังจากทำอาหารเสร็จแล้ว เด็กช่วยกันเก็บอุปกรณ์และทำความสะอาดให้เรียบร้อย

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและอภิปราย เด็กแต่ละคนสรุปขั้นตอนในการทำอาหาร พร้อมอธิบายเหตุผลของการทำอาหารที่ทำขึ้น ครูใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความจำตั้งแต่เริ่มประกอบอาหารจนจบกระบวนการ เด็กอธิบายหรือเล่าประสบการณ์การประกอบอาหารตามขั้นตอนที่ตนเองได้ลงมือทำได้ โดยครูจดบันทึกคำบอกเล่าของเด็กในขณะนำเสนอ เด็กนำอาหารที่ตนเองได้ลงมือทำนำกลับบ้านไปให้ผู้ปกครองรับประทานพร้อมกันโดยไม่เหลือทิ้ง

2.4 ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

2.4.1 ความหมายและความสำคัญของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ

เมลท์เซอร์ (Meltzer, 2007) ได้ให้ความหมายของ ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ (EF) หมายถึง ครอบคลุมกระบวนการทางปัญญาที่ซับซ้อนต่อเนื่อง เป็นพฤติกรรมมุ่งมั่นสู่เป้าหมายประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายและการวางแผน การจัดระบบพฤติกรรมตามช่วงเวลา ความยืดหยุ่น การมีสมาธิและระบบความจำ (ความจำขณะทำงาน) และกระบวนการกำกับตนเอง (การตรวจสอบตนเอง)

โคเฮน และสเวิร์ดลิก (Cohen & Swerdlik, 2010) กล่าวว่า ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จว่าเป็นการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบการวางแผน ความยืดหยุ่นทางความคิด และการยับยั้งต่อความวุ่นวายและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของของสมองส่วน Prefrontal Cortex ที่อยู่ภายในกลีบสมองส่วนหน้า (Frontal Lobe)

ยูลิตา (Ulita, 2016) ได้ให้ความหมายของ ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ (EF) หมายถึง กระบวนการทางจิตใจของบุคคลที่ส่งเสริมการจัดระบบ การจดจ่อใส่ใจ การจดจำคำแนะนำ การจัดการงานหลายอย่างให้สำเร็จ สมองจำเป็นต้องใช้ความสามารถเหล่านี้ใน

การกลั่นกรอง การวางแผนการทำงานก่อนหลัง การจดจำข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการทำงานนั้นให้สำเร็จตามแผนและเป้าหมายที่วางไว้ การควบคุม การยึดมั่นและการมีสมาธิที่แน่วแน่ระหว่างการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง สิ่งเหล่านี้สร้างการส่งเสริมและสนับสนุนที่จำเป็นสำหรับเด็ก เพื่อให้พวกเขาได้พัฒนาและเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ถึงแม้เด็กจะไม่ได้มีทักษะเหล่านี้โดยธรรมชาติ แต่พวกเขาเกิดมาพร้อมศักยภาพในการเจริญเติบโตและพัฒนาทักษะเหล่านี้ผ่านทางเรามีปฏิสัมพันธ์และการฝึกฝน

ชาร์เพิลส์ (Sharpley, 2018) ได้ให้ความหมายของ ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ (EF) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมความคิดและการกระทำเพื่อตอบสนองอย่างยืดหยุ่นต่อสิ่งแวดล้อม เป็นความสามารถในทุกด้านที่ทำให้บุคคลสามารถวิเคราะห์ถึงสิ่งที่ต้องการ รู้วิธีการที่ทำให้ได้สิ่งนั้นมา และความสามารถในการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและมักใช้เวลา นาน ทักษะนี้มีความแตกต่างจากหน้าที่ของสมองในส่วนอื่น ๆ สมองส่วนหน้ามีบทบาทสำคัญต่อทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) นี้ในการสร้างการเชื่อมโยงใหม่ ๆ การวางแผน การตัดสินใจ การยับยั้งชั่งใจ และกระบวนการทางด้านจิตใจ สิ่งนี้ได้รับการยอมรับว่ามีบทบาทต่อพฤติกรรม ที่ซับซ้อนทางสังคม เช่น ความเข้าใจวิธีการที่บุคคลอื่นมองเรา การมีไหวพริบ หรือการไม่จริงจัง

วิจารณ์ พาณิช (2554) ได้ให้ความหมายของ ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ หรือที่เรียกว่า Executive Function หมายถึง คุณสมบัติที่สำคัญของสมองซึ่งมีผลต่อความสำเร็จ ในชีวิต ได้แก่

1. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ซึ่งรวมการแก้ปัญหาและการมีการจำขณะปฏิบัติงาน (working memory) ที่ดี
2. ความยืดหยุ่นที่จะช่วยให้สามารถค้นพบเรื่องที่มีความสำคัญแบบค้นพบโดยบังเอิญ (serendipity) ได้
3. การควบคุมตนเองที่จะไม่ตัดสินใจหรือมีพฤติกรรมแบบไม่ยั้งคิด หรือหุนหันพลันแล่นที่เมื่อทำแล้วจะเสียใจภายหลัง รวมทั้งการควบคุมตนเองไม่ให้พ่ายแพ้ต่อ สิ่งยั่วยวน
4. การมีวินัยที่จะมีสมาธิอยู่กับเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้นาน ๆ จนทำเรื่องยากได้สำเร็จรวมทั้งการวางแผน

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2558) ได้ให้ความหมายของ ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ (EF) หมายถึง ความสามารถทางการคิดกลุ่มหนึ่งที่เกิดจากการทำหน้าที่ของสมองส่วนหน้าทำให้บุคคลสามารถวางแผน จัดระบบ ตัดสินใจ มีสมาธิ ควบคุมพฤติกรรม แก้ปัญหา และประเมินการตัดสินใจของตนเองได้ ความสามารถคิดบริหารจัดการตนเป็นความสามารถระดับสูงที่จะคอยควบคุมและกำกับความสามารถพื้นฐานและพฤติกรรมอื่น ๆ ความสามารถคิดบริหารจัดการตนจำเป็นต่อพฤติกรรมมุ่งเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย 1) ความสามารถที่จะเริ่มต้นและหยุดการกระทำ 2) การกำกับควบคุมและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเมื่อต้องการ 3) การวางแผนพฤติกรรมในอนาคตเมื่อเผชิญกับงานหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ และ 4) การคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นและปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลง

สุภาวดี หาญเมธี (2559) ได้ให้ความหมายของ ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ (EF) หมายถึง ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงของสมองมนุษย์ เป็นทักษะที่มนุษย์ทุกคนพึงมี เด็กและผู้ใหญ่ ในทุกชนชั้นควรได้รับการพัฒนาให้สามารถควบคุมทักษะนี้และใช้ได้อย่างถูกต้องคือการมีวิจาร์ณญาณ และแสดงออก อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น โดยใช้การประมวลประสบการณ์จากอดีตและประเมินสถานการณ์ในปัจจุบัน เป็นกระบวนการของสมองส่วนหน้าในระดับสูงที่ทำหน้าที่คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ วางแผน จัดการ เริ่มลงมือทำ ตรวจสอบตนเอง และแก้ไขปัญหา และเป็นชุดของกระบวนการทางความคิด (mental process) ที่ใช้ในการจดจ่อใส่ใจ การจดจำคำสั่ง สามารถจัดลำดับความสำคัญของงาน วางแผนวางแผนเป้าหมายและ ควบคุมการทำงานตามแผนที่วางไว้จนสำเร็จ การควบคุมความอยาก แรงกระตุ้น ควบคุมอารมณ์ พฤติกรรมและสร้างบุคลิกภาพ การบริหารเวลา เพื่อการดำเนินชีวิต ได้อย่างปลอดภัยและประสบความสำเร็จ สามารถทำงานได้สำเร็จตามแผนการ ที่วางไว้ และสามารถจัดการกับงานหลายอย่างให้สำเร็จได้ โดยสมองส่วนหน้านี้จะทำงานร่วมกับสมองส่วนอื่น ๆ และเชื่อมโยงกันโดยวงจรเส้นใยประสาท

ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ (2561) ได้ให้ความหมายของ ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ (EF) หมายถึง ความสามารถของสมอง และจิตใจที่ใช้ในการควบคุมความคิด อารมณ์ การกระทำ เพื่อให้ถึงเป้าหมาย

สามารถสรุปได้ว่า ความหมายและความสำคัญของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ หมายถึง กระบวนการทางความคิดที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก การกระทำ ที่ช่วยให้คิดเป็น มีเหตุผล ยับยั้งชั่งใจ กำกับอารมณ์และพฤติกรรมตนเอง วางแผนทำงานเป็น มุ่งใจจดจ่อ จำคำสั่ง และจัดการกับงานหลาย ๆ อย่างให้สำเร็จเรียบร้อยได้ ช่วยให้บริหารจัดการงานจนสำเร็จตามเป้าหมาย (Goal directed behavior)

2.4.2 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ

การศึกษาเกี่ยวกับทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ (Executive Functions หรือ EF) เริ่มต้นจากการสังเกตผู้ป่วยที่มีพยาธิสภาพในสมองส่วนหน้า (Frontal lobe dysfunction) มีรายงานครั้งแรกโดยนายแพทย์ Harlow ในปี 1848 พบว่า ผู้ป่วยที่สูญเสียการทำงานของสมองส่วนหน้าแม้จะมี IQ ปกติแต่จะแสดงอาการผิดปกติอย่างชัดเจนใน 3 ด้านหลัก คือ 1) ปัญหาด้านการรับรู้และการคิด (Cognitive symptoms) คือ มีความบกพร่องด้านความจำทั้งความจำระยะสั้น (short term memory) และความจำขณะทำงาน (working memory) ขาดสมาธิ ไม่สามารถจดจ่อทำอะไรให้เสร็จได้ ไม่สามารถทำงานที่มีหลายขั้นตอนจนเสร็จ และไม่สามารถคิดเป็นเหตุเป็นผล 2) ปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์ (Emotional symptoms) คือ ไม่สามารถยับยั้งควบคุมอารมณ์ได้ หงุดหงิดระเบิดอารมณ์โกรธไม่โง่งาย อารมณ์ขึ้นลงเปลี่ยนแปลงง่าย ซึมเศร้า 3) ปัญหาด้านการควบคุมพฤติกรรม (Behavioral symptoms) คือ ไม่สามารถยับยั้งพฤติกรรม ก้าวร้าวอะอะโว้ยวาย พูดจาหยาบคาย ทะเลาะเบาะแว้งกับผู้อื่น ฮาร์โลว์ และการ์เซีย (Harlow 1999, Garcia 2012 อ้างใน นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560)

แชน และคนอื่นๆ (Chan, et al., 2008 อ้างใน ฐาปณีย์ แสงสว่าง, 2559) กล่าวว่า ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จเป็นคำที่มีขอบเขตกว้างเกี่ยวกับกระบวนการรู้คิด และ

ความสามารถทางพฤติกรรมประกอบด้วย เหตุผลเชิงภาษา การแก้ปัญหา การวางแผน การจัดเรียงลำดับ การคงสมาธิ การยับยั้งต่อสิ่งรบกวน การใช้ประโยชน์จากข้อมูลย้อนกลับ การยืดหยุ่นทางความคิด และการจัดการกับความแปลกใหม่ ความสามารถดังกล่าวนี้เรียกว่าส่วนประกอบ "เย็น" ("Cold" Component) ของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ เพราะเป็นกระบวนการทางการรู้คิดที่สอดคล้องกัน โดยไม่มีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์ และอยู่บนพื้นฐาน "เครื่องจักรกล" และ "ตรรกะเชิงเหตุผล" และส่วนประกอบ "ร้อน" ("Hot" Component) ของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จเกี่ยวข้องกับ "อารมณ์" "ความเชื่อ" หรือ "ความปรารถนา" เช่น ประสบการณ์การได้รับรางวัล การลงโทษ การควบคุมพฤติกรรมทางสังคมของตัวเอง และการตัดสินใจโดยใช้อารมณ์ และการตีความส่วนบุคคล (Grafman & Litvan, 1999 อ้างใน ฐาปณีย์ แสงสว่าง, 2559) การศึกษาแสดงให้เห็นถึงความบกพร่องของแต่ละส่วนประกอบ "เย็น" หรือ "ร้อน" ของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากกับบุคคลที่ทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย ความสามารถในการทำงาน และการเข้าเรียนในโรงเรียน การทำงานที่เป็นอิสระที่บ้าน หรือการพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคมที่เหมาะสม (Grafman & Litvan, 1999 อ้างใน ฐาปณีย์ แสงสว่าง, 2559) โดยความล้มเหลวทางทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จอาจจะเกิดจากหลายเหตุผลทั้งความเสียหายของกระบวนการทำงานของสมอง การบาดเจ็บของสมอง หรือจิตพยาธิวิทยา

2.4.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ

ลูเรีย (Luria, 1966 อ้างใน ฐาปณีย์ แสงสว่าง, 2559) เป็นนักจิตประสาทวิทยาที่มีความสนใจโดดเด่นเกี่ยวกับเรื่องสมองและพฤติกรรม ได้ตั้งทฤษฎีของลูเรีย (Luria's theory) โดยสังเกตเห็นการเชื่อมโยงระหว่างกลีบสมองส่วนหน้า ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ และการแก้ปัญหา ลูเรียบันทึกพฤติกรรมของบุคคลที่ได้รับความเสียหายของกลีบสมองส่วนหน้าขณะที่บุคคลนั้นพยายามแก้ปัญหา และสังเกตเห็นว่าบุคคลมักจะขาดการวางแผนที่เหมาะสมเฉพาะเจาะจง ไม่ยอมรับข้อจำกัดของปัญหา และมีความวู่วาม ลูเรียอธิบายปรากฏการณ์นี้ว่าเป็นความบกพร่องในการกำกับตนเอง โดยสรุปว่า พฤติกรรมการแก้ปัญหานี้เกี่ยวข้องกับจำนวนของทักษะที่สำคัญหรือทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จที่ขึ้นอยู่กับกลีบสมองส่วนหน้า ส่วนประกอบที่สำคัญของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จเกี่ยวข้องกับความคิดหวัง (การตั้งความคาดหวังอย่างเป็นจริง และการทำความเข้าใจผลลัพธ์ที่ตามมา) การวางแผน (การจัดระบบ) การบริหารจัดการ (ความยืดหยุ่น และการดูแลรักษา) และการตรวจสอบตนเอง (การควบคุมอารมณ์ และการรับรู้ข้อผิดพลาด) สมองของมนุษย์ประกอบด้วย 3 หน่วยการทำงานพื้นฐานที่มีการเชื่อมโยงโต้ตอบกัน หน่วยที่ 1 ตั้งอยู่ในส่วนของก้านสมองมีหน้าที่รับผิดชอบการควบคุมและรักษาความตื่นตัวของเยื่อหุ้มสมอง หน่วยที่ 2 รับผิดชอบเกี่ยวกับการเข้ารหัส การประมวลผล และการจัดเก็บสารสนเทศ รวมถึงการรวมเข้าไว้ด้วยกันของสมองส่วน Temporal, Parietal และ Occipital Lobes และหน่วยที่ 3 ตั้งอยู่บริเวณกลีบสมองส่วนหน้า (Frontal Lobes) มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดแผน การควบคุม และการตรวจสอบพฤติกรรมมนุษย์ ทั้งสามหน่วยการทำงานของสมองส่วน Prefrontal Cortex ได้ถูกพิจารณาโดย Luria ที่เชื่อว่าเป็นโครงสร้างการกำกับ ควบคุมกิจกรรมทางจิต สมอง และพฤติกรรม ความเสียหาย

ของกลีบสมองส่วนหน้าโดยเฉพาะอย่างยิ่ง Prefrontal Cortex คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อโปรแกรมพฤติกรรมที่ซับซ้อน และความสามารถของบุคคลในการตรวจสอบหรือควบคุมผลลัพธ์ของพฤติกรรม

นอร์แมน และแชลโลซ์ (Norman & Shallice, 1986 อ้างใน ฐาปณีย์ แสงสว่าง, 2559) ได้ขยายแนวคิดของลูเรียเกี่ยวกับการทำงานของกลีบสมองส่วนหน้าที่มาพร้อมกับรูปแบบระบบกำกับสมาธิ และได้กำหนดแนวคิดรูปแบบระบบกำกับสมาธิและการผันแปร (Supervisory Attentional System: SAS model and its variants) ความสอดคล้องในรูปแบบนี้ คือ การกำหนดแผน การกำกับ และการตรวจสอบการกระทำของมนุษย์และความคิดที่เกี่ยวข้องกันทั้งสองระบบ คือ การโต้แย้งเกี่ยวกับการจัดตารางเวลางานและการกำกับสมาธิ มีระบบหนึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำและพฤติกรรมการเรียนรู้ขั้นสูง หรืองานที่เกี่ยวข้องกับการจัดลำดับความสำคัญของพฤติกรรมและงานต่าง ๆ (เช่น ชงกาแฟพร้อมกับคุยโทรศัพท์) อีกระบบหนึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมงานที่ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำและเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ โดยเฉพาะ 5 สถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำแสดงพฤติกรรมโดยอัตโนมัติแต่ยังไม่เพียงพอสำหรับการทำสิ่งที่ดีที่สุด ประกอบด้วยสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) การวางแผนหรือการตัดสินใจ 2) การแก้ไขข้อผิดพลาด 3) การตอบสนองต่อการเรียนรู้ที่ไม่ดีพอ หรือการจัดลำดับการกระทำที่แปลกใหม่ 4) การคาดว่าจะเกิดอันตราย และ 5) ความต้องการเอาชนะต่อการตอบสนองที่แข็งกร้าว หรือต่อต้านสิ่งยั่วยุ จากนั้นแนวคิด SAS ได้ขยายขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการทำงานที่หลากหลายในชีวิตประจำวัน พฤติกรรมการทำงานที่หลากหลาย ได้แก่ 1) ความไม่ต่อเนื่องในการทำงานให้เสร็จสมบูรณ์ 2) การสับเปลี่ยน/แทรกเวลาทำให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง 3) การให้สัญญาณกับงานใดงานหนึ่งในช่วงเวลานั้น ๆ 4) การถูกขัดจังหวะจากสิ่งที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ 5) ความตั้งใจที่ล่าช้าในการกลับไปงานที่ค้างไว้และไม่ได้รับสัญญาณเตือนจากสถานการณ์ 6) ความต้องการงานที่แตกต่างจากลักษณะของงาน 7) การกำหนดเป้าหมายของตนเองด้วยการตัดสินใจถึงความเหมาะสม และ 8) การขาดการให้ข้อมูลป้อนกลับทันทีเกี่ยวกับวิธีที่ดีในการแสดงออก

โซลเบิร์ก และมาเทียร์ (Sohlberg & Mateer, 2001 อ้างใน ฐาปณีย์ แสงสว่าง, 2559) ได้ตั้งทฤษฎีของโซลเบิร์ก และมาเทียร์ (Sohlberg & Mateer) โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบทางคลินิกของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ มีลักษณะเป็นรูปแบบลำดับขั้นว่าประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ 1) การริเริ่มหรือแรงขับ (การกระตุ้นหรือเริ่มต้นระบบการเรียนรู้) 2) การยับยั้งการตอบสนอง (การหยุดโดยอัตโนมัติ หรือการเสนอแนวโน้มการตอบสนอง) 3) ความอดทนต่องาน (การกำกับดูแลพฤติกรรมจนกระทั่งงานเสร็จเรียบร้อย) 4) การจัดการอย่างเป็นระบบ (การจัดระบบและการเรียงลำดับข้อมูล) 5) การคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น (การออกแบบการแก้ปัญหาและมีความคิดยืดหยุ่น) 6) ความตระหนัก (การติดตามตรวจสอบ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง)

การ์เซีย และมอลินา (Garcia & Molina, 2012 อ้างใน นवलจันทร์ จุฑาทักติกุล, 2560) ศึกษาเกี่ยวกับการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ (Executive Functions หรือ EF) เริ่มต้นจากการสังเกตผู้ป่วยที่มีพยาธิสภาพในสมองส่วนหน้า (Frontal lobe dysfunction) มีรายงานครั้งแรกโดยนายแพทย์ Harlow ในปี 1848 พบว่า ผู้ป่วยที่สูญเสียการทำงานของสมองส่วนหน้าแม้จะมี

IQ ปกติแต่จะแสดงอาการผิดปกติอย่างชัดเจนใน 3 ด้านหลัก คือ 1) ปัญหาด้านการรับรู้และการคิด (Cognitive symptoms) คือ มีความบกพร่องด้านความจำทั้งความจำระยะสั้น (short term memory) และความจำขณะทำงาน (working memory) ขาดสมาธิ ไม่สามารถจดจ่อทำอะไรให้เสร็จได้ ไม่สามารถทำงานที่มีหลายขั้นตอนจนเสร็จ และไม่สามารถคิดเป็นเหตุเป็นผล 2) ปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์ (Emotional symptoms) คือไม่สามารถยับยั้งควบคุมอารมณ์ได้ หงุดหงิดระเบิด อารมณ์โกรธโมโหง่าย อารมณ์ขึ้นลงเปลี่ยนแปลงง่าย ซึมเศร้า 3) ปัญหาด้านการควบคุมพฤติกรรม (Behavioral symptoms) คือไม่สามารถยับยั้งพฤติกรรม ก้าวร้าวเอะอะโวยวาย พุดจาหยาบคาย ทะเลาะเบาะแว้งกับผู้อื่น

สำหรับสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาการรู้คิดมองว่าความสามารถคิดบริหารจัดการตนเป็นส่วนหนึ่งของระบบการคิดเกี่ยวกับการรู้คิดมากกว่าการเป็นส่วนหนึ่งของลำดับชั้น ในบริบทนี้การคิดเกี่ยวกับการรู้คิดเป็นความสามารถหนึ่งในการมองเห็น การสังเกต และการประเมินที่มากกว่ากระบวนการทางการรู้คิดขั้นพื้นฐาน รวมถึงความตระหนักรู้ในตนเอง การตรวจสอบตนเอง และการควบคุมตนเองเกี่ยวกับการรู้คิดขณะทำกิจกรรม การคิดเกี่ยวกับการรู้คิดเป็นการสร้างประสบการณ์และการปรับปรุงด้วยประสบการณ์และสถานการณ์ใหม่ มีความสัมพันธ์เป็นพลวัตกับแนวคิดต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันไม่จำเป็นต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบตนเอง แต่ละบุคคลมีความจำเป็นต้องแสดงออกที่แตกต่างกัน การประสบความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการตรวจสอบสิ่งที่มีความแตกต่างกัน การตรวจสอบพฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อได้รับการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เกิดกลยุทธ์การตัดสินใจ และความสามารถคิดบริหารจัดการตน เคนเนดี และโคเลอ (Kennedy & Coelho, 2005 อ้างใน ฐาปณีย์ แสงสว่าง, 2559)

สรุปได้ว่า นักทฤษฎีแต่ละคนมีแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จไม่แตกต่างกัน เพราะการพัฒนาทฤษฎีหนึ่งจะเป็นฐานรากของการพัฒนาไปสู่อีกทฤษฎีหนึ่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงอาศัยทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ สำหรับใช้เป็นข้อมูลเพื่อการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับบริบทของไทย

2.4.4 องค์ประกอบของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ

สุภาวดี หาญเมธี (2559) กล่าวว่า องค์ประกอบของ Executive Functions นั้น อย่างที่กล่าวไปแล้วว่า ส่วนต่าง ๆ ในสมองส่วนหน้าทำงานร่วมกัน ดังนั้นโดยธรรมชาติการทำงานของส่วนต่าง ๆ จะไม่แยกกันเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แต่จะซ้อนเหลื่อมเชื่อมโยงและหนุนเสริมกันไปมาอย่างไรก็ดี เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ทีมวิชาการของสถาบัน RLG ได้จัดการความรู้และแยกแยะ EF เป็น 9 ด้านโดยจัดเป็น 3 กลุ่มทักษะได้แก่

1. กลุ่มทักษะพื้นฐาน

ความจำเพื่อใช้งาน (Working Memory) คือ "ทักษะสมอง" ในการจำหรือเก็บข้อมูลจากประสบการณ์ที่มีความหมาย นำไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่ผ่านมา มีการประมวลผลแล้วนำมาใช้งานต่อได้ สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่องเป็นขั้นเป็นตอน และสามารถทำ

ตามคำแนะนำหรือการเรียนการสอนที่มีหลายขั้นตอนได้โดยไม่ต้องทวนซ้ำ ทักษะการจดจำเพื่อใช้งานนี้มีหน่วยความจำอยู่อย่างจำกัด เช่น เมื่อฟังนิทานเรื่อง “กอด” จากคุณครู เด็กประทับใจเรื่องราวได้ แล้วไปเชื่อมประสบการณ์เดิม บันทึกเป็นข้อมูลในสมองว่า “ฉันชอบการให้คนกอด กอดแล้วสบายใจ” มาวันหนึ่งเด็กเห็นเพื่อนเสียใจ ก็เข้าไปกอดเพื่อปลอบใจเพื่อน นั่นคือเด็กมี “ความจำเพื่อใช้งาน”

การยั้งคิด ไตร่ตรอง (Inhibitory Control) คือ “ทักษะสมอง” ในการยับยั้งชั่งใจ ควบคุมความต้องการของตนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จนหยุดยั้งพฤติกรรมได้ในเวลาที่สมควร เป็นทักษะการตัดสินใจอย่างชาญฉลาด สามารถควบคุมความต้องการหรือความปรารถนาของตนเองได้อย่างเหมาะสม สามารถควบคุมสิ่งล่อใจและสิ่งที่ทำจนเป็นนิสัยได้ การหยุดคิดก่อนลงมือทำเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการพัฒนาการจดจำใส่ใจ การมีสมาธิ ความแน่วแน่ การจัดลำดับความสำคัญ การลงมือทำ และความสามารถในการจัดลำดับ ความสำคัญของงานที่ได้รับมอบหมาย

การยืดหยุ่นความคิด (Shift หรือ Cognitive Flexibility) คือ “ทักษะสมอง” ในการปรับเปลี่ยนความคิดไปตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยน หากสิ่งใดไม่เป็นไปตามแผนก็ “ทำใจ” ได้ปรับเปลี่ยนแผนได้ ไม่ยึดติดตายตัว เปลี่ยนจุดสนใจ ปรับมุมมองหรือทัศนคติให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถลำดับความสำคัญ ประยุกต์กฎระเบียบที่หลากหลายในรูปแบบที่แตกต่างกัน สามารถระบุข้อผิดพลาดและหาทางแก้ไข หรือการมีมุมมองหรือแนวทางใหม่ ๆ ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เด็กสามารถใช้ทักษะนี้เพื่อเรียนรู้การยอมรับกฎระเบียบ หรือการทำงานด้วยวิธีที่แตกต่างกันจนกระทั่งงานนั้นประสบผลสำเร็จ

2. กลุ่มทักษะกำกับตนเอง

การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) คือ “ทักษะสมอง” ในการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ไม่วูบวาบขึ้น ๆ ลง ๆ ง่ายไม่แสดงพฤติกรรมไปตามอารมณ์ จนไปสร้างปัญหาให้ตนเองหรือคนอื่น การมีวินัยในการทำงานอย่างต่อเนื่องให้สำเร็จทั้ง ๆ ที่มีสิ่งที่ทำให้ไขว่เขวหรือยอมแพ้ สามารถทำให้งานนั้นดำเนินต่อไปได้ สร้างความสนใจ แรงบันดาลใจ และสร้างช่วงเวลาที่ดีในการทำงานที่กระทำอยู่ หากขาดวินัยในการทำสิ่งที่ตัวเองเริ่มไว้ให้สำเร็จ หรือขาดความพึงพอใจในสิ่งที่ทำแล้ว ไม่สามารถทำงานที่ต้องใช้ระยะเวลาในการทำให้สำเร็จได้

การใส่ใจจดจ่อในสิ่งที่ทำ (Focus หรือ Attention) คือ “ทักษะสมอง” ในการจดจ่อในสิ่งที่กำลังทำได้ ในช่วงเวลาที่ต่อเนื่องพอสมควร ไม่วอกแวกกระสับกระส่าย ไม่หันเหไปตามสิ่งอื่นที่มายั่วเร้าความสนใจ อย่างต่อเนื่องในระยะเวลาหนึ่งโดยไม่วอกแวกไปตามสิ่งเร้าต่าง ๆ ทั้งจากภายในตนเองหรือจากภายนอก

การเฝ้าดูและสะท้อนผลจากการกระทำของตนเอง (Self – Monitoring) คือ “ทักษะสมอง” ในการทบทวนตัวเองหรือการงานที่ได้ทำไป สรรวจจุดดีจุดบกพร่อง แล้วหาทางปรับปรุง ถ้าพัฒนาได้คืออาจไปจนถึงขั้น “รู้ตัวรู้ตน” ความสามารถในการตรวจสอบตนเอง รู้จักข้อดีข้อเสีย และข้อที่ควรปรับปรุง สามารถตรวจสอบและประเมินการทำงานของตนเอง ประเมินการบรรลุเป้าหมาย ติดตามปฏิกิริยาของตนเอง และดูผลของการปฏิบัติของตนที่ไปกระทบผู้อื่น

3. กลุ่มทักษะปฏิบัติ

การริเริ่มและลงมือทำ (Initiating) คือ "ทักษะสมอง" ในการ "ริ" ทำเรื่องใหม่ ๆ และลงมือทำสิ่งที่ "ริ" ให้เกิดผล ความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ การคิดและลงมือทำให้สิ่งที่คิดนั้นเกิดขึ้นจริง

การวางแผนและจัดระบบดำเนินการ (Planning and Organizing) คือ "ทักษะสมอง" ในเรื่องกระบวนการทำงาน ตั้งแต่ตั้งเป้าหมาย วางแผนเพื่อนำส่วนต่าง ๆ มาเชื่อมต่อกัน มองเห็นภาพรวม จัดลำดับความสำคัญเป็น ไปจนถึงการจัดระบบเพื่อดำเนินการ และจบสุดท้ายที่การประเมินผล

การมุ่งเป้าหมาย (Goal-directed Persistence) คือ "ทักษะสมอง" ในการดำรงจุดมุ่งหมายของตน มุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายหรือแผนที่วางไว้ แม้มีอุปสรรคก็ฝ่าฟันไปให้ได้ ล้มแล้วลุกขึ้นมาใหม่

สิริยากร กองทอง (2559) องค์กรประกอบหลักของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ มี 5 ด้าน สำหรับอายุ 2-5 ปี

1. ความจำขณะทำงาน คือ ความสามารถในการจำ และปฏิบัติตามข้อมูลที่เพิ่งได้รับ เป็นการนำความรู้หรือประสบการณ์เดิม ออกมาใช้ตามสถานการณ์ที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การยับยั้งความคิดและพฤติกรรม คือ ความสามารถในการหยุดพฤติกรรมที่เคยชินและไม่เหมาะสม ความสามารถในการยับยั้งชั่งใจ ควบคุมความต้องการของตนเองได้ ความสามารถในการอดทนรอคอยได้ ความสามารถในการหยุดทำในสิ่งที่อยากทำ เพื่อมาทำสิ่งที่สำคัญกว่าและ จำเป็นต่อความสำเร็จของงาน ความสามารถในการควบคุมความคิดให้จดจ่อกับเรื่องที่กำลังทำ

3. การเปลี่ยนความคิดเมื่อเงื่อนไขเปลี่ยน คือ ความสามารถในการคิดนอกกรอบ คิดยืดหยุ่น ความสามารถในการเสนอความคิดที่หลากหลาย ความสามารถในการเปลี่ยนกิจกรรมตามตารางกิจวัตรประจำวัน ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น

4. การควบคุมอารมณ์ คือ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์/ความรู้สึก ความสามารถในการแสดงออกอย่างเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์เช่น เมื่อโกรธ เสียใจ วิตกกังวล สามารถควบคุมอารมณ์ให้กลับมาอยู่ในภาวะปกติได้ในเวลาที่เหมาะสม

5. การวางแผนและการจัดการ คือ ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายการทำงานได้ สามารถจัดลำดับความสำคัญ และวางแผนการทำงานเป็นขั้นตอน โดยเริ่มลงมือทำงานด้วยตนเองได้ โดยไม่ต้องมีคนบอก สามารถจัดการดำเนินงานตามแผนจนบรรลุเป้าหมาย

ฐาปณีย์ แสงสว่าง (2559) กล่าวว่า ทักษะการคิดเพื่อการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความสามารถในการคิดเกี่ยวกับการรู้คิด 2) ความสามารถในการกำกับอารมณ์ และ 3) ความสามารถในการกำกับพฤติกรรม

1. ความสามารถในการคิดเกี่ยวกับการรู้คิด (Metacognition) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการใช้ความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้เป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนได้สำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยความสามารถ 5 ตัวบ่งชี้หลัก หรือ 5 ตัวบ่งชี้ คือ

1.1 การริเริ่ม (Initiate) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคิดเริ่มต้นทำงานด้วยตนเองโดยไม่ฝัดวันประกันพรุ่ง เพื่อให้งานสำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมาย ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดยเริ่มต้นงาน ด้วยการเริ่มต้นทำงานหรือเริ่มทำงานต่อด้วยตนเอง และมีแนวคิดหลากหลายด้วยการคิดหาวิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ

1.2 ความจำขณะทำงาน (Working Memory) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเก็บรักษาข้อมูลไว้ในหน่วยความจำขณะปฏิบัติงานที่ซับซ้อน เพื่อให้งานสำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมาย ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดยเก็บรักษาข้อมูลไว้ในจิตใจ ด้วยการจดจำสิ่งต่าง ๆ ไว้ในความคิดและมีสมาธิ ด้วยการจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำ

1.3 การวางแผน/จัดระบบ (Plan/Organize) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคิดแผนการทำงานเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อให้งานสำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมาย ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดยมุ่งหวังต่อเป้าหมาย ด้วยการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่จะทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย จัดลำดับความสำคัญของงานได้อย่างเหมาะสม จัดสรรเวลาปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และเข้าใจแนวคิดหลัก ด้วยการจัดการกับข้อมูลจำนวนมากได้เป็นอย่างดี และถ่ายทอดความคิดในเชิงปฏิบัติ

1.4 การจัดระเบียบวัสดุ (Organization of Materials) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการดูแลรักษาสมบัติส่วนตัวได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้เป็นหมวดหมู่เดียวกันซึ่งแสดงพฤติกรรมโดยเก็บรักษาสมบัติส่วนตัวอย่างเป็นระเบียบ ด้วยการจัดระบบการเก็บสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นสัดส่วนและหมวดหมู่ และดูแลรักษาความสะอาดของใช้ส่วนตัว

1.5 การตรวจสอบงาน (Task-Monitor) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการพิจารณาความถูกต้องของงานที่ทำเสร็จแล้ว เพื่อให้แน่ใจว่างานที่ทำไม่มีข้อผิดพลาด ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดยกำกับติดตามงานที่ปฏิบัติ ด้วยการพิจารณางานที่ปฏิบัติว่ามีความถูกต้องเสร็จสมบูรณ์เรียบร้อย

2. ความสามารถในการกำกับอารมณ์ (Emotional Regulation) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการดูแลควบคุมความรู้สึกทางจิตใจของตนเองได้เป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนได้สำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ประกอบด้วยความสามารถ 2 ตัวบ่งชี้หลัก หรือ 2 ตัวบ่งชี้ คือ

2.1 การปรับเปลี่ยน (Shift) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถยอมรับได้กับสถานการณ์ที่แตกต่างจากเดิม ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดยปรับเปลี่ยนได้ง่าย ด้วยการไม่ยึดติดอยู่กับสถานการณ์หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งจนทำให้เกิดผลกระทบด้านลบ ยอมรับได้กับสิ่งที่แตกต่างจากเดิม และมีความยืดหยุ่นในการแก้ปัญหา ด้วยการยอมรับได้กับความแตกต่างหลากหลายของวิธีการแก้ปัญหา

2.2 การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการจัดการกับความทุกข์ทางใจได้เป็นอย่างดี เพื่อไม่ให้มีผลกระทบด้านลบต่อตนเองและ

ผู้อื่น ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดยควบคุมการตอบสนองทางอารมณ์ ด้วยการกำกับดูแลอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม และแสดงกิริยาท่าทางที่สอดคล้องกับสภาวะอารมณ์

3. ความสามารถในการกำกับพฤติกรรม (Behavioral Regulation) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการดูแลควบคุมการกระทำหรืออาการที่แสดงออกของตนเองได้เป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนได้สำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยความสามารถ 2 ตัวบ่งชี้หลัก หรือ 2 ตัวบ่งชี้ คือ

3.1 การตรวจสอบตนเอง (Self-Monitor) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการพิจารณาถึงพฤติกรรมหรือการกระทำของตนเอง เพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งที่ได้กระทำเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และไม่มีผลกระทบต่อผู้อื่น ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดยกำกับติดตามพฤติกรรมตนเอง ด้วยการพิจารณาการกระทำของตนเองว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม และไม่แสดงการกระทำที่มีผลกระทบต่อผู้อื่น

3.2 การยับยั้ง (Inhibit) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคิดอย่างรอบคอบก่อนลงมือกระทำและยืดเวลาการตอบสนอง เพื่อให้มีเวลาประเมินสถานการณ์หรือพฤติกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดยควบคุมความวู่วาม ด้วยการหลีกเลี่ยงการกระทำที่ทำโดยไม่ได้คิด ดูแลความปลอดภัยของตนเอง และหยุดแสดงพฤติกรรมด้านลบในเวลาที่เหมาะสมได้ด้วยตนเอง

ตารางที่ 2.20 สัเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ

องค์ประกอบของ ทักษะการคิดเพื่อ จัดการชีวิตสู่ ความสำเร็จ (Executive Functions : EF)	BRIEF-P Peter K. Isquith, Gerard A. Gioia and PAR Staff (2003)	BRIEF Egeland & Kowalik-Gran (2010)	The Center on the Developing Harvard University (2011)	Yeager & Marcie (2013)	สิริยกกร กองทอง (2559)	ฐาปณีย์ แสงสว่าง (2559)	กชกร ชูโต (2559)	ผู้วิจัย (2562)
ความจำเพื่อใช้งาน (Working memory)	✓		✓	✓	✓	✓	✓	
การยั้งคิด ไตร่ตรอง (Inhibitory Control)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
การยืดหยุ่นความคิด (Shifting หรือ Cognitive Flexibility)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control)	✓	✓			✓	✓		
การใส่ใจจดจ่อในสิ่งที่ ทำ (Focus Attention)								
การกำกับตนเอง (Self-Monitoring)		✓				✓		
การริเริ่มและลงมือทำ (Initiating)		✓				✓		✓
การวางแผนและ จัดระบบดำเนินการ (Planning and Organizing)	✓	✓			✓	✓		✓
การพากเพียรมุ่ง เป้าหมาย (Goal-Directed Persistence)				✓				✓
การจัดการวัสดุสิ่งของ		✓				✓		
การตรวจสอบงาน						✓		

จากตารางที่ 2.20 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ซึ่งได้กลุ่มทักษะปฏิบัติ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการริเริ่มและลงมือทำ (Initiating) หมายถึง ความสามารถของเด็กในการริเริ่มสร้างสรรค์การทำอาหาร กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าลงมือทำตามความคิดของตนให้ปรากฏขึ้นจริง

2. ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ (Planning and Organizing) หมายถึง ความสามารถของเด็กในการทำงานหรือการประกอบอาหาร เริ่มตั้งแต่ตั้งเป้าหมาย วางแผนที่จะต้องนำส่วนประกอบสำคัญ ๆ มาเชื่อมต่อกัน จัดลำดับความสำคัญไปจนถึงการจัดระบบเพื่อดำเนินการประกอบอาหารตามแผนที่วางไว้ และการบริหารจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพและยืดหยุ่นเพื่อให้งานสำเร็จ

3. ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย (Goal-Directed Persistence) หมายถึง ความสามารถของเด็กในการดำรงจุดมุ่งหมายของตน มีความพากเพียร มุ่งมั่นตั้งใจในการประกอบอาหารให้สำเร็จตามเป้าหมายหรือที่วางแผนไว้ แม้มีอุปสรรคก็ฝ่าฟันไปได้

สรุปได้ว่า จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยคาดว่า การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การวางแผน การเลือกวัสดุอุปกรณ์ถึงการปรุงอาหารจนจบขั้นตอน การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีเป้าหมาย

ตารางที่ 2.21 วิเคราะห์การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนการประกอบอาหาร	หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ		
		ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ	ด้านการริเริ่มและลงมือทำ	ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย
1. ขั้นสร้างความสนใจ	<ul style="list-style-type: none"> - ความมีเหตุผล - เงื่อนไขความรู้ 			<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งเป้าหมายในการทำงานได้
2. ขั้นวางแผน	<ul style="list-style-type: none"> - ความมีเหตุผล - การสร้างภูมิคุ้มกัน - เงื่อนไขความรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - วางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน - บอกลำดับขั้นตอนความสำคัญก่อนและหลัง 	<ul style="list-style-type: none"> - บอกวิธีคิดที่แตกต่างไปจากผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายเกี่ยวกับผลงานที่ได้จากการลงมือทำด้วยตนเอง
3. ขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ความพอประมาณ - ความมีเหตุผล - เงื่อนไขคุณธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ 	<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มต้นทำงานด้วยตนเอง - ปฏิบัติกิจกรรมจนแล้วเสร็จเป็นชิ้นเป็นอัน 	

GRAD VRU

ตารางที่ 2.21 (ต่อ)

ขั้นตอนการประกอบอาหาร	หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ		
		ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ	ด้านการริเริ่มและลงมือทำ	ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย
4. ขั้นปฏิบัติการ	<ul style="list-style-type: none"> - ความพอประมาณ - ความมีเหตุผล - การมีภูมิคุ้มกัน - เงื่อนไขความรู้ - เงื่อนไขคุณธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ - ปฏิบัติกิจกรรมเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มต้นทำงานด้วยตนเอง - ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง - บอกวิธีคิดที่แตกต่างไปจากผู้อื่น - ปฏิบัติกิจกรรมจนแล้วเสร็จเป็นชิ้นเป็นอัน - ปฏิบัติกิจกรรมทันทีเมื่อได้รับมอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติกิจกรรมตามเป้าหมายได้สำเร็จ - ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ - บอกความคิดความต้องการในการปฏิบัติกิจกรรม - แก้ปัญหาให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย
5. ขั้นสรุปและอภิปรายผล	<ul style="list-style-type: none"> - เงื่อนไขความรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - บอกลำดับขั้นตอนความสำคัญก่อนและหลัง - อธิบายวิธีการลงมือทำงานตามที่วางแผนไว้ได้ 		<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายเกี่ยวกับผลงานที่ได้จากการลงมือทำด้วยตนเอง

2.4.5 พัฒนาการสมองของเด็กปฐมวัย

สมองเด็กเติบโตอย่างรวดเร็วในระยะ 2-3 ปีแรกซึ่งเป็นการเติบโตอย่างมีความหมาย สมองเด็กแรกเกิดหนักประมาณ 350 กรัมแต่มีจำนวนเซลล์ประสาทใกล้เคียงกับในสมองของผู้ใหญ่ แต่สมองผู้ใหญ่มีขนาดโตกว่าคือมีน้ำหนัก 1,130 กรัม (หนักกว่าสมองของเด็กทารกถึง 3.5 เท่า) การที่สมองมีขนาดใหญ่ขึ้นโดยจำนวนเซลล์ประสาทไม่ได้เพิ่มมากขึ้นนี้เป็นผลลัพธ์จากการแตกแขนงของกิ่งประสาท (dendrites) และการเพิ่มจุดเชื่อมต่อระหว่างเซลล์ประสาท (synapses) ซึ่งจะเกิดมากที่สุดของเด็กวัย 1-6 ปีและค่อย ๆ น้อยลงในวัยรุ่นจนมีจำนวน synapses เท่ากับผู้ใหญ่เมื่ออายุ 20 ปีขึ้นไป นอกจากนี้เมื่อมีการใช้งานวงจรประสาทบ่อยขึ้นก็จะทำให้มีการสร้างเยื่อไมยอีลิน (myelination) มาหุ้มเส้นใยประสาทให้หนามากขึ้นด้วยทำให้เซลล์ประสาทสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วขึ้นถึง 40-100 เท่า การสื่อสารระหว่างเซลล์ประสาทมีประสิทธิภาพมากขึ้น จนเกิดเป็นเครือข่ายวงจรประสาทที่ทำให้เราคิดซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การเพิ่ม synapse ของเซลล์ประสาทในช่วงในระยะ 1-6 ปีแรกเป็นช่วงหน้าต่างแห่งโอกาส (golden period) ในการพัฒนาสมอง หมายถึง ถ้ามีการฝึกฝน การปฏิบัติ ฝึกคิด หรือฝึกทักษะใด ๆ ที่จะเป็นฐานของการพัฒนา EF เช่น การสอนภาษา ดนตรี ฝึก รอคอย รู้จักยับยั้ง คิดยืดหยุ่น ฯลฯ การรับรู้เหล่านี้ส่งผลถึงการเพิ่มจำนวน synapse ในสมองส่วนหน้าสุด (Prefrontal cortex) อย่างเพียงพอ ซึ่งถ้าคนเลี้ยงรู้วิธีการเลี้ยงดูเด็กเรื่องดี ๆ ก็จะอยู่กับ synapse ที่เกิดขึ้นและจะได้รับการขัดเกลาให้ดีขึ้นจากการทำงานของ Prefrontal Cortical Area ของสมอง แต่ถ้าไม่ฝึกหรือฝึกไม่ต่อเนื่องไม่สม่ำเสมอ synapse เหล่านั้นก็จะถูกกำจัดไป จุด synapse ที่มากมายนี้จะเห็นเป็นความหนาของ gray mater ในก้อนสมอง (หนาสูงสุดในวัย 1-6 ปี) ก็จะค่อย ๆ บางลงในวัยรุ่น แต่เป็นการบางที่มาพร้อมความเจริญเต็มที่แล้ว การควบคุมอารมณ์ และการยับยั้งตัวเอง ก็มีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อเข้าสู่วัย 20-25 ปีขึ้นไป ความหมายที่สำคัญคือการให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดูอย่างมีความหมายในระยะ golden period

เด็กปฐมวัยเป็นช่วงเวลาสำคัญอย่างยิ่งยวดที่สิ่งแวดล้อมและการเลี้ยงดูเด็กวัยนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้เกิด synapse และการแตกแขนงของเส้นประสาทในสมองส่วน prefrontal cortex ที่เริ่มมีการพัฒนาตั้งแต่วัยเด็กเล็กและจะเจริญเต็มที่เมื่อหลังวัยรุ่น การมีพื้นฐานการทำงานของสมองส่วนหน้าสุดที่ดีในวัยเด็กจะสนับสนุนกลไกระดับเซลล์ที่สำคัญให้เด็กเกิดการรู้จักหยุดยั้งคิด ไตร่ตรองที่มีการค่อย ๆ ใส่ไปอย่างเหมาะสมกับวัย จากง่าย ๆ แล้วซับซ้อนมากขึ้นและต่อเนื่อง

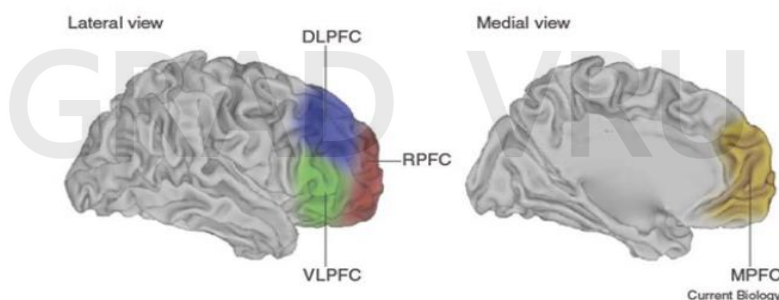
กล่าวโดยสรุป วัย 2-6 ปี เป็นระยะ golden period ต้องมีการเรียนรู้ป้อนเข้าไปอย่างเหมาะสม ซึ่งก็จะส่งผลให้เกิดการสร้างวงจรประสาทที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น สามารถคิดอย่างเป็นเหตุผลแบบผู้ใหญ่ การขาดการอบรมเลี้ยงดูหรือขาดประสบการณ์การเรียนรู้จะทำให้เด็กขาดโอกาสในการฝึกคิด การกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จจึงจำเป็นต้องค้นหาวิธีที่มีประสิทธิภาพในการกระตุ้นให้เด็กได้พัฒนาการคิดและการกำกับตนเองไปสู่ความสำเร็จได้

2.4.6 สมองส่วนหน้า (Prefrontal Cortex)

Prefrontal cortex (PFC) เป็นสมองส่วนที่มีวิวัฒนาการล่าสุด ทำหน้าที่ควบคุมความคิด อารมณ์และการแสดงออกทางสังคมที่เหมาะสม ช่วยให้เราคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น PFC เป็นสมองส่วนที่ใช้เวลาในการพัฒนายาวนานกว่าเปลือกสมองส่วนอื่น ๆ เช่น เปลือกสมองส่วน

การมองเห็นจะพัฒนาเต็มที่เมื่อเด็กอายุ 3-6 เดือน ในขณะที่เปลือกสมองส่วนที่เกี่ยวกับภาษาจะพัฒนาอย่างมากช่วง 1-2 ขวบจนถึง 5 ขวบ ในขณะที่สมองส่วนหน้าสุดแม้จะเริ่มพัฒนาตั้งแต่ขวบปีแรกแต่ก็จะพัฒนาเต็มที่ก็ย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่คืออายุ 20-25 ปี นอกจากนั้นเซลล์ประสาทในสมองบริเวณนี้ยังมีแขนงประสาทที่ซับซ้อนกว่าบริเวณอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับสมองส่วนหน้าสุดระหว่างมนุษย์กับลิงพบว่าแม้จะมีขนาดใกล้เคียงกัน แต่ในมนุษย์สมองบริเวณนี้กลับมีจำนวนเซลล์ประสาทที่ใหญ่กว่าและมีจำนวนมากกว่าหลายเท่า วงจรประสาทก็มีความซับซ้อนกว่าในลิงมาก ความแตกต่างนี้เองที่ส่งผลให้มนุษย์มีการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จแตกต่างจากสัตว์ทั่วไป

สมองส่วน Prefrontal Cortex อยู่ทางหน้าสุดของ Frontal lobe มีหน้าที่หลักในการกำกับตนเองให้เกิดพฤติกรรมมุ่งสู่เป้าหมาย (Goal directed behaviors) ที่เรียกว่าทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ (Executive Functions หรือ EF) (Tamnes, Ostby et al., 2010 อ้างใน นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560) สมองส่วน PFC มีบริเวณครอบคลุม Dorsolateral prefrontal cortex (DLPFC) (BA 9, 10 และ 46), Broca's area (BA 44, 45) และ Orbitofrontal cortex (BA 47, 10, 11, 13) (รูปที่ 2, 3) สมองบริเวณเหล่านี้รับข้อมูลจากเปลือกสมองที่อยู่ทางด้านหลังเพื่อติดตาม ประเมิน วิเคราะห์ วางแผนและจัดการงานที่ทำให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ควบคุมให้มีสมาธิจดจ่อกับงานที่ทำต่อเนื่องจนเสร็จ คิดแก้ไขปัญหาด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยสมองส่วน DLPFC จะรับข้อมูลจากเปลือกสมองทางด้านหลัง เช่น Occipital, Temporal และ Parietal lobe จากนั้นนำข้อมูลเหล่านี้มาประมวลเพื่อคิด การตัดสินใจ ในขณะที่สมองส่วน Orbitofrontal cortex และ Medial PFC จะรับข้อมูลจากสมองส่วนที่เกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก (limbic system) ช่วยให้เราควบคุมอารมณ์และตอบสนองอย่างเหมาะสม จากการศึกษาการทำงานของสมองด้วยภาพถ่าย fMRI รวมทั้งการวัดคลื่นไฟฟ้าสมองในขณะที่ทำกิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะด้าน EF พบว่า สมองส่วนหน้าทำงานประสานกับเซลล์ประสาทที่อยู่ในเปลือกสมองทางด้านหลัง (เช่น Temporal cortex, Parietal cortex และ Occipital cortex) รวมทั้งเซลล์ประสาทส่วนที่อยู่ใต้เปลือกสมอง (Subcortical areas) โดยผ่านวงจรประสาททั้งแบบกระตุ้นและแบบยับยั้ง ทำให้เกิดความจำเพาะทำงาน มีสมาธิตั้งใจจดจ่อกับงาน ไม่วอกแวกตามสิ่งที่มาล่อให้เสียสมาธิ (Teffer and Semendeferi, 2012 อ้างใน นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560)

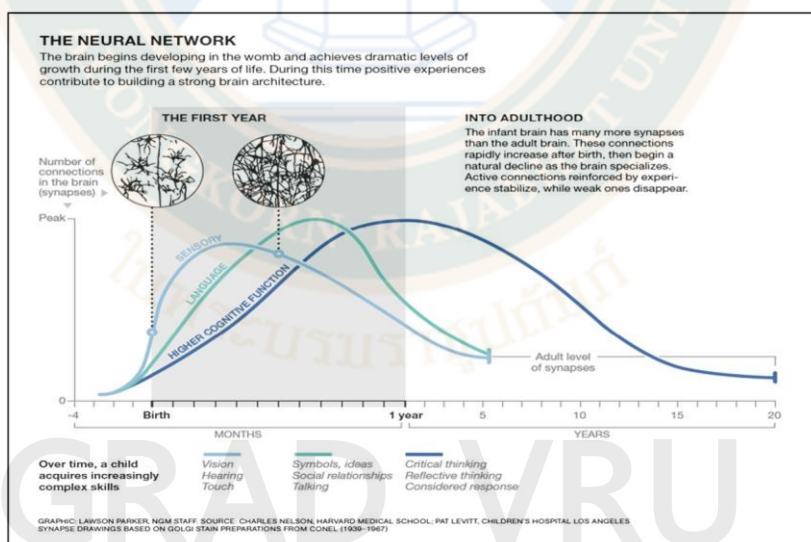

ภาพที่ 2.2 รูปแสดงสมองส่วนหน้าสุด (Prefrontal cortex)

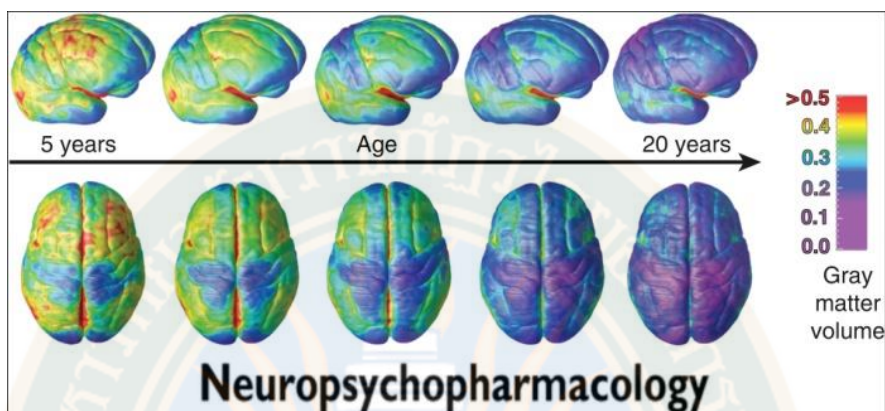
ที่มา : Badre (2008)

2.4.7 พัฒนาการของสมองส่วนหน้า

จากการศึกษาพัฒนาการสมองของมนุษย์ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่พบว่าเนื้อสมองส่วนสีขาว (white matter) ซึ่งเป็นส่วนเส้นใยประสาทและเยื่อไขมันที่หุ้มเส้นประสาทจะมีความหนาเพิ่มขึ้นในช่วงวัยเด็กจนถึงวัยรุ่น (Gogtay, Giedd et al., 2004; Gogtay, Sporn et al., 2004; Sowell; Thompson et al., 2004 อ้างใน นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560) การแตกแขนงของปลายประสาทและการสร้างจุดเชื่อมต่อสัญญาณประสาท (synapses) ในสมองส่วน PFC จะเกิดมากที่สุด ในเด็กวัย 3 -6 ปี จากนั้นจะเกิดน้อยลงในวัยรุ่น จนมีจำนวน synapses เท่ากับผู้ใหญ่เมื่ออายุ 20-25 ปี (รูปที่ 4) เปลือกสมองส่วนสีเทา (gray matter) ซึ่งเป็นที่อยู่ของเซลล์ประสาท แขนงประสาทและจุดเชื่อมต่อสัญญาณประสาทมีการพัฒนาแบบกราฟรูประฆังซึ่งก็คือมีความหนาเพิ่มขึ้นจนถึงจุดสูงสุดในวัยเด็ก จากนั้นจะค่อย ๆ บางลงในช่วงวัยรุ่นจนกระทั่งบางเท่ากับผู้ใหญ่ (รูปที่ 5) กระบวนการบางลงของเปลือกสมองส่วนสีเทาเมื่อวัยรุ่นย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่นี้เป็นดัชนีชี้วัดว่าสมองบริเวณนั้นมีการเจริญเต็มที่และทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (Sowell, Thompson et al., 2004 อ้างใน นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560) จากการศึกษาแบบติดตามระยะยาว ดูการเปลี่ยนแปลงความหนาของ Gray matter ตั้งแต่อายุ 4 ขวบไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ พบว่า Gray matter จะหนาเพิ่มขึ้นในช่วง 4-12 ปี จากนั้นจะค่อย ๆ บางลงโดยเริ่มเกิดทางด้านหลังก่อนเช่น Occipital lobe, Temporal lobe และ Parietal lobe แล้วค่อยขยับไปทางด้านหน้าโดยสมองส่วนหน้าสุดจะใช้เวลานานที่สุด

ภาพที่ 2.3 แสดงจำนวน synapses ในสมองส่วนหน้าสุด (เส้นสีน้ำเงิน) จะสูงสุดในช่วง 1-6 ปีแรก และค่อย ๆ ลดลงในช่วงวัยรุ่นจนเท่ากับผู้ใหญ่เมื่ออายุ 20 ปี
ที่มา : Charles (2015)

ภาพที่ 2.4 ภาพแสดงการบางลงของเปลือกสมองส่วนสีเทา (gray matter) ในสมองส่วนหน้าสุด (เปลี่ยนจากสีแดง/เหลือง เป็นสี น้ำเงิน/ม่วง) โดยจะค่อย ๆ บางลงจนเท่ากับผู้ใหญ่เมื่ออายุ 20 ปี

ที่มา : Gogtay, N. J., et al. (2004)

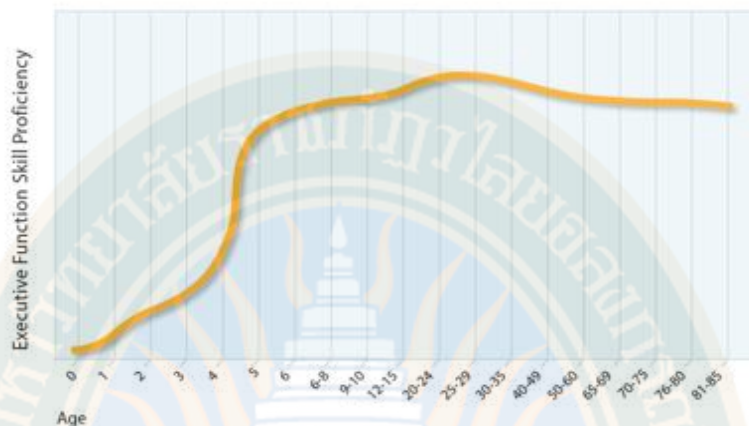
Dorsolateral PFC เป็นบริเวณที่ gray matter บางลงช้าที่สุด คือจะเกิดในช่วงเวลาที่เป็นรอยต่อระหว่างวัยรุ่นตอนปลายกับวัยผู้ใหญ่ การบางลงของ Gray matter ในสมองส่วนหน้าสุดมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาด้านการคิด การตัดสินใจ และการใช้ภาษา (Thompson et al., 2002 อ้างใน นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560) นอกจากนั้นในขณะที่ Gray matter ในสมองส่วนหน้าสุดบางลง White matter ซึ่งเป็นที่รวมของเส้นใยประสาทกลับมีความหนาเพิ่มขึ้นแสดงว่ามีเส้นใยประสาทมากขึ้นรวมทั้งมีเยื่อไขมันมายหุ้มเส้นใยประสาทเพิ่มขึ้นด้วย สมองแต่ละบริเวณมีเยื่อไขมันมาหุ้มเส้นใยประสาทเกิดขึ้นไม่พร้อมกัน โดยเยื่อไขมันจะเริ่มหุ้มเส้นประสาทในสมองส่วน Brainstem ก่อนในช่วงประมาณสัปดาห์ที่ 29 ของการตั้งครรภ์ จากนั้นจะเริ่มหุ้มเส้นประสาทในเปลือกสมองทางด้านหลัง เช่นเมื่อเด็กมีอายุ 1 ปี สมองส่วน Visual cortex จะมีแขนงประสาทคล้ายกับในผู้ใหญ่และมีเยื่อไขมันมาหุ้มเส้นประสาทในบริเวณนี้เรียบร้อยแล้ว ในขณะที่สมองส่วนทางด้านหน้าเช่น Anteromedial PFC ซึ่งเกี่ยวกับความตั้งใจจดจ่อ จะมีเยื่อไขมันมาหุ้มเส้นประสาทช้ากว่ามากคือจะเริ่มเกิดในช่วง 20-30 ปี โดยสมองส่วน temporal lobe จะเป็นบริเวณที่มีเยื่อไขมันมาหุ้มช้าที่สุด เยื่อไขมันหุ้มเส้นประสาทจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นตามวัยโดยความหนาของ White matter จะเพิ่มขึ้นถึง 74% ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยรุ่น นอกจากนั้นการศึกษาทางเดินของเส้นประสาทด้วยวิธี Diffusion Tensor MRI (DTI) พบว่าวงจรประสาทที่เชื่อมระหว่างสมองส่วนหน้ากับสมองส่วนอื่น ๆ จะมีพัฒนาการล่าช้ากว่าบริเวณทั่วไปด้วย เช่นทางเดินประสาท Uncinate Fasciculus ซึ่งเชื่อมระหว่างสมองส่วน Orbitofrontal cortex กับสมองส่วน hippocampus และ amygdale ทำหน้าที่ในการควบคุมอารมณ์ จะพัฒนาเต็มที่ในช่วงอายุ 20-30 ปี วงจรประสาทดังกล่าวทำหน้าที่ ควบคุมอารมณ์ ความพึงพอใจ ช่วยให้การคิด การตัดสินใจ และการตอบสนองอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Teffer and Semendeferi, 2012 อ้างใน นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560)

กล่าวโดยสรุป เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สมองส่วนหน้ามีการพัฒนาอย่างมาก คือมีการสร้างแขนงประสาท สร้างจุดเชื่อมต่อสัญญาณประสาท และสร้างวงจรประสาทเชื่อมต่อกับสมองบริเวณอื่น ๆ อย่างสลับซับซ้อน ซึ่งจะเกิดมากที่สุดในตัววัยนี้ การพัฒนาของสมองส่วน PFC มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาด้านการคิดเชิงบริหารของเด็กวัยนี้ให้ค่อย ๆ ดีขึ้นตามวัย เช่น การคิด การตัดสินใจ ความจําขณะทำงาน การตั้งใจจดจ่อ การยับยั้งควบคุมตนเอง แต่เนื่องจากสมองส่วน PFC ใช้เวลายาวนานในการพัฒนา ดังนั้นเด็กจึงยังไม่สามารถคิดและยับยั้งควบคุมตนเองได้ดีเท่าผู้ใหญ่ (Bunge, Hazeltine et al., 2002; Durston, Thomas et al., 2002 อ้างใน นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560) การติดตามพัฒนาการทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จในเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากหากพบว่ามีพัฒนาการที่ล่าช้าและสามารถหาแนวทางในการส่งเสริมได้ทันท่วงทีก็จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จที่ดีขึ้นได้

2.4.8 การพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ

ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จพัฒนาตลอดช่วงชีวิตมนุษย์คือเริ่มพัฒนาในช่วงปฐมวัยและจะพัฒนาดีขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงวัยรุ่น วัยเด็กเป็นวัยที่ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จพัฒนาอย่างมาก (รูปที่ 6) โดยเฉพาะทักษะด้านความจําขณะทำงานจะพัฒนาเร็วที่สุด คือจะเริ่มพัฒนาตั้งแต่ช่วงปลายขวบปีแรกและจะพัฒนาดีขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเด็กโตขึ้น ส่วนทักษะด้านการยับยั้งพฤติกรรม การควบคุมอารมณ์ จะพัฒนาช้ากว่าคือจะพัฒนาในช่วงวัย 4-9 ปีเด็กจะเริ่มคิดยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนความคิดได้ดีขึ้นและยังพัฒนาต่อไปอีกเรื่อย ๆ จนถึงวัยรุ่น (Zelazo, Muller et al., 2003, Zelazo, Craik et al., 2004 อ้างใน นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560) การคิดเชิงบริหารจะพัฒนาเต็มที่เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จากนั้นเมื่อเข้าสู่วัยชราทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จก็จะเริ่มเสื่อมลงตามวัย (Best and Miller, 2010 อ้างใน นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560) พัฒนาการด้านทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จมีความสัมพันธ์โดยตรงกับพัฒนาการของสมองส่วนหน้า (Prefrontal Cortex) ซึ่งใช้เวลายาวนานกว่าสมองส่วนอื่น ๆ (Zelazo 2006; Diamond, 2013 อ้างใน นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560)

ในเด็กเล็กนั้นสมองส่วน PFC ซึ่งควบคุมการคิดเชิงบริหาร ควบคุมอารมณ์และพฤติกรรม ยังพัฒนาไม่แล้วเสร็จ จึงทำให้สมองส่วนที่ตอบสนองด้านอารมณ์ความรู้สึกซึ่งพัฒนาเร็วกว่าทำงานโดยขาดการยับยั้ง หากสังเกตพฤติกรรมของเด็กเล็กจะพบว่าเด็กเล็กมักตอบสนองแบบอัตโนมัติต่อสิ่งเร้าที่มากกระตุ้น ไม่ทันยั้งคิด ไม่ค่อยไตร่ตรอง หุนหันพลันแล่น คิดแบบเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เนื่องจากสมองส่วนหน้าที่ควบคุมการคิดเชิงบริหารยังไม่บรรลุวุฒิภาวะ แต่เมื่อเด็กโตขึ้นสมองส่วนหน้ามีการพัฒนาด้านโครงสร้างและการทำหน้าที่ดีขึ้นในแต่ละช่วงวัยจะช่วยให้ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กพัฒนาดีขึ้นตามไปด้วย เด็กจะเริ่มคิดแบบนามธรรมได้ดีขึ้น เช่น รู้จักคาดการณ์ผลของการกระทำได้ สามารถวางแผนการทำงานและทำตามแผนที่วางไว้จนสำเร็จ รู้จักที่จะนำเอาข้อผิดพลาดมาปรับปรุงการทำงานของตนให้ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงวิธีคิดนี้จะทำให้เด็กมีความรอบคอบและไตร่ตรองมากขึ้น สามารถจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อนยากขึ้นเรื่อย ๆ ได้และทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จตามเป้าหมายในที่สุด (Best and Miller, 2010 อ้างใน นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560)

ภาพที่ 2.5 กราฟแสดงพัฒนาการด้าน EF ในแต่ละช่วงวัย โดย EF จะพัฒนาอย่างมากในเด็กปฐมวัย (2-6 ปี) จากนั้นจะเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆจนเท่ากับผู้ใหญ่ ทักษะด้าน EF จะพัฒนาเต็มที่เมื่ออายุ 20-25 ปี

ที่มา : The Center on the Developing Harvard University (2011)

อย่างไรก็ตาม พัฒนาการของ EF ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมกลับมีความซับซ้อนกว่าการพัฒนาด้าน metacognition มาก และไม่ได้ดีขึ้นตามวัยที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่น เด็กวัยรุ่นจึงยังใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลในการตัดสินใจและยังควบคุมอารมณ์ตนเองได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากในเด็กวัยรุ่น สมองส่วน Prefrontal cortex ซึ่งทำหน้าที่ด้านการคิดเชิงบริหารยังไม่บรรลุภาวะ ทำให้สมองส่วนที่เกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกหรือส่วนที่อยู่ใต้เปลือกสมอง (subcortical) ถูกกระตุ้นได้ง่ายซึ่งเป็นผลจากขาดการยับยั้งจากสมองส่วนหน้าที่ยังพัฒนาไม่เต็มที่นั่นเอง งานวิจัยยังพบอีกว่าสมองส่วนควบคุมอารมณ์นั้นอยู่ภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่มีปริมาณมากขึ้นในช่วงวัยรุ่น ทำให้สมองส่วนใต้เปลือกสมองซึ่งตอบสนองด้านอารมณ์ความรู้สึกนั้นมีความไวต่อสิ่งเร้ามากขึ้น ถูกกระตุ้นได้ง่าย ในขณะที่การพัฒนาของเปลือกสมองส่วนหน้าที่ทำหน้าที่ยับยั้งควบคุมอารมณ์จะพัฒนาช้ากว่า ซึ่งเมื่อรวมกับการทำงานลดน้อยลงของสารสื่อประสาท Dopamine ในเปลือกสมองที่เกิดในช่วงวัยรุ่น ทำให้เด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมชอบแสวงหาความพึงพอใจจากภายนอก ซึ่งอารมณ์ความรู้สึกที่เปลี่ยนไปนี้ส่งผลต่อการคิดการตัดสินใจของเด็ก ดังนั้นถึงแม้ในภาวะปกติ เด็กวัยรุ่นจะมีระดับการคิดเชิงบริหารดีเท่า ๆ กับผู้ใหญ่ แต่หากเด็กอยู่ในภาวะคับขัน ภาวะเสี่ยง มีสิ่งเร้าต่าง ๆ มากกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก ก็จะส่งผลไปยับยั้งการคิดและการตัดสินใจด้วยทักษะ EF ของเด็กได้ ทำให้เกิดการตัดสินใจผิดพลาด ตัดสินใจเสี่ยง และเกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมาในภายหลัง

การพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ นอกจากจะเกี่ยวกับการพัฒนาของสมองส่วนหน้าสุดแล้วยังขึ้นกับปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกันของเด็กแต่ละคนเช่น เด็กมีการพัฒนาการล่าช้าหรือไม่ เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีความเสี่ยงหรือไม่ เด็กมีความไวต่อสิ่งเร้าทางสังคมที่มากกระทบตัวเด็กมากน้อยแค่ไหน เป็นต้น นอกจากความแตกต่างเฉพาะตัวของเด็กแล้ว สิ่งแวดล้อม

ในครอบครัวและการเลี้ยงดูของพ่อแม่ก็มีความสำคัญยิ่งยวดเช่นกันซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะด้านการคิดเชิงบริหารของเด็ก มีรายงานว่าหากเด็กมีความเครียด เศร้า เหงา นอนหลับพักผ่อนไม่เพียงพอ หรือมีสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง ก็จะส่งผลต่อการพัฒนา EF และจะส่งผลกระทบต่อ การเรียนของเด็กได้ (Diamond, 2013 อ้างใน นวลจันทร์ จุฑาทักติกุล, 2560)

2.4.9 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พัฒนาการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ (EF)

การจัดกิจกรรม คุณครูได้นำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน นำเรื่องเล่าที่สร้างความเบิกบานใจ ประหลาดใจ ชวนคิด ชวนติดตามไปกับการเรียนรู้ของเด็ก ผ่านการสังเกต รับฟังและเรียนรู้ร่วมกับเด็กอย่างเป็นหนึ่งเดียวกัน มาสู่การเรียนรู้ที่จะเข้าใจธรรมชาติของเด็ก เข้าใจวิธีทำความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์กับโลกรอบตัวของเด็ก เด็กจะทำหน้าที่เป็นครูให้เราได้พัฒนาความเป็นครูปฐมวัยมืออาชีพ หากเราให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เราก็จะทำงานและเรียนรู้อย่างมีความสุขไปพร้อมกับเด็ก

ตัวอย่างกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกิจกรรมระยะยาวที่ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ หลายกิจกรรมย่อย ๆ หลายกิจกรรมร้อยเรียงต่อเนื่องกัน ได้แก่

1. กิจกรรมโครงงาน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2561) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบโครงงาน (Project Approach) เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กแสวงหาคำตอบจากการเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึก เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ในการเรียนรู้แบบโครงงานเด็กจะได้เรียนรู้กระบวนการหาความรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ทั้งกิจกรรมในและนอกห้องเรียน การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดวางแผน ตัดสินใจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหา และทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง โครงงานอาจจะเป็นได้กิจกรรมรายบุคคล ร่วมมือทำในกลุ่มย่อย และมีเด็ก ๆ ทั้งห้องทำร่วมกัน กิจกรรมอาจมีทั้งการหาข้อมูล การวางแผนงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ บทบาทสมมติ ทัศนศึกษา เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ สังเกต ทดลองสร้างสรรค์และนำเสนอผลงาน ฯลฯ โดยในระหว่างทำกิจกรรมนั้น ครูจะจัดบันทึกการเรียนรู้ของเด็กในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

Executive Functions ที่เกิดจากการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Approach)

1. ความจำเพื่อใช้งาน (Working Memory) ในการเรียนแบบโครงงานนั้น เด็ก ๆ จะต้องนำความรู้ที่ตนเองได้ค้นหา แล้วเชื่อมโยงกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและประสบการณ์เดิม เพื่อนำข้อมูลที่รับรู้ขึ้นมาสู่การลงมือปฏิบัติจริง รวมถึงเพื่อนำมาวิเคราะห์หรือค้นหาคำตอบกับคำถามใหม่ ๆ หรือสิ่งที่เด็กสงสัยในห้องเรียน รวมถึงใช้สิ่งที่เด็กเรียนรู้มานั้น นำมาแก้ปัญหา และถูกปัญหานั้นระหว่างเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนอีกด้วย

2. การยับยั้งคิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control) การเรียนแบบโครงงานนั้น จะมีกิจกรรมที่เด็ก ๆ จะต้องทำร่วมกัน หรือทำด้วยกันตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน การทดลอง การเล่นเกมบทบาทสมมติต่าง ๆ ดังนั้นเด็ก ๆ จึงจำเป็นต้องมีการยับยั้งคิดไตร่ตรองเสมอ เพื่อให้ตนเองปฏิบัติตามกติกาในการทำกิจกรรมร่วมกัน ว่าใครทำหน้าที่ บทบาทอะไร และในเวลาใด นอกจากนั้นเด็ก ๆ ยังต้องควบคุมตนเองในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องใช้ความ

ระมัดระวัง เช่น กิจกรรมทำอาหารที่ใช้อุปกรณ์ที่มีความคม ความร้อนและอันตรายอื่น ๆ เด็ก ๆ จึงต้องรู้จักควบคุมตนเอง ให้กระทำในสิ่งที่เหมาะสมและปลอดภัยเท่านั้น

3. การยืดหยุ่นความคิด (Shift/Flexibility) ในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมโครงการ เด็ก ๆ จะได้เปรียบเทียบจินตนาการและต่อยอดความรู้ที่มีอยู่เพื่อสร้างสิ่งใหม่หรือสิ่งที่ใกล้เคียง และ เด็ก ๆ จะต้องยอมรับฟังความคิดเห็นใหม่ ๆ ที่ได้จากเพื่อน ๆ หรือจากการทดลองค้นคว้าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโครงการ

4. การจดจ่อใส่ใจ (Focus/Attention) การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมโครงการ เด็ก ๆ จะได้ทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ไม่ว่าจะเป็นการทดลอง การสังเกต การทำงานศิลปะและ กิจกรรมอื่น ๆ ดังนั้นเด็ก ๆ จะได้ฝึกฝนทักษะในการจดจ่อ ใสใจ เพื่อไม่ให้เสียสมาธิในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จ

5. การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) การเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานร่วมกัน ทำให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ที่จะควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง

6. การติดตามประเมินตนเอง (Self-Monitoring) การทำงานหรือสร้างสรรค์ชิ้นงานของเด็ก ๆ ไม่ได้ลงเอยด้วยความสำเร็จทุกครั้ง เด็ก ๆ จึงมีโอกาที่จะวิเคราะห์สิ่งที่ทำและผลงานตนเอง และพัฒนาชิ้นงานจนเป็นที่พอใจ

7. การริเริ่มและลงมือทำ (Initiating) การวางแผนและจัดการทำงานให้สำเร็จ (Planning and Organizing) และการมุ่งเป้าหมาย (Goal-Directed Persistence) การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมโครงการ เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้เด็กริเริ่ม วางแผน และลงมือทำ เปิดโอกาสให้เด็กได้ลองผิดลองถูก จนเกิดผลงานหรือเกิดบทสรุปของการเรียนรู้จากการลงมือทำ

2. กิจกรรมศิลปะที่เน้นกระบวนการ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (2561) การทำงานศิลปะมีหลากหลายรูปแบบและวัตถุประสงค์ ในที่นี้จะขอเสนอการจัดประสบการณ์ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยที่เรียกว่า “ศิลปะที่เน้นกระบวนการ” หรือ Process Art เนื่องจากการจัดกิจกรรมศิลปะในลักษณะนี้จะสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ได้เป็นอย่างดี เรามาทำความเข้าใจกับคำว่า “Process Art” ที่จะกล่าวถึง “Process Art” จะให้ความสำคัญกับมวลประสบการณ์ที่เด็กได้รับขณะที่เด็กกำลังสร้างสรรค์งานศิลปะ จึงมุ่งเน้นให้เด็กได้คิดอย่างอิสระ ได้ตัดสินใจด้วยตนเอง แล้วลงมือสร้างสรรค์งานโดยไม่ต้องพะวงถึงความสวยงามหรือความถูกต้องของผลงาน Process Art จึงไม่ได้ให้ความสำคัญว่าผลงานของเด็กจะออกมาสวยงามหรือต้อง “ดูดี” ศิลปะที่เน้นกระบวนการเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้จากการสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ที่มีพื้นผิวลักษณะต่างกัน ทำให้เกิดโอกาสที่เด็กจะได้แสดงออกถึงประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนในทุกแง่มุม ช่วยให้เด็ก ๆ ได้ทดลอง สร้างสรรค์ เสริมสร้างทักษะการคิดและตัดสินใจ ช่วยให้เกิดความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก และศิลปะจะเป็นสิ่งที่สนุกสนานสำหรับเด็ก

ศิลปะที่เน้นกระบวนการจะมีลักษณะ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำตามที่เด็กคิด หรืออยากทดลองทำ ไม่มีการกำหนดขั้นตอนการทำงาน

2. ยอมรับผลงานที่หลากหลายของเด็ก ไม่มีความคาดหวังในผลงานว่าจะต้องออกมาเป็นอย่างไรนอกระบบ ไม่มีตัวอย่างให้เด็กเลียนแบบ

3. สร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความเต็มใจและมีความสุขที่จะทำ คือเด็กได้ลงมือเลือก คิด ทำ ด้วยตนเอง เมื่อตนเองต้องการ ไม่บังคับให้ทำก็ให้ยอมรับ

4. ยืดหยุ่นในเรื่องของเวลา ไม่มีข้อจำกัดตายตัวในเรื่องของ “เวลา” เด็กอาจขอทำต่อในวันรุ่งขึ้น หรืออาจจะขอต่อเติมงานหลังจากเสร็จไปแล้ว หรือหยุดทำเมื่อตนเองพอใจแม้ว่าครูจะรู้สึกว่าจะยังไม่เสร็จ

5. ได้ทำด้วยวิธีต่าง ๆ และใช้วัสดุอุปกรณ์ที่แตกต่างกันไป มีอุปกรณ์ เครื่องมือ และวัสดุที่หลากหลายให้เด็กได้เลือกใช้ เลือกทดลอง เพื่อให้เด็กได้เลือก เช่น การติดวัสดุ บางคนอาจเลือกใช้เทปกาว กาวน้ำหรือใช้เชือกผูกก็ได้ วัสดุที่นำมาทำงานศิลปะที่หลากหลายจะกระตุ้นการคิด การสำรวจ ตัดสินใจเลือกและทดลองทำของเด็ก และที่สำคัญเด็กได้ “ค้นพบ” หมายถึงเด็ก ๆ จะค้นพบวิธีใหม่ ๆ วัสดุใหม่ ๆ ด้วยตนเอง เรียนรู้สิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อทดลองใช้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น เรียนรู้เองว่ากาวแบบไหนจะใช้กับวัสดุแบบไหนกระดาษแบบใดโดนกาวมาก ๆ จะเป็นอย่างไร กระดาษแบบไหนโดนน้ำจะเป็นอย่างไร เป็นต้น

6. ได้สำรวจเด็ก ๆ จะสำรวจสิ่งที่ต้องการทำ สำรวจสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ สำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว นำมาสร้างสรรคผลงาน ไม่จำกัดวัสดุที่เด็กจะทำงานศิลปะแต่ละครั้งว่าต้องใช้วัสดุอะไร แต่ครูจะจัดวัสดุให้เด็กได้เลือกอย่างหลากหลาย เพื่อให้เด็กได้สำรวจได้พิจารณาได้ไตร่ตรอง มีอิสระในการเลือก ได้ใช้ประสาทสัมผัส ได้ทดลองทำ และวัสดุที่หลากหลายจะกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ดี

7. มีโอกาสในการเผชิญกับปัญหาและค้นพบวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เมื่อเด็กประสบปัญหาในการทำงาน อย่าด่วนเข้าไปให้ความช่วยเหลือ ควรเปิดโอกาสให้ได้แก้ปัญหาด้วยตัวเอง เพราะเป็นโอกาสให้เด็กได้ค้นหาและค้นพบวิธีการทำงานใหม่ ๆ เป็นการเรียนรู้และสะสมประสบการณ์ ควบคู่ไปกับการรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

3. การเล่นอิสระ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2561) กล่าวว่า การเล่นอิสระของเด็กหมายถึงการเล่นที่เด็กมีอิสระในการเล่น ไม่ว่าจะเล่นอะไร เล่นกับใคร เล่นอย่างไร จะยุติการเล่นหรือเปลี่ยนแปลงการเล่นเมื่อใดก็ขึ้นกับการตัดสินใจของเด็กเอง การเล่นอิสระจึงไม่ได้มีการกำหนดเป้าหมายโดยครูแต่จะเป็นการเล่นอย่างอิสระตามธรรมชาติของเด็ก แม้ว่าครูจะเป็นผู้เลือกสรรวัสดุอุปกรณ์ จัดสถานที่หรือกำหนดบริเวณให้เด็กเล่นและกำหนดกติกาบางอย่าง เช่น กฎของความปลอดภัย กติกาการเล่นร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตามในการเล่นอิสระ ครูก็ได้เป็นผู้กำกับการเล่นของเด็ก เด็กจะเป็นผู้กำหนดการเล่นเอง และหากครูมาร่วมเล่นด้วย ครูก็ต้องลดบทบาทของความ เป็นครูให้เป็นเพียงผู้ร่วมเล่น และให้เด็กเป็นผู้นำในการเล่น เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้รับประโยชน์จากการเล่นอิสระอย่างเต็มที่

ความสำคัญการเล่นอิสระ

การเล่นอย่างอิสระ เป็นการเล่นที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ

1. การเล่นมีผลการเจริญเติบโตของร่างกาย ทั้งกล้ามเนื้อมัดเล็ก-ใหญ่ ระบบการสัมผัส การทำงานประสานกันระหว่างอวัยวะส่วนต่าง ๆ และการทำงานของสมอง
2. ช่วยให้เด็กมีทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งปัน อดทนอดกลั้น จัดการกับความขัดแย้ง ประนีประนอม ให้อภัยเจรจาต่อรอง
3. ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะคิดและลงมือทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นต้นทางของการส่งเสริมทักษะด้านการคิด วางแผน ลงมือทำ กล้าเผชิญปัญหา จนก่อให้เกิดนิสัยความขยัน กระตือรือร้น สนุกที่จะคิดและสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ
4. การเล่นที่ปราศจากการชี้นำหรือกำกับโดยผู้ใหญ่จะทำให้เด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผลัดกันเป็นผู้นำผู้ตามอย่างเป็นธรรมชาติ และทักษะในการทำงานกลุ่มกับเพื่อนเด็กด้วยกัน
5. เด็กได้ผ่อนคลาย มีความสุขและเพลิดเพลิน การเล่นสมมติยังช่วยให้เด็กได้ระบายความวิตกกังวล หรือความทุกข์ที่มีอยู่ในใจ

Executive Functions ที่เกิดจากการการเล่นอิสระ

การเล่นอิสระมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ การเล่นอิสระเป็นสิ่งที่เด็กสนุกสนานและพร้อมเล่นทุกเมื่อ เด็กสนุกที่ได้ออกแบบการเล่นเองได้ใช้จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และนำทุกทักษะที่ฝึกฝนมาใช้ในการเล่นภายใต้บรรยากาศของความมีอิสระที่จะเล่นและลงมือทำด้วยตนเอง การเล่นอิสระจึงเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสำหรับการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี

1. ริเริ่ม ลงมือทำ (Initiating) เด็กเป็นผู้ริเริ่มและตัดสินใจที่จะเล่นและเลือกวิธีเล่นด้วยตนเอง เด็กสนุกที่จะสร้างสรรค์การเล่นใหม่ ๆ หรือเล่นซ้ำ ๆ เพื่อให้เกิดทักษะใหม่ ๆ คิดและลงมือทำได้อย่างรวดเร็ว
2. มุ่งเป้าหมาย และเพียรพยายาม (Goal-Directed Persistence) เด็กเป็นผู้กำหนดเป้าหมายการเล่นเอง และพยายามไปสู่เป้าหมายด้วยความมุ่งมั่น ไม่ว่าจะมีโอกาสหรือไม่สำเร็จ ก็มีความเพียรพยายามทำต่อไป ด้วยการหาวิธีใหม่ ๆ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่เด็กตั้งใจ
3. จำเพื่อใช้งาน (Working Memory) เด็กมีการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เก่านำมาสู่การเล่น ทั้งการตั้งเป้าหมาย วิธีการเล่น การเลือกใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่น ตลอดจนวิธีการแก้ปัญหา
4. ยืดหยุ่นความคิด (Shifting/ Cognitive Flexibility) การเล่นมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์และความต้องการของผู้เล่นและหากมีเพื่อนร่วมเล่นด้วย การเล่นอาจมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้การเล่นสนุกสนานยิ่งขึ้น หรือมีแรงบันดาลใจใหม่
5. วางแผนและจัดระบบดำเนินการ (Planning and Organizing) เด็กมีการวางแผนการเล่น จำทำอะไร ใช้อะไรประกอบการเล่น ชวนใครมาเล่นด้วย และระหว่างเล่นอาจมีการปรับ

แผนเป็นระยะ ๆ หากพบอุปสรรคหรือให้วิธีเล่นใหม่ ๆ เพื่อให้การเล่นดำเนินไปอย่างลื่นไหล ต่อเนื่อง หรือสนุกสนานท้าทายผู้อื่น

6. ควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) ในการระหว่าการเล่นย่อมต้องเกิดอุปสรรคระหว่างทางที่อาจทำให้เด็กรู้สึกผิดหวัง ล้มเหลว หรือมีความขัดแย้งกับเพื่อน แต่เด็กจะพยายามอดทน อดกลั้นและหาวิธีการที่จะผ่านอุปสรรคเพื่อให้การเล่นยังคงดำเนินต่อไปได้

7. ยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control) เด็กเรียนรู้ที่จะยับยั้งชั่งใจ และปรับเปลี่ยนการเล่นอาจทำให้เกิดปัญหา หรือทำให้ต้องยุติการเล่น ทำให้ครูและเพื่อนคนอื่นไม่พอใจ เช่น เสียใจมาก ฉะฉานเกินไป แม้จะเห็นว่าการเล่นเช่นนั้นช่างสนุกเหลือเกิน

8. จดจ่อใส่ใจ (Focus/ Attention) ระหว่างที่เด็กเล่น สิ่งที่เห็นได้ชัดเจน คือ การมุ่งความสนใจ มีสมาธิอยู่กับสิ่งที่เล่นอย่างต่อเนื่องและจดจ่อได้เป็นระยะเวลา นานกว่าการทำกิจกรรมอื่น ๆ เพราะเป็นการจดจ่อที่เต็มไปด้วยหลากหลายอารมณ์ในทางบวก เช่น ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ตื่นเต้น ท้าทาย ภาคภูมิใจ

9. ติดตาม ประเมินตนเอง (Self-Monitoring) ระหว่างที่เด็กเล่นจะเห็นว่าเด็กได้มีการประเมินตนเองอยู่เป็นระยะว่าจะเกินกำลังหรือไม่ ต้องหาเพื่อนมาช่วยหรือเปล่า สูงกว่าจะป็นไหม การเล่นช่วยให้เด็กได้ตรวจสอบตนเอง รู้จุดอ่อน จุดแข็ง ทักษะที่ต้องฝึกฝนเพิ่มเติม เพื่อให้การเล่นของตนดีขึ้นหรือประสบความสำเร็จ

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พัฒนาการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ (EF) แต่ละกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้นล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะ EF เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดริเริ่ม วางแผน จัดระบบการดำเนินงาน มุ่งสู่เป้าหมายของตนเอง อาจเจออุปสรรคและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ การเรียนรู้โดยการลงมือกระทำ (Learning by doing) จอห์น ดิวอี้ เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ ได้รับอิสระริเริ่มความคิดและลงมือทำตามความคิด ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์และใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยตนเองคือ การให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญที่จะสืบค้นหาความรู้ ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมการประกอบอาหารมาใช้ในการวิจัยเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ซึ่งกระบวนการประกอบอาหาร จะสามารถพัฒนาทักษะ EF ได้ดังนี้ 1. การริเริ่ม ลงมือทำ (Initiating) เด็กเป็นผู้ริเริ่มและตัดสินใจที่จะเลือกวัสดุ อุปกรณ์ และเลือกวิธีการทำอาหารด้วยตนเอง เด็กสนุกที่จะสร้างสรรค์อาหารใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดทักษะใหม่ ๆ คิดและลงมือทำได้อย่างรวดเร็ว 2. การวางแผนและจัดระบบ ดำเนินการ (Planning and Organizing) เด็กมีการวางแผนการทำอาหาร จำทำอะไรก่อน-หลัง ใช้อะไรประกอบการทำอาหารบ้าง ชวนใครมาช่วยทำอาหารด้วยกัน และระหว่างทำอาหารอาจมีการปรับเปลี่ยนเป็นระยะ ๆ หากพบอุปสรรคหรือให้วิธีทำอาหารใหม่ ๆ เพื่อให้ดำเนินไปอย่างลื่นไหล ต่อเนื่อง และ 3. มุ่งเป้าหมาย และเพียรพยายาม (Goal-Directed Persistence) เด็กเป็นผู้กำหนดเป้าหมายการทำอาหารเอง และพยายามไปสู่เป้าหมายด้วยความมุ่งมั่น ไม่ว่าจะมึอุปสรรคหรือไม่สำเร็จ ก็มีความเพียรพยายามทำต่อไป ด้วยการหาวิธีใหม่ ๆ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่เด็กตั้งใจ นอกจากการประกอบอาหารที่จะช่วยพัฒนาทักษะ EF ยังได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ให้เข้ากับกิจกรรม ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะ EF โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง 3 คุณลักษณะ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน 2 เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรม มาใช้เป็นหลักคิดและปฏิบัติจริงในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารให้กับเด็กปฐมวัยในการพัฒนาทักษะ EF ต่อไป

2.4.10 ประโยชน์ของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Center of Developing Child Harvard University, 2018) กล่าวว่า การที่เด็กได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ (EF) จะส่งผลเชิงบวกต่อประสบการณ์ทั้งของตนเองและกับสังคมไปตลอดชีวิต ซึ่งเป็นผลให้การเรียน ประสบความสำเร็จ การสร้างวินัยเชิงบวก การมีสุขอนามัยที่ดี และการประสบความสำเร็จในการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การช่วยให้เด็กจดจำและสามารถปฏิบัติตามคำแนะนำที่มีหลายขั้นตอนได้ สามารถหลีกเลี่ยงสิ่งชั่วร้าย การตอบสนองที่หุนหันพลันแล่น สามารถปรับตัวได้เมื่อกฎระเบียบมีการเปลี่ยนแปลง การยึดมั่นในการแก้ปัญหา และการจัดการกับงานระยะยาวที่ได้รับมอบหมาย ส่งผลให้การเรียนในชั้นเรียน ประสบความสำเร็จ สำหรับสังคมทักษะนี้ช่วยให้ ประชากรสามารถปรับตัวในศตวรรษที่ 21 ได้

2. การสร้างพฤติกรรมเชิงบวก พัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีม การมีภาวะผู้นำ การตัดสินใจ การทำงานให้บรรลุเป้าหมาย การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถในการปรับตัว การตระหนักรู้ สภาพอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น

3. การส่งเสริมการมีสุขภาพดี ช่วยให้เราสามารถเลือกโภชนาการและออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสม

4. การประสบความสำเร็จในการทำงาน เนื่องจากเราสามารถจัดการสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น สามารถแก้ไขปัญหา โดยการวางแผน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับเตรียมเพื่อเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์สำหรับสังคม จะเกิดผลประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่ เนื่องจากเกิดนวัตกรรม ความสามารถ และแรงงานที่มีความยืดหยุ่น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

ปิยนันท์ แซ่จิว (2550) ได้ศึกษาความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงความชอบการบริโภคผักของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ประกอบอาหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย -หญิง จำนวน 15 คน ที่มีอายุ 3-4 ปี ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร และระหว่างการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารในแต่ละสัปดาห์ มีความชอบการบริโภคผัก โดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างสัปดาห์ พบว่า ความชอบการบริโภคผักของเด็กปฐมวัยโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในช่วง 4 สัปดาห์แรก ส่วนช่วง 4 สัปดาห์หลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อวิเคราะห์คะแนนความชอบการบริโภคผักของเด็กปฐมวัยแยกรายด้านพบว่าคะแนนเฉลี่ยความชอบการบริโภคผักของเด็กปฐมวัยทั้ง

3 ด้าน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลักษณะที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์แบบคะแนนรวม

หทัย ชีโนทัย (2553) ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กก่อนอนุบาลก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารจากผัก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง 1 ห้องเรียน จำนวน 25 คน อายุ 5 - 6 ปี ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กก่อนอนุบาลหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารจากผักมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิไลวรรณ ปันวัง (2558) ได้ศึกษาผลของการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารที่บ้านภาคเหนือของเด็กปฐมวัยที่มีต้องพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี ผลการวิจัยพบว่า เด็กแสดงพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ได้ด้วยตนเองเกือบทุกครั้ง ในทุกรายด้าน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีขนาดส่งผลอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งรายด้านและโดยรวม

อรพร ทับทิมศรี (2554) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบสัมพันธภาพทางสังคมก่อนและหลังที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาหารไทยโบราณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพทางสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาหารไทยโบราณสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสัมพันธภาพทางสังคมหลังการทดลองมีการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน โดยรวม สรุปได้ว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาหารไทยโบราณมีผลต่อสัมพันธภาพทางสังคมของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

นภัสวรรณ ชื่นฤาดี (2550) ได้ศึกษาศึกษาการพัฒนาสาระการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ที่เกิดจากการจัดประสบการณ์ โดยยึดแนวพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียง ที่มุ่งให้เด็กเกิดคุณลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ คือ การบริโภคด้วยปัญญา การพึ่งพาตนเอง และการประหยัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนหญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ผลการวิจัยพบว่า สาระการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน สร้างพื้นฐานคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ ด้านการบริโภคด้วยปัญญา ด้านการพึ่งพาตนเอง และด้านการประหยัด 1. คุณลักษณะด้านการบริโภคด้วยปัญญา เด็กเลือกบริโภคสิ่งที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อตนเอง สามารถรับประทานอาหารไทย ขนมไทย ซึ่งเป็นพื้นฐานของภูมิปัญญาไทยได้ มีแนวคิดในการผลิตและบริโภคสิ่งที่ตนเองผลิต เป็นการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียง 2. คุณลักษณะด้านการพึ่งพาตนเอง เด็กมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จนสำเร็จ ดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ทำกิจกรรม เก็บเครื่องมือ เครื่องใช้เข้าที่ได้เรียบร้อยด้วยตนเองหลังการเล่นและการใช้งาน

นภสินธ์ เสือดี (2551) ได้ศึกษาการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณสำหรับนักเรียนปฐมวัย ชั้นอนุบาล 1 และอนุบาล 2 โรงเรียนบ้านหนองขาม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยได้นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณที่มีคุณภาพด้านเนื้อหาในระดับดี และด้านเทคโนโลยี

การศึกษาในระดับดีมาก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณปรากฏว่านักเรียนมีพัฒนาการของคะแนน ค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณเพิ่มขึ้น และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ .01 ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพปรากฏว่านักเรียนปฐมวัยมีการ พัฒนาค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณอยู่ในระดับ ดี ดีมาก และเป็นที่น่าสังเกตว่ามี ปรากฏการณ์ที่นักเรียนสามารถบอกกล่าว ตักเตือน ชักชวน ให้บุคคลอื่นมีค่านิยมเช่นเดียวกับตนเอง ได้ ซึ่งนอกเหนือจากผลที่คาดไว้

บุษยา อินทร์งาม (2552) ได้เปรียบเทียบการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงก่อนการทดลองและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิงที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปี ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงมีความคิดเชิงเหตุผล หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำรวย สุขสัน (2554) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็ก ปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างก่อนและหลังการ ทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีทักษะพื้นฐานทาง วิทยาศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สิริมาศ กาญจนโอภาส (2557) ได้พัฒนาและศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะ สร้่างสรรค์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้่างสรรค์ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ ระหว่าง 5-6 ปี ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้่างสรรค์ตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง สามารถแสดงพฤติกรรม ด้านความพอประมาณ และเงื่อนไขคุณธรรม คือ การ ประหยัด ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จุฑามาศ สุทธิ (2556) ได้ศึกษาผลการอบรมผู้ปกครองเรื่อง 101s การสร้างวินัย เชิงบวกต่อทักษะการใช้วินัยเชิงบวกในการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง และกระบวนการคิดขั้นสูงของ สมองเด็กปฐมวัย ผลจากวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ในเชิงลบระหว่างการใช้วินัยเชิงบวกของครูกับ คะแนนความบกพร่องกระบวนการคิดขั้นสูงผลการทดลองบ่งชี้ให้เห็นว่าการอบรมครูในเรื่อง 101s การสร้างวินัยเชิงบวกมีผลต่อการใช้วินัยเชิงบวกของครู และกระบวนการคิดขั้นสูงในเด็กปฐมวัย

นวลจันทร์ จุฑาภักติกุล (2560) การคิดเชิงบริหาร (Executive Functions) คือการ ทำหน้าที่ระดับสูงของสมองที่ช่วยให้เรากำกับตนเองเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่มุ่งสู่เป้าหมาย ทักษะการ คิดเชิงบริหารพัฒนาอย่างมากในเด็กปฐมวัย เด็กที่มีการพัฒนาการคิดเชิงบริหารดีจะมีความพร้อม และประสบผลสำเร็จทางการเรียนมากกว่า รวมทั้งมีปัญหาพฤติกรรมน้อยกว่าด้วย ในประเทศไทยยัง ไม่เคยมีข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย การขาดข้อมูลดังกล่าวจึงเป็น อุปสรรคสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาเด็กไทยให้มีทักษะการคิดและการกำกับตนเองไปสู่ ความสำเร็จ โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาค่าเกณฑ์มาตรฐานแบบประเมิน

พัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร (MU.EF-101) และ แบบประเมินพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร (MU.EF-102) สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก/ครูอนุบาลใช้ประเมินเด็กในชั้นเรียน แบบประเมินทั้งสองชุดมีข้อคำถามที่ครอบคลุมทักษะการคิดเชิงบริหารทั้ง 5 ด้าน คือ การยับยั้ง/การหยุด การยืดหยุ่นทางความคิด การควบคุมอารมณ์ ความจำขณะทำงาน และการวางแผนจัดการ การเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าเกณฑ์มาตรฐานของเด็กไทยทำโดยการสุ่มอย่างง่าย เริ่มจากสุ่มศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละภาคจากนั้นสุ่มห้องเรียนในแต่ละศูนย์ฯ และสุ่มท้ายสุ่มจำนวนนักเรียนในแต่ละห้อง จนได้กลุ่มตัวอย่างเด็กอายุ 2-6 ปี จำนวน 2,965 คนจากทั่วทุกภาคของประเทศไทย (เด็กชาย 51.6% เด็กหญิง 48.4%) จากนั้นให้ครูประเมินเด็กแต่ละคนด้วยแบบ MU.EF-101 และ MU.EF-102 แล้วจึงนำผลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อสร้างตารางเทียบคะแนนดิบเป็นคะแนน T แยกตามเพศและช่วงอายุ ผลการประเมินโดยแบบ MU.EF101 พบว่าเด็กช่วงอายุ 2-6 ปีมีคะแนนพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารดีขึ้นเรื่อยๆตามวัย เด็กหญิงมีพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารเร็วกว่าเด็กชาย อย่างไรก็ตามเด็กเกือบ 30% พัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารโดยรวมล่าช้ากว่าเกณฑ์เฉลี่ย ($T < 45$) ส่วนผลประเมินโดยแบบ MU.EF102 พบว่าเด็กวัย 2-6 ปีกว่า 30% มีปัญหาพฤติกรรมด้านการคิดเชิงบริหารมากกว่าเกณฑ์เฉลี่ย ($T > 55$) เด็กชายมีปัญหาพฤติกรรมมากกว่าเด็กหญิงเล็กน้อย

คุชฎี อุปกการ (2560) ได้ทำการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนกิจกรรมเสริมตามแนวคิดเครื่องมือทางปัญญาและการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ของเด็กอนุบาล พบว่า คะแนนเฉลี่ยเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ทั้งภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ความจำขณะทำงาน การยับยั้งชั่งใจ และความยืดหยุ่นทางสติปัญญาของกลุ่มทดลอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ทั้งภาพรวมและรายด้านของกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ทั้งภาพรวมและรายด้านระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยควบคุมคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีขนาดอิทธิพลมาก

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

บิทเนอร์ และคนอื่นๆ (Bitner et al., 1996 อ้างใน สมกมล บุญมี, 2551) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมประกอบอาหารเพื่อพัฒนาทักษะคณิตศาสตร์ ด้านจำนวน ในโรงเรียนอนุบาลรัฐหลุยเซียนา ผลการศึกษาพบว่า หลังจากที่เด็กได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร เด็กมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านจำนวนสูงขึ้น

เบ็ตตี้ครอกเกอร์ (A Betty Crocker Kitchens อ้างใน สุภาพร แก้วกมล, 2549) ได้สำรวจเด็ก 1,000 คน อายุ 10-17 ปี พบว่า ร้อยละ 90 เด็กจะรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อทำอาหารได้สำเร็จ ร้อยละ 80 เด็กบอกว่า การทำอาหารเป็นเรื่องสนุก ร้อยละ 70 เด็กบอกว่า ถ้าทำอาหารจะทำให้มีโอกาสรับประทานอาหารร่วมกันภายในครอบครัว

ไดมอนด์ (Diamond et al., 2007 อ้างใน คุชฎี อุปกการ, 2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเครื่องมือทางปัญญา และหลักสูตรปกติระดับก่อนวัยเรียนในห้องเรียนปกติ เพื่อศึกษาทักษะเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ที่จำเป็นต่อการประสบความสำเร็จในการเรียนและชีวิต ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่เรียนด้วยหลักสูตรเครื่องมือทางปัญญามีการยับยั้งชั่งใจดีกว่าเด็กที่เรียนด้วย

หลักสูตรปกติเกือบสองเท่า และเด็กที่เรียนด้วยหลักสูตรปกติต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการใช้ทักษะเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันทักษะประเมินด้วย Dots-Mixed

เบอร์เน็ตต์ และคนอื่น ๆ (Barnett et al, 2008) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพผลการจัดการศึกษาของหลักสูตรเครื่องมือทางปัญญาสำหรับเด็กอายุ 3-4 ปี ซึ่งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของไวทส์ทสกี มุ่งจุดสนใจกับพัฒนาการของการกำกับตนเองผ่านการเรียนการสอนการรู้ภาษา และทักษะคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่เรียนด้วยหลักสูตรเครื่องมือทางปัญญามีการพัฒนาเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันสูงกว่ากลุ่มควบคุม

วิลสัน และฟาร์รัน (Wilson & Farran, 2012 อ้างใน ดุษฎี อุปการ, 2560) ได้ทำวิจัยการประเมินผลการทดลองหลักสูตรเครื่องมือทางปัญญาในระดับเด็กวัยอนุบาล โดยหลักสูตรมุ่งส่งเสริมทักษะเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันในบริบทของการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการศึกษาเบื้องต้น และทักษะทางสังคมเพื่อเตรียมเด็กสู่ระดับอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า เด็กกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความสามารถก่อนการทดลองไม่แตกต่างกัน แต่หลังจากใช้หลักสูตรเครื่องมือทางปัญญาเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันของเด็กสูงขึ้นกว่าก่อนทดลอง

มากาเลส (Magalhaes, 2014) ได้ทำวิจัยค้นหาผลดีของยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาทักษะเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันในห้องเรียนที่ใช้การสอนด้วยโปรแกรมเครื่องมือทางปัญญา ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมเครื่องมือทางปัญญาช่วยให้เด็กอนุบาลมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย และยังมีพื้นฐานความรู้ทางคณิตศาสตร์ และภาษาที่ส่งผลให้เด็กสามารถไปสู่เป้าหมายของการเรียนในหลักสูตรอนุบาลได้

แบลร์ และราเวอร์ (Blair & Raver, 2014 อ้างใน ดุษฎี อุปการ, 2560) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการประเมินเด็กอนุบาลที่เรียนด้วยเครื่องมือทางปัญญาเพื่อส่งเสริมการกำกับตนเอง ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่เรียนด้วยเครื่องมือทางปัญญามีการตอบสนองอย่างรวดเร็ว และมีความหมายดีกว่าเด็กในกลุ่มที่เรียนแบบปกติในการประเมินการใช้เอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชัน

เชวาเลียร์ Chevalier (2015) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันของเด็กปฐมวัยเพื่อนำทางไปสู่เป้าหมายได้สำเร็จอย่างเป็นธรรมชาติ โดยศึกษาความสามารถของเด็กในการระบุเป้าหมาย ผลการวิจัยพบว่า แรงขับให้เด็กสามารถพัฒนาการระบุเป้าหมายได้ คือ การเพิ่มความสนใจกับสิ่งที่ช่วยเตือนความจำในสิ่งแวดล้อม และเพิ่มการใช้สิ่งที่ช่วยเตือนความจำเหล่านั้นเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ระบุไว้ได้

วอล์คเคิร์ต และโนล (Volckaert & Noel, 2015 อ้างใน ชุมศิริ ตันติธรา, 2559) ได้ทำการทดลองเกี่ยวกับการจัดกระทำลวดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ภายนอกกับเด็กปฐมวัย อายุประมาณ 5 ปี เพื่อทดสอบผลการจัดกระทำกับสติปัญญาในการส่งเสริมความสามารถของระบบการยับยั้งอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อทดสอบผลการฝึกการส่งเสริม EF ด้วยแผนการฝึกการยับยั้งเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที และมีการให้แบบแผนการฝึกหัดกับผู้ปกครองเพื่อฝึกให้เด็กของตนที่บ้านได้เอง ประมาณ 30-45 นาทีต่อวัน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมดีกว่ากลุ่มควบคุมในการยับยั้ง การใส่ใจ และความจำใช้งาน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ภายนอก

มิลลาเวย์ (Millaway, 2015 อ้างใน สุขภู อนุการ, 2560) ได้ทำวิจัยเชิงคุณภาพและติดตามระยะยาวเพื่อศึกษาผลโปรแกรมเครื่องมือทางปัญญาในระดับก่อนอนุบาลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านภาษา คณิตศาสตร์ การอ่าน และการเขียนของเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนโปรแกรมต่อเนื่อง 2 ปี ผลการวิจัยพบว่าเด็กที่เรียนในโปรแกรมเครื่องมือทางปัญญามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกด้านสูง นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นคุณภาพห้องเรียนในระดับก่อนอนุบาลว่า ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในอนาคต รวมถึงการส่งเสริมการกำกับตนเองและ ทักษะเอ็กซีคิวทีฟ ฟังก์ชันส์ของเด็กที่เรียนในโปรแกรมเครื่องมือทางปัญญา

GRAD VRU

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเปรียบเทียบทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังต่อไปนี้

- 3.1 การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 วิธีการทดลอง
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย ชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage cluster random sampling) โดยมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

- 1) สุ่มจากอำเภอทั้งหมดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 จาก 5 อำเภอเลือกมา 1 อำเภอ ได้อำเภอเขาฉกรรจ์
- 2) สุ่มจากอำเภอเขาฉกรรจ์ ทั้งหมด 3 กลุ่มโรงเรียน ได้กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสองขุนเขา
- 3) สุ่มจากกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสองขุนเขา ทั้งหมด 8 โรงเรียน ได้โรงเรียนอนุบาลเขาฉกรรจ์
- 4) สุ่มห้องเรียน ทั้งหมด 3 ห้องเรียน ได้ห้อง 3 มีนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน

30 คน

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 แผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.2 แบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

3.4 การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.4.1 แผนการจัดประสบการณ์

3.4.1.1 แผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ในการสร้างความเข้าใจ หลักการ แนวคิด เพื่อพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ และวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คู่มือวัดผลประเมินผลความร่วมมือในการเรียนระดับก่อนประถมศึกษา เอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

2) สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3) สร้างแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาในการจัดกิจกรรม จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

- ชื่อกิจกรรม
 - จุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม
 - สื่อ-อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม
 - ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการประกอบอาหาร
- ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ ครูจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก เตรียมเด็กให้พร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรมโดยใช้เพลง คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย นิทานที่เกี่ยวข้องกับอาหารคาวหวาน โดยการใช้นิทานปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กได้ฝึกการคิดและเชื่อมโยงความรู้เดิมของตนเอง เพื่อหาคำตอบพร้อมอธิบายเหตุผลของการทำอาหารได้

ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผน ครูแนะนำวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการใช้และอธิบายขั้นตอนวิธีการทำอาหารอย่างละเอียด และสร้างข้อตกลงร่วมกันกับเด็กในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อความระมัดระวังและความปลอดภัยก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเข้ากลุ่มตามความสนใจของตนเอง ร่วมกันวางแผนแบ่งหน้าที่ในการทำกิจกรรมประกอบอาหาร โดยเริ่มจากการวางแผนการเลือกวัสดุอุปกรณ์ การลำดับขั้นตอนในการทำอาหารที่ควรทำก่อนและหลังได้ และเด็กร่วมกันออกแบบบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ เพื่อนำมาห่อหรือใส่อาหาร

ขั้นที่ 3 ขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร ครูจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเลือกวัสดุและอุปกรณ์ ที่ใช้ในการประกอบอาหาร และการทำบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับตนเอง รู้จักการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนกลุ่มอื่นในกรณีที่วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ เด็ก ๆ ทำบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติเพื่อนำไปห่ออาหารหรือใส่อาหาร

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการ เด็กลงมือปฏิบัติประกอบอาหารร่วมกัน ทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ ตามกระบวนการทำอาหาร เรียนรู้การใช้อุปกรณ์และวิธีการปรุงอาหารด้วยตนเอง การบรรจุอาหารโดยใช้วัสดุธรรมชาติ นำความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาใช้ในการประกอบอาหาร รู้จักการทำความสะอาดและแปรรูปวัตถุดิบด้วยวิธีการต่าง ๆ มีวิธีการดูแลป้องกันตนเองและผู้อื่นไม่ได้รับความเดือดร้อน มีความตั้งใจ อดทนและเพียรพยายามในการทำอาหารจนสำเร็จ สามารถช่วยกันคลุกเคล้าปรุงรสชาติของอาหาร ตกแต่งอาหารตามความชอบ โดยมีคุณครูแนะนำและดูแลอย่างใกล้ชิด หลังจากทำอาหารเสร็จแล้ว เด็กช่วยกันเก็บอุปกรณ์และทำความสะอาดให้เรียบร้อย

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและอภิปราย เด็กแต่ละคนสรุปขั้นตอนในการทำอาหารพร้อมอธิบายเหตุผลของการทำอาหารที่ทำขึ้น ครูใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความจำตั้งแต่เริ่มประกอบอาหารจนจบกระบวนการ เด็กอธิบายหรือเล่าประสบการณ์การประกอบอาหารตามขั้นตอนที่ตนเองได้ลงมือทำได้ โดยครูจดบันทึกคำบอกเล่าของเด็กในขณะนำเสนอ เด็กนำอาหารที่ตนเองได้ลงมือทำนำกลับบ้านไปให้ผู้ปกครองรับประทานพร้อมกันโดยไม่เหลือทิ้ง

4) นำแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย ตรวจสอบเพื่อหาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาจุดประสงค์ กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และประเมินผล จำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

5) ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์

6) นำแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเด็กปฐมวัย ไปตรวจสอบคุณภาพ พบว่า คุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

7) นำแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ไม่ใช่

กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรม ความเหมาะสมของเวลา เนื้อหา และภาษาที่ใช้

8) นำแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรับปรุงแล้วจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4.2 แบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

ในการสร้างแบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย มีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.4.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านการริเริ่มและลงมือทำ ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ ด้านการมุ่งเป้าหมาย การสังเกตพฤติกรรมและการบินที่กพฤติกรรม

3.4.2.2 ศึกษาแบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ประเมินพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก ดังนี้ ด้านการริเริ่มและลงมือทำ ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ ด้านการมุ่งเป้าหมาย

3.4.2.3 นำข้อมูลที่ได้ศึกษาในข้อ 1 และ 2 มาสร้างเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุมพัฒนาการทางทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ได้แก่ ด้านการริเริ่มและลงมือทำ ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ ด้านการมุ่งเป้าหมาย โดยสร้างแบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จแบบมาตราส่วนการประเมินค่ากำหนดตัวเลข (numerical rating scales)

3.4.2.4 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมายคะแนนแบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จออกเป็น 4 ระดับ คือ คะแนน 4, 3, 2 และ 1

1) การแปลผลแบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ระดับคะแนน 4 หมายถึง เด็กปฐมวัยปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเองทุกครั้ง โดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น

ระดับคะแนน 3 หมายถึง เด็กปฐมวัยปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง เด็กปฐมวัยปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป

ระดับคะแนน 1 หมายถึง เด็กปฐมวัยไม่ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง

2) เกณฑ์การแปลผลความหมาย ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ

ตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 เกณฑ์การแปลผลความหมาย ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ

การแปลผลพฤติกรรม	ช่วงคะแนน			
	ปรับปรุง	พอใช้	ปานกลาง	ดี
1. พฤติกรรมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จรายข้อ	1.00-1.75	1.76-2.50	2.51-3.25	3.26-4.00
2. พฤติกรรมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จรายด้าน 3 ด้าน ๆ ละ 5 ข้อ	0.00-05.00	05.01-10.00	15.01-15.00	15.01-20.00
3. พฤติกรรมพฤติกรรมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จโดยรวม	0.00-15.00	15.01-30.00	30.01-45.00	45.01-60.00

3.4.2.5 สร้างคู่มือประกอบคำแนะนำในการใช้แบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

3.4.2.6 นำแบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

3.4.2.7 นำแบบประเมินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมกับการนำไปประเมินพฤติกรรมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์ ให้คะแนน +1

เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์ ให้คะแนน 0

เมื่อแน่ใจว่าคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ ให้คะแนน -1

3.4.2.8 นำคู่มือประกอบคำแนะนำในการใช้แบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความสอดคล้อง ความเหมาะสม และการใช้ภาษา

3.4.2.9 นำแบบประเมินและคู่มือดำเนินการทดสอบการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผ่านการทดลองใช้แผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.4.2.10 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของแบบประเมิน ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา เพื่อให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ และเหมาะสมกับการนำไปประเมินพฤติกรรมเด็กปฐมวัย โดยการลงความเห็นและให้คะแนนแบบประเมิน แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมและจุดประสงค์ แบบประเมินที่เหมาะสมมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์, 2545) ถือว่าใช้ได้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสังเกตวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสังเกตวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสังเกตไม่วัดจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น

นำผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน นำมาหาค่าเฉลี่ยตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 เป็นแบบประเมินที่ใช้ได้ ผลพิจารณาได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

3.4.2.11 นำแบบประเมินไปทดลองใช้ (try Out) กับเด็กปฐมวัย 5-6 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตและให้คะแนน แล้วนำคะแนนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต โดยการคำนวณจากสูตรของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson Method) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538)

3.4.2.12 คัดเลือกข้อสังเกตแบบประเมิน จำนวน 15 ข้อ นำไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัย อีกกลุ่มหนึ่ง พบว่า ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) โดยการคำนวณจากสูตรของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.87

3.4.2.12 นำแบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3.5 วิธีการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองเพื่อประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ระหว่างการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบบกลุ่มเดียววัดหลายครั้ง (Time Samples Design) ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แบบแผนการทดลอง Time Samples Design

กลุ่มทดลอง	X ₁ T ₁	X ₂ T ₂	X ₃ T ₃	X ₄ T ₄	X ₅ T ₅	X ₆ T ₆	X ₇ T ₇	X ₈ T ₈
------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

ความหมายของสัญลักษณ์

T₁ – T₈ แทน

คะแนนที่ได้จากการประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จระหว่างที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

X₁ – X₈ แทน

การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สัปดาห์ที่ 1-8

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือในวันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ วันละ 30 นาที ทำการทดลองในช่วงเวลา 10.00 - 10.30 น. รวมระยะเวลาทดลองทั้งสิ้น 24 ครั้งซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

3.5.1 ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างและจัดเตรียมสภาพแวดล้อม เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

3.5.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ วันละ 30 นาที โดยใช้แบบประเมินทักษะบันทึกการประเมิน โดยผู้วิจัย

3.5.3 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยให้กลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ โดยดำเนินการทดลองดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 กำหนดการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สัปดาห์	วัน	กิจกรรม
1	จันทร์	ซูชิไข่ม้วน
	พุธ	ลูกชุบ
	ศุกร์	วุ้นแฟนซี
2	จันทร์	ก๋วยเตี๋ยวลุยสวน
	พุธ	ขนมบัวลอย
	ศุกร์	ปั้นสับนึ่งไส้ปลา
3	จันทร์	เกี้ยวนึ่ง
	พุธ	ขนมตะโก้
	ศุกร์	ข้าวต้มมัด
4	จันทร์	ช่อม่วง
	พุธ	กุยช่ายนึ่ง
	ศุกร์	สาकुกะทิสด
5	จันทร์	ลูกชิ้น (หมูไก่)
	พุธ	ขนมเทียน
	ศุกร์	ขนมจาก
6	จันทร์	สาकुไส้หมู
	พุธ	ขนมกล้วย
	ศุกร์	ขนมใส่ไส้
7	จันทร์	สลัดผัก ผลไม้
	พุธ	ขนมตาล

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

สัปดาห์	วัน	กิจกรรม
7	ศุกร์	ข้าวเหนียวปิ้ง
8	จันทร์	ไข่ตุ๋น
	พุธ	ขนม น้ำดอกไม้ม
	ศุกร์	ขนมจีบ

โดยมีขั้นตอนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ ครูจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก เตรียมเด็กให้พร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรมโดยใช้เพลง คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย นิทานที่เกี่ยวข้องกับอาหารคาวหวาน โดยการใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กได้ฝึกการคิดและเชื่อมโยงความรู้เดิมของตนเอง เพื่อหาคำตอบพร้อมอธิบายเหตุผลของการทำอาหารได้

ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผน ครูแนะนำวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการใช้และอธิบายขั้นตอนวิธีการทำอาหารอย่างละเอียด และสร้างข้อตกลงร่วมกันกับเด็กในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อความระมัดระวังและความปลอดภัยก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเข้ากลุ่มตามความสนใจของตนเอง ร่วมกันวางแผนแบ่งหน้าที่ในการทำกิจกรรมประกอบอาหาร โดยเริ่มจากการวางแผนการเลือกวัสดุอุปกรณ์ การลำดับขั้นตอนในการทำอาหารที่ควรทำก่อนและหลังได้ และเด็กร่วมกันออกแบบบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ เพื่อนำมาห่อหรือใส่อาหาร

ขั้นที่ 3 ขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร ครูจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเลือกวัสดุและอุปกรณ์ ที่ใช้ในการประกอบอาหารและการทำบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับตนเอง รู้จักการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนกลุ่มอื่นในกรณีที่วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ เด็ก ๆ ทำบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติเพื่อนำไปห่ออาหารหรือใส่อาหาร

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการ เด็กลงมือปฏิบัติประกอบอาหารร่วมกัน ทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ ตามกระบวนการทำอาหาร เรียนรู้การใช้อุปกรณ์และวิธีการปรุงอาหารด้วยตนเอง การบรรจุอาหารโดยใช้วัสดุธรรมชาติ นำความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาใช้ในการประกอบอาหาร รู้จักการทำความสะอาดและแปรรูปวัตถุดิบด้วยวิธีการต่าง ๆ มีวิธีการดูแลป้องกันตนเองและผู้อื่นไม่ให้เกิดโรคติดต่อ มีความตั้งใจ อดทนและเพียรพยายามในการทำอาหารจนสำเร็จ สามารถช่วยกันคลุกเคล้าปรุงรสชาติของอาหาร ตกแต่งอาหารตามความชอบ โดยมีคุณครูแนะนำและดูแลอย่างใกล้ชิด หลังจากทำอาหารเสร็จแล้ว เด็กช่วยกันเก็บอุปกรณ์และทำความสะอาดให้เรียบร้อย

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและอภิปราย เด็กแต่ละคนสรุปขั้นตอนในการทำอาหาร พร้อมอธิบายเหตุผลของการทำอาหารที่ทำขึ้น ครูใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความจำตั้งแต่เริ่มประกอบอาหารจนจบกระบวนการ เด็กอธิบายหรือเล่าประสบการณ์การประกอบอาหารตามขั้นตอนที่ตนเองได้ลง

มือทำได้ โดยครูจัดบันทึกคำบอกเล่าของเด็กในขณะนำเสนอ เด็กนำอาหารที่ตนเองได้ลงมือทำ นำกลับบ้านไปให้ผู้ปกครองรับประทานพร้อมกันโดยไม่เหลือทิ้ง

3.5.4 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งกลุ่ม โดยใช้การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเวลา 1 สัปดาห์ เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานแล้วจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งเสริมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จด้านการริเริ่มและลงมือทำ ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ ด้านการมุ่งเป้าหมาย เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน คือในวันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ ในช่วงเวลา 10.00 -10.30 น. ซึ่งในแต่ละครั้งที่จัดกิจกรรมผู้วิจัยทำการประเมินและบันทึกการประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร

3.5.5 เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์วิธีทางสถิติ

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบไปวิเคราะห์และหาคุณภาพด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

3.6.1 หาสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองและขณะทำการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.6.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรม ในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One - way Repeated Measures ANOVA) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2553)

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

3.7.1 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.7.1.1 ร้อยละ (Percentage) โดยการคำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$P = \frac{F}{N} \times 100$$

เมื่อ P = ร้อยละ

F = ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N = จำนวนความถี่ทั้งหมด

3.7.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยการคำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553)

$$M = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ M = ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ = ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
 n = จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.7.1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยการคำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. = ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X$ = ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
 $(\sum X)^2$ = ผลรวมของข้อมูลทั้งหมดยกกำลังสอง
 $\sum X^2$ = ผลรวมของข้อมูลแต่ละตัวยกกำลังสอง
 n = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง หรือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.7.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.7.2.1 ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยการคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้
 $\sum R$ = ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
 N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.7.2.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) โดยการคำนวณจากสูตรของครอนบัค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ α = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n = จำนวนข้อคำถาม
 s_i^2 = คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
 s_t^2 = คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

3.7.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.7.3.1 โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One - way Repeated Measures ANOVA) ในการเปรียบเทียบคะแนนจากทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ โดยการคำนวณจากสูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2553)

$$F = \frac{MS_{Tr}}{MS_E} ; df = k-1, (k-1)(n-1)$$

เมื่อ MS_{Tr} = ความแปรปรวนระหว่างการจัดการทดลอง
 MS_E = ความแปรปรวนภายในการจัดการทดลอง

GRAD VRU

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างการทดลอง ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา

4.2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

4.2.2.1 ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ

4.2.2.2 ด้านการริเริ่มและลงมือทำ

4.2.2.3 ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างการทดลอง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 4.1 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรายสัปดาห์ จำนวน 8 สัปดาห์

สัปดาห์ที่	คะแนนเต็ม	คะแนน		ระดับคุณภาพ
		M	S.D.	
1	60	31.73	2.50	ปานกลาง
2	60	36.93	1.89	ปานกลาง
3	60	41.40	1.84	ปานกลาง
4	60	44.90	1.64	ปานกลาง
5	60	49.50	2.11	ดี
6	60	52.40	1.69	ดี
7	60	56.70	1.82	ดี
8	60	58.70	1.46	ดี
รวม	60	46.53	0.31	ดี

จากตารางที่ 4.1 คะแนนทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จระหว่างการทดลองการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ 8 มีคะแนนมากที่สุด ($M = 58.70$, $S.D. = 1.46$) รองลงมาคือ ครั้งที่ 7 ($M = 56.70$, $S.D. = 1.82$) ครั้งที่ 6 ($M = 52.40$, $S.D. = 1.69$) ครั้งที่ 5 ($M = 49.50$, $S.D. = 2.11$) ครั้งที่ 4 ($M = 44.90$, $S.D. = 1.64$) ครั้งที่ 3 ($M = 41.40$, $S.D. = 1.84$) ครั้งที่ 2 ($M = 36.93$, $S.D. = 1.89$) ตามลำดับ ส่วนคะแนนทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จระหว่างการทดลองการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครั้งที่ 1 ($M = 31.73$, $S.D. = 2.50$)

ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ระหว่างที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จในสัปดาห์ที่ 1-4 อยู่ในระดับปานกลาง และจะมีการเปลี่ยนระดับคุณภาพในสัปดาห์ที่ 5-8 อยู่ในระดับดี และคะแนนเฉลี่ยปรับสูงขึ้นตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 คะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยแยกตามรายด้าน ในระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ทักษะการคิด เพื่อจัดการชีวิตสู่ ความสำเร็จ		ระยะเวลา (สัปดาห์)							
		1	2	3	4	5	6	7	8
1. ด้านการ วางแผนและการ จัดระบบ ดำเนินการ	M	9.73	11.87	13.37	14.50	16.13	17.03	18.80	19.40
	S.D.	1.11	1.00	1.09	0.97	1.07	0.80	0.88	0.67
2. ด้านการริเริ่ม และลงมือทำ	M	11.03	12.23	13.60	14.83	16.37	17.33	18.70	19.63
	S.D.	1.24	1.07	0.81	0.79	0.85	0.84	0.70	0.55
3. ด้านการ พากเพียรมุ่ง เป้าหมาย	M	10.97	12.83	14.43	15.57	17.00	18.03	19.20	19.70
	S.D.	0.88	0.83	0.67	0.67	0.78	0.66	0.66	0.47
รวมเฉลี่ย	M	10.57	12.31	13.80	14.96	16.49	17.46	18.90	19.57
	S.D.	1.07	0.96	0.85	0.81	0.90	0.76	0.74	0.56

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ในระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นตามลำดับ

ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยในสัปดาห์ที่ 1 ($M = 11.03$, $S.D. = 1.11$) สัปดาห์ที่ 2 ($M = 12.23$, $S.D. = 1.00$) สัปดาห์ที่ 3 ($M = 13.60$, $S.D. = 1.09$) สัปดาห์ที่ 4 ($M = 14.83$, $S.D. = 0.97$) สัปดาห์ที่ 5 ($M = 16.37$, $S.D. = 1.07$) สัปดาห์ที่ 6 ($M = 17.33$, $S.D. = 0.80$) สัปดาห์ที่ 7 ($M = 18.80$, $S.D. = 0.88$) และสัปดาห์ที่ 8 ($M = 19.40$, $S.D. = 0.67$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในสัปดาห์ที่ 5

ด้านการริเริ่มและลงมือทำ พบว่า มีค่าเฉลี่ยในสัปดาห์ที่ 1 ($M = 11.03$, $S.D. = 1.24$) สัปดาห์ที่ 2 ($M = 12.23$, $S.D. = 1.07$) สัปดาห์ที่ 3 ($M = 13.60$, $S.D. = 0.81$) สัปดาห์ที่ 4 ($M = 14.83$, $S.D. = 0.79$) สัปดาห์ที่ 5 ($M = 16.37$, $S.D. = 0.85$) สัปดาห์ที่ 6 ($M = 17.33$, $S.D. = 0.84$) สัปดาห์ที่ 7 ($M = 18.70$, $S.D. = 0.70$) และสัปดาห์ที่ 8 ($M = 19.63$, $S.D. = 0.55$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในสัปดาห์ที่ 5

ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย พบว่า มีค่าเฉลี่ยในสัปดาห์ที่ 1 ($M = 10.97$, $S.D. = 0.88$) สัปดาห์ที่ 2 ($M = 12.83$, $S.D. = 0.83$) สัปดาห์ที่ 3 ($M = 14.43$, $S.D. = 0.67$) สัปดาห์ที่ 4 ($M = 15.57$, $S.D. = 0.67$) สัปดาห์ที่ 5 ($M = 17.00$, $S.D. = 0.78$) สัปดาห์ที่ 6 ($M = 18.03$,

S.D. = 0.66) สัปดาห์ที่ 7 (M = 19.20, S.D. = 0.66) และสัปดาห์ที่ 8 (M = 19.70, S.D. = 0.47) และ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในสัปดาห์ที่ 5

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระหว่างการทดลอง

ตารางที่ 4.3 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Source (แหล่งความแปรปรวน)	SS (ผลรวมกำลังสองค่าเบี่ยงเบน)	MS (ผลรวมกำลังสองค่าเฉลี่ย)	df	F	Sig.
ภายในกลุ่ม	2388.163	662.180	3.607	744.996*	.000
ความคลาดเคลื่อน	92.962	.889	104.589		

หมายเหตุ : ค่าสถิติ Mauchly's $W = .028$, $X^2 = 94.678$, $df = 27$, $Sig. = .000$ Greenhouse-Geisser

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.3 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ ของเด็กปฐมวัยด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ ก่อนวิเคราะห์ได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ Repeated Measures One-Way ANOVA โดยใช้สถิติ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ไม่เป็น Compound Symmetry ($p = .00$) ซึ่งหมายถึง ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรตามแต่ละคู่ที่วัดซ้ำ (Correlation) และ ความแปรปรวนของตัวแปรตามในการวัดซ้ำแต่ละครั้ง (Variance) ของ Treatment แต่ละกลุ่มต่างกัน ซึ่งถือเป็นการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ Repeated Measure ANOVA ดังนั้นในการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงเลือกใช้การประมาณค่าแบบ Greenhouse-Geisser เพื่อลด Type I Error (Munro, 2005)

และจากผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 8 ครั้ง คะแนนพัฒนาการของ

ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จมีอย่างน้อย 1 คู่ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรายละเอียดจะแสดงดังตารางที่ 4.4 ดังนี้

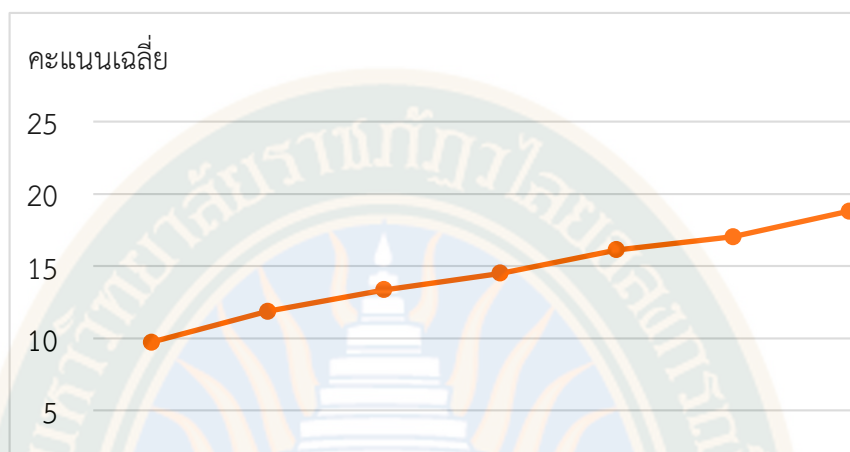
ตารางที่ 4.4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ ในระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ	ครั้งที่ 1 (M = 9.73)	ครั้งที่ 2 (M = 11.86)	ครั้งที่ 3 (M = 13.36)	ครั้งที่ 4 (M = 14.50)	ครั้งที่ 5 (M = 16.13)	ครั้งที่ 6 (M = 17.03)	ครั้งที่ 7 (M = 18.80)	ครั้งที่ 8 (M = 19.40)
ครั้งที่ 1 (M = 9.73)	-							
ครั้งที่ 2 (M = 11.86)	2.133*	-						
ครั้งที่ 3 (M = 13.36)	3.633*	1.500*	-					
ครั้งที่ 4 (M = 14.50)	4.767*	2.633*	1.133*	-				
ครั้งที่ 5 (M = 16.13)	6.400*	4.267*	2.767*	1.633*	-			
ครั้งที่ 6 (M = 17.03)	7.300*	5.167*	3.667*	2.533*	.900*	-		
ครั้งที่ 7 (M = 18.80)	9.067*	6.933*	5.433*	4.300*	2.667*	1.767*	-	
ครั้งที่ 8 (M = 19.40)	9.667*	7.533*	6.033*	4.900*	3.267*	2.367*	.600*	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ จำนวน 28 คู่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่ ทั้งนี้ในแต่ละคู่มิค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการที่เพิ่มขึ้นทุกคู่

เพื่อให้เห็นชัดเจนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยนำเสนอเป็นภาพดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการริเริ่มและลงมือทำ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Source (แหล่งความแปรปรวน)	SS (ผลรวมกำลังสองค่าเบี่ยงเบน)	MS (ผลรวมกำลังสองค่าเฉลี่ย)	df	F	Sig.
ภายในกลุ่ม	1983.133	793.750	2.498	544.525*	.000
ความคลาดเคลื่อน	105.617	1.458	72.455		

หมายเหตุ : ค่าสถิติ Mauchly's $W = .002$, $X^2 = 164.545$, $df = 27$, $Sig. = .000$

Greenhouse-Geisser

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.5 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ด้านการริเริ่มและลงมือทำ ของเด็กปฐมวัยด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ ก่อนวิเคราะห์ได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ Repeated Measures One-Way ANOVA โดยใช้สถิติ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ไม่เป็น Compound Symmetry ($p = .00$) ซึ่งหมายถึง ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรตามแต่ละคู่ที่วัดซ้ำ (Correlation) และ ความแปรปรวนของตัวแปรตามในการวัดซ้ำแต่ละครั้ง (Variance) ของ Treatment แต่ละกลุ่มต่างกัน ซึ่งถือว่าการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ Repeated Measure ANOVA ดังนั้นในการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ด้านการริเริ่มและลงมือทำ ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียง จึงเลือกใช้การประมาณค่าแบบ Greenhouse-Geisser เพื่อลด Type I Error (Munro, 2005)

และจากผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการริเริ่มและลงมือทำ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 8 ครั้ง คะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จมีอย่างน้อย 1 คู่ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรายละเอียดจะแสดงดังตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.6 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการริเริ่มและลงมือทำ ในระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการริเริ่มและลงมือทำ	ครั้งที่ 1 (M = 11.03)	ครั้งที่ 2 (M = 12.23)	ครั้งที่ 3 (M = 13.60)	ครั้งที่ 4 (M = 14.83)	ครั้งที่ 5 (M = 16.36)	ครั้งที่ 6 (M = 17.33)	ครั้งที่ 7 (M = 18.70)	ครั้งที่ 8 (M = 19.63)
ครั้งที่ 1 (M = 11.03)	-							
ครั้งที่ 2 (M = 12.23)	1.200*	-						
ครั้งที่ 3 (M = 13.60)	2.567*	1.367*	-					
ครั้งที่ 4 (M = 14.83)	3.800*	2.600*	1.233*	-				
ครั้งที่ 5 (M = 16.36)	5.333*	4.133*	2.767*	1.533*	-			
ครั้งที่ 6 (M = 17.33)	6.300*	5.100*	3.733*	2.500*	.967*	-		
ครั้งที่ 7 (M = 18.70)	7.667*	6.467*	5.100*	3.867*	2.333*	1.367*	-	
ครั้งที่ 8 (M = 19.63)	8.600*	7.400*	6.033*	4.800*	3.267*	2.300*	.933*	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการริเริ่มและลงมือทำ จำนวน 28 คู่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทุกคู่ ทั้งนี้ในแต่ละคู่มีค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ด้านการริเริ่มและลงมือทำ ที่เพิ่มขึ้นทุกคู่

เพื่อให้เห็นชัดเจนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการริเริ่มและลงมือทำ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยนำเสนอเป็นภาพดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ด้านการริเริ่มและลงมือทำ

ตารางที่ 4.7 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการพอกเพียรมุ่งเป้าหมาย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Source (แหล่งความแปรปรวน)	SS (ผลรวมกำลังสองค่าเบี่ยงเบน)	MS (ผลรวมกำลังสองค่าเฉลี่ย)	df	F	Sig.
ภายในกลุ่ม	2011.800	617.376	3.259	770.703*	.000
ความคลาดเคลื่อน	75.700	.801	94.500		

หมายเหตุ : ค่าสถิติ Mauchly's $W = .035$, $X^2 = 89.007$, $df = 27$, $Sig. = .000$ Greenhouse-Geisser

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.7 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ด้านการพอกเพียรมุ่งเป้าหมาย ของเด็กปฐมวัยด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ ก่อนวิเคราะห์ได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ Repeated Measures

One-Way ANOVA โดยใช้สถิติ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ไม่เป็น Compound Symmetry ($p = .00$) ซึ่งหมายถึง ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรตามแต่ละคู่ที่วัดซ้ำ (Correlation) และความแปรปรวนของตัวแปรตามในการวัดซ้ำแต่ละครั้ง (Variance) ของ Treatment แต่ละกลุ่มต่างกัน ซึ่งถือว่าการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ Repeated Measure ANOVA ดังนั้นในการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงเลือกใช้การประมาณค่าแบบ Greenhouse-Geisser เพื่อลด Type I Error (Munro, 2005)

และจากผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 8 ครั้ง คะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จมีอย่างน้อย 1 คู่ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรายละเอียดจะแสดงดังตารางที่ 4.8 ดังนี้

GRAD VRU

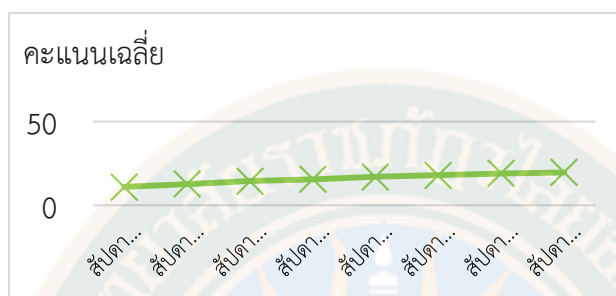
ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย ในระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย	ครั้งที่ 1 (M =10.96)	ครั้งที่ 2 (M =12.83)	ครั้งที่ 3 (M =14.43)	ครั้งที่ 4 (M =15.56)	ครั้งที่ 5 (M =17.00)	ครั้งที่ 6 (M =18.03)	ครั้งที่ 7 (M =19.20)	ครั้งที่ 8 (M =19.70)
ครั้งที่ 1 (M =10.96)	-							
ครั้งที่ 2 (M =12.83)	1.867*	-						
ครั้งที่ 3 (M =14.43)	3.467*	1.600*	-					
ครั้งที่ 4 (M =15.56)	4.600*	2.733*	1.133*	-				
ครั้งที่ 5 (M =17.00)	6.033*	4.167*	2.567*	1.433*	-			
ครั้งที่ 6 (M =18.03)	7.067*	5.200*	3.600*	2.467*	1.033*	-		
ครั้งที่ 7 (M =19.20)	8.233*	6.367*	4.767*	3.633*	2.200*	1.167*		
ครั้งที่ 8 (M =19.70)	8.733*	6.867*	5.267*	4.133*	2.700*	1.667*	.500*	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย จำนวน 28 คู่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่ ทั้งนี้ในแต่ละคู่มิค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมายที่เพิ่มขึ้นทุกคู่

เพื่อให้เห็นชัดเจนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยนำเสนอเป็นภาพดังภาพที่ 4.3

ภาพที่ 4.3 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย

ตารางที่ 4.9 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Source (แหล่งความแปรปรวน)	SS (ผลรวมกำลังสองค่าเบี่ยงเบน)	MS (ผลรวมกำลังสองค่าเฉลี่ย)	df	F	Sig.
ภายในกลุ่ม	19044.800	6314.461	3.016	1225.425*	.000
ความคลาดเคลื่อน	450.700	5.153	87.466		

หมายเหตุ : ค่าสถิติ Mauchly's $W = .012$, $X^2 = 116.685$, $df = 29$, $Sig. = .000$ Greenhouse-Geisser

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ ก่อนวิเคราะห์ได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ Repeated Measures One-Way ANOVA โดยใช้สถิติ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ไม่เป็น Compound Symmetry ($p = .00$) ซึ่งหมายถึงค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรตามแต่ละคู่ที่วัดซ้ำ (Correlation) และ ความแปรปรวนของตัวแปรตามในการวัดซ้ำแต่ละครั้ง (Variance) ของ Treatment แต่ละกลุ่มต่างกัน ซึ่งถือว่าการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ Repeated Measure ANOVA ดังนั้นในการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์

การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงเลือกใช้การประมาณค่าแบบ Greenhouse-Geisser เพื่อลด Type I Error (Munro, 2005)

และจากผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 8 ครั้ง คะแนนพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จมีอย่างน้อย 1 คู่ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรายละเอียดจะแสดงดังตารางที่ 4.10 ดังนี้

ตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการรายคู่ของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ในระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ทักษะการคิด เพื่อจัดการชีวิต สู่ความสำเร็จ	ครั้งที่ 1 (M =31.73)	ครั้งที่ 2 (M =36.93)	ครั้งที่ 3 (M =41.40)	ครั้งที่ 4 (M =44.90)	ครั้งที่ 5 (M =49.59)	ครั้งที่ 6 (M =52.40)	ครั้งที่ 7 (M =56.70)	ครั้งที่ 8 (M =58.70)
ครั้งที่ 1 (M =31.73)	-							
ครั้งที่ 2 (M =36.93)	5.200*	-						
ครั้งที่ 3 (M =41.40)	9.667*	4.467*	-					
ครั้งที่ 4 (M =44.90)	13.167*	7.967*	3.500*	-				
ครั้งที่ 5 (M =49.59)	17.767*	12.567*	8.100*	4.600*	-			
ครั้งที่ 6 (M =52.40)	20.667*	15.467*	11.000*	7.500*	2.900*	-		
ครั้งที่ 7 (M =56.70)	24.967*	19.767*	15.300*	18.800*	7.200*	4.300*	-	
ครั้งที่ 8 (M =58.70)	26.967*	21.767*	17.300*	13.800*	9.200*	6.300*	2.000*	-

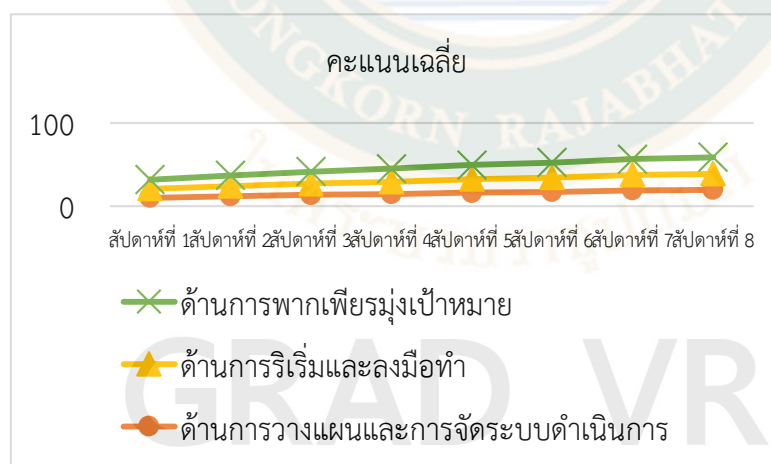
*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กจำนวน 28 คู่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่ ทั้งนี้ในแต่ละคู่มิค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จที่เพิ่มขึ้นทุกคู่

เพื่อให้เห็นชัดเจนการพัฒนาของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยนำเสนอเป็นภาพดังภาพที่ 4.4

ภาพที่ 4.4 พัฒนาการของค่าเฉลี่ยทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยระหว่างทดลองโดยใช้การจัดประสบการณ์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 8 ครั้ง

ภาพที่ 4.5 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ

จากภาพที่ 4.5 พบว่า การพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ในระหว่างการการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีพัฒนาการสูงสุด คือ ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมายมี การพัฒนา รองลงมา คือ ด้านการริเริ่มและลงมือทำ และการพัฒนาต่ำสุด คือ ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

GRAD VRU

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางและประโยชน์สำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในการพิจารณาเลือกกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

5.1 จุดประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะการวิจัยดังนี้

5.1.1 เพื่อศึกษาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.1.2 เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างการทดลอง

5.2 สมมติฐานในการวิจัย

ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.3 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

5.3.1 ประชากร

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 จำนวน 145 โรงเรียน จำนวน 173 ห้องเรียน รวม 3,089 คน

5.3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนอนุบาลเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

5.3.3 ระยะเวลาในการทดลอง

ระยะเวลาในการทดลองการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที

5.3.4 ตัวแปรที่ศึกษา

5.3.4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.3.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

- 1) ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ
- 2) ด้านการริเริ่มและลงมือทำ
- 3) ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย

5.3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.3.5.1 แผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.3.5.2 แบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

5.4 วิธีดำเนินการทดลอง

5.4.1 ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างและจัดเตรียมสภาพแวดล้อม เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

5.4.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ วันละ 30 นาที โดยใช้แบบประเมินทักษะบันทึกการประเมิน โดยผู้วิจัย

5.4.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานสรุปผลการวิจัยต่อไป

5.5 สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการตามขั้นตอน และนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.5.1 ทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น ในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 8 ครั้ง โดยครั้งที่ 1- 4 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 38.74 อยู่ในระดับปานกลาง ครั้งที่ 5-8 มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 54.35 อยู่ในระดับดี

5.5.2 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีพัฒนาการทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตที่สำเร็จสูงขึ้นเป็นลำดับ อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตที่สำเร็จเรียงตามลำดับ ดังนี้ 31.73, 36.93, 41.40, 44.90, 49.50, 52.40, 56.70, 58.70

5.6 อภิปรายผล

จากการทดลอง พบว่า เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จทั้งในภาพรวมและรายด้าน สูงขึ้นตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ให้พัฒนาอยู่ในระดับที่ดีขึ้นทั้งนี้สามารถอภิปรายได้ดังนี้

การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เด็กปฐมวัยมีทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตที่สำเร็จ มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น ทั้ง 8 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 - 4 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 38.74 อยู่ในระดับปานกลาง ครั้งที่ 5-8 มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 54.35 อยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องมาจากในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการจัดกิจกรรมที่让孩子ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้ทดลองกับสื่อที่เป็นของจริง สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย ได้รับความสนใจให้เด็กอยากเรียนรู้ และเป็นสื่ออุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่นของเด็ก ครูจัดให้เด็กได้เรียนรู้หรือมีประสบการณ์ด้วยตนเอง ค้นพบความรู้ด้วยตนเองในทุก ๆ ขั้นตอนของการประกอบอาหาร เช่น การทำความสะอาดผัก การลงมือปฏิบัติการประกอบอาหาร การปรุงรส การปั้น การห่อ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ การทำความสะอาดอุปกรณ์ โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ทำให้เด็กมีการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จสูงขึ้น ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จสูงขึ้นตามลำดับ โดยคะแนนเฉลี่ยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับดี โดยทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ด้านการพาคเหย้ามุ่งเป้าหมาย มีค่าของคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการริเริ่มและลงมือทำ และด้านการวางแผนและการจัดระบบ ดำเนินการ ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้เพราะ การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกิจกรรมที่เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการทำตั้งแต่การเลือกวัสดุอุปกรณ์ และการทำภาชนะใส่อาหารจากวัสดุธรรมชาติที่หาได้ง่ายจากท้องถิ่นของเด็ก การปรุงอาหาร การล้างทำความสะอาดผักและเนื้อสัตว์ ก่อนนำมาประกอบอาหาร การล้างทำความสะอาดอุปกรณ์เมื่อใช้เสร็จแล้วทุกครั้ง การรับผิดชอบต่อการทำกิจกรรมของตนเอง รู้จักการวางแผนตามลำดับก่อนหลัง แก้ปัญหาในระหว่างทำกิจกรรมตลอดจนใช้ประสบการณ์เดิมเพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้ ดังนั้นเด็กจะแสดงถึงการทำงานจะต้องมีการวางแผน และการเลือกวัสดุอุปกรณ์ ลงมือปฏิบัติตามลำดับที่ได้วางแผนไว้ได้ เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติทดลองด้วยตนเอง เด็กเป็นผู้วางแผนและจัดระบบการดำเนินการตามขั้นตอน เด็กสามารถคิดริเริ่มและลงมือปฏิบัติงาน ทำสิ่งใหม่ ๆ ทุกครั้ง สามารถนำวัสดุจากธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเอง มาทำเป็นภาชนะใส่อาหารได้อย่างเหมาะสม เด็กมีเป้าหมายที่จะทำงานให้สำเร็จตามที่ตั้งใจ ต้องอาศัยการทำงานร่วมกัน มีความอดทน เพียรพยายาม และมีความรับผิดชอบ ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้จริง สอดคล้องกับ แจ็คแมน (Jackman, 1997 อ่างโน ศรินยา ทรัพย์วารี, 2552)

กล่าวว่า เป็นกิจกรรมได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากกระบวนการในการทำงาน เริ่มตั้งแต่การวางแผนไปจนถึงการทำความสะอาดอุปกรณ์และสถานที่ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการประกอบอาหารจะทำให้เด็กได้รับความรู้ เกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จ และเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยในการรับประทานอาหารที่ติดตัวไปตลอดชีวิต สอดคล้องกับ มณีรัตน์ ทนงอาจ (2558) กล่าวว่า กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือประกอบอาหารด้วยตนเองร่วมกับเพื่อน ฝึกให้เด็กรู้จักวางแผน ได้เรียนรู้จากกระบวนการในการทำงาน นำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการทำงานร่วมกับผู้อื่น อีกทั้งเด็กยังเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองด้วย สอดคล้องกับ วรณนิภา พักเขียว (2557) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารให้กับเด็กปฐมวัยโดยให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้จากของจริง ทดลองกับสิ่งนั้น โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการมองเห็น การฟัง การดม การชิมรส การได้สัมผัส การสังเกต เปรียบเทียบนับจำนวน การชั่ง ตวง วัดอุปกรณ์ ที่ใช้ในการประกอบอาหาร และได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของอาหารขณะปรุงลักษณะของอาหารก่อนปรุงและหลังปรุง รวมทั้งกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม การให้ความร่วมมือ การช่วยเหลือ แบ่งปัน และความระมัดระวัง ผ่านกระบวนการในการประกอบอาหาร และสอดคล้องกับ เพอพูรา สมิทท์ และแกนลี (Purpura, Schmitt, and Ganley, 2017 อ้างใน ดุษฎี อุปการ, 2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ ได้แก่ ความจำขณะทำงาน การยับยั้งชั่งใจ และความยืดหยุ่นทางสติปัญญา กับองค์ประกอบทักษะทางคณิตศาสตร์ และการรู้หนังสือของเด็กอนุบาล อายุ 3-5 ปี ผลการวิจัยพบว่า เอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์มีความสัมพันธ์กับการรู้หนังสือในด้านความรู้เกี่ยวกับตัวหนังสือและการตระหนักรู้เกี่ยวกับเสียง แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับคำศัพท์ ซึ่งจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ของเด็กอนุบาลมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีพัฒนาการทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตที่สำเร็จสูงขึ้นเป็นลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตที่สำเร็จเรียงตามลำดับดังนี้ 31.73, 36.93, 41.40, 44.90, 49.50, 52.40, 56.70, 58.70 การศึกษาพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยระหว่างที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการพัฒนาที่สูงขึ้นเป็นลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จเรียงตามลำดับ สามารถแยกตามรายด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ พบว่า การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ มีพัฒนาการที่สูงขึ้นเป็นลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ ในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารโดยสอดแทรกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่ต่างจากเดิม เมื่อเด็กมีความคุ้นเคยกับกิจกรรม เด็กสามารถวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน สามารถจัดลำดับความสำคัญของการทำอาหาร สิ่งใดควรเริ่มทำก่อนและสิ่งใดควรทำสุดท้าย สามารถอธิบายวิธีการลงมือทำอาหารตามที่วางแผนไว้ได้ เด็กปฏิบัติตามกิจกรรมตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ และปฏิบัติตามกิจกรรมเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด ด้วยลักษณะของกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง

ด้วยตนเอง เด็กวางแผนการใช้วัตถุดิบและอุปกรณ์ในการทำอาหารด้วยความระมัดระวัง ในการเลือก วัสดุอุปกรณ์ในการทำอาหาร เด็กจะอาศัยข้อมูลและประสบการณ์เดิมมาใช้ในการเลือกวัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการประกอบอาหาร เช่น เด็กจะเลือกวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการประกอบอาหารนั้น ๆ และเลือกวัสดุธรรมชาติเพื่อนำมาทำภาชนะในการใส่อาหาร เด็กเลือกใบตองเพื่อนำมาทำกระทงใส่ ขนมตาล เลือกใบจากเพื่อนำมาทำขนมจาก เด็กจะได้ทำกิจกรรมตามขั้นตอนที่ตนเองได้วางแผนไว้ กิจกรรมดังกล่าวทำให้เด็กมีการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จในด้านการวางแผน และการจัดระบบดำเนินการเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยกิจกรรมประกอบอาหารเป็นกลุ่ม เด็กได้ลงมือกระทำ ได้รู้จักการวางแผนเพื่อนำวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาหารมาใช้ทำอาหารแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้อง รู้จักวัตถุดิบ เช่น เนื้อสัตว์ ไข่ ผัก แป้งชนิดต่าง ๆ เป็นต้น นำมาใช้ในการ ประกอบอาหารต่าง ๆ เด็กสามารถวางแผนและออกแบบการเลือกทำภาชนะใส่อาหารจากวัสดุ ธรรมชาติ ซึ่งครุมีบทบาทในการจัดเตรียมวัสดุต่าง ๆ เพื่อใช้ในการประกอบอาหาร ครูกระตุ้นให้เด็ก คิด และตอบคำถาม เช่น ในการทำภาชนะใส่ขนมตะโก้ นั้น ถ้าเราไม่ใช่ใบเตยแล้ว เราสามารถใช้พืช หรือใบไม้อะไรมาแทนได้บ้าง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชาร์เพลส (Sharple, 2018) ความสามารถในการควบคุมความคิดและการกระทำเพื่อตอบสนองอย่างยืดหยุ่นต่อสิ่งแวดล้อม เป็นความสามารถใน ทุกด้านที่ทำให้บุคคลสามารถวิเคราะห์ถึงสิ่งที่ต้องการ รู้วิธีการที่ทำให้ได้สิ่งนั้นมา และความสามารถ ในการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและมักใช้เวลานาน ทักษะนี้มีความ แตกต่างจากหน้าที่ของสมองในส่วนอื่น ๆ สมองส่วนหน้ามีบทบาทสำคัญต่อทักษะการคิดเพื่อจัดการ ชีวิตสู่ความสำเร็จ (EF) นี้ในการสร้างการเชื่อมโยงใหม่ ๆ การวางแผน การตัดสินใจ การยับยั้งชั่งใจ และกระบวนการทางด้านจิตใจ สิ่งนี้ได้รับการยอมรับว่ามีบทบาทต่อพฤติกรรม ที่ซับซ้อนทางสังคม เช่น ความเข้าใจวิธีการที่บุคคลอื่นมองเรา การมีไหวพริบ หรือการไม่จริงใจ ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาวดี หมายเมธี (2559) กล่าวว่า สามารถกำหนดเป้าหมายการทำงานได้ สามารถจัดลำดับความสำคัญ และ วางแผนการทำงานเป็นขั้นตอน โดยเริ่มลงมือทำงานด้วยตนเองได้ โดยไม่ต้องมีคนบอก สามารถ จัดการดำเนินงานตามแผนจนบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับ สิริยากร กองทอง (2559) กล่าวว่า การ กำหนดเป้าหมายการทำงานได้ สามารถจัดลำดับความสำคัญ และวางแผนการทำงานเป็นขั้นตอน โดยเริ่มลงมือทำงานด้วยตนเองได้ โดยไม่ต้องมีคนบอก สามารถจัดการดำเนินงานตามแผนจนบรรลุ เป้าหมาย สอดคล้องกับ นवलจันทร์ จุฑาภักดีกุล (2560) การวางแผนจัดการงานให้เสร็จ ตั้งแต่การ ตั้งเป้าหมาย จัดลำดับความสำคัญของงาน เริ่มต้นลงมือทำ การไม่ติดกับปัญหาเล็กน้อยจนล้ม ภาพรวมของงาน การคาดการณ์ผลของการกระทำ การติดตามสะท้อนผลจากการกระทำเพื่อปรับปรุง งานให้ดีขึ้น การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงส่งผล ต่อทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จในด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ เพิ่ม สูงขึ้นตามลำดับ ด้านที่ 2 ด้านการริเริ่มและลงมือทำ พบว่า การจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร ตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จด้านการ ริเริ่มและลงมือทำ มีพัฒนาการที่สูงขึ้นเป็นลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ย ของคะแนนทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร โดยสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่ต่างจากเดิม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริม ให้เด็กเริ่มต้นทำงานด้วยตนเอง สามารถบอกวิธีคิดที่แตกต่างไปจากผู้อื่นได้ เช่น การทำขนมบัวลอย

นอกจากเด็กจะปั้นเป็นลูกกลม ๆ เด็กบอกและแสดงความคิดได้ว่าปั้นเป็นรูปต่าง ๆ ได้ เด็กสามารถเลือกวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาหารได้ด้วยตนเอง ลงมือทำเด็กปฏิบัติกิจกรรมจนแล้วเสร็จเป็นชิ้นเป็นอัน เช่น การทำขนมเทียนของเด็ก เริ่มตั้งแต่การผสมแป้ง นวดแป้ง ผัดไส้ ห่อแป้งแล้วปั้นเป็นลูกกลม ๆ นำใบตองมาห่อ เมื่อห่อเสร็จแล้ว เด็กก็นำไปนึ่งให้สุก ซึ่งเป็นกระบวนการลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง สอดคล้องกับ สุภาวดี หาญเมธี (2559) ในการ “ริ” ทำเรื่องใหม่ ๆ และลงมือทำสิ่งที่ “ริ” ให้เกิดผล ความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ การคิดและลงมือทำให้สิ่งที่คิดนั้นเกิดขึ้นจริง และสอดคล้องกับ ฐาปณีย์ แสงสว่าง (2559) ความสามารถของเด็กในการคิดเริ่มต้นทำงานด้วยตนเองโดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง เพื่อให้งานสำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมาย ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดยเริ่มต้นงานด้วยการเริ่มต้นทำงานหรือเริ่มทำงานต่อด้วยตนเอง และมีแนวคิดหลากหลายด้วยการคิดหาวิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงส่งผลต่อทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จในด้านการริเริ่มและลงมือทำ เพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ และด้านที่ 3 ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย พบว่า ในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย มีพัฒนาการที่สูงขึ้นเป็นลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย ในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารโดยสอดแทรกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่ต่างจากเดิมเพราะลักษณะของกิจกรรม เปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมตามเป้าหมายได้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตนเองตั้งไว้ เด็กสามารถอธิบายเกี่ยวกับผลงานที่ได้จากการลงมือทำด้วยตนเอง เด็กปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจและสามารถแก้ปัญหาให้งานสำเร็จตามเป้าหมายได้ ช่วยให้เด็กมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย เพราะลักษณะของกิจกรรม เปิดโอกาสให้เด็กได้อธิบายและบอกสิ่งที่คิดหรือทำได้ เด็กแต่ละคนแสดงความคิดเห็นผ่านผลงานที่ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว และสามารถแก้ไขปัญหาในระหว่างปฏิบัติกิจกรรมได้ สอดคล้องกับ สุภาวดี หาญเมธี (2559) กล่าวว่า ในการดำรงจุดมุ่งหมายของตน มุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายหรือแผนที่วางไว้ แม้มีอุปสรรคก็ฝ่าฟันไปให้ได้ ล้มแล้วลุกขึ้นมาใหม่ และสอดคล้องกับ เชวาเลีย (Chevalier, 2015) ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ของเด็กปฐมวัยเพื่อนำทางไปสู่เป้าหมายได้อย่างสำเร็จอย่างเป็นธรรมชาติ โดยศึกษาความสามารถของเด็กในการระบุเป้าหมาย ผลการศึกษาพบว่าแรงขับให้เด็กสามารถพัฒนาการระบุเป้าหมายตามวัยได้คือ การเพิ่มความสนใจกับสิ่งที่ช่วยเตือนความจำในสิ่งแวดล้อม และเพิ่มการใช้สิ่งที่ช่วยเตือนความจำเหล่านั้นเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ระบุไว้ การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงส่งผลต่อทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จในด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมายเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ

ดังนั้นการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นอีกกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย เพราะเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ริเริ่มและลงมือปฏิบัติจริง วางแผนและการจัดระบบดำเนินการทุกขั้นตอนของกิจกรรมได้ด้วยตนเอง มีความพากเพียรมุ่งมั่นตั้งใจจนทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย เชนิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหได้ด้วยตนเอง จึงส่งผลให้เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด

ประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการพัฒนาทักษะการคิด เพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จในภาพรวม และรายด้านสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปได้ว่าการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยในทุกด้าน เพราะกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการทดลองด้วยตนเอง ลักษณะของกิจกรรม เด็กได้วางแผนและออกแบบการปฏิบัติกิจกรรมทุกขั้นตอน เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมประกอบอาหารได้จริง และนำไปสู่การลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ทำให้เกิดการวางแผน และการจัดระบบดำเนินการ การริเริ่มและลงมือทำ การพากเพียรมุ่งเป้าหมาย ซึ่งเป็นองค์ประกอบของทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ดังนั้นการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยให้เพิ่มสูงขึ้นในทุกด้าน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็น ว่าการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จได้ ระยะเวลา และความถี่มีผลต่อทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย ดังนั้นผู้เกี่ยวข้อง และผู้สนใจในการศึกษาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จเด็กปฐมวัยสามารถศึกษาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับพัฒนาการ ความสนใจ และช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม

5.7 ข้อเสนอแนะ

5.7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.7.1.1 ในการจัดประสบการณ์แต่ละครั้ง ครูควรวางแผนในการจัดให้เหมาะสม สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก ไม่ควรบังคับให้เด็กทำกิจกรรม

5.7.1.2 การนำรูปแบบการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ควรมีการศึกษาให้เข้าใจถึงหลักการและขั้นตอน อย่างละเอียดเพื่อการนำไปใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย หรือระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

5.7.1.3 ในการจัดประสบการณ์แต่ละครั้ง ครูควรฟังความคิดเห็นของเด็กจะเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยสำหรับเด็ก เป็นผู้พูด และผู้ฟังที่ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ค้นหาเหตุผลจากสิ่งนั้น ๆ คิดวิเคราะห์ และไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ดังเช่นการประกอบอาหารชนิดต่าง ๆ ของเด็ก

5.7.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.7.2.1 ควรมีการจัดประสบการณ์ศิลปะประดิษฐ์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อพัฒนาการด้านการคิดแก้ปัญหา ความมีวินัยในตนเอง ความตั้งใจจดจ่อ เป็นต้น

5.7.2.2 ควรนำการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปทดลองใช้ควบคู่กับการจัดประสบการณ์อื่น ๆ เพื่อศึกษาว่า ถ้าหากจัดประสบการณ์ด้าน

อื่นร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เด็กจะมีความสามารถและประสบความสำเร็จในทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จเพิ่มขึ้นหรือไม่

5.7.2.3 ควรนำการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร ไปใช้ในการพัฒนาทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 เช่น ความร่วมมือร่วมใจ การติดต่อสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การเชื่อมโยงเหตุผล เป็นต้น

GRAD VRU

ภาคผนวก

GRAD VRU

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้แผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

GRAD VRU

คู่มือแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับเด็กปฐมวัย

หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมการคิดเพื่อการจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จให้กับเด็กปฐมวัย สามารถส่งเสริมได้หลายวิธี และวิธีหนึ่งที่สามารถส่งเสริมสามารถจัดให้กับเด็กได้คือ การจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเป็นหลักในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ภายใต้กรอบแนวคิด 3 หลักการ 2 เงื่อนไข ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน การมีเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม นำมาจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย แผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการ การริเริ่มลงมือทำ การวางแผนจัดระบบดำเนินการ และการพากเพียรมุ่งเป้าหมายในการประกอบอาหาร ทั้งนี้เพื่อให้เด็กมีการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อการจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ โดยครูมีบทบาทในการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้โดยเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในด้านการคิดเพื่อการจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย โดยจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้พัฒนาทักษะการคิดเพื่อการจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในระดับสูงต่อไป

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อศึกษาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างทดลอง

เนื้อหา

การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย กลุ่มทักษะการปฏิบัติ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การริเริ่มลงมือทำ การวางแผนจัดระบบดำเนินการ และการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย โดยเด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมประกอบอาหารด้วยตนเองจากวัสดุอุปกรณ์จริง

หลักการจัดประสบการณ์

1. หลักการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารจัดในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ รวมทั้งสิ้น 8 สัปดาห์
2. ลักษณะการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเพื่อส่งเสริมการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ เป็นการจัดให้เด็กปฐมวัยได้มีประสบการณ์ตรงในการประกอบอาหาร โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้สื่ออุปกรณ์ของจริงที่หลากหลาย เน้นให้เด็กได้ใช้ทักษะการปฏิบัติ ได้แก่ การริเริ่มลงมือทำ

การวางแผนจัดระบบดำเนินการ และการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย โดยมีกระบวนการในการทำกิจกรรม 5 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นวางแผน ขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร ขั้นปฏิบัติการ และขั้นสรุปและอภิปราย

3. ก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์ สร้างความคุ้นเคยกับเด็ก

สัปดาห์ที่ 1-8 ดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การทดลองประกอบอาหาร

วิธีการดำเนินกิจกรรม

การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ ครูจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก เตรียมเด็กให้พร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรมโดยใช้เพลง คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย นิทานที่เกี่ยวข้องกับอาหารคาวหวาน โดยการใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กได้ฝึกการคิดและเชื่อมโยงความรู้เดิมของตนเอง เพื่อหาคำตอบพร้อมอธิบายเหตุผลของการทำอาหารได้

ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผน ครูแนะนำวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการใช้และอธิบายขั้นตอนวิธีการทำอาหารอย่างละเอียด และสร้างข้อตกลงร่วมกันกับเด็กในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อความระมัดระวังและความปลอดภัยก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเข้ากลุ่มตามความสมัครใจของตนเอง ร่วมกันวางแผนแบ่งหน้าที่ในการทำกิจกรรมประกอบอาหาร โดยเริ่มจากการวางแผน การเลือกวัสดุอุปกรณ์ การลำดับขั้นตอนในการทำอาหารที่ควรทำก่อนและหลังได้ และเด็กร่วมกันออกแบบบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ เพื่อนำมาห่อหรือใส่อาหาร

ขั้นที่ 3 ขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร ครูจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเลือกวัสดุและอุปกรณ์ ที่ใช้ในการประกอบอาหารและการทำบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับตนเอง รู้จักการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนกลุ่มอื่นในกรณีที่วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ เด็ก ๆ ทำบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติเพื่อนำไปห่ออาหารหรือใส่อาหาร

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการ เด็กลงมือปฏิบัติประกอบอาหารร่วมกัน ทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ ตามกระบวนการทำอาหาร เรียนรู้การใช้อุปกรณ์และวิธีการปรุงอาหารด้วยตนเอง การบรรจุอาหารโดยใช้วัสดุธรรมชาติ นำความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาใช้ในการประกอบอาหาร รู้จักการทำความสะอาดและแปรรูปวัตถุดิบด้วยวิธีการต่าง ๆ มีวิธีการดูแลป้องกันตนเองและผู้อื่นไม่ได้รับความเดือดร้อน มีความตั้งใจ อดทนและเพียรพยายามในการทำอาหารจนสำเร็จ สามารถช่วยกันคลุกเคล้าปรุงรสชาติของอาหาร ตกแต่งอาหารตามความชอบ โดยมีคุณครูแนะนำและดูแลอย่างใกล้ชิด หลังจากทำอาหารเสร็จแล้ว เด็กช่วยกันเก็บอุปกรณ์และทำความสะอาดให้เรียบร้อย

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและอภิปราย เด็กแต่ละคนสรุปขั้นตอนในการทำอาหาร พร้อมอธิบายเหตุผลของการทำอาหารที่ทำขึ้น ครูใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความจำตั้งแต่เริ่มประกอบอาหารจนจบกระบวนการ เด็กอธิบายหรือเล่าประสบการณ์การประกอบอาหารตามขั้นตอนที่ตนเองได้ลงมือทำได้ โดยครูจดบันทึกคำบอกเล่าของเด็กในขณะนำเสนอ เด็กนำอาหารที่ตนเองได้ลงมือทำนำกลับบ้านไปให้ผู้ปกครองรับประทานพร้อมกันโดยไม่เหลือทิ้ง

บทบาทครู

1. ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร และวิธีทำให้เข้าใจอย่างชัดเจน ก่อนลงมือจัดกิจกรรม
2. จัดเตรียมสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ โดยครูจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยเน้นให้เด็กได้พัฒนาการริเริ่มลงมือทำ การวางแผน จัดระบบดำเนินการ และการพากเพียรมุ่งเป้าหมายในกระบวนการต่าง ๆ ในการประกอบอาหาร
3. นำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการสนทนา การร้องเพลงการท่องคำคล้องจอง ปริศนาคำทาย โดยใช้สื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการสนใจ และมีความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม
4. แนะนำส่วนผสมและวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบอาหาร
5. สนทนาเกี่ยวกับขั้นตอนการประกอบอาหาร และสาธิตวิธีการประกอบอาหาร
6. อธิบายข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งที่ควรปฏิบัติ และข้อควรระวังในการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการประกอบอาหาร
7. ครูใช้คำถามกระตุ้น และการเสริมแรงโดยใช้คำชมเชยให้แก่เด็กขณะประกอบอาหาร
8. ครูให้การสนับสนุนและให้การช่วยเหลือเด็กในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

บทบาทของเด็ก

1. วางแผนการประกอบอาหารร่วมกับเพื่อน
2. ลงมือประกอบอาหารตามที่วางแผนไว้
3. เด็กๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงผลที่ได้จากการประกอบอาหาร

ตาราง กำหนดการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สัปดาห์	วัน	กิจกรรม
1	จันทร์	ซูชิไข่ม้วน
	พุธ	ลูกชุบ
	ศุกร์	ไข่พระอาทิตย์
2	จันทร์	ก๋วยเตี๋ยวลุยสวน
	พุธ	ขนมบัวลอย
	ศุกร์	ปั้นสับนึ่งไส้ปลา
3	จันทร์	เกี๊ยวหนึ่ง
	พุธ	ขนมตะโก้
	ศุกร์	ข้าวต้มมัด
4	จันทร์	ช่อม่วง
	พุธ	กุยช่ายนึ่ง
	ศุกร์	สาकुกะทิสด

(ต่อ)

สัปดาห์	วัน	กิจกรรม
5	จันทร์	ลูกชิ้น (หมู ไก่)
	พุธ	ขนมเทียน
	ศุกร์	ขนมจาก
6	จันทร์	สาหร่าย
	พุธ	ขนมกล้วย
	ศุกร์	ขนมใส่ไส้
7	จันทร์	สลัดผัก ผลไม้
	พุธ	ขนมตาล
	ศุกร์	ข้าวเหนียวปิ้ง
8	จันทร์	ไข่ป๋าม
	พุธ	ขนม น้ำดอกไม้
	ศุกร์	ขนมจีบ

GRAD VRU

แผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ชั้นอนุบาลปีที่ 3 (5-6 ปี) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562
ชื่อกิจกรรม ข้าวไข่ต้ม (แบบซูชิ) สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 1 (วันจันทร์ เวลา 10.00-10.30 น.)

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้เด็กสามารถคิดริเริ่ม และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในการประกอบอาหาร
2. เพื่อให้เด็กสามารถวางแผนและจัดการระบบดำเนินการในการประกอบอาหาร
3. เพื่อให้เด็กสามารถทำงานสำเร็จตามเป้าหมายในการประกอบอาหาร

2. กรอบการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ : เด็กสามารถประกอบอาหารให้พอเหมาะกับความต้องการของตนเอง ซึ่งไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และไม่เหลือทิ้ง การเลือกไข่เพื่อนำมาทำไข่ต้ม 1-2 ฟอง/คน การตวงข้าวเพื่อนำมาหุงให้เพียงพอต่อสมาชิกของห้องเรียน การปรุงรสของข้าวให้พอดี ถ้าใส่ส่วนผสมเครื่องปรุงมากเกินไป หรือน้อยเกินไป อาจจะทำให้รสชาติของอาหารไม่น่ารับประทานและเหลือทิ้งได้ รู้จักเลือกหยิบวัสดุอุปกรณ์ที่ครูเตรียมไว้ให้มาใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องอยู่ในกระบวนการขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร และขั้นปฏิบัติการ

ความมีเหตุผล : เด็กสามารถฝึกฝนการคิด เช่น การทำข้าวซูชิส่วนใหญ่จะใช้ข้าวญี่ปุ่น ลองเปลี่ยนมาใช้ข้าวหอมมะลิไทยแทนข้าวญี่ปุ่น และลองใช้ข้าวเหนียวแบบไทยมาปั้นให้เหมือนซูชิพร้อมตกแต่งให้สวยงาม อธิบายด้วยเหตุและผลที่ค้นพบจากการลงมือปฏิบัติ เลือกวัสดุอุปกรณ์ในการทำข้าวไข่ต้มแบบซูชิได้อย่างมีเหตุผล เลือกข้าวให้เหมาะกับการทำข้าวซูชิ เลือกไข่ให้เหมาะกับการทำไข่ต้ม ก่อนนำมาปรุงอาหารควรทำความสะอาดทุกครั้ง ปรุงอาหารให้สุกก่อนรับประทาน เริ่มทำอาหารตามลำดับขั้นตอนก่อน-หลังในตามแผนที่วางไว้จนสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องอยู่ในกระบวนการขั้นวางแผน ขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร และขั้นปฏิบัติการ

การสร้างภูมิคุ้มกัน : เด็กสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงในการทำอาหาร เด็ก ๆ มีการวางแผนการทำกิจกรรมโดยคำนึงถึงความปลอดภัย การทำกิจกรรมโดยไม่ประมาท เพราะการทำข้าวซูชิและการทอดไข่เพื่อนำมาทำไข่ต้มเป็นการใช้ความร้อน การใช้มีดหั่นข้าวไข่ต้มแบบซูชิ ควรใช้อุปกรณ์อย่างระมัดระวังและปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างเคร่งครัดเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ มีการป้องกันดูแลตนเองและผู้อื่นไม่ให้ได้รับความเดือดร้อน ซึ่งสอดคล้องอยู่ในกระบวนการขั้นวางแผนและขั้นปฏิบัติการ

เงื่อนไขความรู้ : เด็กเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ใหม่ในการประกอบอาหาร (ข้าวไข่ต้มแบบซูชิ) การนำข้าวหอมมะลิไทยมาใช้แทนข้าวญี่ปุ่น รู้จักขั้นตอนการทำข้าวซูชิทุกขั้นตอนผ่านการลงมือปฏิบัติ สามารถอธิบายวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการใช้ที่ถูกต้อง และขั้นตอนการปรุงอาหารได้ครบทุกขั้นตอน และมีการปรับเปลี่ยนตามความคิดก่อนที่นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องอยู่ในกระบวนการขั้นสร้างความสนใจ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ และขั้นสรุปและอภิปรายผล

เงื่อนไขคุณธรรม : เด็กสามารถช่วยเหลือและแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น มีความสามัคคี
อดทนและเพียรพยายามในการทำอาหารให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เมื่อประกอบอาหารเสร็จแล้ว
เด็ก ๆ ต้องช่วยกันเก็บและทำความสะอาดอุปกรณ์ให้เรียบร้อย เด็ก ๆ นั่งรับประทานอาหารของ
ตนเองพร้อมกันทั้งห้องอย่างไม่เหลือทิ้ง เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง เด็ก ๆ นำอาหารที่
ตนเองได้ลงมือทำ นำกลับไปฝากคุณพ่อคุณแม่ที่บ้าน ซึ่งสอดแทรกอยู่ในกระบวนการชั้นวางแผน
ชั้นปฏิบัติการ และชั้นสรุปและอภิปรายผล

3. เนื้อหา

การทำข้าวไข่มันแบบซูชิ โดยใช้ข้าวหอมมะลิของไทยแทนข้าวญี่ปุ่น ประโยชน์ของข้าวและ
ไข่ การทำข้าวไข่มันแบบซูชิตามขั้นตอน การเลือกวัสดุอุปกรณ์ในการทำอาหาร การรับรู้รสชาติของ
อาหารที่ตนเองทำ

4. สาระที่ควรเรียนรู้

- เรียนรู้ขั้นตอน กระบวนการประกอบอาหารคาวหวาน และประโยชน์ของอาหาร
- วิธีระมัดระวังร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี

5. ประสพการณ์สำคัญ

- การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน
- การปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

GRAD VRU

6. ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้

ขั้นตอนการประกอบอาหาร	การประกอบอาหารโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ขั้นสร้างความสนใจ	<p>1. ครูนำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการเล่านิทานเรื่อง “ข้าวไข่เจียวเดี่ยวเดี่ยว อร่อยจัง ” เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน โดยใช้คำถาม ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - เด็ก ๆ รู้จักข้าวอะไรบ้างคะ - ข้าวที่เด็ก ๆ รู้จักสามารถนำมาทำอะไรได้บ้างคะ
ขั้นวางแผน	<p>2. ครูแนะนำชื่ออาหาร เครื่องปรุง วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการใช้ที่ถูกต้อง ในการทำซูชิข้าวไข่ม้วน อธิบายขั้นตอนการทำซูชิข้าวไข่ม้วน</p> <p>3. ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับข้อตกลงเบื้องต้น เกี่ยวกับข้อปฏิบัติและข้อควรระวังในการปฏิบัติประกอบอาหาร ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ล้างมือให้สะอาดและเช็ดให้แห้งก่อนและหลังการทำอาหารทุกครั้ง - พูดคุยเสียงเบา ๆ ในขณะที่ทำอาหาร โดยไม่รบกวนผู้อื่น - ระมัดระวังการใช้มีด ความร้อน ในการใช้อุปกรณ์ - ควรนั่งกับกลุ่มตนเอง ลูกเดินได้ตามความจำเป็น - หลังจากทำอาหารเสร็จแล้วช่วยกันเก็บอุปกรณ์ และทำความสะอาดสถานที่ให้เรียบร้อย <p>4. เด็กเลือกเข้ากลุ่มตามความสมัครใจ กลุ่มละ 5 คน</p> <p>5. เด็กแต่ละกลุ่มวางแผน และออกแบบการทำภาชนะใส่อาหารจากวัสดุธรรมชาติ แบ่งหน้าที่ในการทำอาหารร่วมกัน</p>
ขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร	6. เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเลือกและจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาหารตามที่ได้วางแผนไว้

6. (ต่อ)

ขั้นตอนการประกอบอาหาร	การประกอบอาหารโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ขั้นปฏิบัติการ	<p>7. เด็กลงมือทำภาชนะใส่อาหารจากวัสดุธรรมชาติตามที่ได้ออกแบบไว้</p> <p>8. เด็ก ๆ เตรียมส่วนผสม และลงมือทำอาหารร่วมกับเพื่อน ตามขั้นตอนที่วางแผนอย่างเป็นลำดับ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่วยกันหุงข้าว (ไรซ์เบอร์รี่,หอมมะลิ) - เตรียมผักแต่ละชนิด แตงกวา แครอท แชลมอน ปูอัด - เตรียมไข่และเจียวไข่ (ทีละคน) - ทำข้าวซูชิ (กลุ่มย่อย) - ทำซูชิข้าวไข่ม้วนพร้อมกัน (ทั้งห้อง) <p>9. เด็ก ๆ ช่วยกันเก็บวัสดุอุปกรณ์ และทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่ให้เรียบร้อย</p>
ขั้นสรุปและอภิปรายผล	<p>10. เด็กและครูร่วมกันสรุปขั้นตอนในการทำซูชิข้าวไข่ม้วน โดยครูใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กเสนอผลงานและทบทวนกระบวนการทำซูชิข้าวไข่ม้วน</p> <p>11. เด็ก ๆ นำอาหารที่ตนเองได้ลงมือทำไปฝากคุณพ่อและคุณแม่ พร้อมรับประทานร่วมกัน</p>

7. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

วัตถุดิบ ได้แก่ ไข่ไก่ ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าวหอมมะลิ น้ำส้มสายชู น้ำตาลทราย เกลือ แชลมอนสด ปูอัด น้ำมันงา แตงกวา แครอท

อุปกรณ์ในการประกอบอาหาร ได้แก่ หม้อหุงข้าว เสียม้วนญี่ปุ่นสำหรับทำซูชิ กระทะทรงเหลี่ยมสำหรับทำไข่ม้วน มีด ทัพพี ตะหลิว

สื่อการเรียนรู้ ได้แก่ แผนภูมิการประกอบอาหาร “ซูชิข้าวไข่ม้วน” นิทานเรื่อง “ข้าวไข่เจียวเดี่ยวเดี่ยวอร่อยจัง”

8. การประเมินผล

- 8.1 สังเกตการณ์สนทนา และการตอบคำถาม
- 8.2 สังเกตพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน บันทึก VDO
- 8.3 สังเกตผลงาน

9. ภาคผนวก

9.1 ส่วนผสม

ส่วนผสม ซูชิข้าวไรซ์เบอร์รี่

1. ข้าวไรซ์เบอร์รี่ หุงสุก	2	ถ้วย
2. น้ำส้มสายชู	1	ช้อนชา
3. เกลือ	½	ช้อนชา
4. น้ำมันงา	1	ช้อนชา
5. น้ำตาลทราย	1	ช้อนชา
6. ไข่ไก่	3	ฟอง
7. แคลมอน	100	กรัม
8. แดงกวา หั่นเส้น	1	ถ้วย
9. แครอท หั่นเส้น	1	ถ้วย
10. ปูอัด หั่นเส้น	1	ถ้วย

ส่วนผสม ซูชิข้าวหอมมะลิไทย

1. ข้าวหอมมะลิ หุงสุก	2	ถ้วย
2. น้ำส้มสายชู	1	ช้อนชา
3. เกลือ	½	ช้อนชา
4. น้ำมันงา	1	ช้อนชา
5. น้ำตาลทราย	1	ช้อนชา
6. ไข่ไก่	3	ฟอง
7. แคลมอน	100	กรัม
8. แดงกวา หั่นเส้น	1	ถ้วย
9. แครอท หั่นเส้น	1	ถ้วย
10. ปูอัด หั่นเส้น	1	ถ้วย

9.2 วิธีทำ

ซูชิข้าวไรซ์เบอร์รี่

1. ข้าวข้าวไรซ์เบอร์รี่ นำไปหุงให้สุก เมื่อข้าวสุกแล้วใช้ตะเกียบคนข้าวให้ร่วนซุย เทลงในถ้วยผสม ใส่เกลือ น้ำตาล น้ำมันงา น้ำส้มสายชู น้ำมันงา ผสมให้เข้ากัน ปิดฝาเพื่อให้ยังอุ่น ๆ พักไว้ 10 นาที
2. เตรียม แคลมอน ปูอัด แดงกวา และแครอท หั่นเป็นเส้นยาว
3. ตอกไข่ใส่ถ้วย ตีไข่แล้วปรุงรสด้วยน้ำปลา และนำลงไปเจียวให้เป็นแผ่นบาง ๆ

4. วางแผ่นไข่บนเสื่อม้วน ปั่นข้าวไรซ์เบอร์รี่ วางบนไข่เกลี่ยให้ทั่ว วางทับด้วยแครอท แต่งกวา และแฮมมอนหรือปูอัดตามใจชอบ ม้วนข้าวจนแน่น ตัดส่วนขอบหัวและท้ายออก จากนั้นตัดเป็นชิ้นพอดีคำ แล้วจัดให้สวยงาม พร้อมรับประทาน

ซูชิข้าวหอมมะลิ

1. ซาวข้าวหอมมะลิ นำไปหุงให้สุก เมื่อข้าวสุกแล้วใช้ตะเกียบคนข้าวให้ร่วนซุย เทลงในถ้วยผสม ใส่เกลือ น้ำตาล น้ำส้มสายชู น้ำมันงา ผสมให้เข้ากัน ปิดฝาเพื่อให้เย็นลง ๑ พักไว้ 10 นาที

2. เตรียม แฮมมอน ปูอัด แต่งกวา และแครอท หั่นเป็นเส้นยาว

3. ตอกไข่ใส่ถ้วย ตีไข่แล้วปรุงรสด้วยน้ำปลา และนำลงไปเจียวให้เป็นแผ่นบาง ๆ

4. วางแผ่นไข่บนเสื่อม้วน ปั่นข้าวหอมมะลิ วางบนไข่เกลี่ยให้ทั่ว วางทับด้วยแครอท แต่งกวา และแฮมมอนหรือปูอัดตามใจชอบ ม้วนข้าวจนแน่น ตัดส่วนขอบหัวและท้ายออก จากนั้นตัดเป็นชิ้นพอดีคำ แล้วจัดให้สวยงาม พร้อมรับประทาน

GRAD VRU

แผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ชั้นอนุบาลปีที่ 3 (5-6 ปี) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562
ชื่อกิจกรรม ลูกชุบ สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 2 (วันพุธ เวลา 10.00-10.30 น.)

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้เด็กสามารถคิดริเริ่ม และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในการประกอบอาหาร
2. เพื่อให้เด็กสามารถวางแผนและจัดการระบบดำเนินการในการประกอบอาหาร
3. เพื่อให้เด็กสามารถทำงานสำเร็จตามเป้าหมายในการประกอบอาหาร

2. กรอบการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ : เด็กสามารถประกอบอาหารให้พอเหมาะกับความต้องการของตนเอง ซึ่งไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และไม่เหลือทิ้ง การกะปริมาณถ้วยชามเพื่อนำมาทำลูกชุบ การแบ่งถ้วยชามที่กวนแล้ว 1-1/2 ถ้วยตวง/คน การปั้นลูกชุบขนาดต่าง ๆ ที่ตนเองชอบ การใส่ส่วนผสมในถ้วยชามให้พอดี ถ้าใส่ส่วนผสมเครื่องปรุงมากเกินไป หรือน้อยเกินไป อาจจะทำให้รสชาติของอาหารไม่น่ารับประทานและเหลือทิ้งได้ การกวนถ้วยควรใช้ไฟปานกลาง ถ้าใช้ไฟมากเกินไป อาจทำให้ถ้วยไหม้ได้ รู้จักเลือกหยิบวัสดุอุปกรณ์ที่ครูเตรียมไว้ให้มาใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องอยู่ในกระบวนการขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร และขั้นปฏิบัติการ

ความมีเหตุผล : เด็กสามารถฝึกฝนการคิด การกวนถ้วยต้องใช้ไฟปานกลาง การปั้นลูกชุบให้มีขนาดพอเหมาะและน่ารับประทานระบายสี เมื่อปั้นและระบายสีเสร็จแล้วต้องชุบวุ้นให้สวยงาม สีที่ใช้ในการระบายสีมาจากวัสดุธรรมชาติ (สีเขียวจากใบเตย สีแดงจากกระเจี๊ยบ สีเหลืองจากฟักทอง สีส้มจากแครอท สีฟ้าจากอัญชัน) อธิบายด้วยเหตุและผลที่ค้นพบจากการลงมือปฏิบัติ เลือกวัสดุอุปกรณ์ในการทำลูกชุบได้อย่างมีเหตุผล ก่อนนำมาปรุงอาหารควรทำความสะอาดทุกครั้ง ปรุงอาหารให้สุกก่อนรับประทาน เริ่มทำอาหารตามลำดับขั้นตอนก่อน-หลังในตามแผนที่วางไว้จนสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องอยู่ในกระบวนการขั้นวางแผน ขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร และขั้นปฏิบัติการ

การสร้างภูมิคุ้มกัน : เด็กสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงในการทำอาหาร เด็ก ๆ มีการวางแผนการทำกิจกรรมโดยคำนึงถึงความปลอดภัย การทำกิจกรรมโดยไม่ประมาท เพราะการทำลูกชุบและการทำสีผสมอาหารเองจากธรรมชาติ เป็นการให้ความร้อนในการกวนถ้วยและการทำวุ้น การใช้มีดวัสดุธรรมชาติ ควรใช้อุปกรณ์อย่างระมัดระวังและปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างเคร่งครัดเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ มีการป้องกันดูแลตนเองและผู้อื่นไม่ให้ได้รับความเดือดร้อน ซึ่งสอดคล้องอยู่ในกระบวนการขั้นวางแผนและขั้นปฏิบัติการ

เงื่อนไขความรู้ : เด็กเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ใหม่ในการประกอบอาหาร (ลูกชุบ) การทำสีผสมอาหารจากวัสดุธรรมชาติเพื่อนำมาใช้ในการทำอาหาร รู้จักขั้นตอนการทำลูกชุบทุกขั้นตอนผ่านการลงมือปฏิบัติ สามารถอธิบายวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการใช้ที่ถูกต้อง และขั้นตอนการปรุงอาหารได้ครบทุกขั้นตอน และมีการปรับเปลี่ยนตามความคิดก่อนที่นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องอยู่ในกระบวนการขั้นรู้ความสนใจ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ และขั้นสรุปและอภิปรายผล

เงื่อนไขคุณธรรม : เด็กสามารถช่วยเหลือและแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น มีความสามัคคี
อดทนและเพียรพยายามในการทำอาหารให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เมื่อประกอบอาหารเสร็จแล้ว
เด็ก ๆ ต้องช่วยกันเก็บและทำความสะอาดอุปกรณ์ให้เรียบร้อย เด็ก ๆ นั่งรับประทานอาหารของ
ตนเองพร้อมกันทั้งห้องอย่างไม่เหลือทิ้ง เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง เด็ก ๆ นำอาหารที่
ตนเองได้ลงมือทำ นำกลับไปฝากคุณพ่อคุณแม่ที่บ้าน ซึ่งสอดแทรกอยู่ในกระบวนการชั้นวางแผน ชั้น
ปฏิบัติการ และชั้นสรุปและอภิปรายผล

3. เนื้อหา

การทำลูกชุบ การทำลูกชุบตามขั้นตอน (การกวน, การปั้น, การระบายสี, การชุบวุ้น,
การตกแต่ง) การปั้นเป็นรูปทรงต่าง ๆ การทำสีผสมอาหารจากธรรมชาติ การเลือกวัสดุอุปกรณ์ใน
การทำอาหาร การรับรู้รสชาติของอาหารที่ตนเองทำ

4. สาระที่ควรเรียนรู้

- เรียนรู้ขั้นตอน กระบวนการประกอบอาหารคาวหวาน และประโยชน์ของอาหาร
- วิธีระมัดระวังร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี

5. ประสพการณ์สำคัญ

- การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน
- การปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

GRAD VRU

6. ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้

ขั้นตอนการประกอบอาหาร	การประกอบอาหารโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ขั้นสร้างความสนใจ	1. ครูนำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการท่องคำคล้องจอง “ขนมไทย” เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของคำคล้องจอง โดยใช้คำถาม ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - จากคำคล้องจองนี้มีขนมไทยอะไรบ้างคะ - เด็ก ๆ รู้จักลูกชุบไหม ลูกชุบมีลักษณะอย่างไรคะ - เด็ก ๆ คิดว่าลูกชุบทำมาจากอะไรคะ
ขั้นวางแผน	2. ครูแนะนำชื่ออาหาร เครื่องปรุง วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการใช้ที่ถูกต้อง ในการทำลูกชุบ อธิบายขั้นตอนการทำลูกชุบ 3. ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับข้อตกลงเบื้องต้น เกี่ยวกับข้อปฏิบัติและข้อควรระวังในการปฏิบัติประกอบอาหาร ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - ล้างมือให้สะอาดและเช็ดให้แห้งก่อนและหลังการทำอาหารทุกครั้ง - ไม่พูดคุยเสียงดังหรือเล่นกันในขณะที่ทำอาหาร - ระมัดระวังการใช้มีด ความร้อน - ไม่ลุกเดินไปเดินมาออกจากกลุ่มตนเอง - หลังจากทำอาหารเสร็จแล้วช่วยกันเก็บอุปกรณ์ และทำความสะอาดสถานที่ให้เรียบร้อย 4. เด็กเลือกเข้ากลุ่มตามความสมัครใจ กลุ่มละ 5 คน (เงื่อนไขคุณธรรม) 5. เด็กแต่ละกลุ่มวางแผน และออกแบบการทำภาชนะใส่อาหารจากวัสดุธรรมชาติ แบ่งหน้าที่ในการทำอาหารร่วมกัน
ขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร	6. เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเลือกและจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาหารตามที่ได้วางแผนไว้

6. (ต่อ)

ขั้นตอนการประกอบอาหาร	การประกอบอาหารโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ขั้นปฏิบัติการ	<p>7. เด็กลงมือทำภาชนะใส่อาหารจากวัสดุธรรมชาติตามที่ได้ออกแบบไว้</p> <p>8. เด็ก ๆ เตรียมส่วนผสมให้เพียงพอกับความ ต้องการ และลงมือทำอาหารร่วมกับเพื่อน ตามขั้นตอนที่วางแผนอย่างเป็นลำดับ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่วยกันต้มถั่วเขียว (ทั้งห้อง) - ช่วยคั้นน้ำกะทิ (กลุ่มย่อย) - ปั่นถั่วเขียวและกวนถั่วเขียว (กลุ่มย่อย) - ปั่นให้เป็นรูปต่าง ๆ และทาสีให้สวยงาม (รายบุคคล) - ช่วยกันต้มวุ้น และนำถั่วเขียวที่ปั่นมาชุบวุ้น (ทั้งห้อง) <p>9. เด็ก ๆ ช่วยกันเก็บวัสดุอุปกรณ์ และทำความสะอาดอุปกรณ์ สถานที่ให้เรียบร้อย</p>
ขั้นสรุปและอภิปรายผล	<p>10. เด็กและครูร่วมกันสรุปขั้นตอนในการทำลูกชุบ โดยครูใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กเสนอผลงานและทบทวนกระบวนการทำลูกชุบ</p> <p>11. เด็ก ๆ นำอาหารที่ตนเองได้ลงมือทำไปฝากคุณพ่อและคุณแม่ พร้อมรับประทานร่วมกัน</p>

7. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

วัตถุดิบ ได้แก่ ถั่วเขียวเลาะเปลือก เนื้อมะพร้าวขูด น้ำเปล่า ใบเตย อันชัญ พักทอง สีผสมอาหาร ผงวุ้น

อุปกรณ์ในการประกอบอาหาร ได้แก่ ไม้ลูกชิ้น พู่กัน หม้อ เครื่องปั่น ถ้วย จาน ช้อน ใบบัวขนาดเล็ก กระจอน

สื่อการเรียนรู้ ได้แก่ แผนภูมิการประกอบอาหาร “ลูกชุบ” แผนภูมิคำคล้องจองขนมไทย

8. การประเมินผล

- 8.1 สังเกตการณ์สนทนา และการตอบคำถาม
- 8.2 สังเกตพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน บันทึก VDO
- 8.3 สังเกตผลงาน

9. ภาคผนวก

9.1 ส่วนผสม

ส่วนผสมลูกชุบ

1. ถั่วเขียวเลาะเปลือก (หนึ่ง) 500 กรัม
2. น้ำตาลทราย 300 กรัม
3. เนื้อมะพร้าวขูด 500 กรัม
4. สีส้มอาหารตามใจชอบ
5. รูน

9.2 วิธีทำ

ต้มถั่วเขียว

1. นำถั่วเขียวที่เลาะเปลือกแล้วไปล้างน้ำให้สะอาด
2. เมื่อได้ถั่วเขียวที่สะอาดแล้ว นำไปต้มให้สุก
3. เมื่อถั่วเขียวสุกแล้ว ให้ตักใส่ถ้วยพักทิ้งไว้ให้เย็น

คั้นน้ำกะทิ

1. นำเนื้อมะพร้าวใส่ซาม เทน้ำเปล่าใส่ แล้วคั้นจนได้หัวกะทิ
2. นำมากรองด้วยกระชอน เพื่อแยกกากมะพร้าวออกจากน้ำกะทิ

ปั่นถั่วเขียว

1. นำถั่วเขียว น้ำตาลและกะทิ ปั่นรวมกันจนเนียนละเอียด
2. เทส่วนผสมลงในกระทะแล้วเคี่ยวจนถั่วนั้นปั่นเป็นลูกได้

ปั้นและทาสี

1. เตรียมสีผสมอาหารแยกไว้เป็นสีละถ้วย และเตรียมอุปกรณ์สำหรับพิมพ์ เช่น พู่กัน และไม้แหลมสำหรับเสียบลูกชุบ
2. ปั้นขนมให้เป็นรูปผลไม้ต่าง ๆ จากนั้นก็เสียบด้วยไม้แหลม ปักพักไว้ก่อน
3. นำขนมที่ปั้นแล้ว ตกแต่งสีได้เลย แล้วนำไปตากให้สีแห้ง

ชุปวุ้น

1. ละลายวุ้นในน้ำทิ้งไว้ 10 นาที
2. เทน้ำใส่หม้อ เทวุ้นที่ละลายน้ำลงไป ใส่น้ำตาล $\frac{1}{2}$ ถ้วย เคี่ยวจนจนเดือด 15 นาที แล้วพักทิ้งไว้
3. เมื่อขนมพร้อมแล้วให้นำมาชุปกับวุ้น เคลือบให้ขนมเป็นชั้นเงาสวย อาจจะจุ่มสองรอบเพื่อความหนามากยิ่งขึ้น

GRAD VRU

แผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ชั้นอนุบาลปีที่ 3 (5-6 ปี) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562
ชื่อกิจกรรม ขนมตะโก้ สัปดาห์ที่ 3 ครั้งที่ 8 (วันพุธ เวลา 10.00-10.30 น.)

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้เด็กสามารถคิดริเริ่ม และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในการประกอบอาหาร
2. เพื่อให้เด็กสามารถวางแผนและจัดการระบบดำเนินการในการประกอบอาหาร
3. เพื่อให้เด็กสามารถทำงานสำเร็จตามเป้าหมายในการประกอบอาหาร

2. กรอบการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ : เด็กสามารถประกอบอาหารให้พอเหมาะกับความต้องการของตนเอง ซึ่งไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และไม่เหลือทิ้ง การกะปริมาณแป้งเพื่อนำมาทำเนื้อตะโก้ การใส่ส่วนผสมในแป้งกวนให้พอดี ถ้าใส่ส่วนผสมเครื่องปรุงมากเกินไป หรือน้อยเกินไป อาจจะทำให้แป้งที่กวนไม่สุก รสชาติของอาหารไม่น่ารับประทานและเหลือทิ้งได้ การกวนแป้งควรใช้ไฟปานกลาง ถ้าใช้ไฟมากเกินไป อาจทำให้เนื้อตะโก้มีกลิ่นไหม้ได้ รู้จักเลือกหยิบวัสดุอุปกรณ์ที่ครูเตรียมไว้ให้มาใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดแทรกอยู่ในกระบวนการขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร และขั้นปฏิบัติการ

ความมีเหตุผล : เด็กสามารถฝึกฝนการคิด การกวนแป้งต้องใช้ไฟปานกลาง การเลือกใบเตยเพื่อนำมาทำภาชนะใส่ขนมตะโก้ ซึ่งเป็นวัสดุธรรมชาติที่หาได้ง่าย อธิบายด้วยเหตุและผลที่ค้นพบจากการลงมือปฏิบัติ เลือกว่าวัสดุอุปกรณ์ในการทำลูกชุบได้อย่างมีเหตุผล ก่อนนำมาปรุงอาหารควรทำความสะอาดทุกครั้ง ปรุงอาหารให้สุกก่อนรับประทาน เริ่มทำอาหารตามลำดับขั้นตอนก่อน-หลังในตามแผนที่วางไว้จนสำเร็จ ซึ่งสอดแทรกอยู่ในกระบวนการขั้นวางแผน ขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร และขั้นปฏิบัติการ

การสร้างภูมิคุ้มกัน : เด็กสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงในการทำอาหาร เด็ก ๆ มีการวางแผนการทำกิจกรรมโดยคำนึงถึงความปลอดภัย การทำกิจกรรมโดยไม่ประมาท เพราะการทำขนมตะโก้ ควรใช้อุปกรณ์อย่างระมัดระวังและปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างเคร่งครัดเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ มีการป้องกันดูแลตนเองและผู้อื่นไม่ได้รับความเดือดร้อน ซึ่งสอดแทรกอยู่ในกระบวนการขั้นวางแผนและขั้นปฏิบัติการ

เงื่อนไขความรู้ : เด็กเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ใหม่ในการประกอบอาหาร (ขนมตะโก้) การทำภาชนะใส่อาหารจากวัสดุธรรมชาติ รู้จักขั้นตอนการทำขนมตะโก้ทุกขั้นตอนผ่านการลงมือปฏิบัติ สามารถอธิบายวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการใช้ที่ถูกต้อง และขั้นตอนการปรุงอาหารได้ครบทุกขั้นตอน และมีการปรับเปลี่ยนตามความคิดก่อนที่นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติทุกขั้นตอน ซึ่งสอดแทรกอยู่ในกระบวนการขั้นรู้ความสนใจ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ และขั้นสรุปและอภิปรายผล

เงื่อนไขคุณธรรม : เด็กสามารถช่วยเหลือและแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น มีความสามัคคีอดทนและเพียรพยายามในการทำอาหารให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เมื่อประกอบอาหารเสร็จแล้ว เด็ก ๆ ต้องช่วยกันเก็บและทำความสะอาดอุปกรณ์ให้เรียบร้อย เด็ก ๆ นั่งรับประทานอาหารของ

ตนเองพร้อมกันทั้งห้องอย่างไม่เหลือทิ้ง เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง เด็ก ๆ นำอาหารที่ตนเองได้ลงมือทำ นำกลับไปฝากคุณพ่อคุณแม่ที่บ้าน ซึ่งสอดแทรกอยู่ในกระบวนการชั้นวางแผนชั้นปฏิบัติการ และขั้นสรุปและอภิปรายผล

3. เนื้อหา

ลักษณะของแป้ง เผือก ข้าวโพดที่นำมาประกอบอาหาร ประโยชน์ของเผือกและข้าวโพด วิธีการทำขนมตะโก้ การประกอบอาหารตามขั้นตอน รับรู้รสชาติและการประกอบอาหารคาวหวานที่ตนเองทำ

4. สาระที่ควรเรียนรู้

- เรียนรู้ขั้นตอน กระบวนการการประกอบอาหารคาวหวาน และประโยชน์ของอาหาร
- วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี

5. ประสพการณ์สำคัญ

- การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน
- การปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6. ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้

ขั้นตอนการประกอบอาหาร	การประกอบอาหารโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ขั้นสร้างความสนใจ	1. ครูนำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการร้องเพลง “ขนมไทย” เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของเพลง โดยใช้คำถามดังนี้ - เนื้อหาเพลงที่เด็ก ๆ ร้องมีขนมไทยอะไรบ้างคะ - เด็ก ๆ รู้จักตะโก้ไหม ตะโก้ทำมาจากอะไรคะ
ขั้นวางแผน	2. ครูแนะนำชื่ออาหาร เครื่องปรุง วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการใช้ที่ถูกต้องวิธีในการทำตะโก้เผือก ตะโก้ข้าวโพด อธิบายขั้นตอนการทำตะโก้เผือก ตะโก้ข้าวโพด 3. ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับข้อตกลงเบื้องต้น เกี่ยวกับข้อปฏิบัติและข้อควรระวังในการปฏิบัติประกอบอาหาร ดังนี้ (เงื่อนไขคุณธรรมและการสร้างภูมิคุ้มกัน) - ล้างมือให้สะอาดและเช็ดให้แห้งก่อนและหลังการทำอาหารทุกครั้ง - ไม่พูดคุยเสียงดังหรือเล่นกันในขณะที่ทำอาหาร - ระมัดระวังการใช้มีด ความร้อน - ไม่ลุกเดินไปเดินมาออกจากกลุ่มตนเอง - หลังจากทำอาหารเสร็จแล้วช่วยกันเก็บอุปกรณ์ และทำความสะอาดสถานที่ให้เรียบร้อย 4. เด็กเลือกเข้ากลุ่มตามความสมัครใจ กลุ่มละ 5 คน 5. เด็กแต่ละกลุ่มวางแผน และออกแบบการทำภาชนะใส่อาหารจากวัสดุธรรมชาติ แบ่งหน้าที่ในการทำอาหารร่วมกัน
ขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร	6. เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเลือกและจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาหารตามที่ได้วางแผนไว้

6. (ต่อ)

ขั้นตอนการประกอบอาหาร	การประกอบอาหารโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ขั้นปฏิบัติการ	<p>7. เด็กลงมือทำภาชนะใส่อาหารจากวัสดุธรรมชาติตามที่ได้ออกแบบไว้</p> <p>8. เด็ก ๆ เตรียมส่วนผสม และลงมือทำอาหารร่วมกับเพื่อน ตามขั้นตอนที่วางแผนอย่างเป็นลำดับดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - แกะข้าวโพด และหั่นเผือกให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ (รายบุคคล) - นำข้าวโพดและเผือกไปต้ม (ทั้งห้อง) - ผสมแป้ง (กลุ่มย่อย) - กวนแป้ง ใส่เผือก และข้าวโพด (ทั้งห้อง) - คั้นน้ำกะทิ (กลุ่มย่อย) - ช่วยกันตักแป้งที่กวนเสร็จใส่กระทงที่เตรียมไว้ (รายบุคคล) - ทำหน้าตะโก้ และตักหยอดหน้าตัวขนม ตกแต่งหน้าด้วยเมล็ดข้าวโพดและเผือก ที่เตรียมไว้ (รายบุคคล) <p>9. เด็ก ๆ ช่วยกันเก็บวัสดุอุปกรณ์ และทำความสะอาดสถานที่ให้เรียบร้อย</p>
ขั้นสรุปและอภิปรายผล	<p>10. เด็กและครูร่วมกันสรุปขั้นตอนในการทำตะโก้เผือก ตะโก้ข้าวโพด โดยครูใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กเสนอผลงานและทบทวนกระบวนการทำตะโก้เผือก ตะโก้ข้าวโพด</p> <p>11. เด็ก ๆ นำอาหารที่ตนเองได้ลงมือทำไปฝากคุณพ่อและคุณแม่ พร้อมรับประทานร่วมกัน</p>

7. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

วัตถุดิบ ได้แก่ เนื้อหมู รากผักชี กระเทียม พริกไทยป่น เกลือ น้ำเปล่า ไข่ไก่ น้ำมัน เส้นหมี่
ข้าวขาว

อุปกรณ์ในการประกอบอาหาร ได้แก่ งาน กระทะ ตะหลิว ถ้วย
 สื่อการเรียน ได้แก่ แผนภูมิการประกอบอาหาร “ตะโก้เผือก ข้าวโพด” แผนภูมิเพลง “ขนม
 ไทย”

8. การประเมินผล

- 8.1 สังเกตการสนทนา และการตอบคำถาม
- 8.2 สังเกตพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน บันทึก VDO
- 8.3 สังเกตผลงาน

9. ส่วนผสม

9.1 ส่วนผสม

ส่วนผสมขนมตะโก้

1. ตัวตะโก้

แป้งมัน	10	ช้อนโต๊ะ
แป้งข้าวเจ้า	5	ถ้วย
ข้าวโพด	200	กรัม
เผือก	200	กรัม
น้ำใบเตย	2	ถ้วย
น้ำตาลทราย	2	ถ้วย

2. หน้าตะโก้

แป้งข้าวเจ้า	2	ถ้วย
กระทิ	2	ถ้วย
น้ำตาลทราย	1	ช้อนโต๊ะ
เกลือป่น	2	ช้อนชา

9.2 วิธีทำ

ขนมตะโก้

1. แกะข้าวโพดออกจากฝัก หั่นเผือกเป็นสี่เหลี่ยมลูกเต๋า
2. ผสมแป้งข้าวเจ้า แป้งมัน และน้ำตาลทรายเข้าด้วยกัน เติมน้ำเปล่าและน้ำใบเตยลงไป คนผสมให้เข้าเป็นเนื้อเดียวกัน
3. ยกขึ้นตั้งไฟกวนไปเรื่อย ๆ จนส่วนผสมข้นเหนียว ใส่เผือก – ข้าวโพด ลงไป รอจนแป้งที่
ได้เหนียว
4. ตักหยอดใส่ถ้วยหรือกระทงที่เตรียมไว้
5. ทำหน้าตะโก้ โดยผสมแป้ง กระทิ น้ำตาลและเกลือเข้าด้วยกันยกขึ้นตั้งไฟอ่อนจนส่วนผสม
เริ่มข้น
6. ตักส่วนผสมหยอดหน้าตัวขนมตะโก้ อาจแต่งหน้าขนมด้วยข้าวโพดและเผือกให้สวยงาม

ภาคผนวก ข

- คู่มือการใช้แบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย
- แบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

GRAD VRU

คู่มือการใช้แบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. พฤติกรรมที่สังเกตและบันทึกลงในแบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย กลุ่มทักษะปฏิบัติ มี 3 ด้าน ได้แก่ การริเริ่มลงมือทำ การวางแผน จัดระบบดำเนินการ การพากเพียรมุ่งเป้าหมาย

2. แบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย เป็นการบันทึกทั้งในรูปของความถี่ (จำนวนครั้ง) และระดับคุณภาพของพฤติกรรมจัดเป็น 4 ระดับคะแนน

3. เวลาที่ใช้ในการสังเกต สังเกตในช่วงเวลาจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ โดยทำการสังเกตและบันทึกในชั้นดำเนินกิจกรรม ช่วงเวลา 10.00 – 10.30 นาฬิกา

ข้อปฏิบัติในการประเมิน

1. เขียนชื่อผู้ประเมิน ผู้รับการประเมิน (เด็ก) วัน เดือน ปี ที่ทำการประเมิน
2. ผู้สังเกตทำการประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กที่ละคน และบันทึกภาพ VDO เพื่อดูพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย

การบันทึกแบบประเมิน

เมื่อสังเกตพฤติกรรมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จตรงกับข้อใดและในช่องระดับคะแนนพฤติกรรมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จตรงกับข้อใดให้ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องนั้น ถ้าเกิดพฤติกรรมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ และช่องระดับคะแนนพฤติกรรมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จซ้ำช่องเดิมให้ทำเครื่องหมาย (✓) เพิ่มลงในช่องเดิมตามจำนวนครั้งที่เกิดพฤติกรรมซ้ำ โดยทำการบันทึกพฤติกรรมซ้ำ ดังนี้

ช่องระดับคะแนน 4 บันทึกเมื่อเด็กปฐมวัยปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเองทุกครั้ง โดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น

ช่องระดับคะแนน 3 บันทึกเมื่อเด็กปฐมวัยปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง

ช่องระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป

ช่องระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อเด็กปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง

การเตรียมการประเมิน

1. ผู้ประเมินต้องศึกษาคู่มือในการสังเกตให้เข้าใจกระบวนการในการสังเกตทั้งหมดเพื่อให้เกิดความชำนาญในการใช้แบบสังเกต
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมและอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมไว้เรียบร้อยล่วงหน้า

3. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการสังเกตได้แก่ คู่มือการใช้แบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย นาฬิกาจับเวลา 1 เรือน กล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหว และแบบประเมินพฤติกรรมทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จไว้ให้เรียบร้อยล่วงหน้า
4. ผู้ประเมินควรสร้างความคุ้นเคยกับผู้รับการประเมินก่อนที่จะทำการสังเกต และพยายามจำชื่อของผู้รับการประเมินทุกคน
5. ก่อนเริ่มทำการสังเกต ควรให้ผู้รับการประเมินได้ทำธุระส่วนตัวให้เรียบร้อยก่อน เช่น ดื่มน้ำ เข้าห้องน้ำ

GRAD VRU

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนนแสดงพฤติกรรม			
	4	3	2	1
1. ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ				
1.1 วางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน	เด็กสามารถวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนได้ด้วยตนเองทุกครั้ง โดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น	เด็กสามารถวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง	เด็กสามารถวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป	เด็กไม่สามารถวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนได้ หรือมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง
1.2 บอกลำดับขั้นตอนความสำคัญก่อนและหลัง	เด็กสามารถบอกลำดับขั้นตอนความสำคัญก่อนและหลังได้ด้วยตนเองทุกครั้ง โดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น	เด็กสามารถบอกลำดับขั้นตอนความสำคัญก่อนและหลังได้ โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง	เด็กสามารถบอกลำดับขั้นตอนความสำคัญก่อนและหลังได้ โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป	เด็กไม่สามารถบอกลำดับขั้นตอนความสำคัญก่อนและหลังได้ หรือมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง
1.3 อธิบายวิธีการลงมือทำงานตามที่วางแผนไว้ได้	เด็กสามารถอธิบายวิธีการลงมือทำงานตามที่วางแผนไว้ได้ด้วยตนเองทุกครั้ง โดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น	เด็กสามารถอธิบายวิธีการลงมือทำงานตามที่วางแผนไว้ได้ โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง	เด็กสามารถอธิบายวิธีการลงมือทำงานตามที่วางแผนไว้ได้โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป	เด็กไม่สามารถอธิบายวิธีการลงมือทำงานตามที่วางแผนไว้ได้ หรือมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนนแสดงพฤติกรรม			
	4	3	2	1
1.4 ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนที่วางแผนไว้	เด็กปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ได้ด้วยตนเองทุกครั้งโดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น	เด็กปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ได้โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง	เด็กปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ได้โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป	เด็กไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ได้หรือมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง
1.5 ปฏิบัติกิจกรรมเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด	เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมเสร็จทันตามเวลาที่กำหนดได้ด้วยตนเองทุกครั้งโดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น	เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมเสร็จทันตามเวลาที่กำหนดได้โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง	เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมเสร็จทันตามเวลาที่กำหนดได้โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป	เด็กไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมเสร็จทันตามเวลาที่กำหนดได้หรือมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง
2. ด้านการริเริ่มและลงมือทำ				
2.1 เริ่มต้นทำงานด้วยตนเอง	เด็กสามารถเริ่มต้นทำงานด้วยตนเองทุกครั้งโดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น	เด็กสามารถเริ่มต้นทำงานโดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง	เด็กสามารถเริ่มต้นทำงานโดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป	เด็กไม่สามารถเริ่มต้นทำงานได้หรือมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนนแสดงพฤติกรรม			
	4	3	2	1
2.2 บอกหรือแสดงวิธีการทำงานใหม่ ๆ ด้วยตนเอง	เด็กสามารถบอกหรือแสดงวิธีการทำงานใหม่ ๆ ด้วยตนเองทุกครั้ง โดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น	เด็กสามารถบอกหรือแสดงวิธีการทำงานใหม่ ๆ ด้วยตนเอง โดยการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง	เด็กบอกหรือแสดงวิธีการทำงานใหม่ ๆ ด้วยตนเอง โดยการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป	เด็กบอกหรือแสดงวิธีการทำงานใหม่ ๆ ด้วยตนเอง หรือมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง
2.3 ปฏิบัติกิจกรรมจนแล้วเสร็จเป็นชิ้นเป็นอัน	เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมจนแล้วเสร็จเป็นชิ้นเป็นอันได้ด้วยตนเองทุกครั้ง โดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น	เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมจนแล้วเสร็จเป็นชิ้นเป็นอัน โดยการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง	เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมจนแล้วเสร็จเป็นชิ้นเป็นอัน โดยการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป	เด็กไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมจนแล้วเสร็จเป็นชิ้นเป็นอัน หรือมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง
2.4 ปฏิบัติกิจกรรมทันทีเมื่อได้รับมอบหมาย	เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมทันทีเมื่อได้รับมอบหมายทุกครั้ง โดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น	เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมทันทีเมื่อได้รับมอบหมาย โดยการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง	เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมทันทีเมื่อได้รับมอบหมาย โดยการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป	เด็กไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมทันทีเมื่อได้รับมอบหมาย หรือมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนนแสดงพฤติกรรม			
	4	3	2	1
2.5 ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง	เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทุกครั้ง โดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น	เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมโดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง	เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมโดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป	เด็กไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง หรือมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง
3. ด้านมุ่งเป้าหมาย				
3.1 ปฏิบัติกิจกรรมตามเป้าหมายได้สำเร็จ	เด็กปฏิบัติตามเป้าหมายให้สำเร็จได้ทุกครั้ง โดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น	เด็กปฏิบัติตามเป้าหมายให้สำเร็จได้ โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง	เด็กปฏิบัติตามเป้าหมายให้สำเร็จได้ โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป	เด็กไม่สามารถปฏิบัติตามเป้าหมายให้สำเร็จได้ หรือมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง
3.2 อธิบายเกี่ยวกับผลงานที่ได้จากการลงมือทำด้วยตนเอง	เด็กสามารถอธิบายเกี่ยวกับผลงานที่ได้จากการลงมือทำด้วยตนเองทุกครั้ง โดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น	เด็กสามารถอธิบายเกี่ยวกับผลงานที่ได้จากการลงมือทำด้วยตนเองได้ โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง	เด็กสามารถอธิบายเกี่ยวกับผลงานที่ได้จากการลงมือทำด้วยตนเองได้ โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป	เด็กไม่สามารถอธิบายเกี่ยวกับผลงานที่ได้จากการลงมือทำด้วยตนเองได้ หรือมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนนแสดงพฤติกรรม			
	4	3	2	1
3.3 ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ	เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจได้ทุกครั้ง โดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น	เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจได้ โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง	เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจได้ โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป	เด็กไม่สามารถตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมได้ หรือมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง
3.4 บอกความคิดความต้องการในการปฏิบัติกิจกรรม	เด็กสามารถบอกความคิดความต้องการในการปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเองทุกครั้ง โดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น	เด็กสามารถบอกความคิดความต้องการในการปฏิบัติกิจกรรมได้ โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง	เด็กสามารถบอกความคิดความต้องการในการปฏิบัติกิจกรรมได้ โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป	เด็กไม่สามารถบอกความคิดความต้องการในการปฏิบัติกิจกรรมได้ หรือมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง
3.5 แก้ปัญหาให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	เด็กสามารถแก้ปัญหาให้งานสำเร็จตามเป้าหมายได้ด้วยตนเองทุกครั้ง โดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น	เด็กสามารถแก้ปัญหาให้งานสำเร็จตามเป้าหมายได้โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น 1-3 ครั้ง	เด็กสามารถแก้ปัญหาให้งานสำเร็จตามเป้าหมายได้ โดยมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป	เด็กไม่สามารถแก้ปัญหาให้งานสำเร็จตามเป้าหมายได้ หรือมีการร้องขอความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นทุกครั้ง

แบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

ชื่อสกุล.....ผู้ประเมิน
 ชื่อสกุล.....ผู้รับการประเมิน
 ผู้ถูกรับการประเมินคนที่.....ชั้นอนุบาลปีที่.....
 วันที่..... เวลา.....

ลำดับ	ประเด็นการประเมิน	ระดับการแสดงผลพฤติกรรม			
		4	3	2	1
1. ด้านการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ					
1.1	วางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน				
1.2	บอกลำดับขั้นตอนความสำคัญก่อนและหลัง				
1.3	อธิบายวิธีการลงมือทำงานตามที่วางแผนไว้ได้				
1.4	ปฏิบัติตามกิจกรรมตามขั้นตอนที่วางแผนไว้				
1.5	ปฏิบัติตามกิจกรรมเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด				
2. ด้านการริเริ่มและลงมือทำ					
2.1	เริ่มต้นทำงานด้วยตนเอง				
2.2	บอกวิธีคิดที่แตกต่างไปจากผู้อื่น				
2.3	ปฏิบัติตามกิจกรรมจนแล้วเสร็จเป็นชิ้นเป็นอัน				
2.4	ปฏิบัติตามกิจกรรมทันทีเมื่อได้รับมอบหมาย				
2.5	ปฏิบัติตามกิจกรรมด้วยตนเอง				
3. ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย					
3.1	ปฏิบัติตามกิจกรรมตามเป้าหมายได้สำเร็จ				
3.2	อธิบายเกี่ยวกับผลงานที่ได้จากการลงมือทำด้วยตนเอง				
3.3	ปฏิบัติตามกิจกรรมด้วยความตั้งใจ				
3.4	บอกความคิดความต้องการในการปฏิบัติตามกิจกรรม				
3.5	แก้ปัญหาให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย				
รวมคะแนน					

ลงชื่อ.....

(นางสาวอภิญญา อ่อนโว)

ผู้ประเมิน

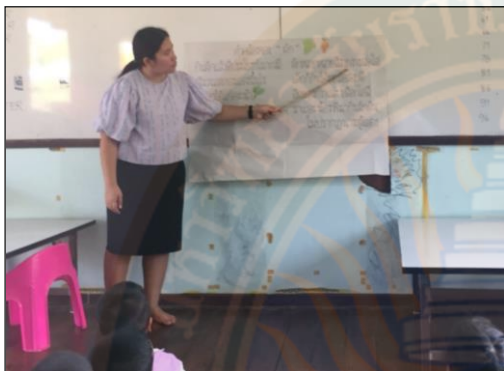

ภาคผนวก ค

- รูปภาพประกอบการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

GRAD VRU

ภาพประกอบการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร

ครูและเด็กร่วมกันท่องคำคล้องจอง

ครูเล่านิทานให้เด็ก ๆ ฟัง

วัสดุ และอุปกรณ์ทำซอ่ม่วง

วัสดุ และอุปกรณ์ทำขนม น้ำดอกไม้ม

เด็ก ๆ แต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการ
ออกแบบผลิตภัณฑ์

เด็ก ๆ ช่วยกันวางแผนภายในกลุ่มของ
ตนเอง

ภาพประกอบการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร

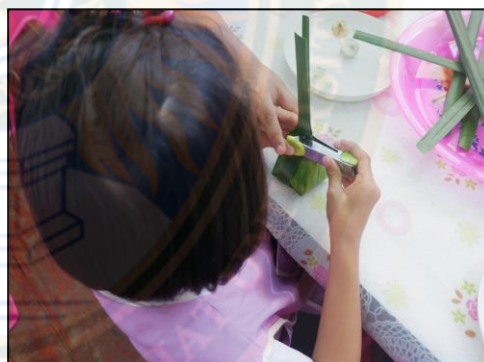
เด็ก ๆ ออกมาเลือกวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อนำไปประกอบอาหาร

เด็ก ๆ แบ่งหน้าที่การทำงานของตนเอง

ครูสาธิตและให้เด็กห่อบรรจุภัณฑ์อาหาร

เด็กทำขนมจาก โดยใช้ใบจากห่อ

เด็ก ๆ ทำกรวยข้าวเหนียวปิ้งจากใบเตย

เด็ก ๆ ลงมือทำอาหารด้วยตนเอง

ภาพประกอบการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร

เด็ก ๆ กำลังปั้นไส้ขนมเพื่อทำสาकु

เด็ก ๆ ทำซ่อ่มวงทีละคน หมนเวียน
ภายในกลุ่ม

เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการทำอาหาร

เด็ก ๆ แต่ละกลุ่มช่วยกันเทส่วนผสมใส่
ใบตองในลังถึง แล้วนั่งจบนสุก

ขนมที่เด็ก ๆ ทำขึ้นด้วยตนเอง

ผลงานของเด็ก ๆ ที่จะนำกลับบ้านไป
ฝากผู้ปกครอง

ภาคผนวก ง
- ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญ

GRAD VRU

ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพ

ตอนที่ 1 ผลจากการแปลผลความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ ตามแนวคิด Likert Scale ของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	เกณฑ์การประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. องค์กรประกอบของแผนการจัดประสบการณ์มีความชัดเจน และครบถ้วน	4	5	5	5	4	4.6	0.55	มากที่สุด
2. จุดประสงค์สอดคล้องกับกิจกรรม และการประเมิน	4	4	5	5	4	4.4	0.55	มาก
3. สารการเรียนรู้มีความถูกต้อง ชัดเจนเหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก	4	4	5	5	4	4.4	0.55	มาก
4. แผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 5 ขั้นตอน ดังนี้								
ขั้นเร้าความสนใจ	4	5	5	5	4	4.6	0.55	มากที่สุด
ขั้นวางแผน	4	5	5	5	4	4.6	0.55	มากที่สุด
ขั้นเตรียมการก่อนประกอบอาหาร	4	5	5	5	4	4.6	0.55	มากที่สุด
ขั้นปฏิบัติการ	4	5	5	5	4	4.6	0.55	มากที่สุด
ขั้นสรุปและอภิปราย	4	5	5	5	4	4.6	0.55	มากที่สุด
5. สื่อ/ วัสดุอุปกรณ์สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	5	5	5	5	4	4.8	0.45	มากที่สุด
6. มีการวัดผลและประเมินผลตรงตามจุดประสงค์	4	4	5	5	4	4.4	0.55	มาก
7. กำหนดเกณฑ์การประเมินชัดเจน เข้าใจง่าย	4	4	4	5	4	4.2	0.45	มาก

ตอนที่ 2 ผลจากการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแบบประเมินทักษะการคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัย

ประเด็น	ค่าดัชนี IOC					IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. ด้านการวางแผนและการจัดระบบ ดำเนินการ							
1.1 วางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
1.2 บอกลำดับขั้นตอนความสำคัญก่อน และหลัง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
1.3 อธิบายวิธีการลงมือทำงานที่วางแผน ไว้ได้	0	+1	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
1.4 ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนที่วางแผน ไว้	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
1.5 ปฏิบัติกิจกรรมเสร็จทันตามเวลาที่ กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2.ด้านการริเริ่มและลงมือทำ							
2.1 เริ่มต้นทำงานด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2.2 บอกหรือแสดงวิธีการทำงานใหม่ ๆ ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้
2.3 ปฏิบัติกิจกรรมจนแล้วเสร็จเป็นชิ้น เป็นอัน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2.4 ปฏิบัติกิจกรรมทันทีเมื่อได้รับ มอบหมาย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2.5 ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3. ด้านการพากเพียรมุ่งเป้าหมาย							
3.1 ปฏิบัติกิจกรรมตามเป้าหมายได้ สำเร็จ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.2 อธิบายเกี่ยวกับผลงานที่ได้จากการ ลงมือทำด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.3 ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.4 บอกความคิดความต้องการในการ ปฏิบัติกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.5 แก้ปัญหาให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ภาคผนวก จ

- หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

GRAD VRU

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/ก ๕๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ. ประตูน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาศ แหนงจอน

ด้วยนางสาวภิญญา อ่อนโว รหัสนักศึกษา ๖๐B๕๔๖๘๐๑๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาทักษะ การคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติพร พิชญกุล เป็นประธานที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นางสาวภิญญา อ่อนโว เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๒-๘๕๒๗๗๐๒ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีร์ธนิษฐ์ ศิริโวหาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๔ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๒๔ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/ว.๕๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ. ประตุน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร จันทมฤก

ด้วยนางสาวอภิญญา อ่อนโว รหัสนักศึกษา ๖๐8๕๔๖๘๐๑๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาทักษะ การคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติพร พิษณุกุล เป็นประธานที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นางสาวอภิญญา อ่อนโว เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๒-๘๕๒๗๗๐๒ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนิช ศิริวัทธาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๕ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๓, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๒๕ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๑๕๖๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ. ประจักษ์พระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๓๘๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน อาจารย์นันทิยา รักตประจิด

ด้วยนางสาวอภิญญา อ่อนไว รหัสนักศึกษา ๖๐8๕๔๖๘๐๑๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาทักษะ การคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติพร พิชญกุล เป็นประธานที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นางสาวอภิญญา อ่อนไว เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๒-๘๕๒๗๗๐๒ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรอนิษฐ์ ศิริโวหาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/ก ๕๖๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ. ประตุน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๒๕๖๖ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางสาวอารีย์ คำสังฆะ

ด้วยนางสาวอภิญา อ่อนโว รหัสนักศึกษา ๖๐8๕๔๖๘๐๑๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาทักษะ การคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติพร พิษณุกุล เป็นประธานที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นางสาวอภิญา อ่อนโว เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๒-๘๕๒๗๗๐๒ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรอนิษฐ์ ศิริโวหาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/ ๑๕๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ. ประตูน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางสาวบุษยามาศ ฝั่งกลาง

ด้วยนางสาวกัญญา อ่อนไว รหัสนักศึกษา ๖๐8๕๔๖๘๐๑๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาทักษะ การคิดเพื่อจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติพร พิชญกุล เป็นประธานที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นางสาวกัญญา อ่อนไว เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๒-๘๕๒๗๗๐๒ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนิช ศิริโวหาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ประวัติผู้วิจัย

GRAD VRU

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ -นามสกุล นางสาวอภิญญา อ่อนโว
วัน เดือน ปี ที่เกิด 16 กุมภาพันธ์ 2536
สถานที่เกิด จังหวัดสระแก้ว
ที่อยู่ปัจจุบัน 46 หมู่ 15 ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว
จังหวัดสระแก้ว 27000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2553 มัธยมศึกษาปีที่ 6
จากโรงเรียนบ้านแก้งวิทยา

พ.ศ. 2559 ครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

พ.ศ. 2563 ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2559-ปัจจุบัน ครู คศ.1
โรงเรียนอนุบาลเขาฉกรรจ์
601 หมู่ 4 ตำบลเขาฉกรรจ์ อำเภอเขาฉกรรจ์
จังหวัดสระแก้ว 27000

GRAD VRU